Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 6 Ιουνίου 2021 • Ετος 13ο • Αρ. φύλλου 665* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Η κάλπη έγραψε τα σενάρια για 2023

Στην Πινδάρου και στον Λόφο διίστανται οι απόψεις για το ποιος είναι ο νικητής της εκλογικής μάχης

Η κάλπη άνοιξε και σίγουρα προκάλεσε χαμόγελα ανακούφισης στην κυβερνώσα παράταξη, καθιστώντας το κόμμα, έστω και με απώλειες, νικητή της εκλογικής μάχης. Αυτή η κατάσταση ανοίγει αναπόφευκτα δύο ζητήματα για τον ΔΗΣΥ και το Προεδρικό. Την ανάγκη ανανέωσης με στόχο την επανάκτηση εμπιστοσύνης των πολιτών, αλλά και το σενάριο των προεδρικών εκλογών. Ήδη στην κυβέρνηση δρομολογούνται αλλαγές μέχρι και τον Αύγουστο, ενώ ανακατατάξεις θα έχει και ο ΔΗΣΥ. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου νιώθει ενδυναμωμένος με το αποτέλεσμα και θέλει να χαράξει τον δικό του δρόμο, προσβλέποντας στο 2023. Αυτό διαφάνηκε και από την επιλογή της Αννίτας Δημητρίου ως υποψήφιας για την προεδρία της Βουλής παρά τις άλλες επιθυμίες του προέδρου να στηριχθεί ο στενός του σύμμαχος Μάριος Καρογιάν. Από την άλλη και ο πρόεδρος, όπως λέει ο στενός περίγυρός του, έχει γλυκαθεί από το αποτέλεσμα –περισσότερο από τη νίκη του το 2018– και δεν αποκλείεται να διεκδικήσει μία τρίτη και τελευταία θητεία. **Σελ. 4**

ΑΚΕΛ
Στο σταυροδρόμι της νέας εποχής Σελ. 5

ΔΗΚΟ
Ο Νικόλας ψάχνει τον δρόμο του Σελ. 10

ΔΗΠΑ
Διεκδικώντας τον ρυθμιστικό ρόλο Σελ. 10

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ
Πώς ο Θεοπέμπτου έχασε την ευκαιρία Σελ. 10

ΕΛΑΜ
Το γιγάντωμα που δεν εξέπληξε Σελ. 6

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Απέτρεψε τα χειρότερα το τρίτο lockdown

Τα rapid test και ο έγκαιρος εντοπισμός των κρουσμάτων είναι το μυστικό αντιμετώπισης της πανδημίας εκτιμά ο Κωνσταντίνος Ιωάννου στην «Κ». Μιλάει για τις κρίσιμες ώρες και απαντά για τη φημολογία αποχώρησής του από το κυβερνητικό σχήμα. **Σελ. 8**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ

Ο μεγάλος πλούτος είναι η εντιμότητα

«Εφυγα από την πολιτική πλήρως συμπληρωμένος» λέει στο ψυχογράφημα ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης, «Το ίδιο αισθάνομαι και για το πώς έζησα. Εκείνα που ήθελα να κάνω τα έκανα. Και αγαπούσα αυτό που έκανα». **Σελ. 16**

ΕΛΛΑΔΑ

Ενισχύει πολλούς το Ταμείο Ανάκαμψης

Στο σχέδιο για το Ταμείο Ανάκαμψης περιλαμβάνεται δέσμη μέτρων ενίσχυσης δέκα διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και επαγγελματικών κατηγοριών. Καταρρίπτεται η ρητορική του ΣΥΡΙΖΑ. **Σελ. 18**

Συναντήσεις κορυφής για τον Τζο Μπάιντεν

Ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Τζο Μπάιντεν θα συμμετάσχει στην κρίσιμη σύνοδο του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες, δύο ημέρες πριν από την πρώτη συνάντησή του με τον Ρώσο ομόλογό του Βλαντιμίρ Πούτιν, με τα «αγκάθια» στις σχέσεις της Ουάσιγκτον τόσο με τη Μόσχα και την Αγκυρα όσο και με αρκετές πρωτεύουσες χωρών της Ευρωπαϊκής Ενωσης να είναι πολλά. Αμφότερες οι Σύνοδοι στις οποίες θα συμμετάσχει ο Τζο Μπάιντεν ενέχουν πολλές δυσκολίες, αφού ο Αμερικανός πρόεδρος έχει κατηγορηθεί για υποχωρητικότητα έναντι της Ρωσίας, ενώ η Τουρκία απειλεί τις ΗΠΑ ότι κινδυνεύουν να χάσουν έναν φίλο. **Σελ. 21**

EPA

Από καλό Σεπτέμβριο το κυπριακό

Ξανά τον Ιούλιο η Λουτ

Μειώνονται οι πιθανότητες ενός καυτού Ιουλίου στο Κυπριακό, καθώς όλες οι πλευρές αναμένουν να δουν τι θα προκύψει από τις επαφές της απεσταλμένης του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Τζέιν Χολ Λουτ. Στο επίκεντρο βρίσκεται η βρετανική πρωτοβουλία και ο τετραγωνισμός του κύκλου.

- **Τα θέλει όλα τον Ιούνιο ο Ερντογάν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.** σελ. 9

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Χρέος βαρύ

Οι εκλογές τελείωσαν και τα νέα μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων οφείλουν να αποδείξουν ότι οι πολίτες έκαναν καλά που τους επέλεξαν να τους αντιπροσωπεύσουν. Το φορτίο τους είναι βαρύ και οφείλουν να το σηκώσουν έως τέλους με τον καλύτερο και πιο επωφελή για τον τόπο τρόπο. Η νέα Βουλή δεν θα πρέπει να γίνει αρένα, ούτε Ιππόδρομος, αλλά κονίστρα για γόνιμες αντιπαραθέσεις, πεδίον δόξης για λαμπρά πράγματα που θα οδηγήσουν την Κυπριακή Δημοκρατία σε ένα φωτεινό μέλλον, όπου δεν θα έχουν θέση ούτε η μισαλλοδοξία ούτε τα πάθη του παρελθόντος. Βαριά η ευθύνη των βουλευτών, αλλά και των πολιτών να παρακολουθούν το έργο των εκλεκτών τους.

Στις Βρυξέλλες ίσως κατ' ιδίαν τετ α τετ

Μητσοτάκη και Ερντογάν

Ενα σχεδόν προσωπικό τετ α τετ ανάμεσα στον πρωθυπουργό της Ελλάδας Κυριάκο Μητσοτάκη και τον πρόεδρο της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν προετοιμάζεται στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ.

- **Αποψη:** Να αναπτυχθεί τεχνολογία drone στην Κύπρο. **Σελ. 19**

Δημοσιονομική στήριξη 2 δισ.

Και ενίσχυση ρευστότητας με άλλα 1,7 δισ. από τον Μάρτιο 2020

Τονωτικές ενέσεις δημοσιονομικού περιεχομένου ύψους περίπου 2 δισ. ευρώ, που αντιστοιχούν στο 9,5% ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), έδωσε η Κύπρος από τον Μάρτιο του 2020 έως σήμερα, στο πλαίσιο των μέτρων στήριξης για αντιμετώπιση της πανδημίας. Το ποσοστό του 9,5% είναι λίγο πιο κάτω από τον μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση που φτάνει το 11,14% σύμφωνα με το «Statista». Ωστόσο, υπάρχουν και παρεμβάσεις ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων γύρω στο 1,7 δισ. ευρώ. Το συνολικό ποσό φτάνει στα 3,7 δισεκατομμύρια ευρώ, άρα ως ποσοστό του ΑΕΠ αντιστοιχεί στο 17,6%. **Οικονομική, σελ. 4**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΠΩΛΕΙΑ

Ρήνα Κατσελλή: η Κερυνειώτισσα

Στη μνήμη της Ρήνας Κατσελλή. Η επικήδειος ομιλία που εκφωνήθηκε την ημέρα της κηδείας της από τη Θεοφανώ Χιωτέλλη Κυπρή, φιλόλογο-ερευνήτρια. Η Ρήνα Κατσελλή, με το όραμα πάντοτε της απελευθέρωσης και της επιστροφής, αποδύθηκε σε ένα συνεχή και επίμονο αγώνα για τη συντήρηση της ιστορικής μνήμης της Κερύνειας. **Ζωή, σελ. 11**

ΕΚΘΕΣΗ

Η Θεία Κωμωδία με χρώμα και μορφή

Επτακόσια χρόνια από τον θάνατό του, ο Δάντης τιμάται με μια σύγχρονη εικαστική έκθεση στο Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο της Αθήνας. Πέντε είναι οι εικαστικοί που έδωσαν χρώμα και μορφή στις συνταρακτικές εικόνες της «Θείας Κωμωδίας». **Ζωή, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Μια νέα πύλη στο Καπνεργοστάσιο

Η ομαδική έκθεση σύγχρονης τέχνης «Portals | Πύλη» στρέφει το βλέμμα στην παγκόσμια σκηνή της σύγχρονης τέχνης και παρουσιάζει 59 καλλιτέχνες από 27 χώρες. Εγκαινιάζεται στις 11 Ιουνίου στην Αθήνα, στο πρώην Δημόσιο Καπνεργοστάσιο και νυν Βιβλιοθήκη και Τυπογραφείο της Βουλής **Ζωή, σελ. 4**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Η νέα τάξη πραγμάτων

Το νέο, όπως ήταν αναμενόμενο άλλωστε, προκάλεσε αίσθηση στη μικρή μας πόλη. «Η Ρενέ Κυπαρίσσι ανοίγει το σπίτι της για τα επινίκια» ενημέρωσε την Ιουλία η οικολόγος (με την ευρεία έννοια) Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood. «Τουτέστιν;» ρώτησε συγκρατημένα η χήρα. «Για κοζερί, τραγούδι από τις αδελφές Καμπάνα και κοκτέιλ από τη mixologist Σβετλάνα Αλεξάντροβα». Ακολούθησε μια παρατεταμένη σιωπή. Ήταν αρκετά τα θέματα που έπρεπε να επεξεργαστεί η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον.

Η φωνή της ακούστηκε απ' άκρη σ' άκρη της Κωστή Παλαμά... «Κατ' αρχάς, τι πάει να πει επινίκια; Ποιανού τη νίκη γιορτάζει άραγε η Ρενέ; Εν συνεχεία, από πού κι ώς πού γνωρίζει η χήρα Κυπαρίσσι τι εστί κοζερί; Θα τη μυνήσω για λογοκλοπή! Επιπλέον, οι αδελφές Καμπάνα πώς κολλούν στο υπερθέαμα και τέλος, πώς μου διέφυγε ότι η ΔΙΚΗ ΜΟΥ Σβετλάνα προσφέρει υπηρεσίες ως mixologist;» ωρυόταν η Ιουλία.

«Πρόκειται για μια πρωτοφανή νέα τάξη πραγμάτων» ψιθύρισε προβληματισμένη η χήρα Ουίλσον κι ανέτρεξε σε μια πρόσφατη ανάρτηση του εικαστικού Γλαύκου Κουμίδη, η οποία της ξύπνησε βαθιές μνήμες. «Διάβασέ μας, καλή μου» απευθύνθηκε στην Καλαμαρού και η συνταξιούχος φιλόλογος ανάγνωσε το απόσπασμα από το διήγημα «Άσπροι σκλάβοι» του Κύπριου συγγραφέα, σύγχρονου του Παπαδιαμάντη, Κωνσταντίνου Γ. Ελευθεριάδη: «Και δι' αυτό με μεγάλην χαράν της η κ. Μαχαλλεπίδου ανεκάλυψε μίαν ημέραν ότι η μικρά χωρική ήξευρε να υφαίνει. Αμέσως μία παλαιά βούφα της μητρός της κ. Μαχαλλεπίδου ανεσύρθη από το κελάρι όπου εφυλάττετο, νήματα διαφόρων χρωμάτων ηγοράσθησαν και η μικρά σκλάβα, όταν ετελείωνε τας υπηρεσίας της, ειργάζετο συνεχώς και αδιακόπως εις την βούφαν προς όφελος των κυρίων της, οίτινες δεν την έδερον τώρα ολιγώτερον από πριν, ούτε την έτρεφον καλύτερον...».

Δεν πρόκειται για απλή επιστροφή, αλλά για ολική επαναφορά. Όπως εν τη σοφία της σημείωσε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον «και αυτή η νίκη ανήκει στο βαθύ ΔΗΚΟ».

«Ιδού τα χάλια μας. Μόλις έναν αιώνα μετά, η όχι και τόσο μικρά σκλάβα φτιάχνει Gyn and Tonic επ' αμοιβή» σχολίασε η Ιουλία καθώς εισερχόταν στην οικία της Ρενέ Κυπαρίσσι. Ακολουθούσε η Ευγενία, η οποία παρέδωσε στην οικοδέσποινα ένα χαρτοκιβώτιο γεμάτο κοτοπουλάκια, λέγοντας: «Η αλεπού έξυπνα και πονηρά τα πουλάκια πιάνει και γελά». Κανείς δεν γέλασε με το ξαναζεσταμένο αστείο του Φούλη, πλην όμως σκασίλα της Καλαμαρούς. Εισήλθε στον κήπο με τον αέρα της νικήτριας των εκλογών, ενώ πίσω της βάδιζε με κατεβασμένα μούτρα η Κουλλίτσα Κυριακού.

Όταν έμειναν μόνες, η Ιουλία απευθύνθηκε στη Ρενέ, δείχνοντας προς την εταζέρα: « Ώστε περί αυτού πρόκειται;» ρώτησε. «Δεν καταλαβαίνω...» πήγε να ξεφύγει η Ρενέ. Πήρε στα χέρια της η χήρα Ουίλσον την ασημένια κορνίζα - παραγγελία στον Αλούπα από τον μακαρίτη τον Κυπαρίσσι για να τοποθετήσει τη φωτογραφία του με τον Σπύρο Κυπριανού. Χρόνια μετά, η Ρενέ την αντικατέστησε με μια φωτογραφία της με τη Γιώτα Παπαδοπούλου. «Φωτογενής η Ροντίκα» σάρκασε η Ιουλία. Και προτού προλάβει η άλλη ν' αντιδράσει, σχολίασε την αντικατάσταση του πίνακα του Κισσονέργη πάνω από την εταζέρα με έργο της Αντιγόνης Παπαδοπούλου! «Και καλά να δεχτώ την κρυφή ψήφο. Την έρμη την τέχνη δεν τη λυπήθηκες; Είσαι αδίστακτη, Ρενέ Κυπαρίσσι» είπε και βγήκε στον κήπο.

Έξω στον κήπο οι εορτασμοί για την ολική επαναφορά του Μάριου Καρογιάν κορυφώνονταν με μια τραγουδιστική εξτραβαγκάντζα. Η σκέψη της Ρενέ να τιμήσει την ιδεολογία «αρφούι μου», που πρώτος ο Μάριος εισήγαγε στην πολιτική ζωή του τόπου, με ένα ρεσιτάλ των αδελφών Καμπάνα, κέρδισε τις εντυπώσεις. Όχι μόνο γιατί οι δίδυμες Γλύκα και Ξινούλα Καμπάνα είναι δημοφιλείς όσο και οι ηγερίες των κοσμικών αδελφές Δημητρίου, αλλά και επειδή τραγουδούν εξαίσια. Οι κυρίες απόλαυσαν αθάνατες επιτυχίες των αδελφών Κατσάμπα και των αδελφών Τζαβάρα, ενώ η Ρενέ μοίραζε κονκάρδες με τη φωτογραφία της Ροντίκα και την ιδιόχειρη αφιέρωση «αρφούα σας».

Μόνο η κόκκινη χήρα παρακολουθούσε τα τεκταινόμενα εντελώς ανέκφραστη. Η Κουλλίτσα Κυριακού φορούσε ένα κατακόκκινο ταγιέρ Louis Feraud -αγορά του 1993 από τη L'Aiglon έπειτα από επιμονή της κυρίας Αίγλης- και παρέμεινε με τα μαύρα γυαλιά ηλίου παρά το ότι είχε πέσει πια η νύχτα. «Τι έπαθε η Κουλλίτσα;» ρώτησε η Καλαμαρού, καθώς ένα δάκρυ αυλάκωνε τη La Prairie στο ασάλευτο πρόσωπο της φιλενάδας τους. «Έπαθε Ειρήνη» μουρμούρισε η Ιουλία.

«Όταν δάκρυσε η Ειρήνη». Αυτό θα αναγνώσει ο ιστορικός του μέλλοντος στις υποσημειώσεις των βουλευτικών εκλογών 2021 με αφορμή τη συνέντευξη της Ειρήνης Χαραλαμπίδου στην Κάτια Σάββα. «Συγκλονισμένη για την εκλογική πανωλεθρία του ΑΚΕΛ;» αναρωτήθηκε η οικολόγος (με την ευρεία έννοια) Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood, ενώ έβλεπε την αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού να παλεύει με τα φουρτουνιασμένα συναισθήματα. «Όχι καλέ. Η Ειρήνη συγκινήθηκε για τον θρίαμβο... της Ειρήνης, που ήρθε πρώτη σε σταυρούς». «Όχι για την ήττα του ΑΚΕΛ;». «Ποιο ΑΚΕΛ, μάνα μου; Η Ειρήνη είναι αυτόφωτη, αυτοφυής και... αυτοσυγκινούμενη».

Έτοιμες ήταν οι κυρίες να αποχωρήσουν, αλλά όπως σοφά τραγούδησε η μεταμοντέρνα μούσα των μπουζουκιών Λένα Ζευγαρά: «Μην κάνεις όνειρα, γιατί ο Θεός γελάει». Η Ρενέ Κυπαρίσσι, σε ένα κρεσέντο δημιουργικής έμπνευσης, έδωσε το σύνθημα και δεκάδες πολύχρωμα μπαλόνια με το φωτογενές πορτραίτο της Ροντίκα Καρογιάν γέμισαν τον ουρανό του Αγίου Ανδρέα. «Και αυτή η νίκη ανήκει στο βαθύ ΔΗΚΟ» σχολίασε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και οι κυρίες κούνησαν επιδοκιμαστικά τα κεφάλια τους.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

6.6.1931

ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΣΕΚΕΡΣ: Το γενικόν ενδιαφέρον του Τύπου και της δημοσίας γνώμης, φυσικά δε και των πολιτικών κύκλων της Γερμανίας, στρέφεται κατά τας ημέρας αυτάς εις την αναμενομένην συνάντησιν των Γερμανών αντιπροσώπων με τους εκπροσώπους της Βρεττανικής Κυβερνήσεως εις το Τσέκερς, όπου πρόκειται να συζητηθή το περιμάχητον ζήτημα των πολεμικών επανορθώσεων. «Δεν αντιλαμβάνονται λοιπόν -γράφει εις ενυπόγραφον άρθρον του ο διευθυντής της «Γενικής Γερμανικής Εφημερίδος» κ. Φριτζ Κλάιν- ότι ημείς εν Γερμανία ευρισκόμεθα εις μίαν επαναστατικήν κατάστασιν, η οποία απειλεί να ανατρέψη τα πάντα;». Το ερώτημα τούτο απευθυνόμενον προς όλας τας ενδιαφερομένας εξωτερικάς δυνάμεις, αντικατοπτρίζει, αναμφιβόλως, κατά τρόπον χαρακτηριστικόν το πνεύμα με το οποίον μεταβαίνουν εις το Τσέκερς οι εκπρόσωποι της επισήμου Γερμανίας Καγκελλάριος Μπρίνιγκ και δόκτωρ Κούρτιους [φωτ.]. Ανταποκρίνεται επίσης το αγωνιώδες αυτό ερώτημα και εις τας αντιλήψεις όλων των χρηματιστικών και βιομηχανικών κύκλων της χώρας, εις την οποίαν το πρόβλημα των επανορθώσεων διατηρεί πάντοτε επικίνδυνον οξύτητα.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ: Τεσσαράκοντα χιλιάδες τόμοι ελληνικών βιβλίων, μεταξύ των οποίων πλείστα πολύτιμα και άλλα φιλολογικής και ιστορικής αξίας συγγράμματα, εκποιούνται εν Σμύρνη με την οκάν, ως άχρηστος χάρτης, κατ' απόφασιν του υπουργείου των Οικονομικών της Τουρκίας. Τα βιβλία αυτά έχουν εγκαταλειφθή από Ελληνας, αποτελούν άρα ελληνικήν περιουσίαν. Καμμία συνθήκη βεβαίως δεν προβλέπει περί αυτής.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ: Κατά τηλεγραφήματα των νομαρχών εις όλας τας περιφερείας της Μακεδονίας και της Θράκης η επί διήμερον πίπτουσα ραγδαία βροχή επέφερε μεγάλας καταστροφάς, κυμαινομένας από 20-80 τοις εκατόν. Εις τινας περιφερείας έπαθον σοβαράς βλάβας και αι οικίαι, πλείστα δε κτήνη επνίγησαν.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Πού είναι ο άσος;

Πραγματικά, αν ελάχιστο από τον χρόνο, τον σχεδιασμό και τη σκέψη που σπαταλούν για την προεδρία της Βουλής οι άνθρωποι των κομμάτων τον έδιναν για να σχεδιάσουν το αύριο της χώρας, ή να βοηθήσουν την κυβέρνηση για γόνιμες προτάσεις για το Κυπριακό, μα τω Θεώ, θα είχαμε λύσει όλα μας τα προβλήματα. Πραγματικά, ενώ πήραν το μήνυμα, όπως λένε οι αρχηγοί, συμπεριφέρονται ωσάν να μην το πήραν, και δώσε αλισβερίσια, και να σου τηλεφωνήματα και κάπως έτσι συντηρείται μια κατάσταση δούναι και λαβείν. Και κάπου εκεί κρύβεται ο άσος... που όποιος τον τραβήξει κερδίζει το παιχνίδι. Ένας αρχηγός θα τον δει και λουπά-λουπά (όπως λένε και στο χωριό μου) θα τον βάλει στο μανίκι και τσουπ! Ορίστε, κυρίες και κύριοι, έχουμε νικητή της παρτίδας προς όφελος της πατρίδας, ως παρατζεί, βεβαίως, βεβαίως!

Σιεπτάνηδες του ΔΗΣΥ!

Ω! Τι έκπληξη! Προτάθηκε για πρόεδρος της Βουλής η κα Αννίτα Δημητρίου. Μα καλά, τι σκέφτηκαν... Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έκανε κίνηση ματ και είναι σπουδαίο να τα αναγνωρίζουμε αυτά τα πράγματα. Πώς το έκανε ο Κυριάκος Μητσοτάκης με την προεδρία της Δημοκρατίας στην Ελλάδα και την κα Σακελλαροπούλου; Ε, τουλάχιστον παίρνουμε από τη μητέρα πατρίδα και κάποια καλά μαθήματα! Μα ειλικρινά, υπήρχε κάποιος σώφρων άνθρωπος που δεν περίμενε μία τέτοια πρόταση; Είναι μια αρχή πάντως και εκείνο το υπομειδίαμα του κ. Νεοφύτου στη συνέντευξη Τύπου τα είπε όλα... αλλά το σημαντικότερο είναι αυτό το με τα μηνύματα που έστελνε με την ομιλία του! Αλλάζουν όλα, σπάνε τα στερεότυπα! Τέρμα τα καλλιστεία, τέρμα οι τρικλοποδιές, τέρμα όλα. Αλλά είναι μια αρχή, τουλάχιστον αυτό το πιστώνω στον ΔΗΣΥ.

Αν εκλεγεί η κα Αννίτα Δημητρίου στην Προεδρία της Βουλής προβλέπω μάχη γλωσσική, θα λέμε η προεδρίνα ή η πρόεδρος; Ετοιμαστείτε, γλωσσαμύντορες και όχι μόνο!

Φίλος τω φίλω...

«Δεν θέλω τέτοιους φίλους που να με κάνουνε πικρά να πληγωθώ», τραγουδά ο λαϊκός βάρδος Πασχάλης Τερζής. Εγώ, πάντως, αν ήμουν Άγγελος Βότσης και θα το τραγουδούσα και θα το χόρευα, διότι δεν είναι συμπεριφορά φίλου αυτή... εκτός και αν όλα είναι προσχεδιασμένα και είναι όλοι καλεσμένοι σε εκπομπή τύπου «Εις υγείαν των κορόιδων». Τι άλλαξε και ο κ. Καρογιάν αποφάσισε να επιστρέψει; Φανταστήκατε να είναι όλα ένα πάρε-δώσε; Δεν θα μπεις βουλευτής, αλλά θα σε χρίσουμε δήμαρχο Λεμεσού, στις δημοτικές που έρχονται τον Δεκέμβριο... Εκτός και αν ζήσουμε στιγμές Ελένης Θεοχάρους των βουλευτικών του 2016, που οδήγησε τη Βουλή σε νομικές περιπέτειες, σε εκλογοδικεία, και μπες εσύ, βγες εσύ. Πάντως, όποιος ή όποια ισχυριστεί ότι όλα είναι ένα αλισβερίσι, θα πρέπει να βάλει πιπέρι στο στόμα.

Τα μπάνια της Αϊσέ

Και ενώ όλα προχωρούν σε μετεκλογικό mood, και ενώ τα βλέμματα των πολιτικών μας είναι στραμμένα στην προεδρία της Βουλής, και στο Προεδρικό Μέγαρο χαίρονται για την ισχυρή παρέμβαση Τζο Μπάιντεν -ευτυχώς δεν χτυπάμε πια καμπάνες- για το Κυπριακό και την Αμμόχωστο, η Τουρκία με τον κ. Τατάρ ετοιμάζονται για χαρές και πανηγύρια στο κουφάρι της Αμμοχώστου. Γκρεμίζουν, χτίζουν, εξωραΐζουν, περνάνε σωλήνες, καλώδια ή σύρματα (διαλέξτε και πάρτε) και με λίγα λόγια προετοιμάζουν σιγά-σιγά την πόλη για άνοιγμα, πλήρες άνοιγμα, κανονικό άνοιγμα. Εμείς, βέβαια, θα επιμένουμε να λέμε περί παράνομης επίσκεψης και άλλα παρόμοια, και θα καλούμε τη διεθνή κοινότητα να καλέσει στην τάξη την Τουρκία, την Ευρώπη να επιβάλει κυρώσεις και γενικά θα διαμαρτυρόμαστε, ενώ η Αϊσέ θα κάνει μπάνιο κανονικά και με τον νόμο της στη Χρυσή Ακτή!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αποκατάσταση 100 εκατομμυρίων δέντρων μέχρι το 2025. Μπορούμε να το καταφέρουμε.

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες **Mastercard**® της **Ελληνικής Τράπεζας** από 01/06 έως 20/06 και εμείς θα προσφέρουμε μέρος των χρημάτων των αγορών σου ως στήριξη στην παγκόσμια προσπάθεια για αποκατάσταση των δασών.

Η Ελληνική Τράπεζα επενδύει στην προστασία του περιβάλλοντος, συμμετέχοντας ενεργά στο ***Priceless* Planet Coalition** που έχει στόχο την αποκατάσταση 100 εκατομμυρίων δέντρων μέχρι το 2025.

Η Ελληνική Τράπεζα είναι η πρώτη τράπεζα στην Κύπρο που εντάχθηκε στο δίκτυο Priceless Planet Coalition της Mastercard.

Μάθε περισσότερα για το ***Priceless* Planet Coalition** στο www.hellenicbank.com/PPC

PRICELESS PLANET COALITION

Ogilvy

Αλλαγές σε Λόφο και Πινδάρου με ορίζοντα το ’23

Προσεχώς νέα δεδομένα στην κυβέρνηση, ενώ ήδη έχει ανοίξει η προεδρολογία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Λένε πως μπορεί η ήττα να είναι ορφανή, όμως η νίκη έχει πάντοτε πολλούς πατέρες. Και ακριβώς επειδή έχει πολλούς πατέρες, πολλοί ήταν εκείνοι που οικειοποιήθηκαν το βράδυ της Κυριακής τη νίκη του Δημοκρατικού Συναγερμού. Από το κόμμα σημείωναν πως η νίκη ανήκει αναμφισβήτητα στον Αβέρωφ Νεοφύτου, που παρά την κυβερνητική φθορά κουμάνταρε το πλοίο στη φουρτούνα, ενώ τα μέλη της κυβέρνησης έδειχναν προς τον Λόφο, υπογραμμίζοντας πως ο πρόεδρος εξακολουθεί να ελέγχει πλήρως το παιχνίδι. Ποιος είναι ο νικητής και πόση σημασία έχει όμως μετά το αποτέλεσμα; Έχει, καθώς από την επόμενη μέρα των εκλογών άρχισαν οι συζητήσεις για την υποψηφιότητα του 2023, χωρίς να θεωρείται απομακρυσμένο σενάριο, όπως λέει ο στενός περίγυρος του Νίκου Αναστασιάδη, να διεκδικήσει και το 2023. Ήδη δρομολογούνται εξελίξεις τόσο στο κυβερνητικό σχήμα, όσο και στην Πινδάρου με τα δύο στρατόπεδα να χαράζουν τον δρόμο τους.

Κωνσταντίνος Ιωάννου και Κυριάκος Κούσιος ακούγεται πως ετοιμάζονται για αποχώρηση από το κυβερνητικό σχήμα.

Το εκλογικό αποτέλεσμα ήταν μία εξέλιξη που δεν περίμεναν με τίποτα ούτε στην Πινδάρου ούτε στον Λόφο, δεδομένου ότι μέχρι και το βράδυ του Σαββάτου οι μισές εκτιμήσεις ερευνών ήθελαν το κυβερνών κόμμα να χάνει με μισή μονάδα από το ΑΚΕΛ και οι άλλες μισές, να εκτυλίσσεται ένα ντέρμπι για γερά νεύρα μέχρι την υστάτη για το ποιος θα κόψει πρώτος το νήμα. Και ακριβώς επειδή οι εκτιμήσεις έδειχναν τον ΔΗΣΥ να πλησιάζει επικίνδυνα το ΑΚΕΛ σε ποσοστά, ο Νίκος Αναστασιάδης συγκάλεσε τους στενούς συνεργάτες του τη Δευτέρα πριν από τις εκλογές και φρόντισε να διαμηνύσει σε υψηλούς τόνους πως το σενάριο της ήττας θα πρέπει με κάθε τρόπο να ανακοπεί. Ζήτησε, μάλιστα, να του πουν τι θέλει να κάνει ο ίδιος για να ανατρέψει ένα τέτοιο σενάριο. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να βρίσκει την επόμενη μέρα στο γραφείο του μία λίστα ονομάτων από απογοητευμένους Συναγερμικούς που θα έπρεπε να καλέσει ο ίδιος για να τους πείσει να προσέλθουν στην κάλπη. Παράλληλα, όμως, είχε ξεκινήσει η παρέλαση δημοφιλών μελών του Υπουργικού στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, μοιράζοντας δώρα και υποσχέσεις για το σχέδιο ανάκαμψης και προχωρώντας σε ευθεία αντιπαράθεση με την αντιπολίτευση. Αλησμόνητα όσα είπε ο Κωνσταντίνος Πετρίδης για τον Νικόλα Παπαδόπουλο, ότι είναι ο πρίγκιπας του λαϊκισμού, ενδεικτική όμως παράλληλα και η απάντηση της Ζέτας Αιμιλιανίδου στην Αναστασία Παπαδοπούλου περί μηδενισμού για το επίδομα του τρίτου τέκνου. Στην προσπάθεια μπήκαν και άλλα πρόσωπα που ανήκουν στην κυβερνητική ομάδα, όπως ο Ιωνάς Νικολάου ο οποίος προσπαθούσε να επαναπατρίσει τους παλιούς Συναγερμικούς. Στο κυβερνητικό σχήμα πάντως ξεκαθαρίζουν πως αν δεν έβγαινε μπροστά η κυβέρνηση και αν ο Νίκος Αναστασιάδης δεν έκανε μία περιοδεία όπως έκανε παλιά στη βάση, οι εκλογές θα ήταν χαμένες.

Εκρυψαν Χριστοδουλίδη;

Σε αυτό το κάδρο, συζητείται το κεφάλαιο Νίκος Χριστοδουλίδης. Στο κομματικό παρασκήνιο είναι ευρέως γνωστό ότι ο ίδιος κλήθηκε να παραστεί σε συγκεντρώσεις υποψηφίων. Όταν όμως το συζήτησε με την Πινδάρου, του είπαν να μείνει εκτός, έστω και αν από νωρίς δήλωσε προς τον Αβέρωφ Νεοφύτου πως είναι έτοιμος να συνεισφέρει όπως του ζητηθεί στον προεκλογικό. Το κατά πόσο αυτή η κίνηση είχε να κάνει με το ότι ο ίδιος θεωρείται φαβορί για το ’23 και επιχειρείται αποδόμησή του είναι ένα ζήτημα που συζητείται. Από την άλλη, στον ΔΗΣΥ είδαν ή θέλησαν να δουν τα πράγματα λίγο διαφορετικά. Η δημοσίευση φωτογραφίας του στο Instagram, όπου την παραμονή των εκλογών έπαιζε με την κόρη του έγινε viral, γιατί ήταν πολλοί οι καλοθελητές που διακινώντας τη φωτογραφία ήθελαν να στείλουν το μήνυμα πως ο ίδιος θέλει να απέχει από τον προεκλογικό και κατ’ επέκταση από την προδιαγεγραμμένη ήττα, ασχέτως αν ο ίδιος ήταν την ίδια μέρα στην κηδεία Ρολάνδη και σε γεύμα που οργάνωσε υποψήφιος του ΔΗΣΥ.

Ήττα, πάντως, έβλεπαν από νωρίς και στον Δημοκρατικό Συναγερμό, με στελέχη να θεωρούν πως οι κυβερνητικοί χειρισμοί – από τα χρυσά διαβατήρια, την πανδημία, μέχρι και το κεφάλαιο Γιαννάκη– θα στοίχιζε τις εκλογές.

Η ήττα είναι ορφανή, όμως η νίκη έχει πολλούς πατέρες. Αυτή τη νίκη τη διεκδικούν η Πινδάρου, αρκετοί υπουργοί, αλλά και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Αν σε ένα ζήτημα υπήρχε πλήρης σύμπλευση Λόφου - Πινδάρου ήταν η προώθηση Χάρη, η οποία προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων ανάμεσα στους υποψήφιους της Λευκωσίας.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης είχε θέσει τον εαυτό του στη διάθεση του κόμματος για τον προεκλογικό, ωστόσο κρατήθηκε πίσω. Γι’ αυτή την εξέλιξη οι απόψεις διίστανται.

Δεν ήταν τυχαίο ότι μετά τη δημοσιοποίηση του τρίτου lockdown η ηγεσία του ΔΗΣΥ είχε εκφράσει την ανησυχία πως αυτή η απόφαση θα αποτυπωθεί αρνητικά στην κάλπη. Βεβαίως, γι’ αυτό αναθεώρησαν αμέσως μετά το αποτέλεσμα, καθώς η μετεκλογική εκτίμηση που επικράτησε ήταν ότι ακριβώς οι χειρισμοί της πανδημίας έσωσαν την παρτίδα. Μάλιστα, όπως σημειώνουν στελέχη, ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος είχε δυσφορήσει από την εν λόγω υπόθεση, φρόντισε να διαμηνύσει προς τον υπουργό Υγείας την εκτίμησή του. Την πλάστιγγα, ωστόσο, από πλευράς ΔΗΣΥ θεωρούν πως έγειρε για τη νίκη, η επικοινωνιακή πολιτική περί Βουλής-Βαβέλ, αν χάσει ο ΔΗΣΥ, καθώς αυτό –παρά την γκρίνια στην κοινωνία– επικράτησε στο υποσυνείδητο του κόσμου και στήριξε το κόμμα για ακόμη μία φορά.

Το μόνο ίσως σημείο κοινής πλεύσης χωρίς διαφωνίες ήταν η προσπάθεια εκλογής του Χάρη Γεωργιάδη. Ο πρόεδρος ανησυχούσε μόνο για την εκλογή Χάρη και είχε βάλει ως στόχο να πάει καλά για διάφορους λόγους. Δεν ήταν μόνο ότι είναι ένα από τα αγαπημένα του παιδιά που θέλει ισχυρά εντός του κόμματος, αλλά και γιατί τυχόν μη εκλογή του θα έστελνε το μήνυμα πως ο κόσμος τον τιμώρησε για τους χειρισμούς στον Συνεργατισμό. Με την ίδια θέρμη εκλογής Χάρη, κινήθηκε και η Πινδάρου, κάνοντας τηλέφωνα ακόμα και συγκεντρώσεις υπέρ της υποψηφιότητάς του στην παρουσία Αβέρωφ. Και εδώ οι λόγοι ποικίλλουν. Δεν είναι μόνο το να μην αποδομηθεί το success story, αλλά και ότι με τη βοήθεια Αβέρωφ αφοπλίζονται οι όποιες φιλοδοξίες Χάρη για το επόμενο σκαλοπάτι. Αυτή βεβαίως η απροκάλυπτη προώθηση προκάλεσε την ενόχληση άλλων υποψηφίων που είδαν να κτυπούν τη δική τους υποψηφιότητα για να αντεπεξέλθει ο Χάρης Γεωργιάδης. Το τι συνεπάγεται με την εκλογή του, αν θα διεκδικήσει κάτι περισσότερο στον ΔΗΣΥ ή αν φυλάξει δυνάμεις για το μέλλον, είναι ένα ζήτημα που θα διαφανεί βεβαίως το επόμενο διάστημα.

Θέλει καθαρή αρχή ο ΔΗΣΥ

Το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί ο καθένας θέλει να υπογραμμίσει το δικό του μερίδιο στη νίκη αυτή. Είναι γνωστό πως το αποτέλεσμα θα έκρινε εν πολλοίς την επόμενη μέρα στην κυβερνώσα παράταξη και ιδιαίτερα τη σεναριολογία για τις προεδρικές εκλογές. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, καταφέρνοντας να διατηρήσει το κόμμα στην πρωτιά και βλέποντας τα άλλα κόμματα να βρίσκονται σε ελεύθερη πτώση, κατέδειξε πως είναι μαχητής και μάλιστα στα δύσκολα. Μπορεί πλέον με αυτοπεποίθηση και χωρίς προεδρικά δεκανίκια, όπως λένε, να διεκδικήσει την προεδρία για το ’23. Δεν είναι τυχαίο που τη νύχτα των εκλογών φρόντισε να κλείσει πληγές. Η ομιλία του έστειλε το μήνυμα πως ο ΔΗΣΥ δεν πανηγυρίζει και αντιλήφθηκε πως η ψήφος του κόσμου ήταν μία τελευταία ευκαιρία για ανασυγκρότηση. Στηρίζοντας αναφανδόν τον Χάρη Γεωργιάδη, έδωσε την ανάγνωση πως αφόπλισε τον κύριο διεκδικητή της θέσης του στην Προεδρία του ΔΗΣΥ. Όπως λέγεται αναμένεται να γίνουν αλλαγές εντός του ΔΗΣΥ αλλά και σε θέμα νοοτροπίας.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η «καθαρή επιλογή» της Αννίτας Δημητρίου για την Προεδρία της Βουλής. Δεν πέρασε απαρατήρητο το βέτο που έθεσε στο να στηρίξει τον Μάριο Καρογιάν για την προεδρία της Βουλής, αποδυναμώνοντας το χαρτί Καρογιάν λίγο μετά τη μεγάλη νίκη. Ήθελε να στείλει το μήνυμα πως οι παλαιοκομματισμοί αλλοτινών εποχών, όπως στην περίπτωση Συλλούρη έχουν παρέλθει. Το πόσο ωφέλιμο βεβαίως είναι για το μέλλον θα φανεί στην πορεία. Όπως σημειώνεται, πέραν του ότι ήθελε να καταδείξει πως δεν θα μπει σε παρασκηνιακό παζάρι, ήθελε να στείλει και το μήνυμα πως ο ίδιος κάνει κουμάντο στο κοινοβουλευτικό παιχνίδι. Η επιλογή Καρογιάν θα τον παραγκώνιζε στο κοινοβουλευτικό παιχνίδι, καθώς ο Καρογιάν έχει στενή σχέση με τον Αναστασιάδη και σε αυτόν θα λογοδοτούσε και θα χρωστούσε την όποια σχέση.

Πώς ο Καρογιάν έφυγε από το κάδρο του Αβέρωφ και ο απογαλακτισμός.

«Η νίκη αυτή καταδεικνύει πως ο πρόεδρος θα διεκδικήσει και το ’23» έλεγαν κυβερνητικά στελέχη, αμέσως μετά το αποτέλεσμα και όχι τυχαία, καθώς κάποιοι το βράδυ των εκλογών είπαν πως ο Νίκος Αναστασιάδης ήταν πολύ πιο χαρούμενος με το αποτέλεσμα από ό,τι στις Προεδρικές του 2018, όταν επανεξελέγη τη δεύτερη Κυριακή. Σε αυτό το πλαίσιο λένε πως εντάσσεται και η επιμονή του να στηρίξει ο ΔΗΣΥ τον Μάριο Καρογιάν για την προεδρία της Βουλής. Όχι μόνο γιατί νιώθει πως του χρωστά την επανεκλογή του στον προεδρικό θώκο, αλλά και γιατί με αυτό τον τρόπο θα αποδυναμώσει πλήρως τον Νικόλα Παπαδόπουλο, κάνοντας ρυθμιστή της κομματικής σκακιέρας, ένα κόμμα με το οποίο συνεννοείται.

Η απόφαση Ιωάννου, ο Πετρίδης και τα νέα δεδομένα

Πάντως, η νίκη στις εκλογές ανοίγει τη συζήτηση για σημαντικές αλλαγές. Στον ΔΗΣΥ αναμένεται να υπάρξουν κάποιες ανακατατάξεις με αφορμή το αποτέλεσμα, όμως οι κύριες αλλαγές αναμένονται στο κυβερνητικό σχήμα. Ο πρόεδρος μέχρι και τον Αύγουστο θα προχωρήσει σε ανασχηματισμό.

Το κύριο πρόσωπο που φημολογείται εδώ και καιρό πως θέλει να αποχωρήσει, είναι ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου. Ο ίδιος, όπως λέγεται, ήθελε να αποχωρήσει από την πολιτική, όταν ο κίνδυνος της πανδημίας θα είχε ξεπεραστεί. Η τελική απόφαση φέρεται πως θα ληφθεί μετά από συνάντηση με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη συνέχεια θα δημοσιοποιηθεί. Ήδη έχει γίνει μία πρώτη συζήτηση και το είχε καταγράψει στο παρελθόν η «Κ», όμως αναμένεται και η τελική απόφαση.

Όνομα το οποίο ακουγόταν εντόνως πως θέλει να αποχωρήσει ήταν ο Κωνσταντίνος Πετρίδης, που όμως φρόντισε να πάρει πίσω πρόσφατα, ίσως μετά από προτροπή του Νίκου Αναστασιάδη. Το όνομα του κ. Πετρίδη άρχισε να ψιθυρολογείται για τη δημαρχία Λευκωσίας όμως ένα τέτοιο σενάριο έκλεισε για τον κ. Πετρίδη, μετά από συζήτηση που είχε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πρόσωπο που συζητείται κατά πόσο θα μείνει ή όχι στη θέση του είναι ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κυριάκος Κούσιος και δεν αποκλείεται κάποια άλλη μετακίνηση προσώπων με στόχο την ανανέωση.

Υπενθυμίζεται, άλλωστε, πως υπάρχουν τρεις θέσεις να πληρωθούν, όπως το υφυπουργείο Πολιτισμού, το υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας και η Επιτροπή Εθελοντισμού από την οποία έχει αποχωρήσει προσφάτως ο Γιάννης Γιαννάκη και εκεί αναμένονται αρκετές εξελίξεις.

Τα ονόματα των Πετρίδη και Ιωάννου ακούστηκαν προς αποχώρηση. Ο πρώτος φέρεται να συζήτησε το θέμα με τον πρόεδρο και να άλλαξε γνώμη, ενώ για τον δεύτερο αναμένεται οριστική απάντηση προσεχώς.

Στο δύσκολο σταυροδρόμι της η Αριστερά

Ο Αντρος Κυπριανού παραδίδει σκυτάλη και η διάδοχη κατάσταση θα πρέπει να αποτρέψει την ΠΑΣΟΚοποίηση του ΑΚΕΛ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ηταν βαρύ και πένθιμο το κλίμα που πλανιόταν στην Εζεκία Παπαϊωάννου το βράδυ της Κυριακής, όταν ο Άντρος Κυπριανού έβγαινε από το γραφείο του στον τρίτο όροφο, κατέβαινε κάτω στους ανυπόμονους δημοσιογράφους και ανακοίνωνε παραδοχή ήττας, προετοιμάζοντας το έδαφος για την απόσυρσή του. Σε αυτή τη δύσκολή του στιγμή στάθηκε δίπλα του ο στενός συνεργάτης του και γ.γ. της ΠΕΟ Πάμπης Κυρίτσης, ενώ λίγο πιο πίσω ο οικονομικός διαχειριστής Νίκος Ιωάννου μαζί με τον γενικό οργανωτικό Χρίστο Αλέκου. Ήταν μία εικόνα που αποτύπωνε την ήττα και την αποστέωση, όπως περιέγραψαν ΑΚΕΛικοί που παρακολουθούσαν αποκαρδιωμένοι τις εξελίξεις. Εικόνα ήττας όχι μόνο για το απρόσμενο του αποτελέσματος που αποτυπωνόταν στα πρόσωπα όλης της γραμματείας. Ήταν και η επιλογή των προσώπων που περιέβαλλαν τον Άντρο Κυπριανού που ξύπνησε θύμησες και εικόνες του πολιτικού γραφείου

Ο περίγυρος Τζιοβάνη που εργάστηκε εναντίον του κόμματος στην Αμμόχωστο και το νέο κομμουνιστικό κόμμα για το οποίο λέγεται πως δουλεύει υπογείως ο Κατσουρίδης.

του Μπρέζνιεφ. Πρόσωπα που βρίσκονταν λίγο πριν από τη συνταξιοδότηση –όπως έχουν οι ίδιοι δηλώσει– και που μέχρι τώρα δεν κατάφεραν να συγκινήσουν με τον λόγο τους ούτε το σκληρό ΑΚΕΛικό ακροατήριο με την παρουσία τους στον χώρο. Μία εικόνα που φόβισε στελέχη ότι σημειολογικά θύμιζε την πολιτική κατάσταση του ΑΚΕΛ. Κανένα καινούργιο πρόσωπο δεν ήταν στο κάδρο ώστε να εκπέμψει ελπίδα παρά την ήττα και την ώρα που το προεκλογικό μήνυμα ήταν το «πάμε δυνατά». «Πάμε δυνατά, όμως ήταν αναμενόμενο το αποτέλεσμα» ψιθύριζαν μεταξύ τους παλαιότερα και αποστασιοποιημένα στελέχη του κόμματος που είδαν ανήσυχοι πως οι παθογένειες του ΑΚΕΛ κρύβονταν για καιρό κάτω από το χαλί και βγήκαν ταράσσοντας συθέμελα το όλο οικοδόμημα τη χειρότερη στιγμή.

Το μοιραίο πρόσωπο

Αποτυπώνεται, όμως, στον ίδιο τον Άντρο Κυπριανού όλη η ήττα; Προφανώς μία τέτοια εκτίμηση θα ήταν επιφανειακή και άδικη για έναν από τους λίγους πολιτικούς αρχηγούς που είχε την τόλμη –έστω κι αν για κάποιους ήταν αργά– να αναλάβει προσωπικά την ευθύνη για το αποτέλεσμα και όχι να κρυφτεί πίσω από σοφιστείες και δικαιολογίες. Η συνέντευξή του στον «Ενικό» λίγο πριν από την εκλογική μάχη, όταν διαπίστωνε πως όσο πιο ψηλά φτάνεις στο κόμμα, τόσο πιο λίγα πράγματα γνωρίζεις, ήταν μάλλον προφητική και ενδεικτική της κατάστασης. Προφητική γιατί και στο παρελθόν υπήρξε μουρμουρητό για την ηγεσία και την ανάγκη ανανέωσης, ωστόσο δεν είναι γνωστό αν γι' αυτό ενημερώθηκε από τους αρμόδιους ο Άντρος Κυπριανού ή αν ήρθε στα αφτιά του.

Προσκόλληση στον Κυρίτση

Αυτό που του καταλογίζεται είναι ότι εκτός του ότι δεν επιχείρησε να απεγκλωβιστεί από τη σκιά Χριστόφια φρόντισε να προσκολληθεί σε πρόσωπα εντός του στενού κύκλου όπως ο γ.γ. της ΠΕΟ Πάμπης Κυρίτσης, ο οποίος μπορεί να ελέγχει το εσωκομματικό παιχνίδι λόγω της θέσης του και της εμπλοκής εμμίσθων της ΠΕΟ στα συλλογικά όργανα, όμως έχει χάσει κάθε επαφή με το τι θέλει η κοινωνία και ιδιαίτερα με το τι θέλει αριστερό ακροατήριο. Επί ηγεσίας του η ΠΕΟ έχει χάσει την αίγλη και το κύρος που είχε κάποτε. Καθόλου τυχαίο ότι ενώ στο παρελθόν η ηγεσία της ΠΕΟ είχε ίσως την ίδια δύναμη και επιρροή στον κόσμο όπως η ηγεσία του ΑΚΕΛ, αυτή η δυναμική έχει υποχωρήσει επί θητείας Κυρίτση. Δεν είναι τυχαίο ότι δεν κατάφερε να εκλεγεί στις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές, ενώ σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση η συνδικαλιστική οργάνωση της Αριστεράς με χρόνια ιστορίας ήταν παντελώς απούσα. Θα πρέπει να σημειωθεί πως ο Πάμπης Κυρίτσης ήταν και ο ιθύνων νους της υποψηφιότητας Μάικ Σπανού, η οποία δεν έτυχε της αναμενόμενης θέρμης από το ΑΚΕΛικό ακροατήριο.

Στη σκιά του Χριστόφια

Σε αυτό τον μικρό κύκλο, λοιπόν, το να καταλάβει κανείς τι θέλει η μεγάλη πλειοψηφία της Αριστεράς είναι δύσκολο. «Όφειλε να γνωρίζει» απαντούσαν κομματικοί κύκλοι και για την άγνοια του Άντρου και για όσα εκτυλίσσονταν εντός του κόμματος, όταν συνέβαινε το σκάνδαλο της Δρομολαξιάς, με την εμπλοκή επιφανών στελεχών και τις οικονομικές δραστηριότητες Τζιοβάνη που έπληξαν τελικά το κόμμα, αλλά και το κυριότερο, πλήγωσαν ανεπανόρθωτα το ηθικό πλεονέκτημα. Μάλιστα, ο περίγυρος Τζιοβάνη φρόντισε να δουλέψει ενάντια στο κόμμα, καθώς θεώρησαν άδικη τη στάση του κόμματος απέναντι στον πρώην βουλευτή.

Βεβαίως, δεν υπάρχει κανείς που να αμφισβητεί την τιμιότητα του γ.γ. του ΑΚΕΛ και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο δεν υπήρξε κανείς που να αφήσει αιχμές πλην του Φαίδωνα Φαίδωνος με το περιβόητο εξοχικό στις Αρόδες, ζήτημα που φρόντισε να κλείσει συνοπτικά ο κ. Κυπριανού με πράξεις. Άφησε όμως πίσω το κύριο που θα μπορούσε να αποτελέσει προοπτική εξουσίας: μία σαφή οικονομική πρόταση που να μπορεί να προσελκύσει κόσμο πέραν του αριστερού ακροατηρίου. Είχαν επιχειρήσει να μιλήσουν με επιχειρήσεις, ακόμη και με επιφανή πρόσωπα της πολιτικής που είχαν λόγο στην οικονομία, όπως ο Γιώργος Βασιλείου, ωστόσο ως κόμμα δεν έκαναν τα τολμηρά βήματα που θα έκλειναν τα στόματα που έλεγαν πως το ΑΚΕΛ δεν μπορεί να κυβερνήσει. Και αυτό το βρήκε μπροστά του το ΑΚΕΛ σε αυτή την αναμέτρηση, καθώς το εκφοβιστικό προεκλογικό μήνυμα του ΔΗΣΥ ότι θα τουμπάρει η αντιπολίτευση την οικονομία, βρήκε πρόσφορο έδαφος στα αντανακλαστικά της πλειοψηφίας της κοινωνίας που φοβάται τους πειραματισμούς.

Ο Άντρος Κυπριανού φέρεται να είχε εγκλωβιστεί σε μία προσπάθεια να πάρει το κόμμα πίσω στα ποσοστά που το είχε παραλάβει, με αποτέλεσμα να μείνει λίγο παραπάνω στο τιμόνι και να φθαρεί.

Ο Άντρος Κυπριανού το 2009 είχε κάθε λόγο να χαμογελά καθ' οδόν προς την κάλπη, καθώς αποτελούσε το ελπιδοφόρο πρόσωπο του χώρου και στη βάση, αλλά και στο εσωκομματικό σκηνικό.

Τι πρέπει να γίνει

«Αυτή είναι ίσως η κατάλληλη στιγμή να συζητήσει το ΑΚΕΛ τι κόμμα θέλει να γίνει» λένε πολιτικά πρόσωπα της Αριστεράς, συνεχίζοντας πως όποτε έρχεται αυτή η στιγμή στον χώρο είναι λίγο πριν από τη διάσπαση. Η δύναμη του ΑΚΕΛ ήταν ότι ήταν δομημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει επαφή με τον κόσμο, είτε με τους συλλόγους είτε με τις κομματικές ομάδες βάσης.Το κόμμα της γειτονιάς, που το ΑΚΕΛ ήταν κάποτε, πλέον δεν υπάρχει, καθώς αφέθηκε να φθίνει, με το παλαιοκομματικό στοιχείο να βγαίνει σε όλη τη δομή του ΑΚΕΛ. Σε αυτό το πλαίσιο, εδώ και καιρό συζητείται η δημιουργία ενός νέου κόμματος που να βρίσκεται πιο κοντά στα πρότυπα του ΚΚΕ. Ένα Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου με πιο σκληρές θέσεις στο Κυπριακό και πιο προσηλωμένο στα κομμουνιστικά ιδεώδη. Υπογείως γι' αυτό λέγεται πως εργάζεται ο Νίκος Κατσουρίδης–επαγγελματικά φρόντισε να εργαστεί πάντως για το καλό αποτέλεσμα της ΔΗΠΑ σε αυτή την εκλογική μάχη– και εκεί εμπλέκονται κι άλλα πρόσωπα του μακρινού παρελθόντος του ΑΚΕΛ που δεν είναι και τόσο γνωστά. Το πόσο όλο αυτό μπορεί να προσφέρει κάτι στην κοινωνία είναι ένα ζήτημα ανοικτό.

Στο τι κόμμα θα πρέπει να γίνει το ΑΚΕΛ θα πρέπει να επιλυθούν παθογένειες που βγήκαν στην επιφάνεια σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση και καταδεικνύουν ένα κόμμα συγχυσμένο ιδεολογικά. Δεν ήταν μόνο το γεγονός ότι στην κρισιμότερη εκλογική μάχη, όσο δηλαδή το κόμμα της Αριστεράς θα έπρεπε να προετοιμάζεται για την πρωτιά, οι μισοί επιδίδονταν σε ένα κυνήγι μαγισσών για το ποιοι υποψήφιοι ρέπουν στον παραγοντισμό. Ενδεικτικά τα όσα διαμείφθηκαν στην επαρχία Λεμεσού, με διάφορους υποψήφιους να εκφράζονται ανοικτά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μία ένδειξη πως η γραφειοκρατία και κανόνες αλλοτινών χρόνων παιδεύουν το κόμμα. Σε αυτό το πλαίσιο δεν πέρασε απαρατήρητο ότι η νέα γενιά, όπως ο Χρίστος Χριστόφιας που εξελέγη πανηγυρικά και αποτελεί τη νέα εποχή έκανε διαλέξεις για τον μαρξισμό-λενινισμό και το δίκαιο του εργάτη σε μία περίοδο που το κόμμα θα έπρεπε να είχε σαφή πρόταση για την πλειοψηφία των εργαζομένων σε μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Όμως αυτό είναι το ένα ζήτημα. Το κόμμα θα πρέπει να επανεξετάσει τον τρόπο που χειρίζεται και τις Νέες Δυνάμεις. Η μέχρι τώρα ιστορία κατέδειξε πως οι Νέες Δυνάμεις έρχονται και φεύγουν. Είτε γιατί δεν αξιοποιούνται και εμπλέκονται επαρκώς από το κόμμα είτε γιατί οι ίδιοι δεν ενδιαφέρονται να μείνουν κοντά με την ολοκλήρωση των διορισμών και των αξιωμάτων τους. Δεν πέρασε απαρατήρητη σε κανέναν ΑΚΕΛικό η στάση της κυρίας Χαραλαμπίδου μετά το αποτέλεσμα. Όταν δηλαδή το κόμμα είχε να αντιμετωπίσει μία πανωλεθρία, η ίδια πανηγύριζε την πρωτιά της και άφηνε υπονοούμενα για τον αποκλεισμό της από τα πάνελ. Κάτι που συζητήθηκε και στη βάση και προκάλεσε περαιτέρω ζητήματα. Το κεφάλαιο Ειρήνη πάντως είναι κάτι που αναμένεται να έχει συνέχεια.

Ο Στέφανος, ο Λουκαΐδης και τα νέα δεδομένα

Η συζήτηση για τη διαδοχή έχει ήδη ξεκινήσει και ο Άντρος Κυπριανού θα αποσυρθεί ησύχως μόλις δει ότι θα αποφευχθεί η εσωστρέφεια. Για τη θέση ενδιαφέρονται τα δύο πρωτοκλασάτα στελέχη του κόμματος, Στέφανος Στεφάνου και Γιώργος Λουκαΐδης. Δεν αποκλείεται βεβαίως να υπάρξουν και εκπλήξεις, δεδομένου ότι πολλά είναι εκείνα τα στελέχη που θέλουν να γραφτούν σύνεδροι και να πουν την άποψή τους για την κατάσταση. Δεν αποκλείεται βεβαίως και η απόσυρση ενός εκ των δύο. Ο Στέφανος Στεφάνου έχει μεγαλύτερο έρεισμα στην ευρύτερη κοινωνία και αυτό φάνηκε από τους σταυρούς προτίμησης. Την υποψηφιότητά του βλέπουν θετικά τα κόμματα του Κέντρου, καθώς θεωρούν πως θα υπάρχει συνεννόηση. Ο Γιώργος Λουκαΐδης έχει σημαντικό έρεισμα στο εσωκομματικό σκηνικό και αυτό φάνηκε το 2015, όταν ήρθε πρώτος σε σταυρούς προτίμησης. Αυτό που αναμένεται είναι να διαφανεί ποια είναι η διαφορετική πρόταση που έχουν να καταθέσουν για την αναβίωση και την ενδυνάμωση της Αριστεράς. Ο διάδοχος του Άντρου Κυπριανού έχει σημαντικό ρόλο να επιτελέσει: αν δηλαδή θα οδηγήσει το κόμμα στην επανίδρυσή του, στη σαφή ανανέωσή του με προοδευτικές ιδέες και τελικώς στην αναβάπτισή του, ως κόμματος εξουσίας.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Να δοθεί ρόλος στα μέλη, ο ρόλος δίνει πνοή

Συμβαίνει πάντοτε, όταν έρχονται κρίσιμες ώρες, να υποθέτει κανείς ότι έχει τις λύσεις στο χέρι. Και γι' αυτό αρκετοί έχουν μπει σε έναν δημόσιο διάλογο, καταθέτοντας ιδέες και απόψεις σχετικά με το μέλλον του ΑΚΕΛ σε σχέση με το εκλογικό αποτέλεσμα.

Δεν διαφωνώ καθόλου με συγκεκριμένες ιδέες που κατατέθηκαν από συντρόφους και φίλους, οι οποίοι εμπνέονται από πραγματικό ενδιαφέρον. Μερικές μάλιστα από αυτές τις επικροτώ. Προσωπικά, όμως, ανησυχώ μην καταταγεί κανείς στην κατηγορία εκείνη των ανθρώπων που εφευρίσκουν ξαφνικά τις μαγικές λύσεις. Γιατί μαγικές λύσεις δεν υπάρχουν. Όλα έχουν αξία και πραγματικό βάρος αν γίνονται στη σωστή ώρα. Επειδή προσωπικά δεν μετέχω σε κανένα κομματικό όργανο και επιπρόσθετα επειδή θεωρούν πολλοί (και έτσι είναι) πως δεν είμαι ένας άνθρωπος που καθοδηγείται από αδιαπραγμάτευτα δόγματα, αυτό μου δίνει τη δυνατότητα να προσθέσω σκέψεις που έχουν και πάρα πολλοί άλλοι, αλλά για διάφορους λόγους, αποφεύγουν να τις διατυπώσουν δημόσια.

Έχω την άποψη ότι το ΑΚΕΛ πρέπει να βγάλει είδηση. Πρέπει να πάρει μια απόφαση τέτοια, που να κάνει, ει δυνατόν, το σύνολο των Κυπρίων να θέλουν να ακούσουν. Μόνο αν κάποιος κάτσει να σε ακούσει, έχεις στη συνέχεια κάποια πιθανότητα να τον πείσεις. Τα μέλη και οι φίλοι της Αριστεράς θέλουν ρόλο. Έχουν ανάγκη να μετέχουν. Ο ρόλος γεννά ενέργεια. Ο ρόλος γεννά ψυχή. Η συμμετοχή, η ουσιαστική συμμετοχή δίνει πνοή.

Θα γίνω συγκεκριμένος. Πρέπει να συζητηθεί η ιδέα όπως ο επόμενος γενικός γραμματέας εκλεγεί από τα μέλη. Καταλαβαίνω πλήρως τις διαφορετικές απόψεις που λένε περίπου τα εξής. «Εμείς δεν είμαστε αστικό κόμμα. Ή είναι καλύτερα έτσι διότι ο γενικός γραμματέας είναι υπόλογος στην κεντρική επιτροπή κ.λπ. κ.λπ.».

Νομίζω όμως πως οι καιροί έχουν αλλάξει εδώ και χρόνια. Ή θα γίνει κάτι πραγματικά ριζοσπαστικό ή η πεπατημένη θα μας πατήσει. Και αναφέρομαι σε όλους μας, διότι αλίμονο αν η Κύπρος βρεθεί χωρίς ισχυρή Αριστερά. Όταν πέσει η δρυς, τότε είναι που φαίνεται το μεγαλείο και το μέγεθός της. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε να φτάσουμε ώς εκεί. Μία απόφαση προς την κατεύθυνση που λέω θα οδηγήσει στα εξής αποτελέσματα. Θα βγουν δημόσια οι υποψήφιοι για να στηρίξουν τις θέσεις τους. Θα έλθουν σε επαφή με τους εκλογείς, θα βγουν στην τηλεόραση. Και αυτός που θα εκλεγεί θα έχει τη «δεδηλωμένη». Υπό την έννοια ότι θα έχει δικαίωμα και υποχρέωση να εφαρμόσει τα εξαγγελθέντα. Θα είναι υπόλογος στα μέλη. Ξεκαθαρίζω εδώ ότι προσωπικά δεν έχω τέτοιο ενδιαφέρον.

Είπα στην αρχή ότι σε κρίσιμες εποχές πολλοί εμφανίζονται με μαγικές λύσεις. Θυμίζω όμως καθηκόντως (και ίσως μερικοί οι αναγνώστες της εφημερίδας να το θυμούνται) ότι την άποψη αυτή τη διατύπωσα σε συνέντευξή μου τον Ιούνιο του 2019. Μπορεί κάποιος δίκαια να υποστηρίξει και άλλα πράγματα που μπορεί να γίνουν, όμως θεώρησα σωστό να σταθώ σε κάτι πολύ συγκεκριμένο. Λυπούμαι προκαταβολικά αν κάποιοι θεωρήσουν αυτό ευκαιρία για αχρείαστες και εν τέλει αναποτελεσματικές παρερμηνείες. Η άποψη κατατίθεται ταπεινά και με υπερβάλλουσα σεμνότητα. Άλλωστε είτε το θέλουμε είτε όχι αναπτύσσεται ήδη ένας δημόσιος διάλογος που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Ξέρω ή μάλλον υποθέτω βάσιμα πως αυτό που προτείνω δεν θα γίνει. Θα προβληθούν τεχνικά προσκόμματα, όπως π.χ. ότι δεν προβλέπεται από το καταστατικό, ή ακόμα παραπάνω ότι αυτό αλλάζει τον χαρακτήρα του κινήματος. Ξέρω ακόμα πως κάθε άλμα εμπεριέχει κινδύνους. Όμως εδώ που βρισκόμαστε ίσως είναι αναγκαίο ένα άλμα. Τέλος, αναφέρω πως η έγνοια για την Αριστερά πρέπει πάντα να περιέχει την έγνοια για τον τόπο.

Ο κ. Τάκης Χατζηγεωργίου είναι πρώην ευρωβουλευτής.
takishg@gmail.com

Το χρονικό μιας προαναγγελθείσας ανόδου

Το ενδυναμωμένο μετά τις εκλογές ΕΛΑΜ βρίσκεται μεταξύ της κυπριακής Ακροδεξιάς και του χρυσαυγίτικου νεοναζισμού

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η ανάδειξη του ΕΛΑΜ στην τέταρτη θέση στις εκλογές δεν πρέπει να εκπλήσσει. Ήταν κάτι το οποίο είχε διαφανεί όχι μόνον στις δημοσκοπήσεις αλλά και μεταξύ έμπειρων παρατηρητών. Η προσέγγιση, ωστόσο, στο φαινόμενο της αύξησης των ποσοστών της κυπριακής Ακροδεξιάς προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα πρέπει να γίνει σε τρία επίπεδα: Ένα ιστορικό, ένα πρακτικό –ως προς την οργανική σχέση του ΕΛΑΜ με την εγκληματική οργάνωση της Χρυσής Αυγής στην Ελλάδα– και ένα κοινωνιολογικό ως προς τα αίτια της ανόδου της Ακροδεξιάς στην Κύπρο και εν γένει του συντηρητισμού στην κοινωνία. Στο τελευταίο επίπεδο οφείλει κάποιος να εξετάσει και τα όρια μιας μελλοντικής βίαιης ριζοσπαστικοποίησης του ΕΛΑΜ ή μελών του – εξέλιξη που θα παρέπεμπε απευθείας στη δράση της Χρυσής Αυγής στην Ελλάδα κατά τα τελευταία χρόνια με αποκορύφωμα το 2013 και τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα. Το τελευταίο επίπεδο είναι χρήσιμο και για την πρακτική αντιμετώπιση του φαινομένου –όχι μόνον εκλογικά αλλά και σε επίπεδο κοινωνίας.

Μέσα σε μια δεκαετία (2011-2021) το ΕΛΑΜ εξαπλασίασε τα ποσοστά του, αυξάνοντας την ισχύ του κατά 19.901 ψηφοφόρους.

Το κενό της Δεξιάς

Η ιστορική διάρθρωση της μακαριακής και γριβικής Δεξιάς μετά τη γέννηση της σύγχρονης Κυπριακής Δημοκρατίας είναι, πάνω-κάτω, γνωστή. Η ιδέα της Ένωσης αποτέλεσε το βασικό πολιτικό διακύβευμα για σχεδόν πέντε δεκαετίες ενώ η εθνοτική βία των δεκαετιών του '60 και του '70, η αποτύπωση της ελλαδικής Χούντας των Συνταγματαρχών επί κυπριακού εδάφους, η πολιτική βία που ακολούθησε και τα γεγονότα του πραξικοπήματος και της εισβολής διαμόρφωσαν στην Κύπρο το συγκείμενο της ακροδεξιάς. Η Κύπρος, ωστόσο, δεν γνώρισε την ιστορική εμπειρία της Ελλάδας και συνεπώς τα τρία βασικά ποιοτικά στοιχεία που διαφοροποιούν την ελλαδική από την κυπριακή ακροδεξιά είναι: α. Η απουσία στην Κύπρο της εμπειρίας της ναζιστικής κατοχής της Ευρώπης την περίοδο 1939-1945 β. Με εξαίρεση την περίοδο του πραξικοπήματος και της μεμονωμένης πολιτικής βίας κατά την περίοδο δράσης της ΕΟΚΑ Β΄, η Κύπρος δεν γνώρισε εκτεταμένο εμφύλιο πόλεμο και γ. Η απουσία στην Κύπρο, ιστορικά, ιδεολογικοπολιτικού πλαισίου υιοθέτησης του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού ή του ιταλικού φασισμού (όπως π.χ. στην Ελλάδα το καθεστώς της 4ης Αυγούστου του Ιωάννη Μεταξά). Ο Γεώργιος Γρίβας μπορεί να υπήρξε μεν το πρότυπο του σοβινιστή, μοναρχικού και αγγλόφιλου –μέχρι πριν από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ–κυπριακής καταγωγής αξιωματικού του ελληνικού στρατού αλλά τόσο η δράση της οργάνωσης Χ κατά την περίοδο της Κατοχής και των Δεκεμβριανών όσο και η μετέπειτα, κατά βάση αποτυχημένη, πολιτική δράση στηρίχτηκε αμιγώς στην ιδεολογία της αντικομμουνιστικής καθαρότητας –τάση που κυριαρχεί ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '20 παγκοσμίως αλλά και στην Ελλάδα και την Κύπρο. Η στέγαση στοιχείων της ΕΟΚΑ Β΄ και της γριβικής-ενωτικής Δεξιάς στην Κύπρο στον Δημοκρατικό Συναγερμό, αμέσως μετά την ιστορική του ίδρυση, το 1976, κληρονόμησε τον ιστορικό αντικομμουνισμό σε μια μερίδα της κυπριακής Δεξιάς που έρεπε ή ιδεολογικά κινούνταν προς τα δεξιότερα. Αλλά η Ακροδεξιά στην Κύπρο, σε αντίθεση με την Ελλάδα, υιοθέτησε σε αυτή την πρώτη της έκφανση τοπικά χαρακτηριστικά (στάση έναντι του Κυπριακού, αντι-μακαριακά και αντικομμουνιστικά αφηγήματα, στάση έναντι των Τουρκοκυπρίων) που διαφέρουν αισθητά από τον φυλετικό ρατσισμό, την εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία, τον νεο-παγανισμό ή –με militant όρους, εμφάνιση και ακτιβιστική δράση–της Χρυσής Αυγής στα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης στην Ελλάδα.

Η περαιτέρω κανονικοποίηση της κυπριακής Ακροδεξιάς όχι μόνον θα γιγαντώνεται, αν δεν αντιμετωπιστεί από όλους, αλλά θα φτάσει και στο σημείο της διεμβόλισης των δύο μεγάλων κομμάτων ή και διάσπασης των δεξιών.

ΕΛΑΜ και Χρυσή Αυγή

Η ίδρυση του ΕΛΑΜ στην Κύπρο το 2008 δεν πρέπει να ιδωθεί μόνον αποκλειστικά μέσα από το πλέγμα της εγνωσμένης συσχέτισής του με τη Χρυσή Αυγή Ελλάδας αλλά και ιδεολογικά ως προς την αυθεντική του προέλευση. Φορείς, όπως ο Λουκάς Σταύρου, που εκτέθηκαν στην ιδεολογική, με πιουριστικούς όρους, νεοναζιστική πτυχή της Χρυσής Αυγής Ελλάδος τη δεκαετία του '80 και του '90 προσπάθησαν να υιοθετήσουν το εν λόγω αφήγημα σε μια κυπριακή εκδοχή της Χρυσής Αυγής. Σε αυτό φυσικά συνέτειναν οι Ελληνοκύπριοι που βρέθηκαν, ως φοιτητές, στην Ελλάδα και από τον δεξιό και αντιομοσπονδιακό χώρο –μετά την τοξική περίοδο λόγω του σχεδίου Ανάν το 2004– ζυμώθηκαν στη Χρυσή Αυγή όπως ο νυν πρόεδρος του ΕΛΑΜ, Χρίστος Χρίστου. Η ιστορία από εκεί και πέρα είναι πλέον γνωστή με το ΕΛΑΜ μέσα σε μια δεκαετία να κανονικοποιείται από διάφορους φορείς (π.χ. η Εκκλησία ή τα εθνικόφρονα, ελεγχόμενα από τον ΔΗΣΥ, σωματεία) και να στηρίζεται οικονομικά και πολιτικά από τη Χρυσή Αυγή κατά την περίοδο της γιγάντωσης της τελευταίας μετά την οικονομική κρίση του 2010 και με αποκορύφωμα την είσοδό της στο ελληνικό κοινοβούλιο το 2012. Η σχέση αυτή προφανώς διαταράχθηκε όταν η Χρυσή Αυγή δολοφόνησε κόσμο και μπήκε στο στόχαστρο των αρχών για ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών ενεργειών από το λαθρεμπόριο μέχρι την παροχή προστασίας σε νυχτερινά μαγαζιά. Και φαίνεται να διακόπηκε επί της ουσίας, όταν η Χρυσή Αυγή είδε τον δρόμο της φυλακής στο σύνολο της κοινοβουλευτικής της ομάδας, θα το κατατάξει σε ένα ακροδεξιό-λαϊκιστικό, με σαφή αντιτουρκοκυπριακή, αντιμεταναστευτική και αντιομοσπονδιακή ρητορική κυπριακό κόμμα, είτε σε ένα επικίνδυνο αμάλγαμα στη λογική της ιδεολογικής νεοναζί καθαρότητας της Χρυσής Αυγής και της ακτιβιστικής δράσης της (βία στους δρόμους). Μέχρι τότε τόσο η φωτογραφία του κ. Γεάδη να χαιρετά ναζιστικά όσο και οι φωτογραφίες του κ. Χρίστου στην προσωπική φρουρά –με τα κόκκινα τζόκεϊ– του κατάδικου Μιχαλολιάκου θα συνδέουν το ΕΛΑΜ με τη Χρυσή Αυγή των δολοφονιών, των ρατσιστικών επιθέσεων βίας σε αλλοδαπούς στο κέντρο της Αθήνας και της διατήρησης δικτύων εγκληματικής δράσης (π.χ. προστασία σε μαγαζιά).

Θα πρέπει να τεθεί το ερώτημα αν κατατάσσεται σε ένα ακροδεξιό-λαϊκιστικό κόμμα, με αντιτουρκοκυπριακή, αντιμεταναστευτική και αντιομοσπονδιακή ρητορική ή σε ένα επικίνδυνο αμάλγαμα στη λογική της νεοναζί καθαρότητας της Χρυσής Αυγής.

Η ιστορία είναι πλέον γνωστή με το ΕΛΑΜ μέσα σε μία δεκαετία να κανονικοποιείται από διάφορους φορείς (π.χ. η Εκκλησία ή τα εθνικόφρονα, ελεγχόμενα από τον ΔΗΣΥ, σωματεία) και να στηρίζεται από τη Χρυσή Αυγή.

Περί ριζοσπαστικοποίησης

Σε οποιαδήποτε εξτρεμιστική ιδεολογία η μετάβαση από τη ριζοσπαστικοποίηση προς τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση έχει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά και σημεία εστίασης. Ένας ιδεολογικά ριζοσπαστικοποιημένος μπορεί να διατηρεί τον ρόλο του quietist ή της πολιτικής συμβουλευτικής, αλλά να μην έχει ποτέ κινηθεί προς την κατεύθυνση του ακτιβισμού ή ακόμη χειρότερα της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης στη μορφή της πολιτικής βίας. Υπό αυτό το πρίσμα, η ρητορική του κ. Νουρή, ΥΠΕΣ, από αυτή του ΕΛΑΜ δεν διαφοροποιήθηκε αισθητά σε ιδεολογικό ή προεκλογικό επίπεδο ενόψει των εκλογών της περασμένης Κυριακής. Και υπό το ίδιο ερμηνευτικό σχήμα πολλοί δεξιοί, συντηρητικοί, που προσεγγίζουν με συγκίνηση την ιδέα της Ένωσης –εν έτει 2021– διαχέονται ως ψηφοφόροι ή μέλη και εκτός, κυρίως, του ΕΛΑΜ. Αυτό που το δημοκρατικό τόξο στην Κύπρο αλλά και η ίδια η κοινωνία των πολιτών οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη της για να μειώσει την άνοδο της Ακροδεξιάς και του συντηρητισμού είναι το σημείο εστίασης δηλαδή εκείνο το σημείο στο οποίο οι Ελαμίτες θα μεταμορφωθούν –ως προς την πολιτική πρακτική τους– σε Χρυσαυγίτες προκειμένου να επιτεθούν σε έναν Τουρκοκύπριο ή ξένο μετανάστη ακριβώς γιατί τον βλέπουν ρατσιστικά. Σε αυτό το σημείο το συγκείμενο της κυπριακής Ακροδεξιάς θα έχει μετασχηματιστεί σε αυτό του ευρωπαϊκού σύγχρονου νεοναζισμού– και δη του πλέον σκληρού όπως τον εκπροσωπούσε η Χρυσή Αυγή της περιόδου 2012-2020. Στις δημοκρατίες δεν μπορείς να διώξεις αλλά ούτε και να ποινικοποιήσεις το φρόνημα. Μπορείς, ωστόσο, να σέβεσαι τη νομιμότητα, να απομονώνεις, πολιτικά και ιδεολογικά, οτιδήποτε ακραίο και κυριότερα να προσεγγίζεις τον αντιφασισμό –ως πολιτική πρακτική– χωρίς ιδεοληψίες. Απέναντι στον φασισμό η Δεξιά, το Κέντρο και η Αριστερά, έχουν ισόποσο μερίδιο και ευθύνη αντιμετώπισής του. Και αν το τελευταίο δεν συμβεί, η περαιτέρω κανονικοποίηση της κυπριακής Ακροδεξιάς όχι μόνον θα γιγαντώνεται αλλά θα φτάσει και στο σημείο της διεμβόλισης των δύο μεγάλων κομμάτων. Ρίξτε μια ματιά στην Ευρώπη γι' αυτό.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Την Κυριακή 13 ΙΟΥΝΙΟΥ
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Το πασχαλινό Lockdown απέτρεψε τα χειρότερα

Τα rapid test και ο έγκαιρος εντοπισμός των κρουσμάτων, το μυστικό αντιμετώπισης της πανδημίας κατά τον υπουργό Υγείας

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Με τους επιδημιολογικούς δείκτες να συνεχίζουν να παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα ο υπουργός Υγείας ανοίγει τα χαρτιά του στην «Κ» για το τι μέλλει γενέσθαι. Ο Κωνσταντίνος Ιωάννου αποκαλύπτει πως υπήρξαν στιγμές που του δημιούργησαν απογοήτευση και κόπωση, κληθείς να απαντήσει εάν κάποια στιγμή σκέφθηκε την αποχώρηση. Συνάμα ο υπουργός Υγείας δεν ήθελε να σχολιάσει τις πληροφορίες που τον θέλουν να αποχωρεί σύντομα από το Υπουργείο Υγείας. Ο κ. Ιωάννου αξιολογεί το έργο για αντιμετώπιση της πανδημίας καθώς και τα δύο χρόνια εφαρμογής του ΓεΣΥ.

–Το ΓεΣΥ έκλεισε αισίως δύο χρόνια ζωής. Εάν θυμηθούμε τις πρώτες μέρες λίγοι πίστευαν ότι το εγχείρημα θα προχωρούσε, αφού οι γιατροί που είχαν συμβληθεί ήταν ελάχιστοι.

–Όπως κάθε μεταρρύθμιση έτσι και το ΓεΣΥ προκάλεσε αντιδράσεις, πολλές από τις οποίες ήταν αναμενόμενες. Το σύστημα υγείας που υπήρχε μέχρι τότε άλλαζε εκ βάθρων, δρομολογήθηκαν ανατροπές σε δομές και σε αντιλήψεις δεκαετιών, διακυβεύτηκαν συμφέροντα και έσπαζαν κατεστημένα. Όλοι αυτοί που δεν ήθελαν αυτή την αλλαγή, την πολέμησαν όσο μπορούσαν και γι' αυτό το ΓεΣΥ ξεκίνησε με πολλές δυσκολίες και με ελλείψεις. Υπήρξαν επαγγελματίες υγείας που ήθελαν να ενταχθούν στο ΓεΣΥ, αλλά φοβόντουσαν τις αντιδράσεις συναδέλφων τους, θυμάμαι ότι αρκετοί γιατροί έρχονταν να με συναντήσουν μυστικά, επικοινωνούσαν μαζί μου, ζητούσαν βοήθεια. Τέτοια πράγματα. Επαναλαμβάνω, υπήρξαν αντιδράσεις που ήταν κατανοητές και θεμιτές. Υπήρξαν όμως και ακόμη υπάρχουν, περιπτώσεις με ιδιοτελή κίνητρα. Τέλος καλό όμως, το ΓεΣΥ μπήκε στις ράγες και δεν υπάρχει γυρισμός. Οι πολίτες το αγκάλιασαν αμέσως, γιατί είδαν πολύ γρήγορα τα οφέλη του. Σαν αποτέλεσμα της πίεσης του κόσμου η μεγάλη πλειοψηφία των ιατρών και των άλλων επαγγελματιών υγείας έχουν συμβληθεί με τον ΟΑΥ και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους μέσω του ΓεΣΥ.

–Υπάρχουν όμως ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν. Για παράδειγμα, οι λίστες αναμονής έφυγαν από το Δημόσιο και παρατηρούνται στους ιατρούς εντός του ΓεΣΥ.

–Ασφαλώς και υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν, ποτέ δεν ισχυριστήκαμε ότι έχουμε τελειώσει. Ένα σύστημα υγείας βρίσκεται σε συνεχή διαδικασία επικαιροποίησης και αναβάθμισης των υπηρεσιών που προσφέρει. Το πρόβλημα στο οποίο αναφέρεστε είναι φαινόμενο που παρατηρήθηκε στην αρχή του ΓεΣΥ, όπως συμβαίνει σε όλα τα νέα συστήματα υγείας. Όπως γνωρίζετε, πριν από το ΓεΣΥ ο τομέας της υγείας ήταν χωρισμένος στον ιδιωτικό και τον δημόσιο. Στον ιδιωτικό δεν είχαν πρόσβαση όλοι οι πολίτες, λόγω οικονομικών περιορισμών. Με την έναρξη του ΓεΣΥ δεν υπάρχει πια το διαχωριστικό τείχος ανάμεσα στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Ο πολίτης έχει το δικαίωμα επιλογής του γιατρού και του νοσηλευτηρίου της προτίμησής του, ως εκ τούτου, ήταν αναμενόμενο να υπάρξει αυτή η ραγδαία μετακίνηση προς τον ιδιωτικό τομέα, η οποία διορθώθηκε στη συνέχεια.

> *Υπήρξαν και ακόμη υπάρχουν, περιπτώσεις με ιδιοτελή κίνητρα. Τέλος καλό όμως, το ΓεΣΥ μπήκε στις ράγες και δεν υπάρχει γυρισμός. Οι πολίτες το αγκάλιασαν αμέσως γιατί είδαν πολύ γρήγορα τα οφέλη του.*

–Μετά από δύο χρόνια εμπειρίας, πιστεύετε ότι το ΓεΣΥ μπορεί να σταθεί οικονομικά;

–Η οικονομική βιωσιμότητα του ΓεΣΥ διασφαλίζεται από την ίδια τη φιλοσοφία του προϋπολογισμού του, ο οποίος είναι σφαιρικός. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να ξεπεράσει την οροφή του, έχει προκαθορισμένο πλαίσιο, οποιαδήποτε δαπάνη βγει από αυτό το όριο θα αφαιρεθεί από κάπου αλλού. Συνεπώς, δεν μπορεί να υπάρξει οικονομικός εκτροχιασμός. Ωστόσο, η ζωή είναι απρόβλεπτη και κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει τι επιφυλάσσει το μέλλον. Τρανταχτό παράδειγμα η πανδημία, η οποία έφερε μεγάλες ανατροπές. Εδώ ακριβώς φάνηκε η χρησιμότητα του σφαιρικού προϋπολογισμού, αφού ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας αξιοποίησε τα διαθέσιμα ρευστά που είχαν συσσωρευθεί από τις εισφορές προ ΓεΣΥ. Ήταν ένα μαξιλαράκι, που αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμο.

Την ύπαρξη δύσκολων στιγμών κατά τη διαχείριση της πανδημίας που του προκάλεσαν απογοήτευση και κόπωση παραδέχεται ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου στη συνέντευξή του στην «Κ».

–Λέγεται ότι υπάρχει σκέψη για αύξηση των εισφορών. Ισχύει κάτι τέτοιο;

–Όχι, δεν υπήρξε συζήτηση για κάτι τέτοιο.

–Πώς νιώθετε που είστε ο υπουργός που υλοποίησε μια προσπάθεια πολλών και όλων των κυβερνήσεων για ένα ενιαίο σύστημα υγείας;

–Η υλοποίηση της απόφασης για εφαρμογή του ΓεΣΥ ήταν ο όρος εντολής που μου ανέθεσε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν μου απηύθυνε την τιμητική πρόταση για υπουργοποίηση, τον Μάρτιο του 2018. Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο αποδέχθηκα να εμπλακώ στην ενεργό πολιτική. Το ΓεΣΥ ήταν για μένα το κίνητρο για να αναλάβω το υπουργείο Υγείας, είναι ένα έργο ζωής για το οποίο αισθάνομαι ικανοποίηση και υπερηφάνεια. Μπορεί ιδιαίτερα χρήσιμο.

–Λέγεται ότι υπάρχει σκέψη για αύξηση των εισφορών. Ισχύει κάτι τέτοιο;

–Όχι, δεν υπήρξε συζήτηση για κάτι τέτοιο.

–Πώς νιώθετε που είστε ο υπουργός που υλοποίησε μια προσπάθεια πολλών και όλων των κυβερνήσεων για ένα ενιαίο σύστημα υγείας;

–Η υλοποίηση της απόφασης για εφαρμογή του ΓεΣΥ ήταν ο όρος εντολής που μου ανέθεσε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, όταν μου απηύθυνε την τιμητική πρόταση για υπουργοποίηση, τον Μάρτιο του 2018. Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο αποδέχθηκα να εμπλακώ στην ενεργό πολιτική. Το ΓεΣΥ ήταν για μένα το κίνητρο για να αναλάβω το υπουργείο Υγείας, είναι ένα έργο ζωής για το οποίο αισθάνομαι ικανοποίηση και υπερηφάνεια. Μπορεί η πανδημία να έφερε πολλές ανατροπές αλλά το ΓεΣΥ παραμένει ένα ζωτικό έργο για την Κύπρο και τις γενιές που θα έρθουν.

–Έχετε πει ότι χωρίς ΓεΣΥ η διαχείριση της πανδημίας θα ήταν πολύ πιο δύσκολη. Γιατί;

–Είμαι βέβαιος πως γνωρίζετε ότι πριν από το ΓεΣΥ οι δομές που υπήρχαν ήταν κατακερματισμένες, δεν υπήρχε ένα ενιαίο σύστημα που να προσφέρει τη δυνατότητα κεντρικής διαχείρισης και παρακολούθησης, που είναι πολύτιμη σε τέτοιες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, μεσούσης της πανδημίας και σε συνθήκες lockdown, οι ασθενείς μπορούσαν να εξασφαλίζουν τα απαραίτητα φάρμακα για την απρόσκοπτη συνέχιση των θεραπειών τους, με τη συνεργασία των προσωπικών ιατρών, των φαρμακείων και εθελοντών. Με τη συνεργασία ιδιωτικών και δημόσιων νοσηλευτηρίων, κατέστη εφικτό καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας να εξυπηρετηθούν όλοι οι ασθενείς που χρειάστηκαν ενδονοσοκομειακή περίθαλψη. Όλα αυτά είναι μόλις μερικά σημεία στα οποία το ΓεΣΥ ήταν σημαντικός σύμμαχος στη διαχείριση των πρωτόγνωρων συνθηκών που έφερε η πανδημία.

–Νιώθετε δικαιωμένος από το τρίτο Lockdown και την επιμονή σας, στη σκληρή γραμμή ανακοπής της πανδημίας;

–Δεν είναι θέμα αν αισθάνομαι δικαιωμένος ή όχι. Τις αποφάσεις θα πρέπει να τις ζυγίζουμε στη βάση των δεδομένων που επικρατούσαν τη συγκεκριμένη περίοδο και όχι εκ των υστέρων. Από το αποτέλεσμα προκύπτει ότι το καθολικό απαγορευτικό για δύο βδομάδες, την περίοδο του Πάσχα, όχι μόνον απέτρεψε τα χειρότερα, αλλά συνέβαλε τα μέγιστα στη διαμόρφωση της εξαιρετικής επιδημιολογικής εικόνας που έχουμε, και η οποία μας επέτρεψε να προχωρήσουμε με άρση των πλείστων απαγορεύσεων.

–Εκφράζονται διάφορες απόψεις για τη φθίνουσα πορεία. Τελικά ποιοι είναι οι λόγοι που έχουμε οδηγηθεί στη σημερινή κατάσταση;

–Οι λόγοι είναι πολλοί και σίγουρα το αποτέλεσμα δεν είναι τυχαίο. Οφείλεται στη στρατηγική του γρήγορου εντοπισμού και της απομόνωσης των κρουσμάτων, η οποία γίνεται μέσα από τον αυξημένο πληθυσμιακό έλεγχο, σε συνδυασμό με την εμβολιαστική κάλυψη και την εφαρμογή αυστηρών υγειονομικών πρωτοκόλλων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο κάνουμε τα rapid test. Είναι μια στρατηγική που απέσπασε εύσημα από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου Λοιμώξεων (ECDC) και την οποία υιοθετούν άλλες χώρες. Αυτό είναι που μας έσωσε, ιδιαίτερα την περίοδο της αυξημένης μεταδοτικότητας, όταν είχαμε φθάσει μέχρι και 1.000 κρούσματα την ημέρα. Εάν δεν τα εντοπίζαμε έγκαιρα, θα πολλαπλασιάζονταν και μέχρι να το αντιληφθούμε θα ήταν αργά. Αυτή είναι η απάντηση σε όσους απορούν γιατί κάναμε και κάνουμε τους ελέγχους. Εάν δεν κάνεις ελέγχους δεν εντοπίζεις κρούσματα, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν έχεις. Εμείς δεν κρύψαμε το πρόβλημα, αλλά το αντιμετωπίζαμε, με τις λιγότερες επιπτώσεις. Περιορίζομαι να σας πω ότι εάν η Κύπρος ακολουθούσε την στρατηγική άλλων χωρών, θα είχε πέραν των 1300 θανάτων, με βάση τον μέσο ευρωπαϊκό όρο.

–Τελικά τι έγινε στο Υπουργικό Συμβούλιο που αποφασίσθηκε το τρίτο Lockdown. Πώς από χαλαρώσεις οδηγηθήκαμε σε αυστηρά μέτρα;

–Δεν έγινε κάτι ιδιαίτερο. Στο Υπουργικό γίνεται μια ελεύθερη συζήτηση, πολλές φορές με διαφωνίες. Αντιλαμβάνεστε ότι μια απόφαση για lockdown δεν λαμβάνεται ελαφρά τη καρδία. Τα επιδημιολογικά δεδομένα ήταν τέτοια που δεν μας άφηναν άλλες επιλογές.

–Μετά το Πάσχα οι ημερήσιοι επιδημιολογικοί δείκτες κατρακυλούν. Μπορεί να ειπωθεί πως η πανδημία βρίσκεται προς το τέλος της;

–Αν είναι κάτι που μας δίδαξε η πανδημία είναι ότι δεν πρέπει να κάνουμε προβλέψεις. Ασφαλώς τα πράγματα είναι πολύ καλύτερα από τότε που έχουμε στη φαρέτρα μας το εμβολιαστικό όπλο. Από εκεί και πέρα όμως, πολλά θα εξαρτηθούν από τη συμπεριφορά του ιού, και κυρίως από τις μεταλλάξεις. Αυτό είναι που απασχολεί την επιστημονική κοινότητα και εκεί εστιάζουν την προσοχή τους.

Σε θέματα ασφάλειας δεν κάναμε εκπτώσεις

–Υπάρχει μια στιγμή, μετά που ξεκίνησαν οι εμβολιασμοί, που ανησυχήσατε για την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών ανακοπής της πανδημίας;

–Θα ήταν ψέμα να σας πω ότι δεν ανησύχησα ή ότι δεν ανησυχώ, διότι τίποτα δεν έχει τελειώσει. Όπως βλέπετε, καθημερινά προκύπτουν διάφορα ζητήματα που δημιουργούν αμφιβολίες και προκαλούν ανησυχία στους πολίτες, με αποτέλεσμα να σημειώνονται ανατροπές και καθυστερήσεις στο εμβολιαστικό πρόγραμμα.

–Παρατηρείται μια συνεχιζόμενη δυστοκία των πολιτών απέναντι στο AstraZeneca. Μπορεί να προκληθούν καθυστερήσεις στο εμβολιαστικό πρόγραμμα;

–Δεν θα αποκαλύψω κάποιο μυστικό, εάν επιβεβαιώσω ότι υπήρξαν καθυστερήσεις στο εμβολιαστικό πρόγραμμα. Πλην μερικών ακραίων εξαιρέσεων, οι αμφιβολίες και η δυστοκία είναι θεμιτές ανθρώπινες αντιδράσεις, είναι κατανοητές και οφείλουμε να τις αντιμετωπίσουμε με επιχειρήματα και με σεβασμό. Ωστόσο, το εμβολιαστικό πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη και παραμένω αισιόδοξος ότι μέχρι το τέλος Ιουνίου θα πιάσουμε τον στόχο για εμβολιασμό του 65% του πληθυσμού.

> *Το εμβολιαστικό πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη και παραμένω αισιόδοξος ότι μέχρι το τέλος Ιουνίου θα πιάσουμε το στόχο για εμβολιασμό του 65% του πληθυσμού.*

–Υπάρχει κάτι που σας προβληματίζει με το συγκεκριμένο εμβόλιο;

–Από πλευράς ασφάλειας όχι. Θέλω να σας θυμίσω ότι εγώ προσωπικά, όπως και όλα τα άλλα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, εμβολιαστήκαμε με το συγκεκριμένο εμβόλιο. Σε θέματα ασφάλειας δεν κάνουμε εκπτώσεις. Η Κύπρος επέλεξε από την αρχή να επιτρέψει τη χορήγηση μόνον των εμβολίων που είναι αδειοδοτημένα από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων, ο οποίος ακολουθεί αυστηρά πρωτόκολλα, σχολαστικές διαδικασίες και κατέχει την απαραίτητη επιστημοσύνη και τεχνογνωσία. Από εκεί και πέρα, όπως μας έχουν εξηγήσει οι επιστήμονες, πολλές φορές οι πιθανότητες για παρενέργειες είναι απειροελάχιστες. Όμως, όπως έχουμε πει, το όφελος έναντι του κόστους υπερτερεί. Με την ευκαιρία θέλω να επαναλάβω ότι η Κύπρος είναι ίσως η μόνη χώρα που έδωσε στους πολίτες το δικαίωμα επιλογής του εμβολίου, έστω κι αν για ένα χρονικό διάστημα δεν υπήρχε μεγάλη διαθεσιμότητα εμβολίου της Pfizer.

–Έχει ξεκαθαρίσει κατά πόσον θα χρειασθεί και τρίτη δόση εμβολιασμού του πληθυσμού;

–Αυτό είναι κάτι που αξιολογούν οι επιστήμονες και θα το δούμε. Εάν χρειαστεί κάτι τέτοιο θα το κάνουμε. Ο κόσμος να είναι ήσυχος ότι θα μεριμνήσουμε για την ασφάλεια και την υγεία του.

–Με τα δεδομένα που έχουμε, πόσο βάσιμες είναι οι ανησυχίες ότι μετά το καλοκαίρι, ενδεχομένως να αντιμετωπίσουμε ένα νέο κύμα της πανδημίας;

–Και αυτό είναι κάτι που απασχολεί την επιστημονική κοινότητα. Εμείς παίρνουμε τα μέτρα μας για να αντιμετωπίσουμε ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Όπως κάναμε και με το δεύτερο κύμα. Το σύστημα υγείας είναι προετοιμασμένο, το προσωπικό είναι πιο έμπειρο, έχουμε επάρκεια σε υποδομές, εξοπλισμό και αναλώσιμα.

–Πότε θα βγάλουμε τις μάσκες; Μπορεί να προσδιοριστεί ο χρόνος άρσης του συνόλου των περιοριστικών μέτρων;

–Θα το δούμε στην ώρα του, σε συνεννόηση με τους επιστήμονες. Καλύτερα να μην προτρέχουμε. Η Κύπρος ακολούθησε συντηρητική στρατηγική έναντι του ιού και αυτό συνέβαλε τα μέγιστα ώστε να κατατάσσεται στην κορυφή των ευρωπαϊκών χωρών με τους λιγότερους θανάτους στην Ε.Ε. Είχαμε τη λιγότερη διάρκεια σε lockdown από όλες τις χώρες και επιστρέφουμε γρηγορότερα σε ρυθμούς κανονικότητας. Θέλω επίσης να σας πω ότι στις πλείστες χώρες η εστίαση και το λιανικό εμπόριο παρέμειναν κλειστά από τον περασμένο Νοέμβριο μέχρι και τώρα.

Καταλυτική η στήριξη του προέδρου της Δημοκρατίας

–Σε προσωπικό επίπεδο, υπήρξαν στιγμές στα τρία αυτά χρόνια που είστε υπουργός που σκεφθήκατε να τα παρατήσετε;

–Σε τόσο δύσκολες περιόδους είναι αναμενόμενο να υπάρχουν στιγμές απογοήτευσης και κόπωσης. Από εκεί και πέρα όλα τα άλλα δεν έχουν νόημα.

–Την περίοδο πριν από την κρίση του 2013, ο αείμνηστος Δημήτρης Χριστόφιας είχε πει στον τότε υπουργό Οικονομικών Βάσο Σιαρλή το εξής: «Βάσο, είσαι καλός τεχνοκράτης όχι όμως και πολιτικός» ως έκφραση διαφωνίας για την αντιμετώπιση της επερχόμενης κρίσης. Αντιμετωπίσατε κάτι παρόμοιο την περίοδο διαχείρισης της πανδημίας;

–Όπως σας είπα η πανδημία ήταν και παραμένει μια πρωτόγνωρη κατάσταση, που δοκιμάζει τις αντοχές μας, σε όλα τα επίπεδα. Θέλω να επαναλάβω για ακόμη μία φορά, ότι στις δύσκολες στιγμές υπήρξε καταλυτική η στήριξη και η συμπαράσταση του προέδρου της Δημοκρατίας και οφείλω να το αναγνωρίσω και δημοσίως.

–Η καλή επιδημιολογική εικόνα τι ρόλο έπαιξε στο τελικό αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών και ειδικότερα στα ποσοστά του Δημοκρατικού Συναγερμού;

–Σίγουρα οτιδήποτε επηρεάζει την καθημερινότητα των πολιτών παίζει ρόλο και υπό αυτή την έννοια η πολύ καλή επιδημιολογική εικόνα που παρουσιάζει η Κύπρος λήφθηκε υπόψη από τους πολίτες. Η εικόνα αυτή δεν είναι τυχαία. Οι επιδημιολογικές επιδόσεις της Κύπρου είναι το αποτέλεσμα των μέτρων που έχουμε πάρει, της μεγάλης προσπάθειας χιλιάδων ανθρώπων και, βεβαίως, είναι η δικαίωση της συνεργασίας των πολιτών, της συνδρομής των νοικοκυριών και του επιχειρηματικού κόσμου. Αυτό, πιστεύω, το αναγνωρίζουν οι πολίτες ανεξαρτήτως πολιτικών επιλογών.

Από καλό Σεπτέμβριο εξελίξεις

Το Κυπριακό και η βρετανική πρόταση σιγοβράζουν ενόψει επίσκεψης Λουτ

Στις 16 Ιουλίου αναμένεται ενημέρωση του Συμβουλίου Ασφαλείας από την Ελίζαμπεθ Σπέχαρ, ενόψει της συζήτησης για ανανέωση της θητείας της UNFICYP.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Περισσότερο κουφόβραση και λιγότερο «καυτός Ιούλιος» αναμένεται η επόμενη περίοδος στο Κυπριακό, καθώς όλες οι πλευρές αναμένουν να δουν τι θα προκύψει από τις επαφές της απεσταλμένης του γ.γ. του ΟΗΕ Τζέιν Χολ Λουτ και πώς θα εξελιχθεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 24 Ιουνίου.Οι ημερομηνίες που συζητούνται για κάθοδο της κ. Λουτ περιλαμβάνουν σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές όλο τον Ιούνιο, πριν δηλαδή από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αλλά εκ των πραγμάτων θεωρείται πιθανότερο να κλείσουν προς το τέλος του μήνα, κάτι που σημαίνει πως ενδεχομένως η επίσκεψη να συμπέσει ή να ακολουθήσει της κρίσιμης συνόδου στις Βρυξέλλες. Η Αμερικανίδα διπλωμάτης φέρεται να έχει ήδη πραγματοποιήσει επαφές με τις εγγυήτριες μετά την άκαρπη άτυπη συνάντηση της Γενεύης.

Αυτό που αναμένεται να γίνει τον Ιούλιο είναι η ενημέρωση του Συμβουλίου Ασφαλείας από την ειδική αντιπρόσωπο του γ.γ. Ελίζαμπεθ Σπέχαρ στις 16 Ιουλίου, ενόψει της συζήτησης για την ανανέωση της θητείας της UNFICYP. Η σχετική έκθεση θα είναι έτοιμη στις αρχές Ιουλίου και θα καταγράφει τη δύσκολη κατάσταση στην Πράσινη Γραμμή, την οποία τα Ηνωμένα Έθνη επισημαίνουν τακτικά τα τελευταία χρόνια, επικαλούμενα εντάσεις (όπως αυτές που σημειώθηκαν στη Δένεια ή στο Spitfire στη Λευκωσία) ως ένδειξη της ανάγκης μηχανισμού επικοινωνίας των στρατιωτικών δυνάμεων των δύο πλευρών. Τις επόμενες εβδομάδες αναμένεται επίσκεψη στην Κύπρο του βοηθού γ.γ. για ειρηνευτικές επιχειρήσεις Ζαν-Πιερ Λακρουά.

Όσον αφορά την έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ για τις Καλές Υπηρεσίες και την ουσία της ανύπαρκτης προς το παρόν διαπραγμάτευσης, το περιεχόμενό της θα κριθεί από τις επαφές της κ. Λουτ στη Λευκωσία. Πάντως, συνομιλητές της «Κ» με γνώση των όσων συζητούνται εκτιμούν πως ως έχουν τα πράγματα δεν φαίνονται πολλές προοπτικές διαφοροποίησης της κατάστασης όπως αποτυπώθηκε στη Γενεύη.

Το ρεαλιστικό πλάνο για τη σύγκληση μιας νέας άτυπης πενταμερούς παραμένει το τέλος Σεπτεμβρίου, αμέσως μετά τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, όπου θα βρίσκονται ήδη όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Πλέον –εν τη απουσία ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ των κοινοτήτων στην Κύπρο– τα μάτια είναι στραμμένα στη συνάντηση του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του Τούρκου προέδρου Ταγίπ Ερντογάν στις Βρυξέλλες στις 14 Ιουνίου, στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ, αλλά και στη συνάντηση που ο δεύτερος θα έχει με τον Αμερικανό πρόεδρο Τζο Μπάιντεν.

> *Διπλωματικές πηγές τονίζουν πως οι ιδέες για «τετραγωνισμό του κύκλου» δεν εκφεύγουν από το πλαίσιο της ΔΔΟ.*

Βεβαίως, η ελληνική διπλωματία αυτή την περίοδο παραμένει προσηλωμένη στην ομαλοποίηση των δικών της σχέσεων με την Τουρκία «σε βάθος χρόνου», όπως ανέφερε τις προάλλες ο Έλληνας ΥΠΕΞ Νίκος Δένδιας μετά από συνάντηση με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου.

Οδοφράγματα (ή) και ΜΟΕ

Αυτή που προς το παρόν δηλώνει παρουσία στην Κύπρο είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, με την τεχνοκρατική επίσκεψη του γενικού διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (DGREFORM) της Κομισιόν Μάριο Νάβα στη Λευκωσία. Ο κ. Νάβα συναντήθηκε με τον ΥΠΕΞ Νίκο Χριστοδουλίδη, τον Ε/κ διαπραγματευτή Ανδρέα Μαυρογιάννη και με τον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ. Η επίσκεψη συνέπεσε με το εκ νέου άνοιγμα των οδοφραγμάτων, και με την DGREFORM να χαιρετίζει την απόφαση των δύο κοινοτήτων να συντονίσουν έναν ολόκληρο χρόνο μετά τα μέτρα κατά της πανδημίας στα σημεία διέλευσης. Σε ανάρτηση στον λογαριασμό της ΓΔ στο Twitter σημειώνεται πως η απόφαση λήφθηκε μετά από σκληρή δουλειά της Τεχνικής Επιτροπής Υγείας, και γίνεται λόγος για «κρίσιμο βήμα για την ανάκαμψη μετά την πανδημία, ανοίγοντας τον δρόμο για διευθέτηση του Κυπριακού, καθώς οι άνθρωποι αρχίζουν να είναι και πάλι μαζί».

Το άνοιγμα των οδοφραγμάτων μετά από αρκετούς μήνες μπορεί να ενθάρρυνε τους ιδεολόγους του Κυπριακού, όμως, όπως και τον Φεβρουάριο του 2020 έτσι και σήμερα, τα σημεία διέλευσης παραμένουν εργαλεία για σκοράρισμα πόντων έναντι της άλλης κοινότητας και όχι επί της ουσίας διακύβευμα της πορείας προς την επανένωση. Δεν είναι τυχαίο που ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο κ. Τατάρ άφησαν το ζήτημα τελευταίο στην ατζέντα. Άλλωστε, το μονομερές κλείσιμο των διελεύσεων δεν φαίνεται να ενόχλησε την πλειοψηφία των πολιτών και δεν αξιοποιήθηκε επαρκώς από την αντιπολίτευση. Διπλωματικές πηγές αφήνουν ανοιχτό το ενδεχόμενο μιας συνάντησης των δύο ηγετών παρουσία της κ. Σπέχαρ πριν από την αναχώρησή της για τη Νέα Υόρκη. Μετά από τηλεδιάσκεψη των δύο ηγετών με αντικείμενο τα οδοφράγματα, η κυβέρνηση επανέλαβε με δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου πως ο ΠτΔ είναι έτοιμος να συζητήσει τα γνωστά ΜΟΕ που έχουν κατατεθεί.

Η βρετανική φόρμουλα

Συνεχίζει να πλανάται –πάνω από το ξεχασμένο εν μέσω προεκλογικής και πανδημίας Κυπριακό– το ερώτημα κατά πόσον η περιβόητη βρετανική φόρμουλα τετραγωνισμού του κύκλου (μεταξύ της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας και της «κυριαρχικής ισότητας») μπορεί να γίνει η βάση επανέναρξης συνομιλιών. Διπλωματικές πηγές από ξεχωριστές πλευρές πάντως τονίζουν πως οι ιδέες για «τετραγωνισμό του κύκλου» δεν εκφεύγουν από το πλαίσιο της ΔΔΟ, δηλαδή από την αρχή πως το κράτος πρέπει να είναι ενιαίο και ομοσπονδιακό χωρίς προοπτικές διάσπασής του.Υπογραμμίζουν, μάλιστα, πως το σκεπτικό της πρότασης πηγάζει από την ιδέα της ε/κ πλευράς για αποκεντρωμένη ΔΔΟ, και επιχειρεί να συγκεράσει τις τ/κ ανησυχίες για την κυριαρχία και την πολιτική ισότητά τους με τις ε/κ ανησυχίες για παράλυση του ομοσπονδιακού κράτους λόγω της αρχής της μιας θετικής ψήφου.

Όσον αφορά την ε/κ πλευρά, επικρατεί μια σύγχυση δημόσια κατά πόσον οι σκέψεις των Βρετανών ενοχλούν ή όχι τη Λευκωσία, λόγω και των δημοσιευμάτων που ακολούθησαν την πρώτη συζήτηση του θέματος. Διπλωματική πηγή ανέφερε πως αυτό που συμβαίνει είναι πως οι Βρετανοί αναζητούν μια μέση λύση μεταξύ αποκεντρωμένης ομοσπονδίας και δύο κρατών, εντός του πλαισίου της ΔΔΟ. Η τ/κ και η τουρκική πλευρά λαμβάνουν, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, συνεχώς το μήνυμα πως οι ιδέες για δύο κράτη δεν γίνονται αποδεκτές από τα Ηνωμένα Έθνη. Η προσπάθεια της διεθνούς κοινότητας, σημειώνεται, είναι η Τουρκία και η τ/κ πλευρά να αντιληφθούν μέσω των επαφών τους πως η προσπάθεια αυτή δεν θα έχει αποτέλεσμα και να επιστρέψουν στο συμφωνημένο πλαίσιο λύσης. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και οι πρόσφατες αναφορές της κυβέρνησης σε απαντητική επιστολή του κ. Μπάιντεν προς τον ΠτΔ, όπου σύμφωνα με την ανακοίνωση της κυπριακής κυβέρνησης ο Αμερικανός πρόεδρος επαναλαμβάνει τη στήριξή του στην ΔΔΟ.

Ο Ερντογάν τα θέλει όλα τον Ιούνιο από την Ε.Ε.

Δυσκολεύει η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ενωσης, αλλά η Αγκυρα εμμένει για το σύνολο της θετικής ατζέντας

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Πιέσεις για εξασφάλιση του συνόλου της ευρωπαϊκής «θετικής ατζέντας» και των ωφελημάτων της, με επίκεντρο την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, ασκεί όπως πληροφορείται η «Κ», ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν, ενόψει της Συνόδου Κορυφής στις 24-25 Ιουνίου. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι η Άγκυρα έχει ανεβάσει τους τόνους στο παρασκήνιο, ασκώντας πιέσεις προς διάφορα κράτη-μέλη, ακόμη και επί ζητημάτων ήσσονος σημασίας, με προφανή στόχο να εκμαιεύσει ανταλλάγματα. Στο πλαίσιο αυτό, όπως μας ανέφερε έγκυρη κοινοτική πηγή, η Τουρκία έχει ζητήσει από την Ιταλία επίσημη απολογία για τον χαρακτηρισμό «δικτάτορας» που είχε αποδώσει στον Ταγίπ Ερντογάν ο Μάριο Ντράγκι, ενώ την ίδια χρονική περίοδο, όλως τυχαίως, ιταλικές εταιρείες «πέρασαν δύσκολα» μέχρι να εξασφαλίσουν ένα συγκεκριμένο πρότζεκτ στη Λιβύη, την κυβέρνηση της οποίας ελέγχει το καθεστώς Ερντογάν…Η απαράδεκτη συμπεριφορά της Τουρκίας άγγιξε, όπως πληροφορούμαστε, και τη Σλοβενία, άνευ λόγου και αιτίας. Ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου επισκέφθηκε πρόσφατα τη χώρα, που αναλαμβάνει την προεδρία της Ε.Ε., το δεύτερο εξάμηνο 2021, και εξέφρασε πίσω από κλειστές πόρτες δυσφορία γιατί απουσίαζε η τουρκική σημαία από το υπουργείο Εξωτερικών της Σλοβενίας, στη διάρκεια των συναντήσεών του… Είναι προφανές ότι η Άγκυρα επιχειρεί να καλλιεργήσει στοχευμένα ένα σκληρό κλίμα έναντι ευρωπαίων εταίρων. Και στο πλαίσιο αυτό, δείχνει «άγριες διαθέσεις» σε όλη την Ε.Ε., προκειμένου να εκμαιεύσει έγκριση του συνόλου της θετικής ατζέντας στην επικείμενη Σύνοδο Κορυφής. Με επίκεντρο την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, η οποία, όπως επανειλημμένα έχουμε δημοσιεύσει, εκτιμάται ότι θα εκτινάξει τον ευρωτουρκικό όγκο εμπορικών συναλλαγών, από 140 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως, σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ. Θεωρείται δε βέβαιο ότι η Άγκυρα θα συνεχίσει και τις επόμενες εβδομάδες στο ίδιο ακριβώς μοτίβο μιας απαράδεκτης συμπεριφοράς, η οποία είχε αφετηρία το περιστατικό με τις «μουσικές καρέκλες», που ως γνωστόν άφησε όρθια την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και καθημένους τους δύο κυρίους, Ταγίπ Ερντογάν και τον πολιτικά ανυπόληπτο πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ.

Με βάση πάντως τα υφιστάμενα δεδομένα, η λήψη απόφασης για τη «θετική ατζέντα» της Τουρκίας τείνει προς αναβολή. Όπως πληροφορούμαστε, τρεις ανώτατοι αξιωματούχοι της Ε.Ε. ανέφεραν ήδη προς τη Λευκωσία ότι δεν βλέπουν πως μπορεί να προχωρήσει «αυτή τη στιγμή», η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, προκρίνοντας στη Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου, μόνο την έγκριση της παραχώρησης νέας οικονομικής βοήθειας προς την Άγκυρα, για το προσφυγικό, ύψους 5 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου επισκέφθηκε πρόσφατα τη χώρα, που αναλαμβάνει την προεδρία της Ε.Ε., το δεύτερο εξάμηνο 2021, και εξέφρασε πίσω από κλειστές πόρτες δυσφορία γιατί απουσίαζε η τουρκική σημαία από το υπουργείο Εξωτερικών της Σλοβενίας, στη διάρκεια των συναντήσεών του...

Οι κινήσεις της Λευκωσίας

Στη διασφάλιση της οικονομικής στήριξης της Τουρκίας για τη φιλοξενία Σύρων προσφύγων, κινείται και το Βερολίνο, το οποίο πάντως δεν έχει οριστικοποιήσει τη θέση του αναφορικά με την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε στην «Κ» ότι ακόμη και να συγκλίνει το Βερολίνο στην αναβολή της λήψης απόφασης για την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, στη Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου, θεωρείται ως δεδομένο ότι θα επιχειρήσει να κρατήσει ζωντανή την προοπτική, μέσω των Συμπερασμάτων που θα εκδοθούν, οικοδομώντας για την έγκρισή της, σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο.

> *Το Βερολίνο επιδιώκει να κρατήσει ζωντανή τη θετική ατζέντα μέσω Συμπερασμάτων, οικοδομώντας το επόμενο βήμα.*

Συνεπώς, ενδεχόμενη αναβολή στη λήψη απόφασης στις 24-25 Ιουνίου, δεν συνεπάγεται εκ προοιμίου μια «ήρεμη» Σύνοδο Κορυφής για την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα Συμπεράσματα που θα εκδοθούν, δεν θα την οδηγήσουν σε περιπέτειες το φθινόπωρο ή/και μεταγενέστερα. Και κυρίως να εξασφαλίσει ότι όσο διατηρείται ζωντανή η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, άλλο τόσο θα διατηρείται και η δυνατότητα άσκησης βέτο, την οποία εξήγγειλε ο πρόεδρος Αναστασιάδης και όπως πληροφορούμαστε δεν πέρασε απαρατήρητη… Όπως γίνεται κατανοητό ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης και ο πρόεδρος Αναστασιάδης θα επιδιώξουν να διασυνδέσουν τη «θετική ατζέντα» της Τουρκίας με την επίλυση του Κυπριακού, το ζήτημα των Βαρωσίων και με τις ανεκπλήρωτες κυπρογενείς υποχρεώσεις. Γίνεται δε κατανοητό ότι στο πλαίσιο αυτό, ο πρόεδρος Αναστασιάδης θα εξειδικεύσει και συνεπώς θα ξεκαθαρίσει τις απαιτήσεις της Λευκωσίας, προσβλέποντας προφανώς σε σαφή και συγκεκριμένη διασύνδεση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, με τη λύση του Κυπριακού και το ζήτημα της περίκλειστης Αμμοχώστου. Σε αντίθετη περίπτωση, δεν θα είναι σε θέση να συναινέσει στην παραχώρηση όρων εντολής προς την Κομισιόν για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, μοναδικό σημείο στο οποίο τα κράτη-μέλη διαθέτουν δικαίωμα αρνησικυρίας. Πέραν του σημείου τούτου, οι αποφάσεις θα ληφθούν με ειδική πλειοψηφία και όχι με ομοφωνία και συνεπώς, τα κράτη-μέλη, περιλαμβανομένης της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα απωλέσουν τον μοναδικό μοχλό πίεσης που διαθέτουν.

Με ιδέες η Ούρσουλα…

Ιδέες ετοιμάζει η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η έγκριση μιας νέας οικονομικής βοήθειας προς την Άγκυρα, για το προσφυγικό, ύψους πέντε περίπου δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι ιδέες της προέδρου της Κομισιόν στοχεύουν να ξεπεραστούν οι διαφωνίες που έχουν προκύψει μεταξύ κρατών-μελών, τα οποία συμφωνούν επί της παραχώρησης του νέου δώρου προς την Τουρκία, αλλά έχουν επιφυλάξεις αναφορικά με τη γραμμή εκταμίευσης του ποσού. Τα πλείστα κράτη-μέλη δεν θέλουν να βάλουν το χέρι στην τσέπη προκειμένου να μην επιβαρύνουν τους εθνικούς τους προϋπολογισμούς και καλούν την Κομισιόν να καλύψει το σύνολο του ποσού από το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, το οποίο πάντως δεν φαίνεται να παρέχει μια τέτοια δυνατότητα. Οι ιδέες της κ. φον ντερ Λάιεν, αναμένεται να κινηθούν προς ένα «μεικτό σύστημα», προκειμένου ένα μέρος του ποσού για τους Σύρους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στην Τουρκία, να διατεθεί από τα κράτη-μέλη και το υπόλοιπο μέρος του ποσού από το ΠΔΠ. Η Λευκωσία πάντως έχει ήδη διαμηνύσει προς την Κομισιόν και προς το Συμβούλιο ότι η δική της αναλογική εθνική συμμετοχή, δεν θα κατευθυνθεί προς την Τουρκία, αλλά προς τους πρόσφυγες που φιλοξενούνται στον Λίβανο και στην Ιορδανία. Όπως ακριβώς είχε πράξει στα δύο πρώτα πακέτα οικονομικής στήριξης της Τουρκίας, ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ έκαστο. Σημειώνεται ότι η Κύπρος δύναται να αποφύγει να συμβάλει για τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, μόνο σε ό,τι αφορά τη δική της εθνική συμμετοχή. Αντίθετα, για τα ποσά που ενδεχομένως θα διατεθούν από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, δηλαδή από το ΠΔΠ 2021-2027, η Κύπρος, όπως και το σύνολο των 27 κρατών-μελών, θα συμβάλουν αυτόματα, μέσω της αναλογικής τους συμμετοχής στον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Διεκδικώντας το δαχτυλίδι του ρυθμιστή

Ο Νικόλας ψάχνει την ιδεολογική του ταυτότητα την ώρα που ο Καρογιάν στοχεύει τη θέση του στη σκακιέρα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Ο προεκλογικός του Νικόλα στις βουλευτικές εκλογές θα έπρεπε να διδάσκεται στα πανεπιστήμια ως τι δεν πρέπει να κάνει κάποιος για να χάσει τις εκλογές», λένε επανειλημμένα στον ΔΗΣΥ και αν κρίνουμε από την αντίδραση του πέμπτου ορόφου μετά και τις εκλογές της περασμένης Κυριακής, φαίνεται πως αυτή την αντίληψη υιοθέτησαν και οι ίδιοι οι ΔΗΚΟϊκοί. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει ήδη διακόψει τη συνεργασία του με τον Κώστα Παναγόπουλο, ανοίγοντας νέο κεφάλαιο στην πολιτική του στρατηγική. Μία κίνηση που προκάλεσε αίσθηση. Όχι μόνο γιατί η σχέση του ίδιου και του πατέρα του με τον Κώστα Παναγόπουλο χρονολογείται, αλλά και γιατί δεν είναι στην ιδιοσυγκρασία του ΔΗΚΟϊκού προέδρου να απομακρύνει πρόσωπα του στενού του κύκλου.

Το επικοινωνιακό Βατερλό

Το πρόβλημα δεν ήταν αποκλειστικά ο «συναγερμικός Μάκης», ούτε βεβαίως η επικοινωνία είναι το κύριο πρόβλημα σε μία εκλογική ήττα. Η τακτική της «καμένης γης» μπορεί να έχει έρεισμα και ακροατήριο στην Ελλάδα, αλλά στην Κύπρο δεν είχε τελικά το αναμενόμενο αποτέλεσμα, καθώς άλλη η συμπεριφορά του κυπριακού εκλογικού σώματος και άλλη του ελληνικού. Ιδιαίτερα όταν αυτή προέρχεται από ένα καθαρά συστημικό κόμμα όπως το ΔΗΚΟ. Στην κυπριακή κοινωνία και ιδιαίτερα το ΔΗΚΟϊκό εκλογικό σώμα αντιδρά στις καμένες γέφυρες και στη μετωπική επίθεση στην κυβέρνηση. Η καταψήφιση του προϋπολογισμού φαίνεται να ήταν το κερασάκι στην τούρτα και αυτό αναμένεται να το πληρώσει η ηγεσία, η οποία επί του παρόντος δεν κατάφερε να ψυχολογήσει ποια τελικά είναι η ταυτότητα και η εκλογική συμπεριφορά των ΔΗΚΟϊκών.

Στους μετεκλογικούς προβληματισμούς του ΔΗΚΟ είναι και το ποια στάση θα τηρήσει απέναντι στο ΑΚΕΛ. Το κόμμα του Κέντρου έδειξε τη διάθεση να συμπλεύσει με το κόμμα της Αριστεράς, ωστόσο, το αποτέλεσμα κάνει πολλούς να αναθεωρούν κατά πόσο κάτι τέτοιο είναι σωστό. Καθόλου τυχαίο ότι ο Παύλος Μυλωνάς μετεκλογικά φρόντισε να διαμηνύσει πως δεν πρόκειται να δεχτεί σύμπλευση με το ΑΚΕΛ. Το τελευταίο, λοιπόν, που χρειάζεται ο Νικόλας Παπαδόπουλος είναι μία νέα κοινοβουλευτική ανταρσία, ιδιαίτερα αν η ταυτότητα του ΔΗΚΟ πλέον έχει αλλάξει με την προσέλευση ακροατηρίου της Συμμαχίας Πολιτών και της Αλληλεγγύης και τη φυγή ΔΗΚΟϊκών προς τη ΔΗΠΑ. Έχει παράλληλα να διαχειριστεί τη μη εκλογή τού στενού συνεργάτη του Γιώργου Σολωμού στην επαρχία Κερύνειας και τις προεκτάσεις που προκαλεί, αλλά και τον υπόγειο ανταγωνισμό πρωτοκλασάτων στελεχών στη Λευκωσία. Η σχέση Ερωτοκρίτου-Παντελίδη δεν ήταν η καλύτερη καθ' όλη τη διάρκεια του προεκλογικού, ενώ και ο αντιπρόεδρος του ΔΗΚΟ Μιχάλης Δαμιανού είναι δυσαρεστημένος με το αποτέλεσμα. Πέραν των δικών τους εσωτερικών που λογικά θα επιλυθούν το επόμενο διάστημα, η διαρροή ΔΗΚΟϊκών προς τη ΔΗΠΑ είναι εκείνο που συζητείται ήδη στο κόμμα, καθώς υποτιμήθηκε επικίνδυνα η δυναμική της. Αν το ΔΗΚΟ επικεντρωνόταν και οργανωτικά και επικοινωνιακά να φράξει τον δρόμο προς τη ΔΗΠΑ, τότε τα αποτελέσματα ίσως να ήταν διαφορετικά. Οι δημοσκοπήσεις που έδειχναν τη ΔΗΠΑ να παλεύει εφησύχασαν τα ΔΗΚΟϊκά στελέχη με αποτέλεσμα να επικεντρώσουν όλη τους την προσοχή στην κυβέρνηση. Δεν είναι τυχαίο που τα πρόσωπα, τα οποία έχουν εκλεγεί με τη ΔΗΠΑ, είναι τα στελέχη του ΔΗΚΟ που πρόσφατα αποχώρησαν εις ένδειξη διαμαρτυρίας για την προώθηση στελεχών στο ψηφοδέλτιο της Λευκωσίας.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος αντιμετωπίζει τον κίνδυνο να χάσει τον ρόλο του ρυθμιστή και διεκδικεί ως ύστατη προσπάθεια την προεδρία της Βουλής.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν κατάφερε να ψυχολογήσει τους ΔΗΚΟϊκούς ψηφοφόρους ακόμα, οι οποίοι επιθυμούν σταθερότητα και παράθυρο συνεννόησης με την εξουσία.

Το ερώτημα είναι τώρα τι γίνεται και ποιος θα κερδίσει τον ρόλο του ρυθμιστή. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος θεωρεί ως ύστατη μάχη την Προεδρία της Βουλής και γι' αυτό ακριβώς βολιδοσκοπεί το ΑΚΕΛ και την ΕΔΕΚ. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο μπορεί να ανακτήσει δυναμική έναντι του Μάριου Καρογιάν, που μέχρι και την Τρίτη όλα έδειχναν πως θα είναι ο επόμενος πρόεδρος της Βουλής. Το τελευταίο πάντως που θα ήθελε ο Νικόλας Παπαδόπουλος είναι να χάσει από τον κύριο πολιτικό αντίπαλό του την προεδρία της Βουλής και γι' αυτό θα μετρήσει καλά τις κινήσεις του. Το ενδεχόμενο πάντως ανάληψης της Προεδρίας της Βουλής τον κρατά στο παιχνίδι και του δίνει συγκεκριμένο ρόλο για τις συνεργασίες με ορίζοντα το 2023.

Τα πρώτα σύννεφα στη ΔΗΠΑ

Αν κάποιος προσγειωνόταν τη ημέρα των εκλογών στην Κύπρο και άκουγε τον Μάριο Καρογιάν να δίνει την πύρινη δεκάλεπτη ομιλία του περί νέου στην πολιτική και περί πάταξης του συστημικού, όχι μόνο δεν θα μπορούσε να σκεφτεί πως ο Μάριος Καρογιάν ήταν πρωταγωνιστής της εξουσίας για χρόνια, αλλά θα εκτιμούσε πως έκανε το ντεμπούτο του εκείνη τη νύχτα στην πολιτική σκηνή. Παρά τα όσα είπε περί αντισυστημικού και νέου, η αλήθεια είναι πως ο Μάριος Καρογιάν δούλεψε και με το παραπάνω οργανωτικά. Σε αντίθεση με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, που δεν έχει και την καλύτερη επαφή με τη βάση του ως ιδιοσυγκρασία, ο Μάριος Καρογιάν ξέρει τον κάθε ψηφοφόρο του ξεχωριστά σε κάθε επαρχία και κάθε χωριό. Σε αυτό το πλαίσιο και με δεδομένο ότι είναι μέρος της εξουσίας, έχει καταφέρει –με δικούς του ανθρώπους σε κάθε σημείο της κυβέρνησης– να φέρει κοντά το μισό ΔΗΚΟϊκό ακροατήριο που επιθυμεί συναίνεση, σταθερότητα και γιατί όχι έναν ανοικτό διάυλο επικοινωνίας και διευκόλυνσης με τα κέντρα εξουσίας. Μάλιστα, το γεγονός ότι οι δημοσκοπήσεις τους έδειχναν χαμηλά, βοήθησε ώστε το κόμμα να καταφέρει χωρίς την πολεμική του ΔΗΚΟ, να γυρίσει κάθε φιλοκαρογιανικό σπίτι.

Ο Μάριος Καρογιάν, λοιπόν, ήταν ένας από τους μεγάλους, αν όχι ο μεγαλύτερος νικητής της νύχτας των εκλογών. Τα σύννεφα, ωστόσο, ξεκίνησαν λίγες ώρες αργότερα. Είναι γνωστό πως ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ είχε υποσχεθεί στον Άγγελο Βότση την έδρα στη Λεμεσό και ο τελευταίος φρόντισε να το διαμηνύσει στο δικό του ακροατήριο για να προσέλθει στην κάλπη και να στηρίξει ΔΗΠΑ αντί ΔΗΚΟ. Η επιλογή Καρογιάν να κρατήσει τελικά την έδρα και συνεπώς να αθετήσει την υπόσχεσή του προκάλεσε τις πρώτες αντιδράσεις. Φάνηκε ξεκάθαρα πως η ΔΗΠΑ δεν είναι ένα ομοιογενές κόμμα. ΔΗΠΑ και Συνεργασία ΔημοκρατικώνΔυνάμεων δεν θεωρούνται ένα. Τα στελέχη, τα οποία είχαν ακολουθήσει από την αρχή τον Μάριο Καρογιάν, είχαν ενοχληθεί σφόδρα από το ενδεχόμενο να αναλάβει ο Άγγελος Βότσης και στην ουσία η κοινοβουλευτική ομάδα της ΔΗΠΑ να αποτελείται αποκλειστικά από τη Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων. Στη Συνεργασία Δημοκρατικών πάντως θεωρούν ανήθικο το τι έγινε, ενώ κύκλοι σημειώνουν πως το αποτέλεσμα οφείλεται κυρίως στη δυναμική που είχαν οι υποψήφιοι της Συνεργασίας, οι οποίοι και εξελέγησαν. Πάντως, ο Άγγελος Βότσης δεν έχει πει ακόμη την τελευταία του λέξη και αναμένεται να το κάνει μετά την ορκωμοσία των βουλευτών. Το αν οι δύο δυνάμεις θα συνεχίσουν μαζί, ή αν το ΔΗΚΟϊκό μικρόβιο των εσωκομματικών έριδων τους ακολουθεί είναι ένα ζήτημα ανοικτό και θα διαφανεί το επόμενο διάστημα.

Ο Μάριος Καρογιάν αυτοπαρουσιάστηκε ως το φρέσκο στην πολιτική σκηνή τη νύχτα των εκλογών, όμως όλοι γνωρίζουν πως η νίκη ήταν αποτέλεσμα ενός καλού excel.

Η ΔΗΠΑ απέκτησε δυναμική, όμως τα πρώτα σύννεφα ήρθαν την επόμενη μέρα, καταδεικνύοντας πως ΔΗΠΑ και Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων δεν είναι ένα συμπαγές κόμμα, αλλά έχουν διαφορετική ατζέντα.

Το μετέωρο βήμα του Χαράλαμπου Θεοπέμπτου

Ο νέος πρόεδρος των Πρασίνων μοιάζει να είναι ακόμη στη σκιά του Περδίκη και ίσως να μη θέλει αρκετά την Προεδρία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου αναλάμβανε την ηγεσία των Πρασίνων, ήταν πολλοί –οι χωρίς κομματική στέγη– πολίτες που είδαν πως ίσως μία νέα προοπτική να δημιουργείται στο πολιτικό σκηνικό, πως δηλαδή το Κίνημα Οικολόγων θα ξεκινούσε να προσομοιάζει με άλλα ευρωπαϊκά κόμματα Πρασίνων: περισσότερο περιβάλλον, πιο προοδευτική πρόταση σε Κυπριακό και σε κοινωνικά ζητήματα. Ένα rebranding του κόμματος, τη στιγμή που πολλοί ήταν εκείνοι που αποζητούσαν κάτι νέο και προοδευτικό. Η παρουσία του άλλωστε στη θέση του Επιτρόπου Περιβάλλοντος είχε αφήσει ένα θετικό πρόσημο, όχι μόνο από τη δουλειά που έκανε αλλά και με το εναλλακτικό του χαρακτήρα του. Ένιωθε άνετα να μιλά την κυπριακή διάλεκτο, να γράφει στο μπλογκ του, να αναρτά τραγούδια ως ενεργός χρήστης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και να αποφεύγει επιμελώς την όποια συζήτηση για όσα θέματα προκαλούν εντάσεις. Καλά είναι όλα αυτά, όσο κάποιος είναι επίτροπος Περιβάλλοντος και βουλευτής, όταν όμως αναλαμβάνει την προεδρία κάποιου κόμματος αναμένεται σαφής θέση σε μία σειρά ζητημάτων και τόλμη να σπάσει αβγά.

Ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου έχασε τη χρυσή ευκαιρία στην κατάλληλη χρονική συγκυρία να μετατρέψει τους Πράσινους σε ρυθμιστικό κόμμα. Το αποτέλεσμα της Κυριακής δεν διέψευσε απλώς παγκυρικά όσους ανέμεναν ότι το Κίνημα Οικολόγων θα μπορούσε να κάνει τη διαφορά, λαμβάνοντας την τέταρτη θέση, αλλά μείωσε έστω και λίγο τα ποσοστά του. Θεωρείται χαμένος των εκλογών για τρεις κύριους λόγους: 1) Δεν κατάφερε να πείσει πως είναι έτοιμος να κάνει τομές και αλλαγές στο κόμμα διαφοροποιούμενος από τον προκάτοχό του. 2) Επιχείρησε να χρυσώσει το χάπι σε όλο το πιθανό ακροατήριό του, αποφεύγοντας να πάρει θέση στα μεγάλα ζητήματα και χάνοντας ψηφοφόρους. 3) Έδειξε να δυσφορεί στο αρχηγικό κουστούμι, στέλνοντας το μήνυμα πως δεν τον ενδιαφέρει η προεδρία του Κινήματος.

Ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου δεν έδειξε την απαραίτητη τόλμη να σπρώξει αλλαγές τις οποίες συζητούσε στο παρασκήνιο.

Το Κυπριακό

Η κίνηση να φέρει κοντά πρόσωπα όπως την Αλεξάνδρα Ατταλίδου και τη Θεανώ Καλαβανά, με γνωστές προοδευτικές θέσεις στο Κυπριακό, προκάλεσε την αίσθηση πως είναι έτοιμος να αλλάξει θέσεις του κόμματος και ιδιαίτερα την αντιμοσπονδιακή θέση των Οικολόγων. Όλο αυτό έκλεισε συνοπτικά, όταν σε συνέντευξή του στην «Κ» ξεκαθάρισε πως δεν αλλάζουν οι συνεδριακές θέσεις του κόμματος, αφήνοντας ανοικτή την πόρτα για μετά. Η τοποθέτησή του για το Κυπριακό από το βήμα της Βουλής, έστειλε το μήνυμα πως δεν είναι έτοιμος για κάτι τέτοιο Δεν ήταν μόνο η θέση που επαναλάμβανε ότι στη Βουλή δεν ασχολούνται με το Κυπριακό, αλλά και η κίνηση να μην παρευρεθεί στη διάσκεψη της Γενεύης που –έστω κι αν όπως είπε ήταν λόγω του ότι ήταν στενή επαφή κρούσματος – ενέτεινε τις σκέψεις πως θέλει με κάθε τρόπο να μείνει μακριά από το Κυπριακό.

Στο παρασκήνιο άλλωστε ακουγόταν πως είχε ήδη κάνει συμφωνία με κάποιους από αυτούς, πως το κόμμα θα αλλάξει θέση την επομένη των εκλογών, καθώς εκείνη τη στιγμή θα δημιουργείτο πραξικόπημα εντός του Κινήματος. Και όταν λέμε πραξικόπημα, αντιδράσεις από τον απερχόμενο πρόεδρο, ο οποίος από νωρίς φρόντισε να καταστήσει σαφές ότι το κόμμα δεν αλλάζει θέση στο Κυπριακό. Όπως λέγεται ο Γιώργος Περδίκης ελέγχει τον όποιο οργανωτικό σπόνδυλο έχουν οι Οικολόγοι και γι' αυτό τον λόγο δεν τολμούσε να δώσει το δικό του στίγμα προεκλογικά. Ήθελε, όπως αναφέρουν κομματικοί κύκλοι, να έρθουν κοντά προσωπικότητες από τον προοδευτικό χώρο που θα επικρατήσουν έναντι των υπολοίπων. Το αποτέλεσμα των εκλογών κατέδειξε, πως είναι μεν σημαντική η δουλειά σε ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον, ουσιώδης ο μη τοξικός λόγος, όμως το ζύμωμα ψωμιών, η άφιξη στη Βουλή με ποδήλατο και οι Pink Floyd δεν σε καθιστούν από μόνα τους αρχηγική φιγούρα. Σε ένα εκλογικό σώμα που όπως φάνηκε θέλει οργανωτική δομή, ο πρόεδρος των Οικολόγων θα πρέπει το επόμενο διάστημα είτε να δουλέψει με το υλικό που είχαν μέχρι σήμερα οι Οικολόγοι, ή αν είναι έτοιμος για rebranding, να ξεκινήσει, δημοσιοποιώντας τις νέες θέσεις και στήνοντας έναν ανθεκτικό οργανωτικό σπόνδυλο για να αντέξει. Με λίγα λόγια, αντί να ψήνει ψωμιά πρέπει να σπάσει αβγά. Διαφορετικά, όπως όλα δείχνουν, θα επιβεβαιώσει αυτούς που τον θεωρούν ως τον μεταβατικό πρόεδρο, μέχρις ότου να βρεθεί ο πραγματικός διάδοχος του Γιώργου Περδίκη.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3
Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV
KAPODISTRIAS AUTOMOTIVE PARTS
ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ενα νέο μετεκλογικό σκηνικό

Η συμμετοχή στους G7

Η Επίτροπος Υγείας Στέλλα Κυριακίδου βρέθηκε στη σύναξη των G7, πραγματοποιώντας σημαντικές επαφές για τις μελλοντικές παγκόσμιες προκλήσεις στην υγεία. Η συμμετοχή της Στέλλας Κυριακίδου μπορεί να θεωρηθεί και ως μια έμμεση συμμετοχή της Κύπρου στο κλαμπ των ισχυρών του πλανήτη.

Η αποτυχία των influencers

Το πρωτοπαλίκαρο του Σάκη, ο Ανδρέας Χασαπόπουλος, κατά την προεκλογική περίοδο ξημεροβραδιαζόταν στα κοινωνικά δίκτυα, εφαρμόζοντας τη λαϊκίστικη τακτική του πρώην προϊστάμενού του. Η προσπάθειά του ανταμείφθηκε με 408 ψήφους. Και εις ανώτερα, την επόμενη φορά. Βεβαίως, ο Ανδρέας Χασαπόπουλος δεν ήταν ο μόνος που απέτυχε σε αυτό τον προεκλογικό. Όλα τα κόμματα που θεώρησαν πως οι ενεργοί χρήστες του facebook και του twitter με λάικ και πολλούς ακόλουθους μπορούν να έχουν έρεισμα εκλογικό απογοητεύτηκαν. Ενδεικτική η επιλογή Κωνσταντίνου Οδυσσέως στην επαρχία Αμμοχώστου με τον ΔΗΣΥ και του Γιώργου Άστρα στην επαρχία Λευκωσίας του ΔΗΣΥ

Η διαφορά των νικητών

Για πολλούς ήταν αναμενόμενο, για άλλους ευχάριστη έκπληξη ότι ο Νίκος Κέττηρος κατάφερε να έρθει πρώτος σε σταυρούς προτίμησης στην Επαρχία Αμμοχώστου. Δούλεψε σιωπηρά, μακριά από αχρείαστη επίδειξη, χωρίς εγωπάθεια και πάντα διατηρούσε την επαφή του με τον κόσμο, έστω και όταν είχε τραυματιστεί σοβαρά και θα έπρεπε να μείνει κλεισμένος στο σπίτι. Δεν χάρηκε όμως τη νίκη του και αυτό φάνηκε στις πρώτες του δηλώσεις, όταν εμφανώς καταρρακωμένος μίλησε για την ήττα του ΑΚΕΛ. Στην αντίπερα όχθη, η Ειρήνη Χαραλαμπίδου, η άλλη μεγάλη νικήτρια των εκλογών, έδινε τη μία συνέντευξη μετά την άλλη, πανηγυρίζοντας τη νίκη της, αναδημοσιεύοντας ειδήσεις που τη χαρακτήριζαν οδοστρωτήρα, επειδή ήρθε πρώτη και διεκδικούσε την προεδρία της Επιτροπής Ελέγχου. Ούτε πως την αφορούσε και ούτε πως την πονούσε η συντριβή του κόμματός της. Μάλιστα, όταν ρωτήθηκε για την ήττα είπε πως γι' αυτό θα πρέπει να ρωτήσουν την ηγεσία. Σε αυτές τις μικρές λεπτομέρειες ακριβώς φαίνεται και η διαφορά των δύο νικητών.

Κάποιοι βουλευτές και όχι ο Χάρης προετοιμάζονταν να αμφισβητήσουν τον Αβέρωφ στις έξι το απόγευμα της Κυριακής. Βρέθηκαν τελικά προ εκπλήξεως και άλλαξαν πλεύση.

Οι κραταιοί...

Κάποιος θα πει πως αυτό είναι ίδιον των Νέων Δυνάμεων. Είδαμε όμως και τα άλλοτε πρωτοκλασάτα στελέχη που διεκδικούσαν τη Γραμματεία του κόμματος πώς συμπεριφέρθηκαν. Ο λόγος για τον Νίκο Κατσουρίδη ο «κραταιός άντρας της Αριστεράς», ο οποίος ως πολιτικός αναλυτής έκανε αναλύσεις για την κατάρρευση του δικομματισμού και όλο το προηγούμενο διάστημα δούλευε επαγγελματικά υπέρ της ΔΗΠΑ.

Οζει παλαιοκομματισμού

Δεν λέμε στην κηδεία του Δημήτρη Χριστόφια, η αναφορά στη γιαγιά την πλύστρα, την οποία έχει καμάρι του, είχε καταφέρει να κερδίσει τις εντυπώσεις των παρευρισκόμενων, αλλά και όσων έλεγαν πως ο Χρίστος Χριστόφιας έκανε με εκείνη την ομιλία το πολιτικό του ντεμπούτο. Το να το επαναλαμβάνει όμως τη μέρα της ανακήρυξης είναι άκαιρο, άστοχο και χάνει την όποια αξία του. Καταγράφηκε ωστόσο ότι όταν ο Χρίστος Χριστόφιας ρωτήθηκε αν ενδιαφέρεται για τη Γενική Γραμματεία δεν το απέρριψε, υπογραμμίζοντας πως όλα θα συζητηθούν στο εκλογικό συνέδριο. Λέτε ο γόνος Χριστόφια να κάνει τελικά την ανατροπή; Η συνέντευξή του πάντως στην Κατερίνα Ηλιάδη, περί μαρξισμού και λενινισμού, ήταν ό,τι ακριβώς έπρεπε να αποφευχθεί λίγο μετά τη μεγάλη ήττα.

Περί ισότητας

Σημαντική η κίνηση του Αβέρωφ Νεοφύτου να προτείνει την Αννίτα Δημητρίου για πρόεδρο της Βουλής. Εργατική, αξιοπρεπής παρουσία με το δικό της αποτύπωμα στα κοινοβουλευτικά δρώμενα. Το να παρουσιάζεται όμως η υποψηφιότητά της ως η απάντηση στην ανισότητα των δύο φύλων είναι τουλάχιστον προκλητικό, όταν όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα φρόντισαν όλα αυτά τα χρόνια να αγνοήσουν επιδεικτικά τη βελτίωση των θεσμών και της καθημερινότητας των γυναικών ούτως ώστε να μπορούν να συμμετέχουν επί ίσοις όροις στα κοινά.

Τάξιμο σε δύο

Αν κάτι βεβαίως πιστώνεται στον Αβέρωφ Νεοφύτου είναι πως με αυτή την επικοινωνιακή κίνηση κατάφερε να αποφύγει αυτό που ακριβώς έκαναν Πινδάρου και Προεδρικό: να τάξουν σε δύο την Προεδρία και να την κάνουν με ελαφρά πηδηματάκια. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου την έταξε προεκλογικά στον Μαρίνο Σιζόπουλο και ο Νίκος Αναστασιάδης στον Μάριο Καρογιάν. Όπως εκμυστηρεύτηκε ο Αβέρωφ Νεοφύτου στον πρόεδρο θα πρέπει να πάνε τελικά με δικό τους υποψήφιο γιατί ο Μαρίνος Σιζόπουλος δεν πρόκειται να στηρίξει τον Μάριο Καρογιάν. Εξού και συναίνεσε ο πρόεδρος. Βεβαίως, όλο αυτό δεν ανατρέπει τις πύρινες δηλώσεις τη νύχτα των εκλογών ότι ο ΔΗΣΥ πήρε τα μηνύματα και θα επιχειρήσει συνεργασία και συνεννόηση με τα άλλα κόμματα; Πώς ακριβώς θα το κάνει; Με το να προεδρεύει και της νομοθετικής εξουσίας;

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ

Ο Μάριος Καρογιάν δούλεψε με την excel του, φρόντισε να πάρει στην κάλπη όσους του χρωστούσαν εδώ και καιρό και το εξαργύρωσε, αφήνοντας άναυδο τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Φρόντισε βεβαίως να καεί την επόμενη μέρα καθώς η αθέτηση της υπόσχεσής του στον Βότση δεν αναμένεται να του βγει σε καλό.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Οι απαντήσεις Οδυσσέα-Χασαπόπουλου

Η αλήθεια για Οδυσσέα - Χασαπόπουλο Με μεγάλο ενδιαφέρον αναμένεται η εμφάνιση ενώπιον της ερευνητικής επιτροπής για την υπόθεση Cypra του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις και του πρώην διευθυντή τεχνικού ελέγχου της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και δεξί χέρι του Οδυσσέα Ανδρέα Χασαπόπουλου. Πολλά έχουν γραφτεί και έχουν λεχθεί για την ανάμειξη των δύο στην υπόθεση Cypra και πλησιάζει η ώρα του ελέγχου των ελεγκτών. Ως γνωστόν, έχουν ακουστεί ακόμα και στη Βουλή κατηγορίες για τον ρόλο των δύο στην υπόθεση γι' αυτό και αναμένονται με μεγάλο ενδιαφέρον οι απαντήσεις που θα δώσουν.

Ο Οδυσσέας-Τσακ Νόρις, εκτός όλων των άλλων, κατηγορήθηκε ότι ασχολήθηκε με την υπόθεση Cypra μόνο όταν εξαναγκάστηκε εκ των γεγονότων και από την πίεση που του ασκήθηκε από την κυβέρνηση και τα κόμματα. Του είχαν, μάλιστα, προσάψει ότι κάλυπτε τη σύζυγο του ιδιοκτήτη του σφαγείου και παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις να ασχοληθεί μαζί η Ελεγκτική Υπηρεσία με το θέμα, αρνείτο να το πράξει και το έκανε μόνο όταν δεν είχε άλλη διέξοδο. Για το πρώην δεξί του χέρι και νυν σωματοφύλακά του στο Facebook, Ανδρέα Χασαπόπουλο, έχουν επίσης λεχθεί και γραφτεί πολλά. Ως γνωστόν, ο Χασαπόπουλος είναι διαχειριστής της ομάδας στο Facebook για στήριξη του γενικού ελεγκτή η οποία αριθμεί 51,9 χιλιάδες μέλη, κατά ορισμένους αγορασμένα μέσω των διαδικασιών που επιτρέπουν οι διαδικτυακές πλατφόρμες. Αξιοσημείωτο είναι πως η σελίδα για στήριξη του γενικού ελεγκτή στην οποία δεν μπορούν προστεθούν μέλη χωρίς τη συγκατάθεσή τους (όπως γινόταν με μια ομάδα του facebook) αριθμεί μόνο 1,4 χιλιάδες μέλη...

Ο Χασαπόπουλος ήταν υποψήφιος των Οικολόγων στις βουλευτικές και κατάφερε να πάρει μόνο 408 ψήφους, αποδεικνύοντας πως τα λάικ και οι χιλιάδες των οπαδών στο facebook δεν μετατρέπονται σε ψήφους, ούτε και έχουν οποιαδήποτε άλλη βαρύτητα εκτός από πολιτικό και κοινωνικό σόου. Μα καλά ούτε οι μακρινοί συγγενείς του δεν τον ψήφισαν; Ούτε καν οι συγγενείς του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις;

Μη σας πω ότι και εμένα με σόκαρε ο Αβέρωφ...

Κάτι άλλο που αναφέρεται στα δημοσιεύματα για τον Χασαπόπουλο είναι μια απόφαση δικαστηρίου που κατέγραφε για την πολύκροτη υπόθεση με την Ένωση Κοινοτήτων Λάρνακας για μετρητές νερού, ότι «Διαφάνηκε ότι υπήρχε μία σύγχυση στο μυαλό του κ. Χασαπόπουλου. Ενώ παραδέχθηκε ερωτηθείς ότι η Ένωση Κοινοτήτων Λάρνακας δεν είχε οποιαδήποτε υποχρέωση να ενημερώσει τον γενικό ελεγκτή, πριν από την έναρξη της διερεύνησης, παράλληλα ισχυρίστηκε ότι δεν είχε ενημερωθεί η Ελεγκτική Υπηρεσία για την εφαρμογή του πιλοτικού συστήματος και αυτό θεωρήθηκε απόκρυψη στοιχείων. Από τη στιγμή που δεν υπήρχε υποχρέωση, πώς θα μπορούσε να θεωρηθεί απόκρυψη. Δεν υπήρχε υποχρέωση, οπόταν δεν ετίθετο θέμα να υπάρχει παράλειψη».

Πιο σοβαρή όμως είναι η αναφορά στην απόφαση ότι ο Χασαπόπουλος παρά το ότι δεν είχε αρμοδιότητα επέμενε σε αλλαγές όρων διαγωνισμού, που θα ευνοούσαν συγκεκριμένες εταιρείες. Το δικαστήριο, μάλιστα, αναφέρει πως «διαφάνηκε ότι υπήρχε απαίτηση για αλλαγή των όρων και όχι απλή εισήγηση» από την πλευρά του. Δικαιολογημένα, λοιπόν, παραμένει το ερώτημα ποιες απαντήσεις θα δώσουν Χασαπόπουλος και Οδυσσέας Τσακ Νόρις στην επιτροπή για τη Cypra και ποια άλλα σημαντικά νέα θα ακούσουμε;

Σε παραπολιτικές στήλες των ελλαδικών ΜΜΕ γίνεται αναφορά στο ίδρυμα Αντώνη Σαμαρά, το οποίο θα ασχοληθεί με την ψηφιοποίηση και αξιοποίηση τους προσωπικού αρχείου του πρώην πρωθυπουργού. Ένα αρχείο που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και πολλά μυστικά χειρόγραφα του Σαμαρά με άγνωστες έως τώρα πληροφορίες για την πιο δύσκολη και ακόμα ανεξερεύνητη περίοδο του 2012-2015, όπως διαβάζω.

Άτομο που γνωρίζει πολλά έθεσε ένα καίριο ερώτημα: «Θα βρεθούν άραγε στο ημερολόγιο του πρώην πρωθυπουργού και οι συνεχόμενες κλήσεις από τον Νίκαρο για βοήθεια το 2013 τις οποίες δεν απάντησε ποτέ;». Όπως μου ανέφερε, το 2013 ο πρόεδρος Αναστασιάδης ζητούσε όπως από τα 50 και πλέον δισεκατομμύρια βοήθεια των ελληνικών τραπεζών διατεθεί ένα δισεκατομμύριο για να μην έμπαινε η χώρα σε κούρεμα. Αντ' αυτού, ο νυν κεντρικός τραπεζίτης της Ελλάδας και τότε ΥΠΟΙΚ ρούφηξε τις υγιείς κυπριακές τράπεζες στην Ελλάδα. Θα βρεθεί άραγε κάποια αναφορά, μια δικαιολογία, μια υποσημείωση για αυτό το άκρως τραγικό θέμα;

ΚΟΥΙΖ: Αν είχαν χιούμορ και πολιτική αυτογνωσία οι ηγεσίες του ΑΚΕΛ και του ΔΗΚΟ, μετά την ανακοίνωση της Αννίτας ως υποψήφιας για την προεδρία της Βουλής θα μπορούσαν να αντιπροτείνουν γυναίκες υποψήφιες, την Ειρήνη Χαραλαμπίδου το ένα και την Χριστιάνα Ερωτοκρίτου το άλλο. Τολμούν;

Δεν αλλάζεις μένοντας ο ίδιος

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Σε μια εποχή όπου η κατρακύλα των αξιών και των θεσμών δεν είχε τέλος και την ίδια ώρα μια τρομαχτική πανδημία απαιτούσε αλληλεγγύη και συλλογικότητα, η αριστερά της Κύπρου, η οποία όφειλε να έχει δύο φορές τα μάτια ανοιχτά στα συμπτώματα των καιρών, έμοιαζε ασφυκτικά εγκλωβισμένη στον παρωχημένο εαυτό της, ανήμπορη να προσαρμοστεί στις αλλαγές των καιρών. Η προσαρμογή ωστόσο προϋποθέτει υπέρβαση κι αυτό ακριβώς είναι που μοιάζει να αγνοεί το κόμμα της κυπριακής Αριστεράς. Γι' αυτό και θλιβερά προτάσσει ως αίτιο της πανωλεθρίας του το ότι δεν κατάφερε να πείσει πως «δεν είναι όλοι οι ίδιοι» και πως «αυτοί είναι διαφορετικοί». Και εδώ είναι που προφανώς έχει χάσει το στοίχημα. Στο ότι δεν αντιλήφθηκε πως προκειμένου να αποδείξει πως «δεν είναι όλοι οι ίδιοι» έπρεπε πρώτα να αποδείξει πως η ίδια έχει αλλάξει. Με πιο απλά λόγια είναι με τον εαυτό του που όφειλε το ΑΚΕΛ να αναμετρηθεί και όχι με την αποτυχία ή χρεωκοπία των αντιπάλων του και δη του κυβερνώντος κόμματος.

Ο αυτοπεριορισμός του στην αντίδραση αντί στη δράση, σε μια εποχή που οι πολίτες ήταν πιεσμένοι από πρωτόγνωρες συνθήκες, αποδείκνυε εκείνο από το οποίο προσπαθούσε το ΑΚΕΛ να απαλλαγεί: Πως τελικά είναι όλοι οι ίδιοι. Διότι προκειμένου να μιλήσεις τη γλώσσα της εποχής, τότε δεν αρκεί να ισχυρίζεσαι πως είσαι καθαρός και αδιάφθορος ή πως είσαι περισσότερο πατριώτης. Όταν ο κόσμος έχει φτάσει στα όριά του και αισθάνεται πως το πολιτικό σύστημα μπάζει από παντού, η πατρίδα του κινδυνεύει, η ζωή του κινδυνεύει και η χώρα βουλιάζει, αν όντως είσαι προοδευτική αριστερά δεν σπεύδεις να «καπηλευτείς» την οργή των πολιτών με κούφια, παρωχημένα συνθήματα, ούτε και να ρίξεις λάδι στη φωτιά, εντείνοντας το τοξικό κλίμα προς ίδιον κομματικό συμφέρον, αλλά αναγνωρίζεις πως το συμφέρον της χώρας υπαγορεύει ακριβώς το αντίθετο. Και πως σήμερα μόνο εκείνος που αντιλαμβάνεται το συμφέρον της χώρας αποδεικνύει εμπράκτως πως «είναι διαφορετικός». Επιχειρείς να αρθρώσεις ένα άλλο πολιτικό λόγο, ο οποίος δεν εκπορεύεται από την εμμονική προσήλωση στις κομματικές ντιρεκτίβες που απευθύνονται μόνο στους σκληροπυρηνικούς οπαδούς σου, αλλά διακρίνεις την ανάγκη να περπατήσεις έξω από το κουτί των περιορισμένων τετραγωνικών της κομματικής σκέψης. Κάνοντας υπέρβαση από το ποιος είσαι και από το σύστημα το οποίο και συ συντηρούσες και συντηρείς και στρέφοντας το βλέμμα προς το πραγματικό καθήκον στην πατρίδα, το οποίο ειδικά τώρα ήταν καθαρό και ξεκάθαρο. Ποιο ήταν αυτό το καθήκον; Η επείγουσα ανάγκη για εθνική ενότητα. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η πανδημία αλλά και το εθνικό μας πρόβλημα. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα σοβαρά θέματα της διαφθοράς θα υποβιβάζονταν αλλά θα παραμερίζονταν επί του παρόντος προκειμένου να αντεπεξέλθει η χώρα σε αυτή την πρωτόγνωρη κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Αντ' αυτού εκείνο που κατάφερε η αριστερά της Κύπρου ήταν να εντείνει το τοξικό κλίμα, ρίχνοντας ακόμα και την πανδημία στο προεκλογικό παραλήρημα και παραμένοντας εγκλωβισμένη στις αγκυλώσεις της. Αφήνοντας μάλιστα να διαφαίνεται στον ορίζοντα η φοβιστική πιθανότητα συνεργασίας της με το ΔΗΚΟ, ένα κόμμα που δυναμιτίζει λαϊκίζοντας την προοπτική λύσης στο Κυπριακό εδώ και χρόνια. Για να μπορέσει ωστόσο ένα κόμμα να συνομιλήσει με τη σημερινή πραγματικότητα έπρεπε πρωτίστως να συνειδητοποιήσει πως οφείλει να υπερβεί εαυτόν προτάσσοντας το συμφέρον της χώρας πάνω από το συμφέρον του κόμματός του, αντί να εξακολουθήσει να κάνει ό,τι ήταν μέχρι τώρα η συνήθης μικροκομματική τακτική, δηλαδή να προσαρμόζουν το δημόσιο συμφέρον στα δικά τους κομματικά μέτρα. Και η αποχή το πιο πιθανόν είναι πως αυτό θέλησε να υποδείξει. Ότι δεν είδε αυτή την υπέρβαση πουθενά. Δεν είδε κανένα πολιτικό λόγο να αρθρώνεται ο οποίος να μην είναι γέννημα-θρέμμα του κατεστημένου. Κι αυτό μια αριστερά, αν ήταν όντως προοδευτική, θα ήταν σε θέση να το διαισθανθεί.

elenixenou11@gmail.com

EPA/JAVIER ETXEZARRETA

Άλογο αναζητεί καταφύγιο στο όρος Igeldo, στο Σαν Σεμπάστιαν στη Χώρα των Βάσκων. Στην περιοχή αναμένονται ισχυρές βροχοπτώσεις.

Ο εργασιακός μεσαίωνας που όλο έρχεται

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Φαντάζεστε να υπήρχε ένας αυστηρός νόμος που να επιβάλλει τον σεβασμό των δικαιωμάτων των εργαζομένων από τους εργοδότες; Που να επιβάλλει, ας πούμε, ένα απαράβατο πλαφόν ωρών που επιτρέπεται να εργάζονται οι άνθρωποι κάθε εβδομάδα, ένα ελάχιστο όριο συνεχόμενων ωρών προσωπικού χρόνου κάθε μέρα, υποχρεωτικά διαλείμματα για ξεκούραση στις πολύωρες βάρδιες, υποχρεωτικές ημέρες συνεχόμενης ξεκούρασης κάθε εβδομάδα, υποχρεωτικές εβδομάδες πληρωμένης άδειας κάθε χρόνο και δωρεάν ιατρικές εξετάσεις για όσους εργάζονται νύχτα; Δεν θα ήταν καταπληκτικό να υπάρχει ένα πλαίσιο κανόνων που να τα εξασφαλίζει όλα αυτά για τους εργαζομένους και να τους προστατεύει από την όποια αυθαιρεσία των εργοδοτών; Ε, υπάρχει.

Είναι η διάσημη Working Time Directive, η αναλυτική οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενωσης, που ισχύει από το 2003. Η υιοθέτησή της από τα κράτη-μέλη και η ενσωμάτωσή της στη νομοθεσία τους είναι υποχρεωτική. Τα κράτη, αν θέλουν, μπορούν να έχουν πιο φιλεργατικούς κανόνες (η Ελλάδα έχει), αλλά απαγορεύεται να έχουν λιγότερο φιλεργατικούς από αυτούς που περιγράφει η οδηγία αυτή. Αυτό εξασφαλίζει ότι καμία ευρωπαϊκή χώρα δεν δικαιούται να καταπιέζει τους εργαζομένους της για να κερδίσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα απέναντι στις άλλες. Και αυτή η οδηγία κάνει και κάτι άλλο, που είναι και το θέμα του σημερινού άρθρου.

Οποτε ακούτε κάποιους να διαμαρτύρονται για «εργασιακό μεσαίωνα» με αφορμή κάποια νομοθετική ρύθμιση ή κάποια αλλαγή στα θέματα τα εργασιακά, ή να φωνάζουν για σκλαβιές και αυθαιρεσίες, να ξέρετε ότι σας κοροϊδεύουν. Προσπαθούν να πυροδοτήσουν τον θυμό σας με ψέματα. Θέλουν να σας κάνουν να φοβηθείτε και να νομίσετε ότι τα δικαιώματά σας κινδυνεύουν ή ότι είναι ευάλωτα. Είναι ψέμα. Καμία κυβέρνηση της Ελλάδας δεν μπορεί –δεν δικαιούται– να φέρει κανένα «μεσαίωνα», ακόμη και αν το ήθελε, επειδή απαγορεύεται. Το χειρότερο που μπορεί να κάνει, είναι να υιοθετήσει όσα προβλέπει η Working Time Directive ακριβώς.

Βεβαίως, πρέπει να σημειώσουμε ότι η νομοθεσία της Ε.Ε. για τα εργασιακά δεν είναι τέλεια. Δεν έχει επαρκείς προβλέψεις για την ευκαιριακή εργασία ή νέες μορφές συνεργασιών που φέρνει η gig economy (είναι θέμα χρόνου αυτό) και δεν εξελίσσεται αρκετά γρήγορα για να παρακολουθεί όλες τις αλλαγές που συμβαίνουν. Και, φυσικά, πρόκειται για κανόνες, πράγμα που σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος που δεν δικαιούται να τους αλλάξει, μπορεί παρ' όλα αυτά να τους καταπατήσει – αλλά όχι ατιμώρητα. Μαντέψτε, ας πούμε, ποια χώρα έχει καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο επειδή καταπατά τη Working Time Directive αναγκάζοντας τους γιατρούς της να δουλεύουν έως και 90 ώρες την εβδομάδα, σε έως και 32ωρες συνεχόμενες βάρδιες. Εχετε μία μαντεψιά.

Αλλά, σε γενικές γραμμές, για τη βασική πλειονότητα των Ευρωπαίων εργαζομένων η Working Time Directive και το συνολικό νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Ε. παρέχουν το καλύτερο και ισχυρότερο πλαίσιο προστασίας των εργασιακών δικαιωμάτων στον κόσμο. Καμία ελληνική κυβέρνηση δεν μπορεί να μας «πάει στον μεσαίωνα», ό,τι κι αν φωνάζουν για να μας τρομάξουν διάφοροι. Το χειρότερο, όμως, δεν είναι ότι μας κοροϊδεύουν, αλλά ότι με αυτό τον θόρυβο πνίγεται η πραγματική συζήτηση που πρέπει να γίνεται για τα θέματα της εργασίας. Γιατί όλοι μας έχουμε καταλάβει ότι η ίδια η φύση της εργασίας αλλάζει. Είμαστε ακόμη στην αρχή αυτής της αλλαγής, αλλά τα σημάδια είναι εμφανή και οι τάσεις ξεκάθαρες. Τα ρομπότ και η αυτοματοποίηση καταργούν ήδη κάποια επαγγέλματα. Αλλα, νέα, γεννιούνται. Η αξία της εργασίας ως καταναγκαστικού εργαλείου επιβίωσης υποχωρεί, οι προσδοκίες για αυτοεκπλήρωση και ολοκλήρωση μέσα από τη δουλειά αυξάνονται. Η γραμμική πορεία σπουδές-καριέρα-σύνταξη σπάει, γίνεται πιο περίπλοκη, με περισσότερα στάδια – και επιμηκύνεται. Οι δημογραφικές αλλαγές, η τηλεργασία, ο λυσσαλέος ανταγωνισμός για ταλέντα σε συγκεκριμένους κλάδους, η gig economy, όλα μαζί δημιουργούν ένα ρευστό πλαίσιο, μια χάβρα παραμέτρων που μετατρέπουν το εργασιακό τοπίο που θα υπάρχει σε μόνο λίγα χρόνια από σήμερα σε γρίφο. Κανένας μας δεν ξέρει τι δουλειά θα κάνει σε δέκα χρόνια. Οι περισσότεροι Ελληνες μαθητές όταν βγουν στην αγορά εργασίας σχεδόν σίγουρα θα ακολουθήσουν επαγγέλματα που δεν υπάρχουν ακόμη.

Αυτή πρέπει να είναι η βάση κάθε διαβούλευσης, κάθε διαλόγου και κάθε αντιπολίτευσης σε οτιδήποτε κάνει οποιαδήποτε κυβέρνηση για τα εργασιακά στην Ελλάδα. Αντ' αυτού, έχουμε συνθήματα του 19ου αιώνα και σκουριασμένα αιτήματα βγαλμένα από τις απεργίες της δεκαετίας του '80, που υπεραspίζονται εργαζομένους που δεν υπάρχουν, σε κλάδους που έχουν εξαφανιστεί, απέναντι σε ανύπαρκτους, φανταστικούς κινδύνους που έχει καταπνίξει η Ευρωπαϊκή Ενωση διά παντός εδώ και περίπου δύο δεκαετίες.

Κάστρα στην άμμο

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Τώρα που καταλάγιασε ο κουρνιαχτός των εκλογών θα συμφωνήσουμε πιστεύω σε ένα πράγμα: το μήνυμα δεν ελήφθη. Πώς αλλιώς να ερμηνεύσουμε τις δηλώσεις των αρχηγών το ίδιο βράδυ και το παζάρι για την προεδρία της Βουλής που ακολούθησε; Ο καθένας προφανώς διαβάζει το αποτέλεσμα κατά πως τον βολεύει. Πλην, όμως, αν θέλουμε να διασώσουμε ό,τι πιο πολύτιμο μας απέμεινε, τη νοημοσύνη μας, πρέπει να επιχειρήσουμε μια νηφάλια ανάγνωση.

Ας ξεκινήσουμε από τον Άντρο Κυπριανού, ο οποίος – προς τιμήν του– παραδέχτηκε την ήττα και ανέλαβε τις προσωπικές του ευθύνες. Αυτό δηλαδή που οφείλει να κάνει ένας ηγέτης ο οποίος διαθέτει αυτοσεβασμό και πολιτικό ανάστημα. Πώς το έλεγαν οι απέναντι; Στα δύσκολα μετρούν οι πράξεις. Αυτό ακριβώς. Σε μία από τις πιο δύσκολες στιγμές για το ΑΚΕΛ, ο ηγέτης του έδωσε απτά δείγματα πολιτικού ήθους. Ουδείς γνωρίζει ακόμα τι θα ξημερώσει η επόμενη ημέρα. Το επικείμενο συνέδριο, αλλά και ο προσυνεδριακός διάλογος, θα αναδείξει προβλήματα και παθογένειες που ενδέχεται να προκαλέσουν εσωτερικές δονήσεις. Αυτά όμως θα έχουμε την ευκαιρία να τα αναλύσουμε σε περισσότερο βάθος κατά τον κρίσιμο χρόνο που ακολουθεί. Προς το παρόν, ας μείνουμε στην ανάληψη της πολιτικής ευθύνης που σε αυτές τις εκλογές ήταν η εξαίρεση στον κανόνα.

Ο Νικόλας έδειξε απρόθυμος να αγγίξει το ευαίσθητο θέμα των ευθυνών της ηγεσίας. Κι ας φύτρωσε κάτω από τη μύτη τους η ΔΗΠΑ ως το νέο ΔΗΚΟ, φτιαγμένο από το ανθεκτικό σκυρόδεμα του παλιού ΔΗΚΟ. Κάποια στιγμή πάντως, θα πρέπει να κουβεντιάσουμε και για το «χειρότερο» ΔΗΚΟ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται: τα συντηρητικά αντανακλαστικά μιας κοινωνίας που εθίστηκε στο βόλεμα, την κουλτούρα του ρουσφετιού και τη νομή της εξουσίας ως αυτοσκοπό.

Για τον Καρογιάν τι να πούμε αλήθεια; Επέστρεψε φορτσάτος, ο γνωστός τυφώνας Μάριος που όλα τα σαρώνει στο πέρασμά του. Συμφωνία κυρίων με τον Βότση για να του παραδώσει την έδρα; Γελάνε και οι πέτρες στα θεμέλια του παλιού ΔΗΚΟ. Από την πρώτη ημέρα κιόλας η ΔΗΠΑ έδωσε δείγματα γραφής για την πενταετία που θα ακολουθήσει: η καρέκλα πάνω από όλα. Το αλισβερίσι για την προεδρία της Βουλής είναι ένα καλό παράδειγμα και μια πρόγευση για το τι θα ακολουθήσει.

Επιστρέφοντας στους χαμένους με το σύνδρομο άρνησης της πραγματικότητας, δεν μπορούμε παρά να σταθούμε και στον Μαρίνο Σιζόπουλο, ο οποίος έκανε τα πιο δημιουργικά μαθηματικά της κάλπης: Το άθροισμα της ΕΔΕΚ και της Συμμαχίας Πολιτών το 2016 ήταν 12,19%. Την περασμένη Κυριακή έλαβαν μαζί 6,72%. Πώς δημιουργείται θετικό πρόσημο; Η απάντηση αφορά στα περί σεβασμού της νοημοσύνης που λέγαμε πριν.

Ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, πάλι είναι μια εντελώς διαφορετική περίπτωση. Το πρόβλημα για τους Οικολόγους δεν είναι η απώλεια μισής μονάδας αφού αυτό ισοφαρίζεται από την αύξηση των εδρών. Αυτό που χρεώνεται στον νέο ηγέτη είναι ότι έχασαν μια ιστορική ευκαιρία για να μετατραπούν σε ένα δυναμικό κίνημα Πρασίνων. Οι ασάφειες στις θέσεις τους (με πιο χαρακτηριστική περίπτωση το Κυπριακό) και η ανομοιογένεια των υποψηφίων ξεφούσκωσαν τις προσδοκίες όσων πίστεψαν στον ρυθμιστικό τους ρόλο. Και εδώ το συνέδριο που ακολουθεί ενδεχομένως να εμπεριέχει κραδασμούς και εκπλήξεις. Κάποιοι διατείνονται άλλωστε ότι ο Περδίκης δεν έχει πει τον τελευταίο του λόγο.

Για την ακροδεξιά σε αυτή τη φάση δεν έχουμε να πούμε πολλά. Ας αναλογιστούν τις ευθύνες τους όσοι σκοπεύουν να καταστήσουν το ΕΛΑΜ ισότιμο συνομιλητή τους. Ιδιαιτέρως ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος πανηγύρισε ως νικητής την περασμένη Κυριακή παρά την απώλεια 3 μονάδων. Δικαιολογημένα; Απολύτως, αν σκεφτούμε ότι ο ΔΗΣΥ όχι απλώς διασώθηκε παραμένοντας πρώτο κόμμα αλλά άνοιξε ξανά και την όρεξη του Νίκου Αναστασιάδη για τις εκλογές του 2023. Όλα αυτά σε ένα βαθμό είναι θεμιτά. Αρκεί οι αυτοαποκαλούμενοι νικητές ή όσοι εν πάση περιπτώσει δηλώνουν ικανοποιημένοι, να θυμούνται ότι τα μαθηματικά της περασμένης Κυριακής λένε άλλα: τα κομματικά κάστρα είναι κτισμένα στην άμμο. Ένα ξαφνικό ταρακούνημα, λοιπόν, μπορεί εύκολα να σβήσει πολλά χαμόγελα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Το χρέος της Κίνας για τον Covid-19 και ο Μπάιντεν

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Έκθεση των υπηρεσιών πληροφοριών των ΗΠΑ επισημαίνει ότι τρεις ερευνητές του Ινστιτούτου Ιολογίας της Γουχάν, στην Κίνα, ζήτησαν ιατρική βοήθεια τον Νοέμβριο του 2019 και νοσηλεύθηκαν, έχοντας συμπτώματα που προσομοιάζουν με αυτά που προκαλεί ο νέος κορωνοϊός, ένα μήνα προτού το Πεκίνο γνωστοποιήσει το ξέσπασμα της επιδημίας Covid-19. Την αποκάλυψη έκανε η εφημερίδα Wall Street Journal και λίγο αργότερα ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν ζήτησε από τις υπηρεσίες πληροφοριών της χώρας του νέα έκθεση, εντός 90 ημερών, η οποία να καταλήξει σε οριστικό συμπέρασμα, κατά πόσον ο ιός προήλθε από εργαστήριο στη Γουχάν ή από επαφή ανθρώπου με μολυσμένο ζώο.

Είναι προφανές ότι επί του παρόντος και με βάση τα δεδομένα που έχουν ενώπιόν τους οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών, κανείς δεν μπορεί να πάρει θέση και συνεπώς δεν είναι ορθό και δεν μπορεί να αποδοθεί ευθύνη στο Πεκίνο για την προέλευση του ιού. Ωστόσο, το Πεκίνο έχει αναμφίβολα ευθύνη για την άρνησή του να επιτρέψει μια πλήρη και διαφανή έρευνα, ούτως ώστε όλοι να μάθουμε, πώς και γιατί έχουν χάσει τη ζωή τους εκατομμύρια άνθρωποι, γιατί μπήκε σε καραντίνα ο πλανήτης και γιατί έχει φρενάρει η οικονομία, προκαλώντας απώλεια τεράστιου αριθμού θέσεων εργασίας και οδηγώντας σε φτωχοποίηση εκατομμύρια ανθρώπους.

Η Κίνα, λοιπόν, δεν συνεργάστηκε και μέχρι σήμερα δεν έχει επιτρέψει τη διενέργεια μιας τέτοιας διεξοδικής έρευνας. Αντίθετα, καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στοιχεία για τον ιό και τη διασπορά του στον υπόλοιπο πλανήτη και απέκρυψε την αλήθεια για τον αριθμό των κρουσμάτων, γεγονότα που εκ των πραγμάτων λειτουργούν αποτρεπτικά για οποιονδήποτε θα επιθυμούσε να χαρακτηρίσει τη χώρα ως πορτρέτο ειλικρίνειας. Όλα αυτά, δημιουργούν εύλογα ερωτηματικά και ανάλογες εντυπώσεις. Αν μάλιστα συνδυαστούν με το κύμα διασποράς ψευδών ειδήσεων με αφετηρία το Πεκίνο (και τη Μόσχα), τα ερωτηματικά εντείνονται. Πόσω μάλλον όταν κάποιος ψεύδεται με κραυγαλέο τρόπο, υποστηρίζοντας μέσω κρατικών ΜΜΕ και κινέζων διπλωματών ότι δήθεν ο ιός ήταν ένα βιολογικό όπλο και ότι δεν ξεκίνησε από την Κίνα…

Στο ίδιο καζάνι με την Κίνα, βράζει δυστυχώς και ο επικεφαλής του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας Tedros Adhanom Ghebreyesus, στον οποίο επενδύει η υφήλιος για το υπέρτατο αγαθό. Τον Ιανουάριο έστειλε στην Κίνα ομάδα ειδικών του ΠΟΥ, οι οποίοι πραγματοποίησαν έρευνες στη Γουχάν και στα περίχωρά της, για τέσσερις εβδομάδες. Η ομάδα του ΠΟΥ υιοθέτησε πλήρως την επιχειρηματολογία του Πεκίνου, σύμφωνα με την οποία είναι πιθανόν ο ιός να μεταδόθηκε στους ανθρώπους μέσω αποστολών κατεψυγμένων τροφίμων. Η έκθεση της ομάδας ειδικών του ΠΟΥ, η οποία συντάχθηκε από κοινού με κινέζους επιστήμονες, διατύπωνε τη θέση ότι ο ιός πιθανότατα μεταδόθηκε από τις νυχτερίδες στους ανθρώπους μέσω κάποιου άλλου ζώου, ενός ενδιάμεσου ξενιστή. Η πιθανότητα να διέρρευσε από κάποιο εργαστήριο κρίνεται «εξαιρετικά απίθανη», υπογράμμισε η έκθεση, αθωώνοντας την Κίνα. Στη συνέχεια πάντως και υπό το φως αντιδράσεων αναφορικά με το περιεχόμενο της αμφιλεγόμενης έκθεσης, ο επικεφαλής του ΠΟΥ ανέφερε ότι οι εμπειρογνώμονες που ταξίδεψαν στην Κίνα για να ερευνήσουν την προέλευση του νέου κορωνοϊού δεν είχαν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα, ζητώντας μάλιστα πρόσθετες έρευνες για να διαπιστωθεί εάν ο ιός προήλθε από εργαστήριο στη Γουχάν. Κάτι βεβαίως που δεν ανατρέπει το γεγονός ότι οι εμπειρογνώμονές του ΠΟΥ και ο επικεφαλής του, είχαν σχεδιάσει μια αποστολή που κατέληξε σε μια αμφιλεγόμενη έκθεση 400 σελίδων, η οποία επιχείρησε να κατευθύνει την παγκόσμια κοινή γνώμη, αθωώνοντας την Κίνα…

Σε κάθε περίπτωση, εάν το Πεκίνο είναι τόσο σίγουρο και θεωρεί ότι η όποια έρευνα θα καταδείξει ότι όλο αυτό που βιώνουμε είναι αποτέλεσμα επαφής ανθρώπου με μολυσμένο ζώο, έχει ένα ακόμη λόγο για να στηρίξει πραγματικά τις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας, πέραν του χρέους του προς την ανθρωπότητα. Ένα πρώτο βήμα του Πεκίνου θα μπορούσε να είναι η κοινοποίηση των ιατρικών αρχείων εννέα ατόμων, τα οποία σύμφωνα με τον Άντονι Φάουτσι, επικεφαλής ιατρικό σύμβουλο του Τζο Μπάιντεν, ενδέχεται να παράσχουν σημαντικές πληροφορίες για την προέλευση του Covid-19. Τα αρχεία αφορούν στους τρεις ερευνητές στο Ινστιτούτο Ιολογίας της Γουχάν, που νοσηλεύθηκαν τον Νοέμβριο 2019 και έξι εργάτες ορυχείου, οι οποίοι αρρώστησαν το 2012, μετά την είσοδό τους σε σπηλιά, με νυχτερίδες.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Να αδράξουμε τις ευκαιρίες

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο κόσμος αλλάζει. Μαζί με αυτόν είναι αναγκαίο να αλλάζει και η διπλωματία μιας χώρας. Είναι εύκολο, όσο και αυτοκαταστροφικό, να παρατηρείς τον κόσμο να αλλάζει και να συνεχίζεις να τον αντιμετωπίζεις με την ίδια σκουριασμένη «εργαλειοθήκη» που ανήκει σε περασμένες δεκαετίες. Η ελληνική διπλωματία είναι δικαιολογημένα εστιασμένη στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Και όταν λέμε διπλωματία δεν εννοούμε το υπουργείο Εξωτερικών, αλλά ό,τι κάνει η Ελλάδα για να «πουλήσει» τον εαυτό της στο εξωτερικό, να προωθήσει τα οικονομικά της συμφέροντα και να πείσει για τις θέσεις της.

> *Θα μπορούσαμε να ζητήσουμε από το Ισραήλ βοήθεια στους τομείς της δημιουργίας ισχυρού λόμπι, κυρίως στις ΗΠΑ, και της σύνδεσης επιχειρηματικότητας, εκπαίδευσης και άμυνας.*

Δεν φτάνουν ένας εξαγώγιμος πρωθυπουργός, ένας αεικίνητος υπουργός Εξωτερικών και μερικοί συνεργάτες και υπουργοί γι' αυτό. Θα έπρεπε να είναι στοιχισμένος πίσω τους ένας ολόκληρος μηχανισμός. Διότι μια περιστασιακή επίσκεψη, ένα θερμό τηλεφώνημα ή μια συνάντηση μπορούν εύκολα να χαθούν στη χοάνη της ελληνικής πραγματικότητας.

Δουλειά γίνεται, στα Βαλκάνια, στη Λιβύη και σε άλλες χώρες. Εχουμε, πάντως, ευκαιρίες που δεν αξιοποιούμε. Οταν μιλάμε για επενδύσεις, κοιτάμε συνήθως προς τις ΗΠΑ ή τις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελλάδα έχει, όμως, βρεθεί το τελευταίο διάστημα στο «ραντάρ» ενός σημαντικού διεθνούς παίκτη, των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Πρόκειται για μικρή χώρα με σημαντικό πλούτο, η οποία θα ήθελε να «παίξει μπάλα» στην Ελλάδα. Οι κοινές αεροπορικές ασκήσεις είναι χρήσιμες και μας καθιστούν σοβαρούς περιφερειακούς «προξενητές ισχύος», καθώς εξυπηρετούν και το Ισραήλ. Παρακάτω; Πολλή κουβέντα, ελάχιστο αποτέλεσμα. Ενας ξένος διπλωμάτης με μεγάλη εμπειρία στον Κόλπο περιέγραφε το πώς μετά μερικές συναντήσεις και λίγους καφέδες με αξιωματούχους μιας χώρας τού είπαν κάποια στιγμή: «Θα χάνουμε τον χρόνο μας κι εσύ και εγώ ή θα μας φέρεις κάποιο project να κάνουμε;».

Είναι ανάγκη να βγούμε από το καβούκι μας, να αδράξουμε τις ευκαιρίες που δημιουργούν οι εξελίξεις γύρω μας, αλλά να είμαστε πρακτικοί. Εχουμε, για παράδειγμα, αναπτύξει πολλές και στενές σχέσεις με το Ισραήλ. Δεν θα έπρεπε να περιμένουμε ότι θα... πολεμήσει μαζί μας. Θα μπορούσαμε, ωστόσο, να ζητήσουμε απολύτως συγκεκριμένη βοήθεια σε δύο τομείς όπου έχουμε μείνει τραγικά πίσω: στη δημιουργία ισχυρού λόμπι, κυρίως στις ΗΠΑ, και στη σύνδεση επιχειρηματικότητας, εκπαίδευσης και άμυνας. Οι Ισραηλινοί ξέρουν να κάνουν και τα δύο. Βοήθησαν παλαιότερα την Τουρκία σε αυτούς τους τομείς, με εντυπωσιακά αποτελέσματα.

Αυτή την ώρα έχουμε έναν πολύτιμο σύμμαχο, που κάνει ό,τι μπορεί για να ενισχύσει τη θέση της Ελλάδας και να την κάνει δημοφιλή. Ονομάζεται Τουρκία. Εχει καταφέρει να ανοίξει μέτωπα και καβγάδες από τη Νέα Ζηλανδία έως τη Γαλλία και τις ΗΠΑ με εντυπωσιακή μαεστρία. Ας μην επαναπαυθούμε, όμως, στις υπηρεσίες του...

Η ειρωνεία που δίδασκαν οι αρχαίοι

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Η γλώσσα μας είναι το σπίτι μας, ο χάρτης μας, το σκάφος και τα όρια του κόσμου μας. Η γλώσσα που μαθαίνουμε αργότερα ανοίγει νέους κόσμους μέσα μας, στον χώρο και στον χρόνο. Μας ωθεί σε δρόμους που δεν φανταστήκαμε, σε άγνωστες διαστάσεις, σε θαλάσσια ρεύματα και σοκάκια που χαρτογράφησαν προηγούμενοι ταξιδιώτες. Οσο παλιότερη μια γλώσσα, όσο μεγάλοι οι στοχαστές που την «κατοίκησαν», τόσο μεγαλύτερη η αξία της για εμάς, τόσο πιο ουσιαστικές οι αποκαλύψεις που μπορεί να μας χαρίσει. Η αρχαία γλώσσα υπάρχει μέσα σε άλλες, αποτελεί την πλούσια ύλη ανάμεσα στους ορατούς πλανήτες και στα αστέρια μιας γλώσσας· όταν τις συνδέουμε, διαστέλλουν το σύμπαν μας, εμπνέουν τη φαντασία μας. Το προσωπικό μου ταξίδι είναι μια ζωή σε τρεις γλώσσες, ένα έργο με πολλές πράξεις, μια περιπέτεια που δένει το τυχαίο με το αναπόφευκτο.

Οι γονείς μου Ελληνες, τα ελληνικά η μητρική μου γλώσσα, η γλώσσα της αγάπης, η μόνη που γνώριζα ώς τα πέντε μου, μεγαλώνοντας σε ξένη χώρα. Στον παιδικό σταθμό τα άλλα παιδιά μιλούσαν αγγλικά. Νόμιζα ότι είχαν αρρωστήσει. Το ίδιο θα σκέφτονταν για μένα. Οσο μαθαίναμε όλοι μαζί να διαβάζουμε και να γράφουμε, εγώ μάθαινα τη γλώσσα τους. Ανακάλυψα νέο κόσμο, το «σπίτι» μου μεγάλωσε πολύ. Πήγα στο πανεπιστήμιο με στόχο να γίνω καθηγητής αγγλικών. Εκεί, τυχαία, για να συμπληρώσω μαθήματα, επέλεξα να παρακολουθήσω και αρχαία ελληνικά για ένα έτος, πιστεύοντας ότι θα ήταν εύκολα για μένα. Λάθος. Τα φτωχά ελληνικά μου κατάφεραν μόνο να με μπερδέψουν. Πελάγωσα. Και μετά καταγοητεύτηκα από το πλούσιο και απαιτητικό σύμπαν των αρχαίων. Το δεύτερο έτος διάβαζα Ομηρο, Σοφοκλή και Ευριπίδη στα αρχαία· ήμουν σίγουρος ότι δεν υπήρχε επιστροφή στην αγγλική φιλολογία.

Για το μεταπτυχιακό μου, μελέτησα σε βάθος τη λέξη «φιλία», όχι μόνο όπως την κατανοούμε στα ελληνικά σήμερα αλλά με όλες τις πτυχές και έννοιές της. Εκφράζει μια συνθήκη, συνδέει ανθρώπους σε μια σχέση στην οποία, και να μην είναι ίσοι μεταξύ τους (όπως αυτή μεταξύ ανδρών - γυναικών στην αρχαιότητα), απαιτείται και από τους δύο τήρηση του δεσμού. Πολλά, πολλά χρόνια αργότερα, βούτηξα πάλι στο πλούσιο πηγάδι της ίδιας λέξης για να γράψω μια εργασία για ευρωπαϊκό συνέδριο ψυχοθεραπείας που εστίαζε στη σύγκρουση και στη συμφιλίωση στις ομάδες, στα ζεύγη, στις οικογένειες.

Οταν ήρθα στην Ελλάδα, η γνώση των αρχαίων ελληνικών μού άνοιξε την πόρτα στη δημοσιογραφία με απρόσμενο τρόπο. Ο εκδότης της μόνης αγγλόφωνης εφημερίδας, Γιάννης Χορν, είχε αδυναμία στις μεταφράσεις άρθρων της (παλιάς) «Εστίας». Τότε, λίγοι της γενιάς μου γνώριζαν ή ήθελαν να γνωρίζουν την καθαρεύουσα. Αρχισα ως μεταφραστής και λίγο αργότερα ήμουν αρχισυντάκτης της μικρής, θρυλικής Athens News. Μετά με προσέλαβε το διεθνές πρακτορείο ειδήσεων Associated Press, για το οποίο εργάστηκα στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή.

Ετσι, πριν από 35 χρόνια, άρχισε η πορεία μου στον αγγλόφωνο Τύπο (εντός και εκτός Ελλάδας), η οποία, τα τελευταία 20 χρόνια εξελίσσεται παράλληλα με αυτή στον ελληνικό. Χωρίς τη γνώση του πλούτου και της πειθαρχίας των τριών γλωσσών δεν θα είχε αρχίσει αυτό το ταξίδι. Οι γλώσσες αλληλοσυμπληρώνονται, δημιουργούν γέφυρα μεταξύ του παρελθόντος και του σήμερα, μεταξύ του εαυτού μου και της εποχής – στην οποία τα αγγλικά είναι η κοινή, όπως ήταν η ελληνική κάποτε.

Δεν συνιστώ σε όλους μια περιπλάνηση σαν τη δική μου. Ούτε μπορώ να κατακρίνω το Τμήμα Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πρίνστον που δέχεται πλέον στο προπτυχιακό του πρόγραμμα φοιτητές χωρίς γνώση των αρχαίων ελληνικών και λατινικών. Ισως έτσι προσελκύσει περισσότερους φοιτητές, οι οποίοι γρήγορα θα καταλάβουν ότι το να μάθουν τις αρχαίες γλώσσες (αυτές ή και άλλες) είναι αναγκαίο και όχι δύσκολο. Ούτε η καλύτερη μετάφραση μπορεί να μεταφέρει όλες τις έννοιες και το πολύπλοκο πλαίσιο κάποιων λέξεων και εκφράσεων ώστε ένα κείμενο να είναι πλήρως κατανοητό. Ενίοτε ο θησαυρός κρύβεται. Δεν είναι η γλώσσα που χάνει εάν δεν διδάσκεται· μια κοινωνία που συνειδητά γυρίζει την πλάτη σε γνώσεις χιλιετιών θα χάνει μια πραγματική Ατλαντίδα κάθε μέρα. Το ότι συχνά η αλαζονεία και οι επιταγές «προοδευτικών» οδηγούν σε οπισθοδρόμηση, και το γεγονός ότι οι ίδιοι κομπάζουν γι' αυτό, είναι τραγική ειρωνεία. Οπως ακριβώς τη διδάσκουν οι αρχαίοι.

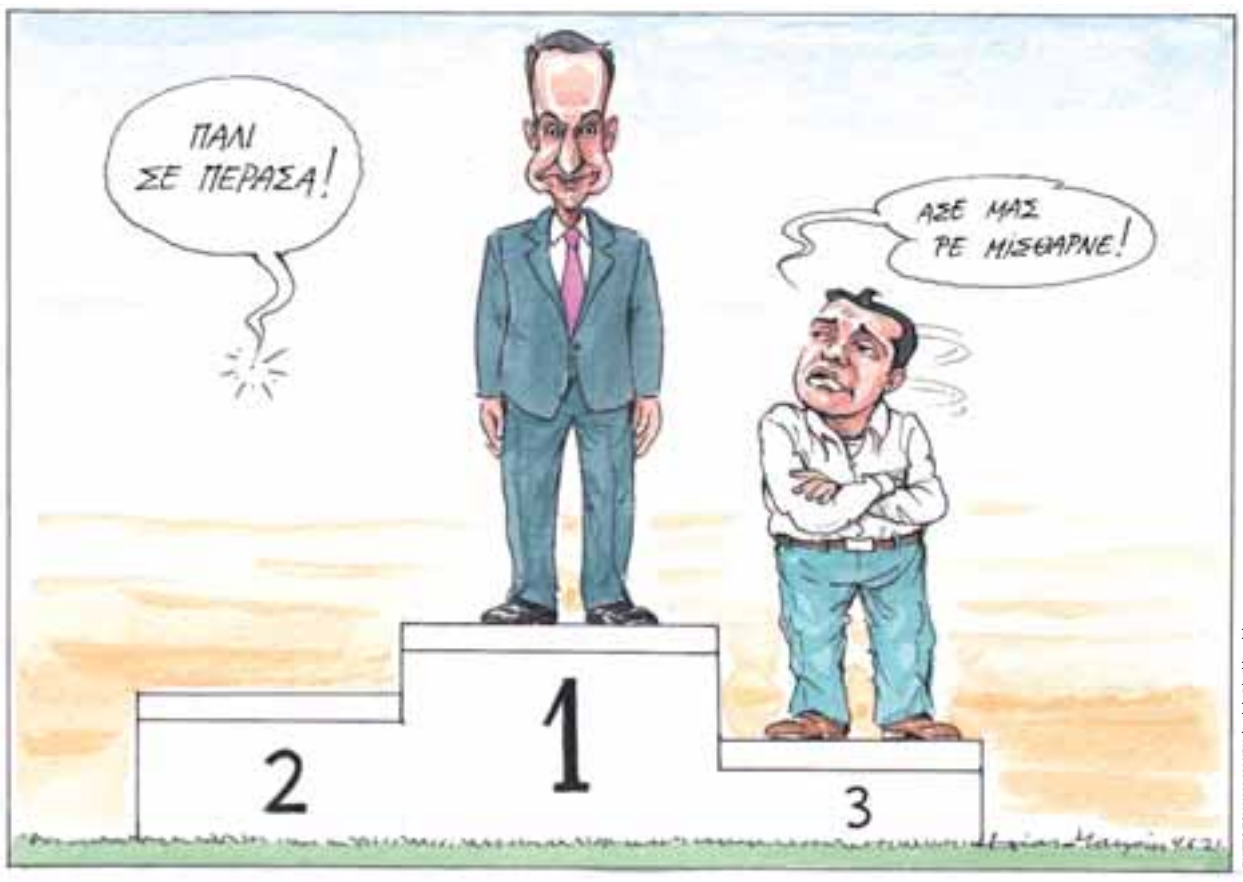

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Μια κρίσιμη δυσαρμονία

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Ενα μεγάλο διπλωματικό παιχνίδι θα διεξαχθεί στα μέσα Ιουνίου στις κατ' ιδίαν συναντήσεις του προέδρου των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν αρχικώς με τον Τούρκο ομόλογό του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και στη συνέχεια με τον πρόεδρο της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν, που ενδεχομένως να διαμορφώσει ένα νέο περιβάλλον στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στην Εγγύς Ανατολή.

Στο επίκεντρο των διεργασιών αυτών βρίσκεται η Τουρκία του κ. Ερντογάν, τον οποίο ο μεν κ. Μπάιντεν θα ήθελε παντί τρόπω να επαναφέρει «εις την τάξιν». Αντιθέτως ο κ. Πούτιν θα προτιμούσε να διατηρήσει ο Τούρκος ομόλογός του την «ανεξαρτησία» του, παρά τη σοβαρότατη απόκλιση στρατηγικών επιδιώξεων της Μόσχας και της Αγκυρας.

Ο μείζων στόχος του κ. Μπάιντεν είναι να περιορίσει τις φιλοδοξίες της Τουρκίας να ενεργεί ως δύναμη περιφερειακή, που την ωθεί εκτός «επιτρεπτών» ορίων της Δύσεως. Η μεγαλύτερη πίεση για «ευθυγράμμιση» της Αγκυρας με τα συμμαχικώς ισχύοντα ασκείται από την Ουάσιγκτον στο θέμα της απομακρύνσεως των ρωσικών αντιαεροπορικών πυραύλων S-400 από την Τουρκία.

Είναι σαφές ότι ο κ. Μπάιντεν θέλει διά του τρόπου αυτού να καταδείξει –έναντι της Ρωσίας προφανώς– ότι είναι ο απόλυτος ηγέτης των ΝΑΤΟϊκών εταίρων του. Αλλά είναι αμφίβολο εάν ο κ. Ερντογάν θα υποχωρήσει πέραν του σημείου απομακρύνσεως των Ρώσων τεχνικών από την Τουρκία, η αποστολή των οποίων έχει ούτως ή άλλως λήξει.

Ούτως ή άλλως η Τουρκία κατέφυγε στην αγορά των ρωσικών συστημάτων για ενίσχυση της αμύνης της, αφού ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Μπαράκ Ομπάμα αρνήθηκε να της πουλήσει τους αντίστοιχους πυραύλους Patriot. Θέμα υψίστης προτεραιότητος για την Αγκυρα είναι η στάση των ΗΠΑ προς τους Κούρδους της Συρίας, που απεργάζονται κατά τον κ. Ερντογάν, από κοινού με τους Κούρδους της Τουρκίας, τον διαμελισμό της χώρας, ενώ οι Αμερικανοί τούς θεωρούν «συμμάχους» τους.

Το κλίμα της συναντήσεως θα είναι βεβαρυμένο και η διπλωματική αφετηρία των θέσεων που διατύπωσαν οι δύο πολιτικοί άνδρες θα ήταν δυνατόν να χαρακτηρισθεί έως και συγκρουσιακή. Αλλά η ρήξη δεν είναι προς το συμφέρον κανενός.

Η αντιπάθεια προς τον κ. Ερντογάν, που άρχισε τα τελευταία χρόνια της προεδρίας του Ομπάμα και συνεχίζεται επί Τζο Μπάιντεν, είναι δεδομένη. Αλλά ο πρόεδρος των ΗΠΑ δεν θα επιθυμούσε μια μεγαλύτερη εμβάθυνση των σχέσεων της Μόσχας και της Αγκυρας. Το μείζον πρόβλημα σε αυτή τη φάση είναι ότι κατά τη διαχείριση κρίσιμων όντως προβλημάτων μεταξύ των δύο πολιτικών ανδρών διακυβεύεται το κύρος τόσο του κ. Μπάιντεν όσο και του κ. Ερντογάν. Το θέμα είναι εάν τελικώς τα «προσωπικά» υπερισχύσουν της διπλωματίας. Ο κ. Πούτιν δεν έχει παρά να περιμένει έχοντας προετοιμάσει τις κινήσεις του για κάθε ενδεχόμενο. Οι Ευρωπαίοι απεύχονται τη σύγκρουση. Η Ελλάς ελπίζει μήπως όλα αυτά απολήξουν σε ελάφρυνση της πιέσεως από την Τουρκία. Είναι μια όντως ενδιαφέρουσα δυσαρμονία.

Οταν εμπορευόμαστε τα ατίμητα

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η «επιφυλλίδα» σε μια εφημερίδα είναι είδος δημόσιου λόγου με επικαιρικό χαρακτήρα, όχι οπωσδήποτε χρονογραφικό. Συνήθως παρακολουθεί την επικαιρότητα, όμως στοχεύει πρωτίστως στην κριτική ανάλυση, όχι στην πληροφόρηση. Θα έλεγα, ότι κυρίως επιδιώκει να ενισχύσει την κριτική αντίσταση του αναγνώστη στις ψυχολογικές προτεραιότητες της προπαγάνδας, της διαφήμισης, των ιδεολογικών δογμάτων.

Είναι μια συνειδητή και θελημένη αντίσταση η επιφυλλίδα στην απολυταρχία των εντυπώσεων – μάχεται αυτή τη λοιμική. Που σημαίνει, ότι είναι ένα είδος λόγου εξ ορισμού σε αντιπαλότητα με τις «βεβαιότητες» της εξουσιαστικής ρητορείας, της «διαφήμισης» (δηλαδή της κερδεμπορίας), της καταναλωτικής σαγήνης. Οφείλει η επιφυλλίδα να είναι συνεπής στην κριτική ανιδιοτέλεια.

Στις 23.5.2021 η επιφυλλίδα, που με τιμά η «Κ» να δημοσιεύω στο κυριακάτικο φύλλο της, είχε τίτλο (και θέμα): «Τουρισμός, η αυτοκαταδίκη μας». Προκάλεσε την αντίδραση (ακριβέστερα: την οργή) του κυρίου Σταύρου Ανδρεάδη, που υπογράφεται «Πρόεδρος του Ομίλου Sani/Ikos» και «Επίτιμος Πρόεδρος του ΣΕΤΕ» (υποθέτω, Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων). Αυτή τη φορά, παραδόξως, η «Κ» δεν μου κοινοποίησε το κείμενο που με αφορούσε, ώστε εν-

> *«Προχωράμε μπροστά» ως τρόφιμοι οικουμενικού πανδοχείου;*

δεχομένως να απαντηθεί.

Αλλά είναι και η πρώτη φορά που θεωρώ την απάντηση χρέος. Διότι ο κ. Σ.Α. δεν παραθέτει αντιρρήσεις, επιφυλάξεις, αμφισβητήσεις του περιεχομένου της επιφυλλίδας μου, αντιτάσσει μόνο χαρακτηρισμούς. Χαρακτηρίζεται η επιφυλλίδα μου «κείμενο που ξεπερνά κάθε όριο εμπάθειας, παραπληροφόρησης και προσβολών». Δεν καταγράφει, δυστυχώς, ποιες λέξεις, φράσεις, διατυπώσεις της επιφυλλίδας εκφράζουν εμπάθεια, ποιες συνιστούν παραπληροφόρηση, ποιες προσβάλλουν τον αναγνώστη.

Η υπέρβαση «κάθε ορίου» τεκμηριώνεται με τρεις καταγγελίες «ψεύδους» (!) που ακολουθούν: «Τεράστιο ψεύδος», το ποσοστό αλλοδαπών που στελεχώνουν τα μεγάλα ελληνικά ξενοδοχεία. «Τεράστιο ψεύδος», τα προκατασκευαζόμενα στην Κίνα ψωμάκια και φαγητά. «Ψεύδος» και το ότι οι τουρίστες δεν ψωνίζουν αρκετά από τα, made in Taiwan, «σουβενίρ».

Θα μου επιτρέψει, ο άγνωστός μου επιχειρηματίας τουρισμού, απλώς μια υπενθύμιση: Οτι τη λέξη ψεύδος, στην ελληνική γλώσσα, τη χρησιμοποιούμε για να εντοπίσουμε θελημένη σκοπιμότητα, εσκεμμένη ενέργεια, συνειδητή εξαπάτηση. Οταν ο συνομιλητής μας υποστηρίζει μιαν ανακρίβεια - αναλήθεια, του καταλογίζουμε λάθος, σφάλμα, ελλιπή πληροφόρηση. Οταν πεισθούμε ότι ξέρει την αλήθεια και σκόπιμα την αρνείται, τότε του καταλογίζουμε ψεύδος. Ακόμα και στον πιο αγροίκο και άξεστο συνομιλητή που μας καθυβρίζει, αντιτάσσουμε συνήθως το ερώτημα: «μήπως κάνετε λάθος;», μήπως έχετε εσφαλμένες πληροφορίες;

Η απάντηση που επιφύλαξε στην επιφυλλίδα μου, τη σχετική με τον τουρισμό, ο κ. Σ.Α. (και μάλιστα από τις σελίδες της ευπρεπέστερης εφημερίδας που διαθέτουμε) αποκλείει κάθε ενδεχόμενο συν-εννόησης, κόβει κάθε γέφυρα πιθανής προσέγγισης, αρνείται a priori οποιονδήποτε αντιρρητικό της δικής του αρράγιστης βεβαιότητας λόγο. Εχω την απορία: Αν ο κ. Σ.Α. διαγράφει (με τριπλή επανάληψη) σαν «τεράστιο ψέμα» τις συγκεκριμένες αγωνίες μιας περί τουρισμού επιφυλλίδας, τι άραγε θα καταλόγιζε στον Σεφέρη για κριτικές αποφάνσεις του, όπως: «Η βλακεία, η εγωπάθεια, η μωρία και η γενική αναπηρία της ηγετικής τάξης στη σημερινή Ελλάδα σε φέρνει στην ανάγκη να ξεράσεις... Στη βάση κάθε συζήτησης εξυπακούεται ένα σιωπηρό συμβόλαιο, εκείνη η βαθύτερη συμφωνία, χωρίς την οποία κάθε αντιγνωμία καταντά μια μάταιη ταραχή. Στην Ελλάδα, ίσως έχουμε πολλούς παράλληλους μονόλογους, αλλά δεν έχουμε διάλογο». («Πολιτικό Ημερολόγιο» - «Εισαγωγή στην Ερημη Χώρα»).

Αναφέρομαι ειδικά στον Σεφέρη, επειδή ζούμε ακόμα οι Ελληνώνυμοι με θαυμασμό, όχι για ό,τι αξιωθήκαμε να σαρκώνει στην ανθρώπινη ιστορία το όνομά μας, αλλά για ό,τι ελάχιστα αναγκάστηκε η Δύση να αναγνωρίσει στις μέρες μας σαν καθολικά πολυτίμητο αν και ελληνικό. Βλέπω, λοιπόν, να κολλάει θαυμάσια και στον τουρισμό μια ακόμα φράση του Σεφέρη:

«Είμαστε ένας λαός με παλικαρίσια ψυχή, που κράτησε τα βαθιά κοιτάσματα της μνήμης του σε καιρούς ακμής και σε αιώνες διωγμών και άδειων λόγων. Τώρα που ο τριγυρινός μας κόσμος μοιάζει να θέλει να μας κάνει τρόφιμους ενός οικουμενικού πανδοχείου, θα την απαρνηθούμε άραγε αυτή τη μνήμη; Θα το παραδεχτούμε τάχα να γίνουμε απόκληροι; Δε γυρεύω μήτε το σταμάτημα, μήτε το γύρισμα προς τα πίσω. Γυρεύω το νου, την ευαισθησία και το κουράγιο των ανθρώπων να προχωρούν εμπρός». (Η γλώσσα στην ποίησή μας, 1964).

Ας μετρήσει, ο αναγνώστης, με το μέτρο αυτών των λόγων την άμεση απόρριψη ως «ψεύδους» την μέσω τουρισμού αυτοκαταδίκη μας των Ελλήνων.

Οι εκλογές που φύγαν

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

«Αν οι εκλογές άλλαζαν κάτι θα ήταν παράνομες» έλεγε η διάσημη Αμερικανίδα αναρχίστρια Έμμα Γκόλντμαν. Και δεν γίνεται να μην την φέρεις στον νου σου αναλογιζόμενος ότι στη νέα Βουλή των Αντιπροσώπων, με μόνον 8 γυναίκες, από σύνολο 56 βουλευτών, γυναίκες σαν την Γκόλντμαν συλλαμβάνονταν κάποτε επειδή διαδήλωναν υπέρ της αντισύλληψης. Οι εκλογές ανήκουν, ωστόσο, στο παρελθόν και ασχέτως αποτελεσμάτων αποτελούν τον μοναδικό τρόπο για να εκλέξει κάποιος τους αντιπροσώπους του. Μπορεί να μην αλλάζει ιδιαίτερα το σκηνικό ως προς την επίδοση των κομμάτων με σαφή προοδευτικό πρόσημο, την Αριστερά να βρισκεται σε συνεχιζόμενη παρακμή και το ακροδεξιό ΕΛΑΜ να ενισχύεται αλλά αυτό που παραμένει ξεκάθαρο είναι πως αυτή είναι και η λαϊκή ετυμηγορία. Ο λαός αποφάσισε και η απόφασή του είναι ιερή. Σε αυτές τις εκλογές εξάλλου όσοι υποψήφιοι το έπαιξαν εναλλακτικοί, τύποις radical κι επαναστάτες στο τέλος μας έβγαλαν μια arrogance χειρότερη κι από τον πιο συντηρητικό βουλευτή που βρήκε τον δρόμο του προς της Βουλής τα έδρανα: Είπαν «τούτος είναι ο λαός, αυτούς εξέλεξε». Με άλλα λόγια τον νέας κοπής λαϊκισμό τον συνέτριψε ο παλαιάς κοπής λαϊκισμός, ο οποίος δεν έχει μόνον την αυθεντικότητα του καφενέ αλλά και την πολιτική κι οργανωτική εμπειρία. Ξέρει, όπως σημειώσαμε προ δύο εβδομάδων, να δουλεύει καλά το τηλέφωνο και τις λίστες.

Το κρίσιμο ερώτημα που προκύπτει από τη δεύτερη ανάγνωση των αποτελεσμάτων των εκλογών της 30ής Μαΐου είναι το εξής: Μπορούν οι εκλογές, μελλοντικά στην Κύπρο, να αλλάξουν κάτι; Και πιο συγκεκριμένα να ανακόψουν τη διαφθορά, την παλαιοκομματική λογική, την άνοδο του συντηρητισμού και της Ακροδεξιάς, την κουμπαροκρατία, το ρουσφέτι και τα πελατειακά δίκτυα, τη λουμπενοποίηση της πολιτικής και την ανάδειξη των πλέον ανίκανων λόγω αναξιοκρατίας, την ανδροκρατία και την οικογενειοκρατία; Η απάντηση δεν είναι εύκολη υπόθεση αλλά δεν πρέπει να θεωρείται και ακατόρθωτη. Απαιτεί όμως συλλογική προσπάθεια, ιδεολογικό βάθος, χρήμα, οργάνωση, νέα πρόσωπα με πραγματικά νέες ιδέες. Και το κυριότερο, χρόνο. Πολλά χρόνια έτσι ώστε με την αλλαγή των γενεών, με την ανανέωση και τον εκσυγχονισμό σε ιδέες και πρόσωπα και με κάμποση οργανωτική δουλειά ένα νέο κίνημα θα καθιερωθεί στις συνειδήσεις των Κύπριων ψηφοφόρων. Τι προϋποθέτει; Αν ποτέ καταφέρει να εγκαθιδρύσει μια εναλλακτική πρόταση και εισέλθει στο σύστημα, τότε και να αποπειραθεί να το αλλάξει και να μην αλλοιωθεί από αυτό. Η εσωτερική μάχη στην εξουσία ή πέριξ αυτής είναι πιο σκληρή από τη συντριβή του παλαιού και σάπιου. Είναι η δυσκολότερη μάχη ακριβώς γιατί η εξουσία, η πολιτική επιρροή και η ισχύς αλλάζουν, διαχρονικά, τους ανθρώπους.

Τον ως άνω στρατηγικό σχεδιασμό και σκέψη δεν τον συναντά κανείς συχνά μεταξύ των ενεργών πολιτών που είτε είναι πολιτικά ανήσυχοι και νοιάζονται για τα κοινά είτε που αισθάνθηκαν προχθές πως τα αποτελέσματα των εκλογών είναι καταθλιπτικά. Πολίτες που δεν επιθυμούν να βλέπουν το ΕΛΑΜ να καθιερώνεται στην τέταρτη θέση και που διαφωνούν με την πολιτική πρακτική του ΔΗΣΥ ή τις ιδεοληψίες του ΑΚΕΛ. Ως εκ τούτου, η πλειοψηφία των υποψηφίων που βρίσκουν τον δρόμο τους προ την Βουλή των Αντιπροσώπων είτε προέρχονται από τους κομματικούς σωλήνες, είτε εξαργυρώνουν κάποιας μορφής αναγνωρισιμότητα, είτε μεταξύ λαϊκισμού και κακώς εννοούμενης εναλλακτικότητας εξασφαλίζουν το πολυπόθητο εισιτήριο της εκλογής. Γι' αυτό και στη σύνθεση κάθε κοινοβουλευτικής περιόδου οι βουλευτές –σε όλα τα κόμματα– που ξεχωρίζουν για το ήθος τους, τη σκληρή τους δουλειά και την ανιδιοτελή τους προσφορά προς τον τόπο αποτελούν την εξαίρεση και όχι τον κανόνα. Η πλειοψηφία των πολιτών εκείνων που ονειρεύονται τη βελτίωση του πολιτικού συστήματος αντί να σκεφτούν με τους όρους τους και στρατηγικά, είτε ονειρεύονται είτε βυθίζονται στις εσωστρεφείς ιδεοληψίες τους.

Για να παραφράσουμε την Γκόλντμαν, «αν οι εκλογές πρέπει να αλλάξουν κάτι, αυτό πρέπει να είναι η στρατηγική μας». Ως ψηφοφόρων, ως αναλυτών, ως παρατηρητών κι ως ενεργών πολιτών. Μακριά από την αλλαζονεία του δήθεν εναλλακτικού αλλά και με τη συνέπεια της σταθερής αντίστασης στις παθογένειες του συστήματος, της ισχύουσας πολιτικής συμπεριφοράς και κουλτούρας. Το 2026 είτε θα ωριμάσουμε όλοι για την εν λόγω αλλαγή, είτε θα παραμείνουμε παθητικοί θεατές και ψηφοφόροι ενός παλιού συστήματος. Στην Δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα και η ετυμηγορία του λαού, που εξέλεξε τους νέους 56 βουλευτές, είναι ιερή. Και προσφέρεται για ουσιαστικό αναστοχασμό.

ioannoug@kathimerini.com.cy

EPA/VATICAN MEDIA

Ο πάπας Φραγκίσκος με τον αρχιεπίσκοπο της Φλωρεντίας καρδινάλιο Giuseppe Betori κατά τη συνάντησή τους επί τη ευκαιρία των 700 χρόνων από τον θάνατο του Δάντη.

Τα έξι «μυστικά» της κάλπης

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Εκλογές μικρών εκπλήξεων με ειδικό νόημα στις 30 Μαΐου. Οι αριθμοί μιλούν, έχουν την πολιτική τους διάσταση:1) Ο ΔΗΣΥ απώλεσε 3% της εκλογικής του επιρροής, αλλά νιώθει «καλά» με το 27,77%, επειδή το ΑΚΕΛ με 22,34%, ως αντιπολίτευση, έχασε3,3%. Θα μπορούσε ο ΔΗΣΥ να πάει ακόμα πιο κάτω, αν δεν ακολουθούσε μια εκλογική στρατηγική που τον βοήθησε να δείξει ανθεκτικότητα στους κραδασμούς. Έτσι, ο ΔΗΣΥ «αυτονομήθηκε» μερικώς από τις κυβερνητικές επιλογές, «έπαιξε» προεκλογικά τον Γλ. Κληρίδη και επιθυμία για λύση (αγνοώντας τις επιλογές Αναστασιάδη ή περιθωριοποιώντας χειρισμούς Χριστοδουλίδη). Η μαζική στήριξη στα ψηφοδέλτια του ΔΗΣΥ από τον Ν. Αναστασιάδη και όλο το Υπουργικό Συμβούλιο ελάχιστα απέφερε. Σε προηγούμενες φάσεις του εκλογικού αγώνα τα ποσοστά του ΔΗΣΥ κυμαίνονταν στο 27 %. Ταυτόχρονα, ο ΔΗΣΥ χρησιμοποίησε καλά τα εργαλεία της επικοινωνίας, αμφισβητώντας από τους αντιπάλους του το στοιχείο της «κυβερνησιμότητας», ποιος έχει τις δυνάμεις να καθοδηγήσει «δύσκολες καταστάσεις», κυρίως την οικονομία. Έτσι, απέδωσε στους αντιπάλους του έλλειψη εμπειρίας ή τάσεις που οδηγούν σε «αστάθεια». Το σημείο αυτό παραπέμπει στην αναγνωρίσιμη από την κοινωνία έλλειψη εμπιστοσύνης στο ΑΚΕΛ να χειριστεί τα της οικονομίας, κάτι το οποίο τυγχάνει αναγνώρισης από το 2013, αλλά το ίδιο ελάχιστα έπραξε για να το αντιμετωπίσει.

2) Η εντυπωσιακή πτώση των ποσοστών του ΑΚΕΛ δείχνει πως, παρά τη ρεαλιστική πολιτική του στο Κυπριακό, απέχει από το να είναι ένα ελκυστικό μείγμα πολιτικής για τη σημερινή κοινωνία –Κυπριακό σε συνδυασμό με σύγχρονες αναπτυξιακές πολιτικές. Το 2013 αποτελεί μία πολύ διδακτική εμπειρία για όλη την κοινωνία– και την ηγεσία του ΑΚΕΛ, βέβαια: όταν κυβερνάς και αποδίδεις ευθύνες σε όλους τους άλλους για τη θύελλα, ή όταν ο αρμόδιος υπουργός (Σταυράκης) προβλέπει ότι η οικονομική κρίση «δεν μας ακουμπά», σημαίνει ότι δεν μπόρεσες να προβλέψεις, να ζυγίσεις τα δεδομένα και να πάρεις έγκαιρα αποφάσεις και αυτό η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών το χρεώνει στην προεδρία Χριστόφια. Ως πολιτική διαπίστωση αντέχει μέχρι τώρα, πρώτο γιατί το ΑΚΕΛ δεν έκανε κάποια κριτική αποτίμηση της περιόδου, και, δεύτερο, το έλλειμμα αυτό το αξιοποιούν κάθε τόσο οι άλλες πολιτικές δυνάμεις για να βγουν από τα δύσκολα της (δικής τους) ημέρας.

3) Στο ΔΗΚΟ η σκληρή εκλογική γραμμή που πέρασε η επικοινωνιακή του ομάδα αποδείχθηκε άστοχη, γιατί δεν συνοδευόταν από αντίστοιχες, πειστικές προτάσεις ή πρωτοβουλίες που αφορούσαν τα θέματα διαφθοράς ή διαφάνειας. Επίσης, η ανελαστική γραμμή Παπαδόπουλου στο Κυπριακό (νέα στρατηγική, που ισούται με πρόκληση κόστους στην Τουρκία) μοιάζει καθόλου ρεαλιστική καθώς ο νεότερος οπαδός της γραμμής αυτής, ο Ν. Αναστασιάδης, δοκίμασε στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια την πολιτική γύρω από τις κυρώσεις και απέτυχε με τον πιο καθαρό τρόπο.

4) Η σημαντική άνοδος των ποσοστών του ΕΛΑΜ φαίνεται ως κάτι ασήμαντο για τα περισσότερα κόμματα. Κατά κανόνα, προσπερνούν το θέμα. Ωστόσο, συνιστά ένα μείζον πολιτικό ζήτημα η ανάπτυξη των ιδεών που βασίζονται στο ρατσισμό, στο μίσος και στην εθνοφυλετική αντιπαλότητα. Οι απόψεις του ΕΛΑΜ αντιστρατεύονται τις ευρωπαϊκές αξίες και αποδομούν την κεντρική φιλοσοφία της συμμετοχής της νήσου σε μια πολυεθνική κοινότητα 27 κρατών-μελών, γεγονός που θα έπρεπε να απασχολήσει διάφορες πολιτικές δυνάμεις, αν βέβαια δεν είχαν «υπέρτερα» θέματα να ενδιατρίψουν όπως λ.χ. οι πολιτογραφήσεις και τα «χρυσά» διαβατήρια.

5) Οι συζητήσεις γύρω από την προεδρία της Βουλής όπως διεξάγονται επί μέρες, δεν υπακούουν σε κανόνες ή σε κάποιες πολιτικές κατευθύνσεις. Προεδρία της Βουλής σημαίνει άσκηση στις συγκλίσεις, συνεργασίες με βάση κάποια πολιτική συναίνεση, με κάποιους στόχους και όχι μπροστά μόνο τα πρόσωπα. Η λογική, ότι αυτοί που έχουν 21 βουλευτές δεν αρκούν, αλλά «αν έχω δυο μπορώ να πετύχω τα πάντα», δείχνει πως δεν είναι στα προτερήματά μας η επίγνωση των ορίων μας!

6) Το Κυπριακό βρίσκεται στην πιο σκληρή φάση του από το 1974. Η εκλογική μάχη δεν μας διαφώτισε ιδιαίτερα για το πού πάνε τα πράγματα. Η μόνη ωφέλιμη εξέλιξη για την Κύπρο (αυτή την περίοδο) είναι η κινητικότητα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις : συναντήσεις Μητσοτάκη με Ερντογάν στις 14 Ιουνίου, Μητσοτάκη με Τσαβούσογλου στις 31 Μαΐου, Κ. Φραγκογιάννη με Σ. Ονάλ στις 29 Μαΐου. Ο Μ. Τσαβούσογλου μιλώντας στο «Βήμα» (30/5) στηρίζει «προσφυγή στο ΔΔ της Χάγης, αφού προηγηθούν διμερείς διαπραγματεύσεις. Μια αμοιβαία αποδεκτή θέση επί του εύρους των χωρικών υδάτων θα επηρέαζε θετικά τα υπόλοιπα θέματα».

Το Κυπριακό βρίσκεται στην τροχιά που ο Αναστασιάδης του έδωσε – στο ράφι κάθε εξέλιξης. Από το κλείδωμα ενός πλαισίου λύσης με όλα τα κεφάλαια συμφωνημένα στο Κραν Μοντάνα το 2017 με τη σφραγίδα ΟΗΕ-Ε.Ε.(ασφάλεια, τερματισμός επεμβατικών δικαιωμάτων, αποχώρηση τουρκικού στρατού, εδαφικό, συνταγματική δομή κ.λπ.) τώρα θέλει ΜΟΕ για Αμμόχωστο και κάνει συλλογή από επιστολές! Η ελληνική κυβέρνηση προφανώς δεν θα περιμένει επ' άπειρον τον Ν. Αναστασιάδη, αλλά ούτε και φαίνεται να έχει διάθεση να τον πείσει για οτιδήποτε. Ανοίγει διαύλους επικοινωνίας με την Τουρκία, καλύπτοντας μόνο φραστικά την πολιτική της ακινησίας που εφαρμόζει εκ προθέσεως ο Ν. Αναστασιάδης. Ο πολυπράγμων Έλλην ΥΠΕΞ Ν. Δένδιας επί της ουσίας γνωρίζει τι συμβαίνει και ποιος ευθύνεται για το σημερινό στρατηγικό αδιέξοδο. Γι' αυτό στην Άτυπη συνάντηση στη Γενεύη, την ώρα της σύγκρουσης Αναστασιάδη-Τσαβούσογλου, προτίμησε να παίζει με το κινητό του...

www.larkoslarkou.org.cy

Λαχείο η αποχή στις εκλογές

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο πλανητάρχης, ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών, εκλέγεται με το ένα δέκατο περίπου των πολιτών της χώρας. Σύμφωνα με τους αναλυτές, το ένα τρίτο των πολιτών δεν είναι εγγεγραμμένο στους καταλόγους, ενώ από τους υπόλοιπους προσέρχεται στις κάλπες γύρω στο 20% με 30%. Ωστόσο, το «τέλειο» αμερικανικό σύστημα, σύμφωνα πάντα με τους αναλυτές, θεωρεί τη μεγάλη αποχή θετικό γεγονός, αφού κυβερνούν οι υπεύθυνοι και αποκλείονται οι «ανεύθυνοι». Ακολουθούν στην πράξη τη ρήση του Θουκυδίδη στον «Επιτάφιο», ο οποίος χαρακτηρίζει όχι ως φιλήσυχους, αλλά ως «αχρείους», δηλαδή άχρηστους τους πολίτες, όσους δεν ενδιαφέρονται για τα κοινά.

Κατά τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές, σύμφωνα με τους αναλυτές των αριθμών, μόνο οι μισοί Κύπριοι ψήφισαν τους αντιπροσώπους του λαού. Το ένα τρίτο των ψηφοφόρων δεν προσήλθε στις κάλπες, ενώ ένας στους επτά, περίπου, ψήφισε κόμματα και υποψηφίους, οι οποίοι δεν εξασφάλισαν έδρα στη Βουλή. Μπορεί πολλοί να έχυσαν από τηλεοράσεως «κροκοδείλια δάκρυα» για το ύψος της αποχής, αλλά οι «έξυπνοι» κρυφογελούσαν με ικανοποίηση, αφού μπορούν να εξουσιάζουν, χωρίς την «ενόχληση» των πολλών.Τα ποσοστά των κομμάτων ήδη ξεχάστηκαν και το μόνο το οποίο μένει είναι ο αριθμός των εδρών, οι οποίες έχουν τη δύναμη για την ψήφιση ή την απόρριψη νομοσχεδίων, άρα και άσκησης εξουσίας.

Σε κάθε δημοκρατική εκλογική διαδικασία, ο κανόνας λέει ότι ο λαός επικροτεί, αλλά και τιμωρεί τους ηγέτες του, με μοναδικό κριτήριο το «καλάθι της οικοκυράς», είτε αυτό μεταφράζεται σε αύξηση της οικονομικής ευχέρειας των πολιτών, είτε σε προσδοκία για ένα καλύτερο μέλλον. Ο διαχρονικός κανόνας λέει ακόμη ότι όσοι υποτίμησαν τους πολίτες και όσοι συμπεριφέρθηκαν με αλαζονεία χάνουν τις ψήφους των πολιτών και μαζί και τη δική τους δόξα. Στην Κύπρο των σιωπηλών πολιτών, του κρύψε να περάσουμε, οι πολίτες ξέρουν και τιμωρούν ακόμη με πιο σκληρό τρόπο, εκείνους που τάζουν και δεν υλοποιούν τις υποσχέσεις τους.

Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές διεξήχθηκαν σε πολιτικές συνθήκες του ακήρυκτου πολέμου του κορωνοϊού και επιβεβαίωσαν τον κανόνα, ο οποίος θέλει τους φοβισμένους πολίτες να συσπειρώνονται γύρω από την εξουσία, την πηγή της δύναμης, η οποία μπορεί να προσφέρει προστασία. Τα αυστηρότατα και πολλές φορές λανθασμένα μέτρα κατά του κορωνοϊού, οι χορηγίες για τις επιχειρήσεις, οι πολλές νέες θέσεις εργασίας και προαγωγών στο Δημόσιο, καθώς και η έντονη εμπλοκή του προέδρου της Δημοκρατίας, στον προεκλογικό αγώνα, λειτούργησαν καταλυτικά υπέρ του κυβερνώντος κόμματος του ΔΗΣΥ.

Στην αντίπερα όχθη το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ φαίνεται ότι δεν έλαβαν τα μηνύματα των καιρών και στηρίχθηκαν στα σκάνδαλα, τα λάθη και τις αστοχίες της κυβέρνησης, γεγονότα τα οποία ήταν και πολλά και εξοργιστικά. Ωστόσο, δεν ήταν ικανά να καλύψουν τους φόβους των πολιτών, οι οποίοι ζητούσαν «ψωμί και ελευθερία» από την πανδημία, συμμαχώντας «ακόμη και με τον διάβολο» για να έχουν ελπίδα για το σήμερα και αύριο. Καθοριστικός παράγοντας αποτέλεσε και ο εγκλεισμός, ο οποίος εμπόδισε σε μεγάλο βαθμό τις φυσικές επαφές των υποψηφίων με τους πολίτες. Δεν είναι τυχαίο και το γεγονός ότι υποψήφιοι οι οποίοι στηρίχθηκαν σε πανάκριβες εκστρατείες στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και σε πινακίδες στους δρόμους τελικά καταποντίστηκαν και απέτυχαν παταγωδώς.

Ο βαθμός επικοινωνίας των υποψηφίων με τους πολίτες, αποτέλεσε το κριτήριο της επιτυχίας ή αποτυχίας και στα υπόλοιπα κόμματα. Το ΕΛΑΜ κατάφερε να διπλασιάσει τα ποσοστά και τις έδρες του, με τη φιλανθρωπική στήριξη αναξιοπαθούντων ανθρώπων, για τους οποίους το απρόσωπο κυβερνητικό σύστημα μπορεί να πρόσφερε «τσεκούδια» αλλά δεν πρόσφερε χαμόγελο. Η ΕΔΕΚ κατάφερε να κρατήσει τα ποσοστά της, με την προσέγγιση στην εξουσία, αλλά και με τον θάνατο του ιδρυτή της Βάσου Λυσσαρίδη, γεγονός το οποίο ξύπνησε τα πατριωτικά αισθήματα των ΕΔΕΚιτών. Στη ΔΗΠΑ η μεγάλη επιτυχία πρέπει να πιστωθεί στην «αγκαλιά» του Μάριου Καρογιάν, ο οποίος βρισκόμενος δίπλα στην εξουσία, κατάφερε να δώσει στήριξη και ελπίδα σε πολλούς πολίτες. Οι Οικολόγοι, με τον νέο τους ηγέτη, επιχείρησαν μια απίστευτη διεύρυνση κυρίως με προβεβλημένα πρόσωπα, τα οποία ωστόσο δεν είχαν την εμπειρία, ούτε και τον χρόνο για να αγγίξουν τα προβλήματα των πολιτών. Η Αλληλεγγύη και η Αλλαγή Γενιάς, λόγω ατυχών συγκυριών και απίστευτων λαθών, έμειναν εκτός κοινοβουλίου. Από εκεί και πέρα «όλα αλλάζουνε και όλα τα ίδια μένουν» και στον χώρο των αναντικατάστατων ηγετών. Αλλά το μυστικό της επιτυχίας κάθε ευνομούμενης δημοκρατικής Πολιτείας είναι η εναλλαγή στην εξουσία και στα πρόσωπα.

kaparispan@yahoo.gr

#MeToo

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Παρόλο που το κίνημα #MeToo ξεκίνησε στις ΗΠΑ, τελικά βρήκε τον δρόμο του και στην Κύπρο. Σκοπός του δεν είναι μόνο η αφύπνιση, αλλά και η βοήθεια στα θύματα, όταν δημοσιοποιούν περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης ή επίθεσης. Αυτό ιδιαίτερα σε μια μικρή χώρα όπως η δική μας που δυστυχώς κυριαρχεί η σιωπή. Τελευταίως, Κύπρια διεθνής πρωταθλήτρια σκοποβολής που είχε παραπονεθεί σε τηλεοπτική συνέντευξη ότι ήταν θύμα δύο τέτοιων περιπτώσεων και είχε αγνοηθεί, πείστηκε τελικά από την υπουργό Δικαιοσύνης να καταθέσει παράπονο στην Αστυνομία. Δυστυχώς, λόγω της δικαιοδοσίας του Ποινικού Δικαστηρίου δεν προχώρησε η υπόθεση. Το ερώτημα τώρα τίθεται κατά πόσο το Αστικό Δικαστήριο θα μπορούσε να επιλύσει αυτό το θέμα με διαπίστωση της ευθύνης και επιδίκαση αποζημίωσης. Τα γεγονότα έχουν να κάνουν με περιστατικά το 2006 και 2008, όταν η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή είχε αθλητές της σκοποβολής που συμμετείχαν σε αγώνες εκτός Ευρώπης.

Ο λόγος που ο γενικός εισαγγελέας δεν προχώρησε με την ποινική δίωξη ήταν διότι το Ποινικό Δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία, για κατ' ισχυρισμό εγκλήματα που έγιναν στο εξωτερικό από Κύπριους πολίτες εκτός και αν η ποινή που προνοείται ήταν πέραν των δύο ετών φυλάκισης. Τότε το αδίκημα της άσεμνης επίθεσης επέφερε ποινή φυλάκισης μέχρι δύο ετών. Παρόλο που αυτό τροποποιήθηκε με αύξηση στα πέντε χρόνια το 2009, δεν μπορούσε να είχε αναδρομική ισχύ και έτσι δεν μπορούσαν να προχωρήσουν με τις ποινικές διώξεις. Το ερώτημα τώρα τίθεται κατά πόσο η αστική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, δηλαδή, η αγωγή για διαπίστωση ευθύνης και αποζημιώσεις μπορεί να υποκαταστήσει την προαναφερόμενη ποινική δίωξη.Το αγώγιμο δικαίωμα εδράζεται σε αστικά αδικήματα, καθώς και σε παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Δυστυχώς, φαίνεται ότι ο νόμος για την παραγραφή αποτρέπει σήμερα αυτή την αγωγή σε σχέση με αστικά αδικήματα, πράγμα όμως το οποίο δεν εφαρμόζεται για παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν οι πράξεις αυτές γίνονταν σε ευρωπαϊκό έδαφος το Άρθρο 3 (απάνθρωπη μεταχείριση) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Σύμβαση) και το Άρθρο 8 (ιδιωτική ζωή) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σαν βάση.

Παρόμοιες πρόνοιες με την Σύμβαση υπάρχουν στον περί του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών όπου το Άρθρο 7 καλύπτει την απάνθρωπη μεταχείριση και το Άρθρο 17 την ιδιωτική ζωή. Μάλιστα, σύμφωνα με το Άρθρο 169 του Συντάγματος μας η Διεθνής αυτή Συμφωνία έχει ισχύ αυξημένη έναντι του εσωτερικού δικαίου. Το Αστικό Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία στους κατοίκους της Κύπρου για πράξεις στην Κύπρο. Σε περίπτωση αστικού αδικήματος στο εξωτερικό είναι και αυτό αγώγιμο στην Κύπρο, αν και στο εξωτερικό υπάρχει παρόμοια βάση αγωγής. Δεδομένης της παγκόσμιας εφαρμογής του Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών νομίζω ότι αυτό είναι εφαρμόσιμο, παρόλο που ο δικηγόρος της υπόθεσης θα πρέπει με λεπτομέρεια να το εξετάσει και να δώσει σχετική συμβουλή. Υπάρχει όμως και το θέμα της απόδειξης. Πέρα από τη μαρτυρία της ενάγουσας θα μπορούσε ο φάκελος του γενικού εισαγγελέα, ο οποίος έχει εξετάσει τα πιο πάνω αδικήματα να δοθεί στη διάθεση του δικηγόρου της ενάγουσας για να χρησιμοποιηθεί. Μάλιστα, θα μπορούσε να δοθεί και η γνώμη του γενικού εισαγγελέα, για το ενδεχόμενο αξιόποινο της πράξης, που ετοιμάστηκε για την υπόθεση στο Ποινικό Δικαστήριο και δεν χρησιμοποιήθηκε λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας.

Πιστεύω ότι η Κυπριακή Δημοκρατία εφαρμόζοντας τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, η οποία είναι γνωστή ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και ειδικά τα Άρθρα 29 και 30, έχει υποχρέωση να βοηθήσει τα θύματα με επαρκείς αστικές διαδικασίες και δικαίωμα αποτελεσματικής αποζημίωσης. Ελπίζω αυτό να υλοποιηθεί. Δυστυχώς, δεν μπορώ να αφήσω χωρίς σχολιασμό την Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή και την Ομοσπονδία Σκοποβολής κάτω από τον έλεγχο των οποίων ήταν η αθλήτρια, ο φερόμενος ως δράσης και η όλη συμμετοχή της Κύπρου στους διεθνείς σκοπευτικούς αγώνες. Είναι πράγματι αξιοπερίεργο γιατί δεν έκαναν οποιαδήποτε διερεύνηση για το θέμα και ελπίζω με τη δημοσιότητα αυτή να δοθεί ο φάκελος του γενικού εισαγγελέα και σ' αυτούς για να προχωρήσουν.

Αντιλαμβάνομαι τις δυσκολίες της υπόθεσης αυτής, αλλά δεδομένης της έμπνευσης του κινήματος #MeToo και της ανύπαρκτης ποινικής διαδικασίας, νομίζω ότι μια προσπάθεια στα αστικά δικαστήρια θα διέσωζε την κατάσταση και θα έβγαζε στο φως την αλήθεια.

Εκλογές, η επόμενη μέρα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΠΑΛΜΑ**

Οι εκλογές της 30ής Μαΐου ανήκουν πια στο παρελθόν. «Αλλαγή», με τον τρόπο που κάποιοι ανέμεναν, δεν ήρθε. Αλλαγή, βέβαια, ήρθε με άλλο τρόπο, και από το βράδυ της Κυριακής, τα μεγάλα κόμματα της αντιπολίτευσης ψάχνουν να βρουν τι ακριβώς έφταιξε. ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ πλήρωσαν τη σκληρή, στείρα και, πολλές φορές, αναίτια κριτική τους προς την κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα.

Παρά τη σφοδρή επίθεση που δεχόταν το τελευταίο διάστημα από όλα, σχεδόν, τα κόμματα, ο ΔΗΣΥ κατάφερε να κρατήσει την πρωτιά, με σημαντική μάλιστα διαφορά από το δεύτερο σε ποσοστά κόμμα, κάτι που ασφαλώς και θεωρείται ως στήριξη των πολιτικών της κυβέρνησης. Η ήττα ήταν οδυνηρή για το ΑΚΕΛ, το οποίο δεν κατάφερε να κεφαλοποιήσει τις απανωτές δυσκολίες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση Αναστασιάδη, από το 2013 που ανέλαβε τα ηνία της χώρας μέχρι και σήμερα. Σχεδόν ίση με το ΑΚΕΛ ποσοστιαία απώλεια είχε και το δεύτερο μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης, το ΔΗΚΟ, η συνεισφορά του οποίου σε εποικοδομητικές εισηγήσεις πολιτικής ήταν πενιχρή και η αντιπολιτευτική του τακτική εμφανώς λανθασμένη. Η στήριξη της προεκλογικής εκστρατείας των αντιπολιτευόμενων κομμάτων στη μηδενιστική κριτική, σε συνδυασμό με την απουσία ουσιαστικών προτάσεων, κυρίως σε ό,τι έχει να κάνει με τη διαχείριση της πανδημίας, έφεραν τα αποτελέσματα αυτά. Η τακτική της επαναλαμβανόμενης επίκλησης των «λανθασμένων» αποφάσεων της κυβέρνησης, το «ποίημα» για πάταξη της διαφθοράς στον τόπο, η εμμονική πολεμική με, εκτός ορίων, προσωπικές επιθέσεις κατά του προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και των συνεργατών του, φαίνεται ξεκάθαρα ότι δεν έπεισαν.Τα ίδια συστατικά, ο μηδενισμός, ο λαϊκισμός και οι ατεκμηρίωτες επικρίσεις, λίγους μήνες πριν, είχαν οδηγήσει το κράτος σε επικίνδυνα μονοπάτια, με την καταψήφιση του προϋπολογισμού για το 2021, αλλά και νομοσχεδίων στήριξης επιχειρήσεων. Με αυτές τις ξεπερασμένες πρακτικές, που κρατούν τον λαό δέσμιο στο χθες και υπονομεύουν το μέλλον της νέας γενιάς, η αντιπολίτευση προσπάθησε να καταποντίσει την κυβέρνηση, στοχεύοντας, αντί στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του λαού, στη δημιουργία συμμαχιών, με ορίζοντα τις προεδρικές εκλογές.

Βέβαια, η προσπάθεια να πείσουν, μέσω διαστρέβλωσης της πραγματικότητας, ότι η κυβέρνηση απέτυχε στη διαχείριση της πανδημίας και των ποικιλόμορφων αρνητικών επιπτώσεών της, κυρίως στην καθημερινότητα του πολίτη και στην οικονομία της χώρας, όχι μόνο απέτυχε παταγωδώς, αλλά γύρισε και μπούμερανγκ. Οι πολίτες αυτής της χώρας, αποδεδειγμένα, έχουν το αισθητήριο να κρίνουν σωστά. Το αποτέλεσμα των εκλογών της 30ής Μαΐου αποτελεί απόδειξη της επιδοκιμασίας των πολιτικών και έργων της κυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη κατά την τελευταία οκταετία και μαρτυρά την εμπιστοσύνη των πολιτών προς αυτή, ακόμα και μέσα από τέτοιες δύσκολες και πρωτόγνωρες συνθήκες. Λάθη και παραλείψεις έγιναν, όταν όμως προέκυψαν κορυφαία για το κράτος ζητήματα, ζητήματα που απειλούσαν ακόμα και την επιβίωση αυτής της χώρας, η κυβέρνηση κατάφερε να ανταποκριθεί με σύνεση και αποτελεσματικότητα και να αντεπεξέλθει, επιτυχώς, σε πολύ δύσκολες καταστάσεις. Το αποτέλεσμα απέδειξε ότι οι πολίτες κατανοούν πως η κυβέρνηση κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις καταστροφικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 2013, αλλά και της πανδημίας του κορωνοϊού, που είναι οι μεγαλύτερες κρίσεις που αντιμετώπισε η Κύπρος, μετά την τουρκική εισβολή. Αντιλήφθηκαν ότι η διαχείριση των εν λόγω κρίσεων υποχρέωσε την κυβέρνηση να λάβει δύσκολες αποφάσεις, με βαρύ πολιτικό κόστος, υιοθετώντας πολιτικές που αν και αρχικά φαίνονταν σκληρές, στο τέλος έφεραν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Οι πολίτες απέδειξαν ότι αναγνώρισαν πως αυτή η κυβέρνηση έσωσε τη χώρα από το οικονομικό χάος του 2013, οδηγώντας την κυπριακή οικονομία σε επενδυτική βαθμίδα, από τη βαθμίδα «σκουπίδια» που βρισκόταν τότε. Αναγνώρισαν, ακόμα, ότι οι αριθμοί, οι στατιστικές και τα αποτελέσματα απαντούν με τεκμηρίωση στη μηδενιστική πολιτική της αντιπολίτευσης σε ό,τι αφορά στη διαχείριση της πανδημίας. Η Κύπρος από την αρχή της πανδημίας βρισκόταν ανάμεσα στις πρώτες χώρες όσον αφορά στην ορθή διαχείρισή της. Και αυτά δεν είναι λόγια, είναι πράξεις. Σε όλη αυτή την περίοδο η Πολιτεία ενίσχυσε οικονομικά πέραν των 210.000 φυσικών προσώπων, ευάλωτων ομάδων και επιχειρήσεων με ποσό που ξεπερνά το 1,9 δισεκατομμύρια ευρώ, για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της πανδημίας. Οι πολίτες της Κύπρου, με το αποτέλεσμα των εκλογών, χαιρέτισαν, επίσης, το όραμα της κυβέρνησης για την «Κύπρο του Αύριο», μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που προσφέρει τη μοναδική ευκαιρία ενός νέου μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης για την πατρίδα μας σε όλους τους τομείς. Ένα Σχέδιο για το οποίο ασκήθηκε δριμεία κριτική από την αντιπολίτευση, ως προς τη χρονική στιγμή εκπόνησης και ανακοίνωσής του, διαστρεβλώνοντας τα πραγματικά γεγονότα. Κι όμως οι πολίτες πείσθηκαν ότι για αυτή την κυβέρνηση προέχει το «Αύριο της Κύπρου» και τα συμφέροντα του κυπριακού λαού. Η κυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη έλαβε την εντολή-προειδοποίηση του λαού, μια φωνή που εκφράστηκε τόσο μέσω της ψήφου εμπιστοσύνης σε αυτή, όσο και μέσω της μεγάλης αποχής από την κάλπη. Οι βουλευτικές εκλογές τελείωσαν και ο κυπριακός λαός μίλησε ξεκάθαρα. Μας καλεί να πορευτούμε με σοβαρότητα, με σύνεση και αποφασιστικότητα, όλες οι πολιτικές δυνάμεις μαζί –κυβέρνηση και κόμματα– για μια λειτουργική και βιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος, για μία ακόμα μεγαλύτερη ανάκαμψη της οικονομίας της Κύπρου μας. Οφείλουμε όλοι να υπακούσουμε στην εντολή του λαού. Να συνεχίσουμε τον αγώνα για μια Κύπρο ελεύθερη και επανενωμένη. Να συνεχίσουμε τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται αυτός ο τόπος στην υγεία, στην οικονομία, στη δικαιοσύνη, στην παιδεία και σε άλλους τομείς. Να συνεχίσουμε την υλοποίηση του μεγαλύτερου οράματος για μια σύγχρονη Κύπρο, αξιοποιώντας ορθά τα δισεκατομμύρια ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης. Έχουμε όλοι από κοινού την υποχρέωση να εργαστούμε και να συνεργαστούμε για τη θέσπιση των νομοθεσιών που θα δημιουργήσουν τις κατάλληλες προοπτικές για ένα καλύτερο αύριο της πατρίδας μας. Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα.

Ο κ. Βασίλης Πάλμας είναι υφυπουργός παρά τω Προέδρω.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini. gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η επιλογή του λαού

Το 1944, ο Αμερικανός κοινωνιολόγος αυστριακής καταγωγής Paul Lazarsfeld (1901-1976), μαζί με τους Bernard Berelson και Hazel Gaudet, δημοσιεύει τα αποτελέσματα μιας έρευνας για το πώς τα Μέσα Ενημέρωσης επηρέασαν τη συμπεριφορά των ψηφοφόρων στην εκλογική αναμέτρησητου1940 για την ανάδειξη προέδρου μεταξύ του Roosevelt και του Wendell Wilkie. Στόχος της μελέτης με τίτλο «Η επιλογή του λαού. Πώς ο ψηφοφόρος αποφασίζει σε μια προεδρική εκστρατεία» ήταν να διερευνηθεί ο ρόλος που διαδραμάτισαν τα Μέσα Ενημέρωσης στη λήψη απόφασης των ψηφοφόρων. Σε αυτή τη μελέτη, μολονότι η ομάδα διατύπωσε αρχικά κάποιες υποθέσεις γύρω από την άμεση επίδραση των μέσων μαζικής ενημέρωσης στο εκλογικό αποτέλεσμα, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι προσωπικές επαφές ασκούσαν εν τέλει μεγαλύτερη επιρροή απ' ό,τι τα μέσα. Η έρευνα έδειξε ότι τα άτομα, που σε μεγάλο βαθμό ενδιαφέρονταν για την εκστρατεία και για τον τρόπο με τον οποίο αυτή προβαλλόταν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, είχαν λιγότερες πιθανότητες να επηρεαστούν από αυτά, επειδή είχαν ήδη λάβει οριστικές αποφάσεις. Με άλλα λόγια, αυτοί που κινητοποιούνταν και ενδιαφέρονταν να ενημερωθούν για τις προεδρικές εκλογές ήταν οι κατασταλαγμένοι οπαδοί των κομμάτων. Ωστόσο, στο πλαίσιο αυτής της έρευνας αποδείχθηκε ότι ούτε οι αναποφάσιστοι ψηφοφόροι επηρεάζονταν από τα μέσα ενημέρωσης. Επειδή δυσκολεύονταν να εστιάσουν την προσοχή τους στην προεκλογική εκστρατεία, ήταν και λιγότερο επιρρεπείς στα μηνύματα και τα σλόγκαν των κομματικών δραστηριοτήτων και των προπαγανδιστικών μηχανισμών. Το απροσδόκητο αυτό αποτέλεσμα οφειλόταν στην ανομοιογένεια της κοινής γνώμης και στην πολυεπίπεδη διαστρωμάτωσή της.

Το μήνυμα αυτής της σχετικά ξεχασμένης μελέτης για την επιρροή των σημερινών μέσων κοινωνικών δικτύωσης και διαδικτυακών τηλεοπτικών καναλιών αλλά και της διαδικτυακής δημοσιογραφίας στις εκλογές είναι καταλυτικής σημασίας. Παρόλο που τα σημερινά μέσα μαζικής επικοινωνίας έχουν πολλαπλασιαστεί και οι δυνατότητές τους είναι σαφώς μεγαλύτερες από του τύπου, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης της δεκαετίας του 1940, η μελέτη οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα σύγχρονα μέσα ασκούν εξίσου ελάχιστη επιρροή στο εκλογικό αποτέλεσμα με τα παλαιότερα. Ο λόγος είναι απλός: ακόμη και αν αλλάζουν τα μέσα, η δομή και η διαστρωμάτωση της κοινής γνώμης παραμένουν σταθερές. Λίγοι είναι ουσιαστικά αυτοί που ακολουθούν την προεκλογική εκστρατεία στα ΜΜΕ. Όσοι τελικά παρακολουθούν με συνέπεια και συμμετέχουν στις συζητήσεις στο Facebook, στο Twitter, στο Instagram ή σε άλλα παρόμοια μέσα έχουν ήδη αποφασίσει τι θα ψηφίσουν. Είναι σημαντικό να παρατηρήσει κανείς ότι όσοι επιδίδονται στη διαδικτυακή προβολή των κομματικών και ιδεολογικών τους θέσεων είναι στην ουσία ενταγμένοι σε ομάδες «φίλων» και ομοϊδεατών τους. Παρατηρεί κανείς επίσης ότι οι αντίπαλες ομάδες στο διαδίκτυο επιδίδονται σε ένα είδος παράλληλων μονολόγων που πολύ συχνά παρεκτρέπονται σε ειρωνείες ακόμη και ακατονόμαστες ύβρεις. Ο πληθυσμός - στόχος των διαδικτυακών αυτών ομάδων, οι μετριοπαθείς και αναποφάσιστοι πολίτες και δυνητικοί ψηφοφόροι απλά απουσιάζουν από το διαδίκτυο, όπως απουσιάζουν και από κάθε άλλη σχετική προεκλογική δραστηριότητα.

Αντίθετα, αν στις καθημερινές τους επαφές οι αναποφάσιστοι διασταυρωθούν και συνομιλήσουν για ζητήματα πολιτικής φύσης με άτομα που διαθέτουν επιρροή και ευφράδεια, τότε ενδέχεται μέσα από αυτή την επικοινωνία να επηρεαστούν. Οι πολίτες σχηματίζουν ή και αλλάζουν πολιτική-ιδεολογική άποψη είτε διότι δέχονται επιρροές από το άμεσο, οικογενειακό, επαγγελματικό ή φιλικό τους περιβάλλον, είτε διότι οι ίδιοι έχουν μελετήσει και μυηθεί στην πολιτική συζήτηση, χωρίς ωστόσο το ένα να αποκλείει το άλλο. Το μήνυμα των μέσων φτάνει σε λίγους δέκτες, τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης, οι οποίοι και το αναμεταδίδουν σε άλλους διαμορφωτές γνώμης μικρότερης εμβέλειας κ.ο.κ. Έτσι η επιρροή συγκεκριμένων προσώπων σε κάθε επίπεδο και διάσταση της κοινωνίας και ο κοινωνικός περίγυρος αναδεικνύονται σε παράγοντα διαμόρφωσης του εκλογικού αποτελέσματος περισσότερο καθοριστικό απ'ό,τι οι διαδικτυακές εκστρατείες.

Θα μπορούσε βέβαια να ισχυρισθεί κανείς ότι ακόμη και εάν είναι έτσι τα πράγματα, τα κοινωνικά μέσα έχουν την ικανότητα να συσπειρώνουν και να πείθουν μερικούς από τους δυσαρεστημένους των κομματικών παρατάξεων προκειμένου να ψηφίσουν ακόμη μία φορά το κόμμα τους. Στην ουσία όμως ούτε αυτό συμβαίνει ή τουλάχιστον δεν συμβαίνει με απλό και άμεσο τρόπο. Θα ήταν ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς ότι τα κόμματα και οι οπαδοί τους, είτε όταν επιδίδονται σε ακραία, άδικη ή προσβλητική κριτική των αντιπάλων τους είτε όταν διαμαρτύρονται με ακραίο τρόπο, καταφέρνουν τελικά να κινητοποιήσουν άθελά τους τους υποστηρικτές των αντιπάλων τους και να τους ωθήσουν στην κάλπη, παρόλο που δεν απέβλεπαν σε κάτι τέτοιο. Είναι συχνό το σφάλμα που διαπράττουν όσοι πιστεύουν ότι με ακραίες ρητορικές θα καταφέρουν να αλλάξουν τη γνώμη μετριοπαθών ψηφοφόρων και να τους πείσουν να ψηφίσουν τον υποψήφιο της επιλογής τους. Συνήθως καταφέρνουν το αντίθετο αποτέλεσμα. Τη στιγμή που επιτίθενται κατά των αντιπάλων τους, είτε χρησιμοποιώντας άκριτα λεκτική βία είτε δημοσιοποιώντας την οργή και την – έστω και δίκαιη κάποιες φορές – αγανάκτησή τους, ταυτίζουν τον χώρο τους με την ακραία ρητορική τους, ωθώντας έτσι τους μετριοπαθείς αναποφάσιστους στους αντιπάλους τους. Επομένως τα μαζικά και τα κοινωνικά μέσα επικοινωνίας είναι σε θέση να επηρεάσουν τις δημοκρατικές μας επιλογές. Δεν ασκούν όμως άμεση επιρροή με τον τρόπο που πιστεύουμε. Η όποια επιρροή τους ακολουθεί την διαστρωμάτωση της κοινής γνώμης και συχνά πάει ενάντια σ' αυτό που επιθυμούν οι χρήστες του διαδικτύου και όσοι παίρνουν δημόσια τον λόγο.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Συζητήσεις περί πολιτικής, ηθικής, αισθητικής και άλλων... «δεινών»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ

Ο μεγαλύτερος πλούτος είναι η εντιμότητα

Είχε πολλούς πειρασμούς η πολιτική, όμως ποτέ μου δεν υπέπεσα σε αυτούς

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ**

Συναντηθήκαμε στο γραφείο του. Μία βδομάδα πριν από τις εκλογές. Ήρεμος, συγκροτημένος και κυρίως με βλέμμα καθαρό. Όπως είναι το βλέμμα του πολιτικού που διήνυσε την πορεία του με ήθος, μαθαίνοντας νωρίς να αντιστέκεται στο σύνδρομο της ύβρεως.

–Ένας πολιτικός, είχατε πει, πρέπει να ξέρει πότε να φεύγει από την πολιτική.

–Η νομιμοφροσύνη ενός πολιτικού είναι ο κόσμος που τον ανέδειξε και για να είναι σωστός μαζί του είναι σημαντικό να ξέρει πότε να φεύγει,. Πριν προχωρήσει σε ηλικία όπου δεν καταλαβαίνει ότι δεν είναι απαραίτητος

–Τι προϋποθέτει αυτή η επίγνωση;

–Να έχεις γνώθι σαυτόν. Και όταν λέω γνώθι σαυτόν εννοώ να ξέρεις πως ο πολιτικός δεν είναι κάτι το ξεχωριστό, δεν διαφέρει από τον κοινό πολίτη. Δεν έχει αποκτήσει ικανότητες υπεράνθρωπες, επειδή αναδείχθηκε σε πολιτικά αξιώματα. Αυτό το γνώθι σαυτόν καθορίζει τη συμπεριφορά σου και φανερώνει αν έχεις πάθει το σύνδρομο της ύβρεως.

–Ποιο είναι το σύνδρομο της ύβρεως;

–Για τους αρχαίους Έλληνες όποιος επιχειρούσε να μιμηθεί τους θεούς διέπραττε ύβριν και ονόμαζαν τη συμπεριφορά του, σύνδρομο της ύβρεως.

–Δυστυχώς αρκετοί πολιτικοί πάσχουν από αυτό το σύνδρομο.

Ένα βιβλίο του δρα Ντέιβιντ Όουεν που διάβασα πρόσφατα περιγράφει ακριβώς αυτό. Πόσοι σημαντικοί ηγέτες ήταν ασθενείς. Και μεταξύ άλλων ασθενειών που είχαν ήταν και το ψυχολογικό σύνδρομο της ύβρεως π.χ. ο Τζον Κένεντι, ο Άντονι Ήντεν, ο Τόνι Μπλερ κ.ά.

–Οφείλεται σε υπέμετρη ματαιοδοξία;

–Ο κάθε άνθρωπος έχει ματαιοδοξία. Αυτή η ματαιοδοξία όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που θα δημιουργήσουν κακό. Και δεν υπάρχει άνθρωπος με σώας τας φρένας που να μη διακρίνει το καλό από το κακό. Οι ηγέτες που αναφέρει ο δρ Όουεν και οι οποίοι έπασχαν από το σύνδρομο της ύβρεως, αν εξετάζονταν από ψυχίατρο προφανώς και θα έκανε διάγνωση πως δεν είχαν σώας τας φρένας.

–Μήπως θα ήταν χρήσιμο τότε να υποβάλλονταν σε ψυχομετρικά τεστ όσοι φιλοδοξούν να γίνουν πολιτικοί;

–Ναι, αυτά τα ψυχομετρικά τεστ στα οποία υποβάλλονται π.χ. οι αξιωματικοί, οι αστυνομικοί, οι πιλότοι θα ήταν καλό να τα κάνουν και οι πολιτικοί.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

«Το κριτήριο για να ψηφίσουμε είναι αν μας βοήθησε ο τάδε να διοριστεί η κόρη μας ή το πόσες φορές ήρθε στο καφενείο μας ή αν ήρθε στην κηδεία του συγγενή μας κτλ. Αυτό δεν είναι επιλογή της αριστείας γι'αυτό και δεν έχουμε τους άριστους μέσα στη Βουλή».

–Εσείς θα λέγατε ότι σας έμαθε κάτι η πολιτική που σας έκανε καλύτερο άνθρωπο;

–Για να μπορέσω να σας απαντήσω θα μου επιτρέψετε πρώτα να σας μιλήσω για το μεγάλωμά μου.

–Πώς μεγαλώσατε;

–Μεγάλωσα στην κλινική του πατέρα μου, όπου η οικογένειά μου ζούσε μαζί με τους επισκέπτες και τους ασθενείς. Είχαμε μια μεγάλη βεράντα, θυμάμαι, στην είσοδο της κλινικής και εκεί καθόταν ο πατέρας μου, όταν δεν είχε δουλειά, μαζί με τους επισκέπτες και συζητούσαν πολιτικά. Ήταν η εποχή της ΕΟΚΑ, εγώ ήμουν πολύ μικρός και θυμάμαι πως προτιμούσα να ακούω αυτές τις συζητήσεις παρά να παίζω στις αλάνες. Μου κινούσαν το ενδιαφέρον. Τι θέλω να πω μ'αυτό; Ότι δεν πετάχτηκα από την ιδιωτική ζωή στην πολιτική. Τη ζούσα ήδη. Δεν θυμούμαι ποτέ στο τραπέζι μας το μεσημέρι να είμαστε μόνο η οικογένεια, πάντα υπήρχε και κάποιος ξένος.

> *Τα ψυχομετρικά τεστ στα οποία υποβάλλονται π.χ. οι αξιωματικοί, οι αστυνομικοί, οι πιλότοι θα ήταν καλό να τα κάνουν και οι πολιτικοί.*

–Και από πολύ μικρός αρχίσατε να διαβάζετε εφημερίδες σωστά;

–Έφερνε ο πατέρας μου κυπριακές και αθηναϊκές εφημερίδες και τις διάβαζα όλες. Ήξερα απέξω κι ανακατωτά τι συνέβαινε και εδώ και στην Ελλάδα. Στις σπουδές μου παρακολουθούσα στην τηλεόραση τι συζητήσεις των Γάλλων πολιτικών και διάβαζα πάντα τη Le Monde. Με ενδιέφεραν ανέκαθεν τα πολιτικά κι αυτό το ενδιαφέρον έμεινε σε όλη μου τη ζωή.

–Σήμερα έχετε το ίδιο ενδιαφέρον για τις πολιτικές συζητήσεις;

–Δεν σας κρύβω πως δεν παρακολούθησα ούτε και μία από τις πολιτικές συζητήσεις αυτής της προεκλογικής περιόδου.

–Γιατί;

–Δεν μου ήλκυσαν το ενδιαφέρον.

–Όταν σας ρώτησα αν σας έμαθε κάτι η πολιτική γιατί ανατρέξατε στο μεγάλωμά σας;

–Διότι ο τρόπος που μεγάλωσα με έμαθε να είμαι κοντά στους ανθρώπους. Έμαθα να μην κάνω διάκριση μεταξύ ενός σαλονιού και ενός καφενείου. Δεν το αισθανόμουν αγγαρεία να πάω στα χωριά, να καθίσω στα καφενεία, να κάνω όλα αυτά που ένας πολιτικός έχει ανάγκη να κάνει. Εμένα με ευχαριστούσαν, μου έβγαιναν αυθόρμητα, έτσι μεγάλωσα.

–Θυμάστε κάτι που σας έλεγε ο πατέρας σας το οποίο ήταν για σας μάθημα ζωής;

–Δύο πράγματα και τα λέω χωρίς δισταγμό. Ο πατέρας μου ήταν ένας έντιμος άνθρωπος. Μου έλεγε πως ο μεγαλύτερος πλούτος είναι η εντιμότητα. Και αυτό το ακολούθησα σε όλη μου τη ζωή, πολιτική και προσωπική. Είχε πολλούς πειρασμούς η πολιτική, αλλά ποτέ μου δεν υπέπεσα σε αυτούς. Το δεύτερο που μου έλεγε ήταν «γιε μου, δεν πρέπει ποτέ σου να νιώσεις κατώτερος κανενός αλλά ούτε και ανώτερος».

–Ανατρέχατε σε αυτά κατά τη διάρκεια της πορείας σας;

–Ναι, συχνά άκουγα μέσα μου τη φωνή του. Σας το λέω και ανατριχιάζω.

–Αφού το ενδιαφέρον σας ήταν η πολιτική, γιατί επιλέξατε την ιατρική;

–Με επηρέασε το επάγγελμα του πατέρα μου. Μου έλεγε και η μητέρα μου «να πας, γιε μου, να γίνεις γιατρός να αναλάβεις τη γυναικολογική κλινική του πατέρα σου». Φυσικά δεν έγινε κάτι τέτοιο γιατί διάλεξα τελικά τη γηριατρική.

–Πώς και κάνατε αυτή την επιλογή ειδικά εκείνα τα χρόνια;

–Ήταν συναισθηματικοί οι λόγοι. Μια γιαγιά μου που αγαπούσα πολύ βασανίστηκε φοβερά στα γηρατειά της από προβλήματα υγείας. Σπουδάζοντας πέρασα από το Τμήμα Γηριατρικής και είδα πόσα πράγματα αν τα ξέραμε, η γιαγιά μου θα είχε καλύτερο τέλος. Γι'αυτό και αποφάσισα να γίνω γηρίατρος. Για τις υπόλοιπες γιαγιάδες.

–Τι σπουδαία παραδοχή...Σας καλλιέργησαν ακόμη περισσότερο τις ευαισθησίες τα φοιτητικά σας χρόνια;

–Οι σπουδές στη Γαλλία με άλλαξαν φοβερά. Ήταν το φιλελεύθερο πνεύμα της εποχής. Έλαβα μέρος και στις φοιτητικές διαμαρτυρίες του Μάη του '68. Επέστρεψα πίσω πιο φιλελεύθερος και προοδευτικός.

–Κρατάτε στη μνήμη σας κάποια εικόνα;

–Θυμάμαι μια πολιτική συγκέντρωση του Ζιρκάρ ντ' Εσταίν στο Μονπελιέ. Μου έκανε φοβερή εντύπωση πόσο έξυπνος και καταρτισμένος ήταν. Και συνειδητοποίησα ότι η πολιτική είναι κάτι πολύ πιο ανώτερο από εκείνο που γνώριζα, και μία από τις ενδόμυχες μου επιθυμίες ήταν να φτάσουμε και στην Κύπρο σ' αυτά τα επίπεδα.

Η μικροπολιτική, τα ρουσφέτια και τα λαμόγια-πολιτικοί

–Είχατε και εσείς τη ρομαντική πεποίθηση ότι θα αλλάξετε τον κόσμο.

–Δεν είναι πάντα έτσι οι νέοι; Δυστυχώς, όμως, ο κόσμος δεν αλλάζει. Φυσικά, κάθε εποχή είναι διαφορετική, αλλά στην κάθε εποχή υπάρχουν οι ανασταλτικοί παράγοντες.

–Οι οποίοι συνήθως είναι οι ίδιοι;

–Περίπου. Η μικροπολιτική, τα κούφια λόγια, τα συνθήματα, αυτά που επικρατούν και σήμερα και που δυστυχώς έχουν έρεισμα στον κόσμο. Ο κόσμος δεν είναι αμέτοχος, είναι συνένοχος. Ο κόσμος δεν επιλέγει την αριστεία.

–Αυτή είναι μια σοβαρή παθογένειά μας;

–Αυτή καθώς και το γεγονός ότι υπάρχουν πολιτικοί που δεν είναι πολιτικοί. Είναι λαμόγια. Θεωρούν την εκλογή τους ως πεδίο κοινωνικής ανέλιξης. Θέλουν από το μηδέν να αναρριχηθούν, κάνοντας ρουσφέτια ή άλλες εξυπηρετήσεις. Ακόμα και αν τα καταφέρουν –που πολλοί τα καταφέρνουν– πώς θα διάγουν μετά ένα έντιμο πολιτικό βίο; Όποιος ανεβαίνει στον λόφο πρέπει να είναι το παράδειγμα.

–Πολλοί όμως είναι παράδειγμα προς αποφυγήν. Αυτό δεν σας θλίβει;

–Να πω ότι με θλίβει είναι κοινότυπο. Με εκνευρίζει. Διότι συν τοις άλλοις καλλιεργούν και την πεποίθηση ότι εκείνος που προσπαθεί να είναι έντιμος, είναι ηλίθιος.

–Η συνενοχή μας συνίσταται στο ότι συντηρούμε την πελατειακή σχέση με τα κόμματα;

–Ακριβώς. Το κριτήριο για να ψηφίσουμε είναι αν μας βοήθησε ο τάδε να διοριστεί η κόρη μας ή το πόσες φορές ήρθε στο καφενείο μας ή αν ήρθε στην κηδεία του συγγενή μας κτλ. Αυτό δεν είναι επιλογή της αριστείας γι'αυτό και δεν έχουμε τους άριστους μέσα στη Βουλή.

> *Οταν σας είπα πως έφυγα από την πολιτική πλήρως συμπληρωμένος, το ίδιο αισθάνομαι και για το πώς έζησα. Εκείνα που ήθελα να κάνω τα έκανα. Και αγαπούσα αυτό που έκανα.*

–Οι άριστοι αποστρέφονται την πολιτική.

–Βέβαια, διότι έτσι όπως έχει καταντήσει και να δοκιμάσουν να αναμειχθούν, δεν θα εκλεγούν. Θέλει πολύ στάμινα για να τα καταφέρεις. Και εγώ έβαλα πολύ πείσμα για να πετύχω κι αν επέτυχα ήταν γιατί από μικρός έμαθα να είμαι πραγματικά κοντά στον κόσμο.

–Ίσως και γιατί δεν ήσασταν διψασμένος για εξουσία.

–Ήμουν χορτάτος στη σχέση μου με τους ανθρώπους. Και είχα επίγνωση ποιο είναι το καθήκον ενός πολιτικού.

–Ποιο είναι το καθήκον του;

–Ο πολιτικός πρέπει να είναι πρότυπο. Πρέπει να πληροφορεί, να παιδαγωγεί και να ψυχαγωγεί, όχι όμως παριστάνοντας τον καραγκιόζη.

–Και το δικό μας καθήκον;

–Να μη γινόμαστε συνένοχοι του κακού πολιτικού. Διότι είναι συνενοχή να τον ακολουθείς.

–Όταν ερχόμενος πίσω από τις σπουδές σας αποφασίσατε να αναμειχθείτε με την πολιτική...

–Δεν το αποφάσισα ερχόμενος πίσω. Πάντα αυτός ήταν ο στόχος μου. Εντάχθηκα στον Συναγερμό βάζοντας ως πρότυπό μου τον ηγέτη του κόμματος, Γλαύκο Κληρίδη. Και η επιλογή προτύπου ήταν επιτυχής. Τότε, επειδή ο Συναγερμός δεν είχε περάσει από την εξουσία, ήμασταν ένα κόμμα έντιμο, οι άνθρωποί του δεν υπέστησαν τη φθορά της εξουσίας. Ως νέο πολιτικό με οδήγησε στη Βουλή και γρήγορα με επέλεξε ο Κληρίδης για κυβερνητικό εκπρόσωπο. Εκεί οι καλύτεροι δάσκαλοί μου ήταν οι δημοσιογράφοι.

–Γιατί ήταν οι καλύτεροί σας δάσκαλοι;

–Με την έννοια της ζύμωσης. Ξέρετε τι θα πει να είσαι υπό ανάκριση κάθε μέρα; Είναι λες και είσαι στο πανεπιστήμιο και σε εξετάζει κάθε μέρα ο καθηγητής.

–Ήταν και σε άλλο επίπεδο τότε η δημοσιογραφία...

–Ναι, τότε ήταν οι «πρυτάνεις» της δημοσιογραφίας.

–Ο Γλαύκος Κληρίδης ήταν για σας δάσκαλος;

–Δεν ήταν άνθρωπος που θα καθόταν να σε διδάξει, από μόνος σου μάθαινες παρακολουθώντας τον τρόπο που σκεφτόταν και ενεργούσε. Όταν ήμουν κυβερνητικός εκπρόσωπος δεν μου είπε ούτε μια φορά «γιατί είπες εκείνο» ή προληπτικά «αν σε ρωτήσουν, πες αυτό». Με άφηνε να τα βγάλω πέρα μόνος μου. Κι αυτό είναι μεγάλο προσόν. Ένιωθα ότι πατώ γερά, εφόσον μου είχε εμπιστοσύνη.

–Όταν χάσατε την προεδρία ήταν για σας ένα κομβικό σημείο;

–Όχι, δεν ήταν. Δεν με πείραξε που έχασα. Ειλικρινά. Το βράδυ πήγα να κοιμηθώ, έβαλα το κεφάλι μου πάνω στο μαξιλάρι και κοιμήθηκα.

–Γιατί δεν σας πείραξε;

–Δεν οραματιζόμουν ότι έπρεπε οπωσδήποτε να γίνω πρόεδρος. Με πείραξε όμως αργότερα. Μετά τις αποτυχίες της διακυβέρνησης Χριστόφια και Παπαδόπουλου, άρχισε να με πειράζει.

–Φεύγοντας από την πολιτική κουβαλήσατε αυτή την πίκρα;

–Όχι. Έφυγα πλήρως συμπληρωμένος. Γιατί όταν ήμουν υπουργός Εξωτερικών οδηγηθήκαμε στην ένταξη στην Ε.Ε. Μεγάλη ικανοποίηση. Και για τη νέα εξωτερική πολιτική που έγινε στην Ανατολική Μεσόγειο ένιωσα ικανοποίηση.

–Η ένταξη στην Ε.Ε. ήταν από τις πιο συγκινητικές στιγμές της πορείας σας;

–Χάρηκα πολύ την ημέρα της Κοπεγχάγης, αλλά εν τω μεταξύ μεσολάβησε το δημοψήφισμα για το Σχέδιο Ανάν, που έβλεπα τις συνέπειες, μεσολάβησε η Στοά Αττάλου όπου δεν ήμουν εκεί, ήταν άλλοι που δεν είχαν καμία σχέση με την ένταξη. Περισσότερη περηφάνια αισθάνθηκα όταν εξελέγην δύο φορές από ένα σώμα 266 ευρωβουλευτών, αντιπρόεδρος της ομάδας μου. Και επίσης συγκινήθηκα όταν μου έκαναν αποχαιρετιστήριο στο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών, το πώς με προσφώνησαν και πόσο καλά λόγια είπαν.

–Θα λέγατε ότι στη διαδρομή σας παραμείνατε συνεπής με τον εαυτό σας;

–Ναι, και νιώθω περήφανος γι'αυτό. Κανένα πρόβλημα συνείδησης δεν έχω.

–Τι σας έδινε δύναμη να παραμένετε πιστός στις αρχές σας;

–Το πείσμα μου. Και η επίγνωση ότι τίποτα δεν πετυχαίνεις χωρίς σκληρή δουλειά και διάβασμα. Την εποχή που ήμουν στην Ευρωβουλή διάβαζα περισσότερες ώρες από τότε που σπούδαζα Ιατρική. Το ίδιο και όταν ήμουν στο Υπουργείο.

–Έχει σημασία, λοιπόν, να διατηρείται ο πήχης ψηλά.

–Ναι, πρέπει να έχεις ευγενείς στόχους.

Συγχωρώ πολλά πράγματα, όμως δεν μπορώ τη βλακεία

–Σήμερα όλη αυτή η συνθήκη της πανδημίας εσάς πώς σας επηρέασε;

–Δεν θα σας απαντήσω με υπαρξιακούς στοχασμούς για το τι είμαστε γιατί –μην ξεχνάτε– πως είμαι γιατρός και άρα εξοικειωμένος με τον θάνατο. Εκείνο όμως που με ενόχλησε είναι ότι βρέθηκαν πολλοί εξυπνόβλακες που αμφισβήτησαν την πανδημία και τα εμβόλια. Και ενώ πολλά πράγματα συγχωρώ ένα πράγμα δεν μπορώ, τη βλακεία!

–Είναι και μια ένδειξη ατομικισμού;

–Είναι έλλειψη συναίσθησης του καθήκοντός μας απέναντι στον πλησίον. Και δυστυχώς είναι και ιεράρχες ανάμεσα σε αυτούς. Αγαπάτε τον πλησίον ως εαυτόν, λέει όμως ο Χριστός.

–Εσείς στη ζωή σας είχατε σαν οδηγό αυτή την αξία;

–Ναι, για μένα είναι αξία. Από φιλοσοφικής άποψης η επιρροή του χριστιανισμού στον πολιτισμό μας αυτά φέρνει, δηλαδή την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η αγάπη προς τον πλησίον σημαίνει να ζεις σε μια κοινωνία ηθικά σωστή, όχι με τη στενή έννοια του κατηχητικού. Αυτά καταπατούνται όταν δεν λογαριάζεις τον συνάνθρωπό σου.

–Θα λέγατε ότι ζήσατε μια όμορφη ζωή, κ. Κασουλίδη;

–Όταν σας είπα πως έφυγα από την πολιτική πλήρως συμπληρωμένος, το ίδιο αισθάνομαι και για το πώς έζησα. Εκείνα που ήθελα να κάνω τα έκανα. Και αγαπούσα αυτό που έκανα.

–Αγαπούσατε την πολιτική;

–Ναι. Όπως ένας μουσικός αγαπάει τη μουσική και αισθάνεται ευφορία, όταν παίζει ή όταν ακούει μια όμορφη σύνθεση, έτσι αισθανόμουν και εγώ για την πολιτική.

Θερμός ο Ιούλιος για τα ενεργειακά

Η παράνομη επίσκεψη Ερντογάν το καλοκαίρι και όσα αναμένεται να εξαγγείλει ανεβάζουν το θερμόμετρο

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Μετά από ένα μεγάλο χρονικό διάστημα νηνεμίας στις θαλάσσιες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, τα ενεργειακά, όπως όλα δείχνουν, φαίνεται να δημιουργούν ανησυχία για νέο κύκλο εντάσεων. Λαμβάνοντας υπόψη τη συνέπεια που επιδεικνύεται από τουρκικής πλευράς ως προς τις μελλοντικές της κινήσεις, η προσοχή στρέφεται στην επέτειο εισβολής των τουρκικών δυνάμεων στην Κύπρο και στην εδώ παράνομη παρουσία του Τούρκου προέδρου Ταγίπ Ερντογάν. Οι προαναγγελίες για πομπώδεις εξαγγελίες από το κατεχόμενο κομμάτι της Κύπρου προκαλούν ήδη σκεπτικισμό. Στη Λευκωσία διατυπώνονται απόψεις περί τερματισμού του μορατόριουμ που υπάρχει στα ενεργειακά και περί προεκτάσεων στο πολιτικό ζήτημα της Κύπρου. Πηγές που παρακολουθούν στενά τις τουρκικές κινήσεις στην ευρύτερη περιοχή δεν αποκλείουν ο Τούρκος πρόεδρος να επαναλάβει κάτι παρόμοιο με το «πικ νικ» στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, προβαίνοντας, αυτή τη φορά, σε εξαγγελίες εντυπωσιασμού στα ενεργειακά της περιοχής. Οι εκτιμήσεις αυτές προκύπτουν από τις πληροφορίες που υπάρχουν και διαρρέονται από τουρκικής πλευράς περί εντοπισμού κοιτάσματος φυσικού αερίου (ΦΑ) εντός της κυπριακής ΑΟΖ.

Η φερόμενη ανακάλυψη κοιτάσματος φυσικού αερίου εντός της κυπριακής ΑΟΖ από πλευράς Τουρκίας, είναι μάλλον σε γνώση των αρχών της Δημοκρατίας από τη μακρά παραμονή του γεωτρύπανου «Γιαβούζ» στο τεμάχιο 6.

Το «κοίτασμα»

Πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ» λένε πως οι παράνομες έρευνες των τουρκικών γεωτρύπανων εντός της κυπριακής ΑΟΖ, σε μια περίπτωση, έχουν εντοπίσει κοίτασμα Φ.Α. σε περιοχή που η Τουρκία θεωρεί πως είναι το εξωτερικό σύνορο της υφαλοκρηπίδας της, επεκτείνεται δυτικά της Πάφου και εισέρχεται σε αδειοδοτημένα τεμάχια της ΑΟΖ. Οι ίδιες πληροφορίες θέλουν ανήμερα της εισβολής να στήνεται μια παρόμοια τελετή, όπως αυτή που στήθηκε στη Μαύρη Θάλασσα, όπου ο Τούρκος πρόεδρος θα ανακοινώσει και επίσημα τον εντοπισμό υδρογονανθράκων. Οι πληροφορίες αυτές δεν φαίνεται να πιάνουν εξαπίνης τη Λευκωσία, η οποία σύμφωνα με αξιωματούχους αναμένει μια νέα πρόκληση από πλευράς Άγκυρας. Χαρακτηριστική ήταν η αντίδραση κυβερνητικής πηγής που έκανε λόγο για ενδεχόμενη πρόκληση ολκής στις 20 Ιουλίου, η οποία θα τορπιλίσει τις όποιες προοπτικές άφησε πίσω της η άτυπη πενταμερής της Γενεύης.

Η 20ή Ιουλίου χαρακτηρίζεται ως ημερομηνία ορόσημο τόσο για το Κυπριακό όσο και για την όποια προοπτική μιας δεύτερης πενταμερούς διάσκεψης.

Υποψίες

Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ» από αξιόπιστες πηγές με γνώση, οι αρχές της Δημοκρατίας τοποθετούν τις υποτιθέμενες τουρκικές ανακαλύψεις στο βόρειο κομμάτι της ΑΟΖ σε σημείο του οικοπέδου 6, το οποίο είναι αδειοδοτημένο στην κοινοπραξία TOTAL - ENI και στο οποίο η ερευνητική γεώτρηση που πραγματοποιήθηκε από τη γαλλο-ιταλική κοινοπραξία το 2018 έδειξε την ύπαρξη κοιτάσματος Φ.Α. με προοπτικές. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, οι αρχές της Δημοκρατίας είχαν ενδείξεις ότι οι Τούρκοι κάτι ανακάλυψαν, πριν το γεωτρύπανο «Γιαβούζ» αποχωρήσει. Συγκεκριμένα, όπως γνωρίζουμε, η παράταση των ερευνών στο συγκεκριμένο σημείο με τις συχνές ανανεώσεις των Navtex ήταν ο λόγος που δημιούργησε τις υποψίες για τις φερόμενες τουρκικές ανακαλύψεις. Να υπενθυμίσουμε ότι το γεωτρύπανο «Γιαβούζ» ξεκίνησε παράνομες έρευνες τον Οκτώβριο του 2019 από το τεμάχιο 7 χωρίς αποτέλεσμα, ενώ στη συνέχεια μετακινήθηκε στο τεμάχιο 6 όπου παρέμεινε μέχρι τον Οκτώβριο του 2020. Η αποχώρησή του συνδέθηκε με τις διεργασίες που λάμβαναν χώρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και τις πιέσεις για εκτόνωση της έντασης στην κυπριακή ΑΟΖ.

Εάν και εφόσον γίνει πράξη το ότι ο Ερντογάν θα προχωρήσει σε σημαντικές εξαγγελίες από το κατεχόμενο κομμάτι της Κύπρου, στη Λευκωσία αναμένεται αρνητική επίδραση στις προσπάθειες επανέναρξης του διαλόγου στο Κυπριακό. Χωρίς να μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα οι φερόμενες προθέσεις της Άγκυρας για την Αμμόχωστο και το παράνομο αεροδρόμιο Λευκονοίκου, μια ενδεχόμενη ανακοίνωση εντοπισμού κοιτάσματος Φ.Α. εντός της ΑΟΖ θα επαναφέρει την ένταση στην περιοχή με ό,τι αυτό συνεπάγεται, θέτοντας άλλο ένα εμπόδιο στην όποια προοπτική μιας δεύτερης πενταμερούς για το Κυπριακό, εκτιμούν πηγές στη Λευκωσία.

Ποντάρουν σε Γάλλους και Μπάιντεν

Απέναντι στα όσα φέρεται να απεργάζεται η τουρκική πλευρά για την περιοχή της Κύπρου, η Λευκωσία εμφανίζεται να προτάσσει την πεπατημένη και λόγω έλλειψης άλλων δυνατοτήτων, των διπλωματικών πιέσεων όπως επίσης και τις εταιρείες, τα συμφέροντα των οποίων πλήττονται από τις παράνομες τουρκικές δραστηριότητες. Με δεδηλωμένη την πρόθεση των εταιρειών για επιστροφή στην ΑΟΖ και επανέναρξη των γεωτρητικών δραστηριοτήτων, που είχαν διακοπεί ένεκα πανδημίας, η προσοχή στρέφεται στη γαλλική TOTAL αλλά και στην αμερικανική πλευρά. Σε μια πρώτη ανίχνευση του τοπίου που θα δημιουργηθεί από μια πιθανή ανακοίνωση κοιτάσματος από τον Ταγίπ Ερντογάν, η Λευκωσία συνεχίζει να ποντάρει περισσότερο στη γαλλική παρά στην ιταλική πλευρά, η οποία όπως πιστεύεται, θα ενεργήσει και με πολιτικά κριτήρια. Στρατιωτικές πηγές δε θεωρούν τυχαίο γεγονός την παρουσία ισχυρών ναυτικών δυνάμεων της Γαλλίας στην περιοχή το τελευταίο διάστημα, παρουσία που έχει προκαλέσει την έντονη ενόχληση της Άγκυρας. Στην περίπτωση της ExxonMobil, αν και οι Τούρκοι δεν έχουν επιχειρήσει κίνηση στο τεμάχιο 10, πιστεύεται πως η αντίδραση της αμερικανικής πλευράς θα είναι προσαρμοσμένη στη λογική του προέδρου Μπάιντεν για επιστροφή των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο. Επί του προκειμένου υποστηρικτικές, σε διπλωματικό επίπεδο, θεωρούνται οι επίσημες τοποθετήσεις του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, καθώς και η τελευταία επιστολή του Αμερικανού προέδρου στον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Με το σκεπτικό αυτό οι πιο αισιόδοξες απόψεις θέλουν την Άγκυρα να μετρά τις κινήσεις προκειμένου να μην προσθέσει προβλήματα στις σχέσεις της, τόσο με ευρωπαϊκές χώρες, όσο και με τις ΗΠΑ.

Από τον Ατλαντικό Ωκεανό στην Ανατολική Μεσόγειο

Ο Τ/κ επιχειρηματίας που πρωταγωνιστεί στο νέο σκάνδαλο

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Οι νέες αποκαλύψεις του Τούρκου ανθρώπου της νύχτας, Σεντάτ Πεκέρ σχετικά με την εμπλοκή συνεργατών του τουρκικού Προεδρικού σε υποθέσεις διαφθοράς και σκάνδαλα εξακολουθούν να προκαλούν κλυδωνισμούς στο κοινωνικοπολιτικό προσκήνιο της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Στις νέες αποκαλύψεις πρωταγωνιστούν η τουρκική μαφία, το τουρκικό παρακράτος και τζιχαντιστές που βρίσκονται στη λίστα των τρομοκρατικών οργανώσεων των ΗΠΑ και άλλων κυβερνήσεων. Νέες αναρτήσεις του κ. Πεκέρ και πληροφορίες κυρίως στον αντιπολιτευόμενο Τύπο της Τουρκίας έρχονται να δώσουν διαστάσεις στις υποψίες Τούρκων αναλυτών και πολιτικών σχετικά με την εξάπλωση των ναρκωτικών και του ξεπλύματος χρήματος σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο.

Στη σκιά των νέων αποκαλύψεων του κ. Πεκέρ η προσοχή του αντιπολιτευόμενου Τύπου στρέφεται σε πρόσφατα δημοσιεύματα του Τύπου της Λατινικής Αμερικής. Συγκεκριμένα, πριν από λίγο καιρό, στον Παναμά οι αρχές εντόπισαν μέσα σε κιβώτια μπανανών 616 πακέτα κοκαΐνης. Ο τελικός προορισμός αυτών των ναρκωτικών ήταν το λιμάνι της Μερσίνης. Τα πακέτα κοκαΐνης ξεκίνησαν το ταξίδι τους από το λιμάνι Μπολιβάρ του Ισημερινού και ταξίδευαν προς την Τουρκία με ενδιάμεσο σταθμό τον Παναμά.

Το Λιμάνι Μπολιβάρ του Ισημερινού από το 2016 το διαχειρίζεται μια τουρκική εταιρεία, η διοίκηση της οποίας διατηρεί στενές σχέσεις με το τουρκικό Προεδρικό. Πρόκειται για την εταιρεία «Yilport» του Τούρκου επιχειρηματία Ρομπέρτ Γιουκσέλ Γιλντιρίμ που διοικεί και την ποδοσφαιρική ομάδα της Σαμψούντας. Η συγκεκριμένη εταιρεία το 2015 ήρθε πρώτη στον διαγωνισμό για τη νέα διοίκηση του λιμανιού Μπολιβάρ και το 2016 το έργο ανατέθηκε στην τουρκική εταιρεία σε επίσημη τελετή, στην οποία συμμετείχαν οι πρόεδροι της Τουρκίας και του Ισημερινού.

Σχεδόν παράλληλα με τις αρχές του Παναμά, οι αρχές της Κολομβίας ανακάλυψαν 4,9 τόνους κοκαΐνης, οι οποίοι προοριζόντουσαν για το λιμάνι της Σμύρνης. Ο αντιπολιτευόμενος Τούρκος δημοσιογράφος Ισμαήλ Σαϊμάζ σχετίζει αυτήν την εξέλιξη με τον εντοπισμό 540 κιλών κοκαΐνης την ίδια περίοδο, σε καράβι που έφτασε στο τουρκικό λιμάνι Ντίλοβασι από τη Βραζιλία. Το συγκεκριμένο λιμάνι το διαχειρίζεται επίσης η τουρκική εταιρεία «Yilport». Ο κ. Σαϊμάζ προσθέτει, επίσης, ότι οι τουρκικές αρχές δεν ζήτησαν πληροφορίες από τις κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής σχετικά με τις νέες αποκαλύψεις. Ο κ. Πεκέρ, ο οποίος το τελευταίο διάστημα προχωρά σε νέες αποκαλύψεις που αφορούν το εμπόριο ναρκωτικών στην Α. Μεσόγειο, από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα όπου βρίσκεται αυτοεξόριστος, στα προαναφερόμενα προσθέτει δύο σημαντικές πληροφορίες. Πρώτον, αφήνει πολλά υπονοούμενα για τον ρόλο που διαδραματίζει ο γιος του τέως πρωθυπουργού της Τουρκίας, Ερκάν Γιλντιρίμ στον χάρτη των ναρκωτικών της ευρύτερης περιοχής. Οι αποκαλύψεις του κ. Πεκέρ θέλουν τον υιό Γιλντιρίμ να εμπλέκεται ενεργά στη μεταφορά ναρκωτικών από τη Λ. Αμερική στην Α. Μεσόγειο.

Πληροφορίες για δίκτυο ναρκωτικών και λαθρεμπορίου βγαίνουν στο φως της δημοσιότητας στην Τουρκία.

Δεύτερον, ο κ. Πεκέρ εστιάζει στα σκάνδαλα που αφορούν τη διαχείριση των τουρκικών λιμανιών, τα οποία ξεχωρίζουν στις νέες αποκαλύψεις των αρχών της Λ. Αμερικής. Στην περίπτωση του λιμανιού Γαλίκαβακ, ο Πεκέρ κατονομάζει τον πρώην υπουργό Εσωτερικών της Τουρκίας, Μεχμέτ Αγάρ και τον γιο του ως τα άτομα που «άρπαξαν» τη διοίκηση του λιμανιού από τα χέρια ενός Αζέρου επιχειρηματία, επιστρατεύοντας πιέσεις και εκβιασμούς. Ο γιος του κ. Αγάρ είναι σήμερα βουλευτής του τουρκικού κυβερνώντος κόμματος.

Η κυπριακή πτυχή

Για την Κύπρο στις προαναφερόμενες εξελίξεις, εκτός από τη δράση της τουρκικής μαφίας και του τουρκικού παρακράτους στην ευρύτερη περιοχή, υπάρχει ένα όνομα που έχει ιδιαίτερη σημασία, αυτό του Τ/κ επιχειρηματία Χαλίλ Φάλγιαλι. Σύμφωνα με τον κ. Πεκέρ ο συγκεκριμένος επιχειρηματίας συνεργάζεται με τον κ. Γιλντιρίμ και πρωταγωνιστεί στο ξέπλυμα του μαύρου χρήματος στα Κατεχόμενα και στην ευρύτερη περιοχή. Νέες πληροφορίες του τουρκικού αντιπολιτευόμενου Τύπου δείχνουν ότι οι αμερικανικές αρχές καταζητούν τον κ. Φάλγιαλι, τον αδελφό του και έναν συνεργάτη της οικογένειας για υπόθεση-δίκη ναρκωτικών και ξεπλύματος χρήματος που ξεκίνησε το 2011 στη Βιρτζίνια.

Οι υποθέσεις διαφθοράς και σκάνδαλα εξακολουθούν να προκαλούν κλυδωνισμούς στο κοινωνικοπολιτικό προσκήνιο της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Ποιος είναι όμως ο Χαλίλ Φάλγιαλι; Ο κ. Φάλγιαλι ξεκίνησε τις δραστηριότητές του στη βιομηχανία του τουρισμού των Κατεχομένων πριν από περίπου 20 χρόνια, πωλώντας «προστασία» σε διάφορα καζίνο. Στην πορεία, κατάφερε να εισέλθει στη διοίκηση ορισμένων τ/κ ξενοδοχείων και καζίνο, καταφέρνοντας σταδιακά να θέσει υπό τον έλεγχό του μεγάλες τουριστικές μονάδες.

Στην Τουρκία το 2016 οι αρχές στράφηκαν εναντίον του κ. Φάλγιαλι με την υποψία ότι διατηρεί μεγάλο δίκτυο παράνομων στοιχημάτων και τυχερών παιχνιδιών. Πίσω στα Κατεχόμενα, ο κ. Φάλγιαλι συνέχισε ανενόχλητος την δράση του στον τουριστικό τομέα και στο δίκτυο τυχερών παιχνιδιών.

Ο Τ/κ επιχειρηματίας το τελευταίο διάστημα δεν κρύβει τις «ορέξεις» του για τα τ/κ ΜΜΕ. Επίσης, διατηρεί πολύ στενές σχέσεις και επαφές με τον τ/κ πολιτικό κόσμο. Ο κ. Φάλγιαλι διατηρεί φιλικές σχέσεις με τη νέα ηγεσία των Τ/κ και την τ/κ Δεξιά. Πρόσφατα έχει φωτογραφηθεί σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις με τον Ερσίν Τατάρ και άλλες προσωπικότητες του τ/κ εθνικιστικού κινήματος.

Σημειώνεται ότι ο κ. Φάλγιαλι διαψεύδει κατηγορηματικά τις φήμες και τους ισχυρισμούς που αφορούν το πρόσωπο και τις οικονομικές του δραστηριότητες. Ακόμη αναφέρει ότι δεν γνωρίζει τον τέως πρωθυπουργό της Τουρκίας. Ωστόσο, παρά τις νέες δηλώσεις του κ. Φάλγιαλι στον τουρκικό Τύπο, στην Τουρκία και στην τ/κ πλευρά, οι τελευταίες πληροφορίες προβληματίζουν τους αναλυτές ως προς τον ρόλο του βόρειου κομματιού της Κύπρου στον χάρτη ναρκωτικών και λαθρεμπορίου της Αν. Μεσογείου.

Το πετρέλαιο της Αλ Νούσρα

Ο κ. Πεκέρ την προηγούμενη Κυριακή αποκάλυψε ότι στα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας το τουρκικό κράτος χρησιμοποίησε το όνομά του και τις διασυνδέσεις του για να στείλει όπλα στην τζιχαντιστική ομάδα Αλ Νούσρα, που δραστηριοποιείται κυρίως στο βόρειο κομμάτι της Συρίας. Πρόκειται για μια οργάνωση που σχετίζεται με την Αλ Κάιντα και από το 2012 περιλαμβάνεται στη λίστα των τρομοκρατικών οργανώσεων των ΗΠΑ. Ο κ. Πεκέρ αναφέρει ότι η τουρκική παραστρατιωτική Οργάνωση «Sadat», η οποία διατηρεί στενές σχέσεις με το τουρκικό Προεδρικό, παρέχει υποστήριξη στους τζιχαντιστές της Συρίας. Ακόμη, ο κ. Πεκέρ αναφέρεται και σε δίκτυο λαθρεμπορίου καυσίμων στον άξονα Τουρκίας-Αλ Νούσρα. Σύμφωνα με τον ίδιο, το λαθρεμπόριο σε αυτόν τον άξονα αφορά κυρίως το πετρέλαιο. Και σε αυτό το πεδίο, μαζί με το όνομα του γαμπρού του Τούρκου προέδρου ξεχωρίζουν άτομα που βρίσκονται πολύ κοντά στην τουρκική κυβέρνηση. Σημειώνεται ότι οι φήμες σχετικά με την υποστήριξη που παρέχει η Τουρκία στους Σύριους τζιχαντιστές απασχόλησαν το προηγούμενο διάστημα το προσκήνιο της τουρκικής επικαιρότητας. Λίγο μετά τα δυο μπλόκα της τουρκικής στρατοχωροφυλακής το 2014 σε τουρκικές νταλίκες που μετέφεραν υποστήριξη στους Σύριους τζιχαντιστές, η τουρκική αντιπολίτευση έβαλε σε υψηλούς τόνους κατά της κυβέρνησης Ερντογάν, μεταφέροντας τις σχετικές πληροφορίες στην τουρκική εθνοσυνέλευση και επιχειρώντας να ανοίξει τον φάκελο της «Sadat».

«Κέρδη» για όλους από το Ταμείο Ανάκαμψης

Προγράμματα για 10 κοινωνικές ομάδες

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Το σχέδιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, την παροχή voucher για απόκτηση τεχνολογικών εργαλείων για τους μαθητές.

SHUTTERSTOCK

Δέσμη μέτρων ενίσχυσης δέκα διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και επαγγελματικών κατηγοριών περιλαμβάνεται στο σχέδιο για το Ταμείο Ανάκαμψης, για την έναρξη υλοποίησης του οποίου ο χρόνος μετράει αντίστροφα.

Τα μέτρα, που ποικίλλουν, από τη βελτίωση δεξιοτήτων και επαγγελματικών προοπτικών μέχρι τη διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας και την καλυτέρευση των όρων διαβίωσης, αφορούν, μεταξύ άλλων, ομάδες όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, οι αγρότες και τα ΑμεΑ.

Υπό αυτήν την έννοια, όπως υπογραμμίζουν κυβερνητικά στελέχη, καταρρίπτεται και η ρητορική του ΣΥΡΙΖΑ ότι το ελληνικό σχέδιο για το Ταμείο Ανάκαμψης «αφορά τους λίγους και τους έχοντες».

Συγκεκριμένα, ανά κατηγορία, το σχέδιο προβλέπει τα εξής:

Παιδιά - νέοι

• Ψηφιακές υποδομές σε όλες τις τάξεις και στα εργαστήρια, ώστε να είναι δυνατή η διεξαγωγή διαδραστικών μαθημάτων.
• Voucher για απόκτηση τεχνολογικών εργαλείων για τους μαθητές.
• Robotics και STEM εργαλεία και εξοπλισμός για τα Πειραματικά Σχολεία.
• Παροχή εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, τμήματα μετα-δευτεροβάθμιας μαθητείας και σχολές επαγγελματικής κατάρτισης.
• Επανακατάρτιση εργαζομένων σε τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίοι αντιμετωπίζουν προβλήματα απασχόλησης.
• Κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες των στρατευσίμων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας τους.

Γυναίκες

• Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης δεδομένων για την ισότητα ευκαιριών στους χώρους εργασίας.
• Δημιουργία βρεφονηπιακών σταθμών σε χώρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα ώστε να διευκολυνθούν οι νέοι γονείς, και κυρίως οι μητέρες, να αναζητήσουν ευκαιρίες απασχόλησης ή να επιστρέψουν ομαλά και γρήγορα στις εργασίες τους.

Ηλικιωμένοι

• Ψηφιακή εξυπηρέτηση για ανάγκες υγείας.
• Εργα προσβασιμότητας σε μνημεία, παραλίες και άλλες δραστηριότητες.
• Ενίσχυση των προγραμμάτων φροντίδας στο σπίτι.

Αγρότες

• Επιδοτήσεις αγροτικών επενδύσεων σε τομείς όπως η αναδιάρθρωση καλλιεργειών, ο εκσυγχρονισμός εκμεταλλεύσεων και ο αγροτουρισμός.
• Ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ αγροτών (οριζόντια συνεργασία) και μεταξύ αγροτών, μεταποίησης και εξωστρέφειας.
• Ενίσχυση συμβολαιακής γεωργίας.
• Προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης του αγροδιατροφικού τομέα για την πραγματοποίηση επενδύσεων με προσανατολισμό την πράσινη γεωργία και τη γεωργία ακριβείας.

Νησιωτικότητα

• **Παρεμβάσεις** αναβάθμισης μικρότερων περιφερειακών λιμένων σε νησιά και περιοχές με ανεπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα.
• Δημιουργία υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων σε τουριστικά και περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές νησιών όπως Κρήτη, Κέρκυρα, Σκύρος, Σκόπελος κ.α.
• Ανάπτυξη ενός εκτεταμένου δικτύου ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ταχύτητας, με την εγκατάσταση υποβρυχίων καλωδίων στα νησιά.
• Σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με σύγχρονα υποθαλάσσια καλώδια οπτικών ινών με τα ελληνικά νησιά και με άλλες χώρες (π.χ. Κύπρος).

Συνολικά, μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης θα χρηματοδοτηθούν προγράμματα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους 2 δισ. ευρώ.

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Συνολικά, μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης θα χρηματοδοτηθούν προγράμματα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους 2 δισ. ευρώ. Αυτά, μεταξύ άλλων, θα περιλαμβάνουν:
• Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας της λειτουργίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με ενεργειακές αναβαθμίσεις κτιρίων, ενεργειακή αναβάθμιση παραγωγικών διαδικασιών, συστήματα ανάκτησης θερμότητας στο πλαίσιο παραγωγικών διαδικασιών, εγκατάσταση έξυπνων ενεργειακών συστημάτων και ηλεκτρικά οχήματα διανομής.
• Δημιουργία νέων ή αναβάθμιση υφιστάμενων βιομηχανικών μονάδων τελευταίας πράσινης τεχνολογίας, με υποχρεωτική λειτουργία τμήματος έρευνας και ανάπτυξης για την προώθηση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών.
• Επιδότηση ψηφιακού μετασχηματισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
• Ενίσχυση των επενδύσεων εξοπλισμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αφορούν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών και άλλες δράσεις της κυκλικής οικονομίας.
• Ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού των παραγωγικών δραστηριοτήτων μέσω φορολογικών κινήτρων (υποδιπλασιασμός του χρόνου απόσβεσης του παγίου ή διπλασιασμός του ποσοστού ετήσιας απόσβεσης).
• Χρηματοδότηση σε συνεργατικά σχήματα του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα με στόχο την εξωστρέφεια.

ΑμεΑ

• Χρηματοδότηση έργων που θα βελτιώνουν την προσβασιμότητα και υποστήριξη υποδομών για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητήρια προβλήματα.
• Προσωπική βοήθεια για άτομα με αναπηρίες.
• Υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης και πρόωρη παιδική παρέμβαση για τα άτομα με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD).

Διαφορετικότητα

• Πρόγραμμα κατάρτισης σε θέματα διακρίσεων και διαφορετικότητας σε εργαζομένους στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα.
• Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης δεδομένων για φαινόμενα διακρίσεων.
• Κίνητρα παροχής ίσων ευκαιριών σε ομάδες που υφίστανται διακρίσεις.

Κατάρτιση

• Συστηματική και διαρκής αξιολόγηση των παρόχων επαγγελματικής κατάρτισης, με πιστοποίηση από τρίτους.
• Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου για τις Δεξιότητες.
• Οριζόντιο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες – ψηφιακές, πράσινες και ήπιες.

Πολιτισμός

• Δράσεις για την ενίσχυση τοπικών βιοσυστημάτων, παραδοσιακών επαγγελμάτων και παραδοσιακών βιοτεχνικών προϊόντων, τη δημιουργία υποδομών και την ενθάρρυνση πολιτιστικών εκδηλώσεων σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία.
• Ενίσχυση της εθνικής κινηματογραφικής παραγωγής και της προώθησης των ελληνικών πολιτιστικών προϊόντων στο εξωτερικό.
• Εισαγωγή μέτρων και κινήτρων για να αυξηθεί η δηλωμένη εργασία για τους επαγγελματίες του κλάδου και ενίσχυση των μηχανισμών καταπολέμησης της πειρατείας.

Το εκλογικό παζλ του ΚΙΝΑΛ και ο Γ. Παπανδρέου

Ο πρώην πρωθυπουργός δεν έχει ανοίξει τα χαρτιά του, ωστόσο υπάρχουν σημεία επαφής με τη ρητορική της κ. Γεννηματά

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Ενας περίπου χρόνος έχει περάσει από την τελευταία κρίση στο ΚΙΝΑΛ. Ηταν τον περυσινό Ιούλιο όταν το «αντάρτικο» του Γιώργου Παπανδρέου στο νομοσχέδιο για τις διαδηλώσεις επανέφερε τα σύννεφα ακόμη μιας διάσπασης στη Χαρ. Τρικούπη. Τότε η Φώφη Γεννηματά –έπειτα από έντονο παρασκήνιο– αποφάσισε να μην διαγράψει τον πρώην πρωθυπουργό. Από κάποιους, παράλληλα, η στάση του μεταφράστηκε σε πρόθεση να «ξαναβγεί μπροστά», βλέποντας ακόμη και προς την επάνοδο στην ηγεσία.

Εντεκα μήνες μετά, το σκηνικό έχει αλλάξει αρκετά. Οι σχέσεις των δύο άρχισαν να αποκαθίστανται άμεσα, βρίσκοντας κοινό έδαφος σε επίπεδο ρητορικής, ενώ τα σενάρια που ήθελαν τον επικεφαλής του ΚΙΔΗΣΟ να ζυγίζει πιθανή υποψηφιότητά του έχουν αποδυναμωθεί, αν όχι εξαϋλωθεί. Η «προοδευτική διακυβέρνηση» και το «αντιδεξιό» πρόσημο, στοιχεία που βρίσκονται στον πυρήνα της στρατηγικής της κ. Γεννηματά, τέμνονται με τις κατευθύνσεις του κ. Παπανδρέου, βρίσκοντας, παράλληλα, ευήκοα ώτα και ευρύτερα στην «αριστερόστροφη» πτέρυγα του ΚΙΝΑΛ. Στην εξίσωση, επιπλέον, προστίθεται και η πρόσφατη συνάντηση των δύο, που αποκάλυψε η «Κ».

Είναι σαφές ότι είναι πολύ νωρίς ακόμη για να μιλάει κανείς για συμμαχίες στα πρώτα μέτρα της κούρσας και με τον ίδιο τον κ. Παπανδρέου να μην έχει ανοίξει τα χαρτιά του. Παράλληλα, εκτιμάται ότι αρκετά στελέχη του περιβάλλοντός του δεν βλέπουν με καλό μάτι επανεκλογή της κ. Γεννηματά, γεγονός που σίγουρα θα μπει στη ζυγαριά όταν στηθούν οι κάλπες, στα τέλη του έτους.

Ωστόσο, η διαμορφούμενη αίσθηση είναι ότι από τα τρία στρατόπεδα που έχουν προσώρας σχηματιστεί, το αφήγημα των «προεδρικών» βρίσκει τα περισσότερα σημεία επαφής με τον πρώην πρωθυπουργό, παρέχοντάς του, όπως λέγεται, «τον πολιτικό χώρο που επιθυμεί».

Στα παραπάνω θα πρέπει να συνυπολογιστούν και οι ισορροπίες με τους άλλους δύο διεκδικητές της ηγεσίας, τους Ανδρέα Λοβέρδο και Νίκο Ανδρουλάκη. Τα πολιτικά χαρακτηριστικά της υποψηφιότητας του πρώτου εκτιμάται ότι απέχουν κατά πολύ από ένα πλαίσιο που θα στήριζε ο κ. Παπανδρέου.

Από την άλλη πλευρά, δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι ο πρώην πρωθυπουργός είχε βρεθεί στο στόχαστρο του κ. Ανδρουλάκη πριν από τις εσωκομματικές του 2017, όταν είχε στηρίξει την κ. Γεννηματά. Οι σχέσεις των δύο πλευρών, δηλαδή, παρότι δεν περιγράφονται ως ψυχρές, απέχουν και από το να χαρακτηριστούν στενές. Ο ευρωβουλευτής, πάντως, αναζητεί «γέφυρες» με την πλευρά των παπανδρεϊκών, όπως φάνηκε και από την πρόσφατη παρουσία του Αντρίκου Παπανδρέου σε εκδήλωσή του για το περιβάλλον.

Ενα ακόμη κομμάτι του «αριστερόστροφου» παζλ στο ΚΙΝΑΛ αποτελεί η μικρή συνιστώσα της Ανανεωτικής Αριστεράς, που ζητεί εγγυήσεις για μη επιστροφή στο ΠΑΣΟΚ. Αυτονόητα, δηλαδή, το χάσμα με την πλευρά Λοβέρδου μοιάζει αγεφύρωτο, σε αντίθεση με την κ. Γεννηματά, που εγγυάται συνέχιση του ενιαίου φορέα, ενώ αναμένεται και η στάση του κ. Ανδρουλάκη, ο οποίος καταγράφει επιρροή εντός της εν λόγω τάσης. «Δένοντας», πάντως, και με το ζήτημα του Γ. Παπανδρέου, αξίζει να σημειωθεί η πρόσφατη συνάντηση του τελευταίου με τον Θ. Μαργαρίτη, κορυφαίο στέλεχος της Ανανεωτικής Αριστεράς, όπου κατεγράφη κλίμα σύμπλευσης.

Εκτιμάται ότι αρκετά στελέχη του περιβάλλοντος του πρώην πρωθυπουργού δεν βλέπουν με καλό μάτι επανεκλογή της κ. Γεννηματά, γεγονός που θα μπει στη ζυγαριά όταν στηθούν οι κάλπες, στα τέλη του έτους.

INTIME NEWS

Ο Α. Λοβέρδος έθεσε εαυτόν από πολύ νωρίς στη θέση του «επιταχυντή», καλούμενος να ανατρέψει ισορροπίες απέναντι σε δύο στρατόπεδα με εδραιωμένο ρεύμα.

Οι υποψήφιοι

Ο αριθμός των υποψηφίων προέδρων παραμένει ακόμη άγνωστος, καθώς οι Χάρης Καστανίδης και Παύλος Γερουλάνος είναι γνωστό ότι το «ζυγίζουν». Με τα τωρινά δεδομένα, πάντως, οι αντίπαλοι της κ. Γεννηματά είναι δύο, ακολουθώντας και διαμετρικά αντίθετες στρατηγικές.

Ο Ανδρέας Λοβέρδος έθεσε εαυτόν από πολύ νωρίς στη θέση του «επιταχυντή», καλούμενος να ανατρέψει ισορροπίες απέναντι σε δύο στρατόπεδα με εδραιωμένο ρεύμα. Μπήκε πρώτος στο τερέν, δεχόμενος κριτική ότι πυροδοτεί εσωστρέφεια και μάλιστα, όπως κατηγορήθηκε, κόντρα στον παλμό της βάσης, εν μέσω της θύελλας του κορωνοϊού. Αρκετοί δε στη Χαρ. Τρικούπη έλεγαν χαρακτηριστικά ότι «θα... καεί στο ζέσταμα». Συνομιλητές του πρώην υπουργού, ωστόσο, εξακολουθούν να διαμηνύουν ότι «δεν θα κάνει πίσω ούτε για να πάρει φόρα», δείγμα της προσήλωσης στη... φουλ επίθεση.

Ο κ. Λοβέρδος βάλλει ανοιχτά κατά της κ. Γεννηματά, με τις σχέσεις των δύο να βρίσκονται σε ιστορικό ναδίρ, αναδεικνύοντας τη δημοσκοπική στασιμότητα, ενώ αμφισβητεί και δύο βασικές κατευθύνσεις του προεδρικού αφηγήματος: αφενός, την αυτόνομη πορεία, αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο συνεργασιών· αφετέρου, το εγχείρημα «ΚΙΝΑΛ», μιλώντας ξεκάθαρα για επάνοδο του ονόματος-συμβόλου του ΠΑΣΟΚ. Επί της ουσίας επιχειρεί να «εμβολίσει» το δίπολο του 2017, στοχεύοντας ως επί το πλείστον στο φάσμα πλην της «αριστερόστροφης» πτέρυγας και κυρίως στο αντι-ΣΥΡΙΖΑ μέτωπο εντός του ΚΙΝΑΛ. Στην αντίπερα όχθη, ο Νίκος Ανδρουλάκης υιοθέτησε εξαρχής εντελώς διαφορετική προσέγγιση. Κράτησε χαμηλούς τόνους, ειδικά όσο η πανδημία «έβραζε», παρότι στο περιβάλλον του καταγράφονταν πιέσεις για πιο δυναμικές κινήσεις. Τοποθετείται δε σαφώς πιο ενωτικά, υπογραμμίζοντας πως στόχος είναι μια εσωκομματική διαδικασία στα πρότυπα του 2017, με μαζική συμμετοχή και «άρωμα» επανεκκίνησης.

Τα παραπάνω, πάντως, δεν αναιρούν και την προσπάθεια οικοδόμησης συμμαχιών, που εκτείνονται σε όλες τις τάσεις της Χαρ. Τρικούπη. Σε κάθε περίπτωση, το πολιτικό πλαίσιο του ευρωβουλευτή αναμένεται με μεγάλο ενδιαφέρον σε πολλά επίπεδα, με ένα από αυτά να είναι, όπως προαναφέρθηκε, το θέμα ΠΑΣΟΚ. Είναι νωπές, άλλωστε, οι μνήμες από τη σύγκρουσή του με την κ. Γεννηματά στο τελευταίο «πράσινο» συνέδριο το 2019, όταν είχε ταχθεί κατά της –επί της ουσίας– «παράδοσης» της κομματικής ταυτότητας του ΠΑΣΟΚ στο ΚΙΝΑΛ. Παραμένει ερώτημα το αν οι κινήσεις του κ. Ανδρουλάκη στο εν λόγω πεδίο θα είναι τόσο δυναμικές όσο της πλευράς Λοβέρδου, ωστόσο είναι δεδομένο ότι επιθυμεί πιο ενεργό ρόλο για τον πάλαι ποτέ κραταιό «πράσινο ήλιο». Από τους λάτρεις των λεπτομερειών, άλλωστε, δεν έχει περάσει απαρατήρητο το ότι στις δηλώσεις που διανέμει στον Τύπο υπογράφει ως «ευρωβουλευτής ΠΑΣΟΚ», παρότι εκλεγμένος με το ΚΙΝΑΛ.

Στα σκαριά τετ α τετ Μητσοτάκη - Ερντογάν

Το παρασκήνιο ενόψει της 14ης Ιουνίου

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Ενα σχεδόν προσωπικό τετ α τετ ανάμεσα στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, με την παρουσία το πολύ ενός ακόμη συνεργάτη στον ίδιο χώρο, προετοιμάζεται τις τελευταίες ημέρες στο παρασκήνιο. Στόχος αυτού του σχήματος «1+1» είναι να γίνει δυνατή η ουσιαστική ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στους δύο ηγέτες τη Δευτέρα 14 Ιουνίου, στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες.

Στις πρώτες δύο συναντήσεις τους (Σεπτέμβριο και Δεκέμβριο 2019) οι δύο ηγέτες είχαν επί της ουσίας να προεδρεύσουν σε μια διαδικασία παράλληλων μονολόγων ανάμεσα σε αξιωματούχους που ήταν επιφορτισμένοι να παρουσιάσουν τις θέσεις των δύο χωρών. Αυτή τη φορά το Μέγαρο Μαξίμου επιθυμεί να προωθήσει μια διαφορετική διαδικασία. Σκοπός είναι, βέβαια, η κατά το δυνατόν εξομάλυνση της κατάστασης. Υφίσταται, ωστόσο, πλήρης αντίληψη ότι το βασικό κίνητρο του κ. Ερντογάν αυτή τη στιγμή είναι η επένδυση με κάποια στοιχεία καλής θελήσεως της επιχείρησης γοητείας στην οποία έχει επιδοθεί ενώπιον της Δύσης και όχι οι ουσιαστικές συνομιλίες με την Αθήνα. Αυτές, άλλωστε, θα προϋπέθεταν την αποδοχή από την Αθήνα μιας ατζέντας την οποία δεν προτίθεται να υιοθετήσει και στην οποία έχει κορυφαίο ρόλο το μειονοτικό.

Από την Αθήνα, επιπλέον, επισημαίνεται ανοιχτά και χωρίς περιστροφές η ενόχληση προς τους εταίρους που δεν είναι δυνατόν να αντιληφθούν την κρισιμότητα κάποιων ζητημάτων τα οποία αφορούν τη συμπεριφορά της Τουρκίας στην περιοχή. Το μήνυμα αυτό έφθασε από διάφορους διαύλους προς το Βερολίνο αλλά και τη Μαδρίτη. Ιδιαίτερα, όμως, τα τελευταία 24ωρα, από το υπουργείο Εξωτερικών και το Μέγαρο Μαξίμου εστάλησαν αυστηρότατα μηνύματα προς το Βερολίνο για τον πολύ συνειδητό αποκλεισμό της Ελλάδας από τη Διάσκεψη για το Λιβυκό της 23ης Ιουνίου, όπου θα συμμετάσχουν μια σειρά από χώρες απολύτως άσχετες προς την περιοχή και όχι η Ελλάδα. Η Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε. που ακολουθεί στις 24 και 25 Ιουνίου αποτελεί ένα ακόμη χρονικό ορόσημο για τα ελληνοτουρκικά. Είναι δεδομένο ότι τα αποτελέσματα της συνάντησης του Τζο Μπάιντεν με τον κ. Ερντογάν στη σύνοδο του ΝΑΤΟ, θα επηρεάσουν καθοριστικά την πορεία της συζήτησης των Ευρωπαίων, όσο και αν αυτοί δεν επιθυμούν να λάβουν ουσιαστικές αποφάσεις για το μέλλον της σχέσης τους με την Τουρκία (πλην ενδεχομένως της συμφωνίας για το προσφυγικό). Τις θέσεις της Αθήνας αναμένεται να εξηγήσει και την Παρασκευή ο κ. Μητσοτάκης, στη σύνοδο της προπαρασκευαστικής επιτροπής που διοργανώνεται με την ευθύνη του αναπληρωτή υπουργού Εξωτερικών Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη και προετοιμάζει τη σύνοδο των αρχηγών των MED 7 τον ερχόμενο Σεπτέμβριο στα Χανιά.Χθες, ο κ. Μητσοτάκης επρόκειτο να υποδεχθεί στο γραφείο του στο Μέγαρο Μαξίμου μια πολύ διαφορετική αντιπροσωπεία για ένα θέμα που έχει πολλές πτυχές. Ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος, αλλά, κυρίως, ο καθ' ύλην αρμόδιος αρχηγός ΓΕΝ Στέλιος Πετράκης, ανέλαβε να παρουσιάσει στον πρωθυπουργό την επιχειρησιακή αξιολόγηση που έγινε στις προτάσεις που έχουν κατατεθεί για το πρόγραμμα των νέων φρεγατών του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.). Υπενθυμίζεται ότι το Π.Ν. αξιολογεί οκτώ προτάσεις από επτά χώρες και

Μήνυμα ενόχλησης της Αθήνας σε Βερολίνο και Μαδρίτη, για τη στάση των εταίρων που δεν αντιλαμβάνονται την κρισιμότητα της συμπεριφοράς της Τουρκίας.

συγκεκριμένα από ΗΠΑ (HFF), Γαλλία (FDI), Ολλανδία (Sigma 11515), Ηνωμένο Βασίλειο (Arrowhead 140), Ιταλία (FREMM), Ισπανία (F-110) και Γερμανία (A300 και A200). Στόχος είναι τις επόμενες ημέρες να δημιουργηθεί μια μικρότερη λίστα, με προτάσεις που θα έχουν αφαιρεθεί από τη συνέχεια της διαδικασίας. Σκοπός είναι να αποκλειστούν από τη συνέχιση της διαδικασίας οι προτάσεις που είναι μη εφικτές ή και χρονοβόρες. Αυτή τη στιγμή ο διαχωρισμός έχει γίνει περίπου ως εξής: Αρχικά υπάρχει μια ομάδα τριών προτάσεων που υπερκαλύπτουν τις επιχειρησιακές απαιτήσεις που έχει ζητήσει το Π.Ν. Ακολουθεί μια ομάδα ακόμη τριών προτάσεων που καλύπτουν τις επιχειρησιακές απαιτήσεις. Και καταγράφεται και μια ομάδα δύο προτάσεων που παρέχουν περιορισμένη κάλυψη. Από τεχνοκρατικής άποψης υπάρχουν αρκετά σημαντικά στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη. Ιδιαίτερα καθώς και στο παρελθόν ακόμα και πολύ μικρότερα ναυπηγικά προγράμματα (όπως αυτό των πυραυλακάτων κλάσης «Ρουσέν») ξέφυγαν κατά πολύ από το αρχικό χρονοδιάγραμμά τους. Κατ' αρχάς υφίσταται το τεχνολογικό ρίσκο. Υπάρχουν προτάσεις που καλύπτουν τις απαιτήσεις του Π.Ν. αλλά βρίσκονται ακόμα στα σχέδια, ως εκ τούτου δεν είναι ακόμα σαφές αν θα δημιουργήσουν μελλοντικά προβλήματα. Ο χρόνος παράδοσης και το τελικό κόστος αποτελούν, επίσης, κρίσιμα μεγέθη. Σε αυτά θα πρέπει να προστεθούν λεπτομέρειες όπως η εν συνεχεία υποστήριξη (FOS) και η διάρκεια της εκπαίδευσης στα νέα πλοία. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό είναι ποιο υποκατασκευαστικό έργο θα αποφασίσει να ζητήσει η ελληνική πλευρά. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να λησμονείται ο τρόπος προώθησης της όποιας απόφασης λάβει η Αθήνα για τις νέες φρεγάτες. Είτε θα είναι με διακυβερνητική συμφωνία (G to G), είτε ανάθεση με διαπραγμάτευση. Οποιοσδήποτε άλλος τρόπος (π.χ. ανταγωνιστικός διάλογος ή διεθνής μειοδοτικός οργανισμός) είναι εκτός ρεαλιστικής συζητήσεως, καθώς θα οδηγούσε σε ακόμα μεγαλύτερη χρονοτριβή.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΟΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Η συνάντηση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν θα γίνει παρουσία το πολύ ενός ακόμη συνεργάτη κάθε ηγέτη στον ίδιο χώρο (φωτ. από την τελευταία συνάντησή τους, τον Δεκέμβριο του 2019 στο Λονδίνο).

Η εξίσωση των φρεγατών και η διπλωματία

Ως προς το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας για τη λήψη οριστικών αποφάσεων στο ζήτημα των νέων φρεγατών θα πρέπει να σημειωθεί μια ιδιαιτέρως κρίσιμη λεπτομέρεια.

Μετά την τελευταία αμερικανική πρόταση (αυτή που κατέθεσε προ δεκαημέρου ο υποναύαρχος Φράνσις Μόρλεϊ, διευθυντής Εξοπλισμών Εξωτερικού του Ναυτικού των ΗΠΑ), το Π.Ν. επέστρεψε με νέα επιστολή με την οποία προσθέτει νέες απαιτήσεις και ζητεί περισσότερα στοιχεία. Αυτό σημαίνει ότι από την αμερικανική πλευρά θα πρέπει να γίνουν διαδικασίες για τη συγγραφή νέας LOR, η οποία, δεδομένου ότι απαιτείται έγκριση από το Κογκρέσο, δεν μπορεί να παραδοθεί πριν από το φθινόπωρο.

Η παρουσία του κ. Μητσοτάκη στις Βρυξέλλες για τη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στις 14 Ιουνίου είναι δεδομένο ότι θα δημιουργήσει ευκαιρίες και για συζητήσεις για τις φρεγάτες.

Παρά το γεγονός ότι ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης έχει ζητήσει από τους επιτελείς του Π.Ν. στεγνή τεχνοκρατική λογική στις προτάσεις τους, είναι απολύτως σαφές ότι σε πολιτικό επίπεδο πάντα διαδραματίζονται ευρύτερες συζητήσεις που αφορούν τις στρατηγικές συμμαχίες της χώρας αλλά και τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και στα Βαλκάνια.

Επιπλέον, εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι και το μέλλον του Στόλου, πέρα από τα στενά όρια των τεσσάρων φρεγατών που βρίσκονται υπό συζήτηση αυτή τη στιγμή. Δεδομένο θα πρέπει να θεωρείται ότι σε χαμηλότερο επίπεδο, υπουργών Αμυνας, ο κ. Παναγιωτόπουλος και η Γαλλίδα ομόλογός του Φλοράνς Παρλί θα συζητήσουν την ερχόμενη Παρασκευή και για τις φρεγάτες, παρά το γεγονός ότι σε αυτή τη φάση οι δύο πλευρές έχουν ήδη αρκετά θέματα να διευθετήσουν, μεταξύ άλλων την άφιξη των πρώτων μαχητικών τύπου Ραφάλ στην Ελλάδα.

ΑΠΟΨΗ

Εφτασε η ώρα για πλήρη άρση του κυπριακού εμπάργκο όπλων

Του **ΜΑΪΚΛ ΡΟΥΜΠΙΝ***

Στις 19 Νοεμβρίου 1987, η Γερουσία των ΗΠΑ τροποποίησε τον νόμο περί παροχής βοήθειας στην αλλοδαπή του 1961 για να δηλώσει ότι «αμυντικά είδη προέλευσης Ηνωμένων Πολιτειών δεν μπορούν να μεταφερθούν ή να χρησιμοποιηθούν από την Τουρκία ή την Ελλάδα στην Κύπρο». Το εμπάργκο όπλων πέρασε χωρίς καμία αναφορά στην Washington Post ή στους New York Times, αλλά δεν αναφέρεται ούτε και στα έγγραφα του προέδρου Ρόναλντ Ρέιγκαν ή στην αυτοβιογραφία του υπουργού Εξωτερικών Τζορτζ Σουλτς. Οι γερουσιαστές που στήριξαν αυτή την τροπολογία πίστευαν ότι θα έδινε ώθηση στη διπλωματία, πείθοντας τόσο τους Ελληνες όσο και τους Τούρκους ότι δεν υπήρχε στρατιωτική λύση. Στην πραγματικότητα, είχε το αντίθετο αποτέλεσμα: επειδή η Τουρκία έχει περισσότερους στρατιώτες από ό,τι η Γαλλία και η Γερμανία μαζί, οι Ηνωμένες Πολιτείες διατήρησαν τη ροή όπλων προς την Τουρκία, μεγάλο μέρος των οποίων διοχετευόταν προς την Κύπρο από τις διαδοχικές τουρκικές κυβερνήσεις. Καθώς η Τουρκία έχτιζε τη δική της εγχώρια στρατιωτική βιομηχανία, η Αγκυρα αύξησε ακόμη περισσότερο τις στρατιωτικές μεταφορές στην κατεχόμενη από την Τουρκία βόρεια Κύπρο.

Υπό τον πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν η Τουρκία έγινε όλο και πιο επιθετική. Ενώ κάποτε είχε υπό την κατοχή της μόνο την Κύπρο, ο Τούρκος δικτάτορας έχει στείλει τουρκικές δυνάμεις τόσο στη Συρία όσο και στο Ιράκ, όπου καταλαμβάνει και κάνει εθνοκάθαρση σε περιοχές, απειλεί ελληνικά νησιά, συμμετέχει στον πόλεμο του Ναγκόρνο-Καραμπάχ και διεκδικεί ακόμη και τμήματα της Βουλγαρίας. Ενώ ο

Η τοποθέτηση μη επανδρωμένων επιθετικών αεροσκαφών από τον Ερντογάν στα Κατεχόμενα επιβάλλει τη μεταφορά στην Κύπρο τεχνολογίας για την αντιμετώπισή τους.

Ερντογάν έχει αποκηρύξει δημοσίως τη Συνθήκη της Λωζάννης εδώ και κάποια χρόνια, πρόσφατα πήγε την απόρριψη των διεθνών κανόνων σε άλλο επίπεδο. Μιλώντας στη βιβλιοθήκη του προεδρικού μεγάρου στις 19 Μαΐου 2021 σε ένα συγκεντρωμένο πλήθος νεαρών Τούρκων, ο Ερντογάν δήλωσε: «Για εμάς η Τουρκία δεν αποτελείται από 780.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, για εμάς η Τουρκία είναι παντού». Συνέχισε ανακοινώνοντας ότι στις 20 Ιουλίου θα επισκεφθεί τη βόρεια Κύπρο. «Τα μηνύματα που θα δώσουμε από τη βόρεια Κύπρο δεν αφορούν μόνο το νησί, αλλά ολόκληρο τον κόσμο», προειδοποίησε.

Μη επανδρωμένα τουρκικά Bayraktar-TB2 (φωτ.) έχουν μεταφερθεί στο αεροδρόμιο Λευκονοίκου στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, το οποίο οι Τούρκοι έχουν μετονομάσει σε αεροπορική βάση Geçitkale.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες αλλά και η Ευρωπαϊκή Ενωση θα πρέπει να καταλάβουν ότι οι απειλές του Ερντογάν είναι πραγματικές. Δεν πρέπει να κάνουν το λάθος που έκαναν πριν από τρεις δεκαετίες, όταν αγνόησαν ως ρητορική υπερβολή τις δηλώσεις του Ιρακινού προέδρου Σαντάμ Χουσεΐν ότι το Κουβέιτ ήταν η δέκατη ένατη επαρχία του Ιράκ. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι πρόσφατες απειλές του δεν είναι ρητορική πομφόλυγα, αλλά ουσιαστικές. Ο Ερντογάν και άλλοι κορυφαίοι Τούρκοι αξιωματούχοι έχουν καυχηθεί ανοιχτά για τη μεταφορά μη επανδρωμένων αεροσκαφών –επιτήρησης αρχικά και στη συνέχεια επίθεσης– στο αεροδρόμιο Λευκονοίκου στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, το οποίο ο τουρκικός στρατός έχει πλέον μετονομάσει σε αεροπορική βάση Geçitkale. Η τουρκική βάση μη επανδρωμένων αεροσκαφών στην Κύπρο απειλεί όχι μόνο τα μη κατεχόμενα τμήματα της Κύπρου, αλλά και ολόκληρη την περιοχή – από την Κρήτη μέχρι το Ισραήλ και από την Αθήνα μέχρι την Αίγυπτο.

Η δημιουργία βάσης μη επανδρωμένων αεροσκαφών στην Κύπρο από την Τουρκία καθιστά επιτακτική την ανάγκη να τερματίσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες το εμπάργκο όπλων στην Κύπρο για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι στρατιωτικός: Η μερική άρση του εμπάργκο από τον υπουργό Εξωτερικών Μάικ Πομπέο τον Σεπτέμβριο του 2020 ήταν περισσότερο συμβολική παρά ουσιαστική. Η Κύπρος έλαβε ίσως κάτι παραπάνω από αλεξίσφαιρα γιλέκα, λόγω της αντίστασης των διπλωματών καριέρας και του λόμπι της Τουρκίας στο ίδιο το Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Η τοποθέτηση μη επανδρωμένων επιθετικών αεροσκαφών Bayraktar-TB2 από τον Ερντογάν επιβάλλει τη μεταφορά στην Κύπρο τεχνολογίας για την αντιμετώπιση αυτών των αεροσκαφών. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει συστοιχίες πυραύλων Patriot, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν παράσχει στο παρελθόν τόσο στο Ισραήλ όσο και στη Σαουδική Αραβία. Το Πεντάγωνο θα πρέπει επίσης να επισπεύσει την κατασκευή συσκευών παρεμβολής ικανών να τυφλώνουν, αν όχι να καταρρίπτουν, τα τουρκικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη. Μάλιστα, η κυβέρνηση Μπάιντεν θα πρέπει να προχωρήσει ακόμη περισσότερο. Η Κύπρος προς το παρόν δεν διαθέτει δική της πολεμική αεροπορία παρά μόνο μια μικρή εθελοντική δύναμη. Για να το διορθώσουν αυτό, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να θέσουν ως στρατηγική προτεραιότητα την ανάπτυξη των δυνατοτήτων νέων κυπριακών μη επανδρωμένων αεροσκαφών σε σημείο που η Κύπρος να έχει ποιοτικό στρατιωτικό πλεονέκτημα έναντι της Τουρκίας.

Ο δεύτερος λόγος για την άρση του εμπάργκο είναι διπλωματικός. Δεν θα πρέπει πλέον οι Βρυξέλλες ή η Ουάσιγκτον να περιμένουν από τη Λευκωσία να κάνει παραχωρήσεις στην Αγκυρα. Κάτι τέτοιο επιβραβεύει μόνο την τουρκική επιθετικότητα. Ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος για να πεισθεί ο Ερντογάν να σταματήσει να καταστρατηγεί το status quo είναι να του αποδείξουν ότι κάθε φορά που ενεργεί μονομερώς, η στρατηγική θέση της Τουρκίας θα υποβαθμίζεται.

Την 1η Ιουνίου 2021 ο υπουργός Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν συνομίλησε με τον Κύπριο υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη. Ενώ η υπόσχεση του Μπλίνκεν για εμβάθυνση της διμερούς συνεργασίας και «προώθηση της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο» είναι ευπρόσδεκτη, τα λόγια από μόνα τους δεν θα αντιμετωπίσουν τα τουρκικά μη επανδρωμένα επιθετικά αεροσκάφη. Είναι καιρός οι Ηνωμένες Πολιτείες να τερματίσουν το μονομερές εμπάργκο όπλων.

* Ο κ. Μάικλ Ρούμπιν είναι ανώτερος συνεργάτης στο American Enterprise Institute.

Υψηλότεροι φόροι στον πλούτο

Ο Γκαμπριέλ Ζούκμαν, διευθυντής του νεοσύστατου Παρατηρητηρίου της Ε.Ε. για τη Φορολογία, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ**

Στην εκτίμηση ότι φθάνει στο τέλος της η περίοδος της παγκοσμιοποίησης που χαρακτηρίστηκε από μια μόνιμη εκστρατεία απορρύθμισης και μείωσης της φορολογίας για τα πιο εύπορα στρώματα προβαίνει, σε αποκλειστική συνέντευξή του στην «Κ», ο Γκαμπριέλ Ζούκμαν, διευθυντής του νεοσύστατου Παρατηρητηρίου της Ε.Ε. για τη Φορολογία.

«Υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση πως αν η παγκοσμιοποίηση συνεπάγεται διαρκώς χαμηλότερους φόρους για τους πιο ευνοημένους –τις πολυεθνικές εταιρείες και τους μετόχους τους– και νέες επιβαρύνσεις για όσους έχουν ωφεληθεί λιγότερο (μισθωτούς, συνταξιούχους, μικρές επιχειρήσεις), αυτό δεν είναι βιώσιμο», εξηγεί ο Ζούκμαν, αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Berkeley και από τους πιο προβεβλημένους οικονομολόγους της νέας γενιάς που ασχολούνται με θέματα ανισότητας και φορολογικής δικαιοσύνης. «Αν συνεχιστεί, θα επικρατήσουν ο εθνικισμός και ο προστατευτισμός, θα είναι το τέλος της παγκοσμιοποίησης. Ολοι καταλαβαίνουν ότι βρισκόμαστε στο τέλος μιας εποχής – και ένας από τους λόγους που έχω ενθουσιαστεί με το Παρατηρητήριο είναι ότι θεωρώ πως μπορούμε με το έργο του να βοηθήσουμε να γραφτεί μία νέα, διαφορετική σελίδα στην ιστορία της παγκοσμιοποίησης».

«Θέλουμε να πετύχουμε τρία πράγματα με το Παρατηρητήριο», λέει ο 34χρονος Γάλλος οικονομολόγος. «Το πρώτο είναι να διεξαγάγουμε έρευνα στο υψηλότερο επιστημονικό επίπεδο σχετικά με την εταιρική φοροαποφυγή και τη φοροδιαφυγή. Δεύτερον, θέλουμε να καταθέσουμε χειροπιαστές προτάσεις που θα επιτρέπουν τη συμφιλίωση μεταξύ της παγκοσμιοποίησης και της οικονομικής ενοποίησης από τη μία και της φορολογικής δικαιοσύνης από την άλλη. Πολλοί ισχυρίζονται ότι δεν μπορούν αυτά να συμφιλιωθούν. Θεωρώ πως έχουν άδικο. Είναι θέμα επιλογής: μπορούμε να επιλέξουμε τον φορολογικό ανταγωνισμό ή τη φορολογική συνεργασία· μπορούμε να επιτρέψουμε στις πολυεθνικές να εγγράφουν τα κέρδη σε φορολογικούς παραδείσους ή να φορολογήσουμε αυτά τα κέρδη. Τρίτον, θέλουμε να συνεισφέρουμε σε έναν ευρύτερο, δημοκρατικό διάλογο για τη φορολογία, που θα επιτρέψει στους πολίτες της Ευρώπης να έχουν ενημερωμένη άποψη γι' αυτό το εξόχως πολιτικό ζήτημα. Οσο ο διάλογος διεξάγεται αποκλειστικά μεταξύ των ειδικών, παραμένει όμηρος των ειδικών συμφερόντων, που παρεμβαίνουν σε αυτήν για να υπερασπιστούν τα φορολογικά τους προνόμια».

Η συνομιλία μας λαμβάνει χώρα καθώς έχουν μπει στην τελική ευθεία, ύστερα από χρόνια ακινησίας, οι διαπραγματεύσεις για μια διεθνή συμφωνία για την εταιρική φορολόγηση. Θα είναι «ιστορικής σημασίας» μια διεθνής συμφωνία για έναν κατώτατο συντελεστή εταιρικής φορολογίας, σημειώνει, «ακόμη και αν το όριο τεθεί χαμηλά». Θα είναι ένα «άλμα προς τα εμπρός» σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση, που «δεν θέτει απολύτως κανένα όριο στον φορολογικό ανταγωνισμό». Για παράδειγμα, παρατηρεί, τίποτα στις ευρωπαϊκές συνθήκες δεν απαγορεύει τη θέσπιση μηδενικής φορολόγησης για τα εταιρικά κέρδη στην Ε.Ε.

Ο 34χρονος οικονομολόγος Γκαμπριέλ Ζούκμαν είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, στο Berkeley.

> *Θα είναι ιστορικής σημασίας μια διεθνής συμφωνία για έναν κατώτατο συντελεστή εταιρικής φορολογίας, ακόμη και αν το όριο τεθεί χαμηλά.*

> *Υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση πως αν η παγκοσμιοποίηση συνεπάγεται διαρκώς χαμηλότερους φόρους για τους πιο ευνοημένους, αυτό δεν είναι βιώσιμο· θα επικρατήσουν ο εθνικισμός και ο προστατευτισμός.*

SHUTTERSTOCK

Υπολογίζεται ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. χάνουν περισσότερα από 50 δισ. ευρώ ετησίως εξαιτίας της εταιρικής φοροαποφυγής. Τα τελευταία χρόνια, τεχνολογικοί κολοσσοί έχουν βρεθεί στο στόχαστρο της Κομισιόν (φωτ. από τα κεντρικά γραφεία της Apple στο Κουπερτίνο της Καλιφόρνιας).

Το επίπεδο στο οποίο φαίνεται ότι θα επιτευχθεί συμφωνία, ωστόσο, το 15%, «είναι όντως πολύ χαμηλό», λέει, ιδίως αν συγκριθεί με τη μέση φορολόγηση των εισοδημάτων της εργατικής και της μεσαίας τάξης στη Δύση, που κυμαίνεται γύρω στο 30-40%. «Ομως οι χώρες που θέλουν να φανούν πιο φιλόδοξες, μπορούν να το κάνουν. Δεν χρειαζόμαστε γι' αυτό συμφωνία μεταξύ 138 χωρών – αυτών που συμμετέχουν στη διαδικασία του ΟΟΣΑ. Αρκεί να έχουμε συμφωνία των χωρών του G20, ή του G7, ή των περισσότερων εξ αυτών. Μία τέτοια συμφωνία θα έθετε τους φορολογικούς παραδείσους εκτός παιχνιδιού. Αν, π.χ., συμφωνούσαν οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιαπωνία και το Ηνωμένο Βασίλειο σε έναν υψηλότερο κατώτατο συντελεστή, αυτό θα σήμαινε ότι οι πολυεθνικές με έδρα σε αυτές τις χώρες θα πλήρωναν τη διαφορά μεταξύ του χαμηλότερου συντελεστή, π.χ. στην Ιρλανδία, και του συντελεστή στη χώρα τους. Αρα δεν θα υπήρχε πλέον το κίνητρο για μεταφορά των κερδών στην Ιρλανδία. Συνεπώς δεν χρειάζεται η διαδικασία να οδηγείται στον ελάχιστο κοινό παρονομαστή για να εξασφαλιστεί η συναίνεση χωρών που έχουν βασίσει το αναπτυξιακό τους μοντέλο στον φορολογικό ανταγωνισμό».

Μικρό αλλά σημαντικό βήμα

Την ίδια ημέρα που ο καθηγητής Ζούκμαν βρέθηκε στην αίθουσα Τύπου της Κομισιόν στο πλευρό του επιτρόπου Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι για την παρουσίαση του Παρατηρητηρίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία για την οδηγία περί έκθεσης ανά χώρα των φορολογικών υποχρεώσεων πολυεθνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. (βλ. ρεπορτάζ στην ίδια σελίδα). Θεωρεί ότι είναι ένα σημαντικό βήμα για τη φορολογική διαφάνεια ή μια λειψή συμφωνία;

«Είναι ένα βήμα στη σωστή κατεύθυνση, αλλά μικρό. Ο συμβιβασμός στον οποίο κατέληξαν έχει σοβαρά ελαττώματα. Δεν περιλαμβάνονται χώρες εκτός της Ε.Ε. όπως οι Βερμούδες, τα Νησιά Κέιμαν, η Σιγκαπούρη, το Χονγκ Κονγκ κ.ά. Αρα διατηρείται ένα σημαντικό επίπεδο αδιαφάνειας. Είναι όμως κρίσιμο ως θέμα αρχής, όπως και με τον κατώτατο συντελεστή φορολόγησης. Ανοίγει τον δρόμο για κάτι πιο φιλόδοξο στο μέλλον. Επιπλέον, θα ρίξει φως στη μεταφορά κερδών σε φορολογικούς παραδείσους εντός της Ε.Ε., κάτι που συμβαίνει σε μεγάλη κλίμακα».

Η μακριά σκιά του Ρέιγκαν

Σχετικά με τις εξελίξεις στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, ο Ζούκμαν –το έργο του οποίου έχει επικεντρωθεί περισσότερο στις ΗΠΑ– είναι λιγότερο ενθουσιώδης από άλλους προοδευτικούς με τη φορολογική πολιτική του Τζο Μπάιντεν. «Οι προτάσεις του Μπάιντεν δεν αίρονται στο ύψος των περιστάσεων. Προτείνει, για παράδειγμα, να επανέλθει ο ανώτατος συντελεστής για τη φορολογία των φυσικών προσώπων στο 39,6%· σήμερα είναι 37%. Προτείνει να αυξηθεί η εταιρική φορολογία από το 21% στο 28%· πριν από τέσσερα χρόνια ήταν 35%. Η πιο φιλόδοξη πρότασή του αφορά τη φορολόγηση των κεφαλαιακών κερδών στο 40%, περίπου. Αλλά ο συγκεκριμένος φόρος είναι εύκολο να αποφευχθεί: οι πολύ εύποροι απλώς αναβάλλουν την πραγμάτωση αυτών των κερδών, δεν είναι υπό κάποια πίεση να πουλήσουν τις μετοχές τους».

Ολες αυτές οι προτάσεις, σύμφωνα με τον Ζούκμαν, «δεν αποτελούν κάποια θεμελιώδη διαφοροποίηση από το είδος της φορολογικής πολιτικής που εφαρμόζεται στις ΗΠΑ από τη δεκαετία του '80 – την εποχή του Ρέιγκαν. Πριν από τον Ρέιγκαν, ο ανώτατος συντελεστής για τα φυσικά πρόσωπα ήταν άνω του 90%, για δεκαετίες – και ήταν στο 70% όταν ανέλαβε την προεδρία το 1981. Ο ανώτατος συντελεστής του φόρου επί της ιδιοκτησίας (estate tax) ήταν 77%, ο εταιρικός φόρος ήταν 50%. Ο Ρέιγκαν άλλαξε το παιχνίδι – και εξακολουθούμε να παίζουμε με τους δικούς του κανόνες».

Η ευρωπαϊκή εμπειρία ήταν απογοητευτική

Ο Ζούκμαν και ο έτερος Γάλλος αστέρας του τμήματος Οικονομικών του Berkeley, Εμανουέλ Σαέζ, είναι γνωστοί ως οι εμπνευστές ενός φόρου επί του πλούτου (wealth tax), εκδοχές του οποίου υιοθετήθηκαν από δύο βασικούς διεκδικητές του χρίσματος των Δημοκρατικών: τον Μπέρνι Σάντερς και την Ελίζαμπεθ Γουόρεν.

> *Βασικό πρόβλημα για τη φορολόγηση πλούτου, η ανοχή της φοροδιαφυγής και του φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ χωρών.*

Πώς απαντά στην κριτική –του Λάρι Σάμερς και άλλων– ότι ένα τέτοιο μέτρο θα συγκέντρωνε πολύ λιγότερα έσοδα για το αμερικανικό δημόσιο από μία γενναία μεταρρύθμιση της φορολογίας εισοδήματος, με ενιαία φορολόγηση και κατάργηση των λογής εξαιρέσεων και ειδικών καθεστώτων; Πόσο αποτελεσματικό θα είναι στον μετριασμό της επιρροής των υπερ-ευπόρων στην πολιτική (κάτι το οποίο επίσης προβάλλουν ως αρετή του οι δύο οικονομολόγοι); Και γιατί καταργήθηκε σε σειρά ευρωπαϊκών χωρών, μην έχοντας αποδώσει τα αναμενόμενα;

«Η ευρωπαϊκή εμπειρία ήταν όντως απογοητευτική, αλλά πρέπει να καταλάβουμε γιατί», απαντά. «Η φορολόγηση του πλούτου στην Ευρώπη αντιμετώπιζε τρία βασικά προβλήματα. Το πρώτο ήταν η ανοχή της φοροδιαφυγής: δεν υπήρχε αυτόματη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών, οι φορολογικές αρχές είχαν πρόσβαση σε πολύ λίγες πληροφορίες και –τουλάχιστον πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008-2009– έκαναν ελάχιστη προσπάθεια να μάθουν περισσότερα. Το δεύτερο ήταν η ανοχή του φορολογικού ανταγωνισμού: ένας εύπορος Γάλλος που ήθελε να αποφύγει τη φορολόγηση του πλούτου του μπορούσε απλώς να μετακομίσει στην Ελβετία και αυτομάτως οι υποχρεώσεις του προς το γαλλικό κράτος έπαυαν. Το τρίτο ήταν ότι ξεκινούσε από πολύ χαμηλό επίπεδο, από άτομα που δεν ήταν πλούσια, στα οποία δημιουργούσε προβλήματα ρευστότητας. Η πρόταση της Γουόρεν, αντ' αυτού, ήταν το όριο να τεθεί στα 50 εκατ. δολάρια».

Σχετικά με τα προσδοκώμενα έσοδα, ο Ζούκμαν παρατηρεί ότι η αύξηση του πλούτου των δισεκατομμυριούχων επί πανδημίας καθιστά τις εκτιμήσεις του ιδίου και του Σαέζ γι' αυτά υπερβολικά συντηρητικές. Πέραν αυτού, υπογραμμίζει ότι –τόσο σχετικά με την αποκατάσταση της προοδευτικής φύσης του φορολογικού συστήματος όσο και σχετικά με τον περιορισμό της πολιτικής επιρροής του 0,1%– ο φόρος επί του πλούτου είναι ένα συμπληρωματικό εργαλείο, που πρέπει να πλαισιωθεί από πολλές άλλες πολιτικές (φορολογικές και μη).

Στο τραπέζι του G7 ο κατώτατος συντελεστής εταιρικής φορολόγησης 15%

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει δώσει νέα ώθηση στην εκστρατεία για δίκαιη φορολόγηση διεθνώς. Σε αποκλειστική δήλωσή του στην «Κ», ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι υπογραμμίζει: «Καθώς εστιάζουμε στη χρηματοδότηση της ανάκαμψης και στις τεράστιες επενδύσεις που απαιτούνται για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, είναι πιο σημαντικό από ποτέ να καταπολεμήσουμε τη φοροδιαφυγή, τη φοροαποφυγή και τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό».

> *«Πιο σημαντικό από ποτέ να καταπολεμήσουμε τη φοροδιαφυγή, τη φοροαποφυγή και τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό», λέει στην «Κ» ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι.*

Την Παρασκευή και το Σάββατο, οι υπουργοί Οικονομικών του G7 συναντήθηκαν στο Λονδίνο με κύριο αντικείμενο την τελική σύγκλιση επί της αρχής για τους δύο πυλώνες μιας ενδεχόμενης διεθνούς συμφωνίας για την εταιρική φορολόγηση: τη θέσπιση ενός δικαιώματος φορολόγησης των πολυεθνικών στις χώρες όπου βρίσκεται ο κύκλος εργασιών τους (και όχι σε φορολογικούς παραδείσους) και την καθιέρωση ενός κατώτατου συντελεστή στο 15% (η συμβιβαστική πρόταση των Ηνωμένων Πολιτειών).

Σε κοινό άρθρο τους στην εφημερίδα Guardian, την Παρασκευή, οι υπουργοί Οικονομικών της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας (μη μέλος των «7» αλλά η τέταρτη μεγαλύτερη οικονομία της Ενωσης) γράφουν ότι η συμφωνία σε επίπεδο G7 είναι «πολύ κοντά». Μιλώντας στην «Κ», ο κ. Τζεντιλόνι λέει ότι μια πιθανή συμφωνία θα «αλλάξει τα δεδομένα» και αναφέρει ότι συμμετείχε την Παρασκευή σε «μια θετική συζήτηση για το ζήτημα» στο Λονδίνο. «Η Κομισιόν συνεισφέρει ενεργά στις διαβουλεύσεις αυτές, ώστε να επιτευχθεί μια συνολική συμφωνία και να αντανακλά τις προτεραιότητες της Ε.Ε. Παρότι δύσκολη, μια συμφωνία είναι εφικτή εάν υπάρχει η πολιτική βούληση. Και πιστεύω πως θα υπάρξει σε αυτό το θέμα σε αυτήν την κρίσιμη συγκυρία», καταλήγει.

Μια συμφωνία σε επίπεδο G7 ανοίγει τον δρόμο για την υιοθέτηση των ίδιων αρχών σε επίπεδο G20 τον Ιούλιο. Μια παγκόσμια συμφωνία, για να εφαρμοστεί, θα πρέπει να κυρωθεί από όλες τις 139 χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία του ΟΟΣΑ. Εντός Ε.Ε., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευθεί να παρουσιάσει νομοθετική πρόταση που να δεσμεύει όλα τα κράτη-μέλη στους όρους που θα συμφωνηθούν για τους δύο πυλώνες. Για να εγκριθεί μια τέτοια νομοθετική πρόταση, ωστόσο, θα χρειαστεί ομοφωνία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Οι ενδοιασμοί των δύο

Ηδη, τουλάχιστον δύο κράτη-μέλη, αμφότερα με φορολογική νομοθεσία εξαιρετικά ευνοϊκή προς τις επιχειρήσεις, έχουν σηματοδοτήσει τους ενδοιασμούς τους. Ο Ιρλανδός υπουργός Οικονομικών –και πρόεδρος του Eurogroup– Πασκάλ Ντόναχιου, μιλώντας στις 26 Μαΐου στο βρετανικό δίκτυο Sky News, εξέφρασε «σημαντικές επιφυλάξεις» απέναντι στην πρόταση Μπάιντεν και προέβλεψε ότι η χώρα του θα διατηρήσει για το ορατό μέλλον τον συντελεστή του 12,5%.

Την Πέμπτη, μιλώντας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο υπουργός Οικονομικών της Κύπρου Κωνσταντίνος Πετρίδης είπε ότι η χώρα του διαφωνεί με την υιοθέτηση μιας οδηγίας που θα περιόριζε την αυτονομία των κρατών-μελών στη φορολογική πολιτική. Ο συντελεστής εταιρικής φορολόγησης στην Κύπρο είναι και αυτός 12,5%.

Οι ενστάσεις των ευρωπαϊκών φορολογικών παραδείσων ήταν ο λόγος που χρειάστηκαν οκτώ χρόνια για τη συμφωνία, που έκλεισε την περασμένη Τρίτη, για την έκθεση ανά χώρα των φορολογικών υποχρεώσεων των πολυεθνικών που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. Ο κ. Τζεντιλόνι χαρακτηρίζει τη συμφωνία «ένα σημαντικό βήμα στο μονοπάτι προς ένα πιο δίκαιο, διαφανές και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα στην Ευρώπη».

Βάσει του τελικού συμβιβασμού, η υποχρέωση δημοσιοποίησης θα αφορά εταιρείες με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 750 εκατ. ευρώ επί δύο συνεχόμενα έτη. Θα εκτείνεται σε όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και στις χώρες που βρίσκονται στις ευρωπαϊκές λίστες των φορολογικά μη συνεργάσιμων – αλλά όχι σε όλες τις χώρες διεθνώς με προνομιακό φορολογικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις. Υπολογίζεται ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. χάνουν περισσότερα από 50 δισ. ευρώ τον χρόνο σε έσοδα εξαιτίας της εταιρικής φοροαποφυγής.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Οι δύο κρίσιμες σύνοδοι του Μπάιντεν

Με τους Ευρωπαίους και την Τουρκία στο ΝΑΤΟ και με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν στη Γενεύη

Δύο ημέρες πριν από την πρώτη συνάντησή του με τον Ρώσο ομόλογό του Βλαντιμίρ Πούτιν στη Γενεύη στις 16 Ιουνίου, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν θα συμμετάσχει στην κρίσιμη σύνοδο του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες, προκειμένου να εμφανιστεί στην Ελβετία μιλώντας εξ ονόματος ολόκληρης της Δύσης. Οι πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις, όμως, δεν καθιστούν ούτε τη μία ούτε την άλλη σύνοδο εύκολες υποθέσεις.

Ο Μπάιντεν έχει κατηγορηθεί για υποχωρητικότητα έναντι της Μόσχας, παρά τις προεκλογικές δεσμεύσεις ότι θα αποκαταστήσει την παγκόσμια ηγεμονία της Ουάσιγκτον στη μετά Τραμπ εποχή. Η κίνηση που περισσότερο αιφνιδίασε τους διεθνείς παρατηρητές ήταν η ήπια στάση του στο θέμα των κυρώσεων κατά του ρωσικού αγωγού Nord Stream 2, με δεδομένη τη βαρύτητα που δίνει η Μόσχα στην ολοκλήρωση του σχεδίου.

Μια άλλη χειρονομία καλής θέλησης προς τη Ρωσία ήταν η απόφαση να μην προσκληθεί στη συνάντηση της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας στις 14 Ιουνίου η Ουκρανία. Παρόλο που η απόφαση δεν εξαρτάτο αποκλειστικά από τον Μπάιντεν, η ενέργεια ερμηνεύθηκε, ειδικά στο Κίεβο, ως απόπειρα κατευνασμού του Κρεμλίνου.

Πάντως, ο ίδιος ο Μπάιντεν εξήγησε ότι η απόφαση περισσότερο σχετίζεται με τη Γερμανία, η οποία επιμένει να προχωρήσει στη σύμπραξη με τη Ρωσία για τον αγωγό, καθώς η εξαίρεση από τις κυρώσεις αφορά κυρίως το Βερολίνο. «Κατανοούμε ότι οι αποφάσεις που ελήφθησαν στην Ουάσιγκτον λαμβάνουν υπόψη τους την εξαιρετικά καλή σχέση που δημιουργήθηκε με την κυβέρνηση (του Μπάιντεν)», επεσήμανε ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών Χάικο Μάας.

Ορισμένοι αναρωτιούνται κατά πόσον είναι σοφή αυτή η στάση, ειδικά μετά τη στήριξη που παρείχε ο Πούτιν στον Λευκορώσο πρόεδρο, Αλεξάντερ Λουκασένκο, σχετικά με την υπόθεση κρατικής αεροπειρατείας αεροσκάφους της Ryanair που εκτελούσε την πτήση Αθήνα - Βίλνιους και τη σύλληψη του αντιφρονούντος Ρομάν Προτάσεβιτς και της συντρόφου του.

STEFANI REYNOLDS / THE NEW YORK TIMES

Ο Αμερικανός πρόεδρος έχει κατηγορηθεί για υποχωρητικότητα έναντι της Ρωσίας, παρά τις προεκλογικές δεσμεύσεις ότι θα αποκαταστήσει την παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ. Αυτό που ενόχλησε αρκετούς ήταν η στάση του στο θέμα των κυρώσεων για τον αγωγό Nord Stream 2.

Πολλά τα αγκάθια στις σχέσεις της Ουάσιγκτον τόσο με τη Μόσχα και την Αγκυρα όσο και με αρκετές πρωτεύουσες χωρών της Ε.Ε.

Κι όλα αυτά ενώ Ρώσοι αξιωματούχοι –ανάμεσά τους και ο Σεργκέι Ριαμπκόφ, αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών– διαμηνύουν ότι οι Αμερικανοί θα πρέπει να περιμένουν μία σειρά «άβολα μηνύματα» από τη Μόσχα. Οι διμερείς σχέσεις Ρωσίας - ΗΠΑ είναι ήδη τεταμένες λόγω της φυλάκισης του επικριτή του Κρεμλίνου, Αλεξέι Ναβάλνι, της ανάπτυξης στρατευμάτων στα σύνορα με την Ουκρανία και των καταγγελιών για ρωσική ανάμειξη στις εκλογές.

Το τελευταίο διάστημα έχουν πληθύνει εξάλλου οι κυβερνοεπιθέσεις από Ρώσους χάκερ, σαν κι εκείνη που εκδηλώθηκε αυτήν την εβδομάδα με θύμα τη μεγαλύτερη εταιρεία επεξεργασίας κρέατος σε όλο τον κόσμο, την JBS. Το FBI έδειξε ως υπεύθυνους για την επίθεση τη REvil, γνωστή και ως Sodinokibi, μία από τις πλέον δραστήριες συμμορίες του κυβερνοχώρου, που έχει αποκομίσει σημαντικά κέρδη από τους εκβιασμούς και τα λύτρα, τα οποία εξασφαλίζει. Ο Λευκός Οίκος ανακοίνωσε ότι το θέμα θα τεθεί σίγουρα στη διάρκεια της συνάντησης Μπάιντεν - Πούτιν, το γεγονός όμως ότι δεν έχουν κοπάσει τέτοιου είδους ενέργειες την παραμονή της συνάντησης προοιωνίζεται εντάσεις.

Πέρα από την αμφίθυμη στάση της Ουάσιγκτον απέναντι στη Μόσχα, δύσκολη είναι και η συμμετοχή του Μπάιντεν στη σύνοδο του ΝΑΤΟ, αφού ούτε με τους συμμάχους της Ουάσιγκτον έχει καταφέρει να εξομαλύνει τις σχέσεις του. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Τουρκίας, αφού ο πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν επέμενε μέχρι αυτήν την εβδομάδα να επιτίθεται στην αμερικανική κυβέρνηση και τον πρόεδρο της χώρας, κυρίως για την αναγνώριση της Γενοκτονίας των Αρμενίων.

Η Αμερική κινδυνεύει να χάσει έναν φίλο, προειδοποίησε ο Ερντογάν, ενώ κατηγόρησε τον Μπάιντεν ότι έχει γίνει δικηγόρος των Αρμενίων. Πίσω όμως από τη ρητορική αυτή, είναι έκδηλη η προσπάθεια να πέσουν οι τόνοι στις διμερείς σχέσεις.

Οι S-400

Σε βιντεοδιάσκεψη με στελέχη 26 αμερικανικών επιχειρήσεων, ο Τούρκος πρόεδρος είχε τονίσει πρόσφατα την ανάγκη ευρείας συνεργασίας και μιας βαθιά ριζωμένης πολυδιάστατης συμμαχίας, που χρονολογείται εδώ και δεκαετίες.

«Είμαι σίγουρος ότι η επικείμενη συνάντησή μας με τον πρόεδρο Μπάιντεν στο ΝΑΤΟ θα είναι προάγγελος μιας νέας εποχής», είπε. Ακόμη και στο ακανθώδες ζήτημα των ρωσικών συστημάτων S-400, παρά την εκπεφρασμένη πρόθεσή του να προχωρήσει η προμήθειά τους, κλάδος ελαίας προς την Ουάσιγκτον θεωρείται το γεγονός πως οι Ρώσοι τεχνικοί και αξιωματικοί που τα χειρίζονται και εκπαιδεύουν Τούρκους στον χειρισμό τους αποχώρησαν, «όπως είχε προβλεφθεί».

Την ίδια στιγμή ζητήματα όπως η αύξηση των αμυντικών δαπανών στο 2% του προϋπολογισμού των ευρωπαϊκών χωρών αλλά και η υπόθεση παρακολούθησης Ευρωπαίων ηγετών από την αμερικανική υπηρεσία εθνικής ασφάλειας (NSA) στη διάρκεια της προεδρίας του Μπαράκ Ομπάμα εξακολουθούν να δηλητηριάζουν τις διατλαντικές σχέσεις. Το περασμένο Σαββατοκύριακο Ευρωπαίοι δημοσιογράφοι δημοσιοποίησαν το πόρισμα έρευνας, που συνέδεε τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες με εκείνες της Δανίας προκειμένου να παρακολουθούν στόχους στη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Σουηδία και τη Νορβηγία μεταξύ 2012 και 2014.

Η έκθεση ξύπνησε στους Ευρωπαίους σκοτεινές μνήμες από το μακρινό 2013, όταν ο μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος Εντουαρντ Σνόουντεν αποκάλυψε το πρόγραμμα αμερικανικών παρακολουθήσεων, το οποίο περιελάμβανε και τα κινητά τηλέφωνα αρχηγών κρατών. Το σχόλιο του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν ήταν πως δεν είναι τρόπος αντιμετώπισης συμμάχων αυτός, ενώ αντίστοιχες ήταν οι αντιδράσεις και άλλων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Πολλές πρωτεύουσες ζήτησαν εξηγήσεις για τη διενέργεια κατασκοπείας εις βάρος της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ και άλλων ηγετών πριν από επτά χρόνια. Η χρονική συγκυρία των αποκαλύψεων δεν θα μπορούσε να είναι χειρότερη για τον Αμερικανό πρόεδρο, καθώς Βρυξέλλες και Ουάσιγκτον αναζητούν μια νέα συμφωνία μεταφοράς δεδομένων για να αντικαταστήσουν την προηγούμενη που απορρίφθηκε μετά την απόφαση ευρωπαϊκού δικαστηρίου σε σχέση με τις ανησυχίες αμερικανικής κατασκοπείας.

REUTERS, ASSOCIATED PRESS, POLITICO

«Οπλο» οι αποστασίες στην ύστατη μάχη του Νετανιάχου

Προσπάθεια να γαντζωθεί στην εξουσία

Θα προσπαθήσει άραγε ο απερχόμενος Ισραηλινός πρωθυπουργός Μπένιαμιν Νετανιάχου να παραμείνει στην εξουσία διά της βίας, όπως επεχείρησε ο σύμμαχός του, Ντόναλντ Τραμπ, όταν έστειλε τους οπαδούς του να εισβάλουν στο Καπιτώλιο, ή θα αποκτήσει πράγματι το Ισραήλ μια νέα κυβέρνηση; Αυτό είναι το ερώτημα που διατυπώνουν απεριφράστα Ισραηλινοί σχολιαστές καθώς κυλούν με αργό ρυθμό οι μέρες μέχρι τη χορήγηση ψήφου εμπιστοσύνης στη νέα, ετερόκλητη κυβέρνηση συνεργασίας.

Η κυβερνητική συμφωνία οκτώ κομμάτων καλύπτει σχεδόν όλο το φάσμα της ισραηλινής πολιτικής σκηνής σε μια συμμαχία ακροδεξιών, κεντρώων, αριστερών, ακόμη και ισλαμιστών, με κοινό όραμα την απαλλαγή της ισραηλινής πολιτικής σκηνής από τον Νετανιάχου. Αρχιτέκτονας της λεγόμενης «κυβέρνησης της αλλαγής», η οποία περιλαμβάνει πολλούς πρώην συνεργάτες του Νετανιάχου είναι ο επικεφαλής του κεντρώου κόμματος Γες Ατίντ, Γιαΐρ Λάπιντ. Ο Λάπιντ συμφώνησε να παραχωρήσει την πρωθυπουργία στον ακροδεξιό Ναφτάλι Μπένετ για την πρώτη διετία και να αναλάβει ο ίδιος στη συνέχεια, αν υποτεθεί ότι η κυβέρνηση αυτή πράγματι σχηματίζεται και μακροημερεύει. Οι αμφιβολίες για το σενάριο αυτό ξεκινούν από το αν οι βασικοί πρωταγωνιστές θα συνεχίσουν να βρίσκονται στη ζωή. «Οι πιθανές αναταράξεις δεν περιορίζονται στις προσπάθειες του πρωθυπουργού Νετανιάχου να κάνει ένα τελευταίο βρώμικο κόλπο, πείθοντας βουλευτές του συνασπισμού αλλαγής να αποσκιρτήσουν. Είναι αδύνατο να αγνοήσει κανείς τους κινδύνους ασφαλείας, εσωτερικούς και εξωτερικούς, που καραδοκούν όσο η κυβέρνηση δεν έχει ορκιστεί. Είναι αδύνατο να αποκλειστεί το ενδεχόμενο βίας όταν κρίνονται τόσο πολλά και όταν ένα ασύδοτο άτομο δίνει απελπισμένο αγώνα επιβίωσης», γράφει ο σχολιαστής Αμος Χαρέλ στην εφημερίδα «Χααρέτς».

Ο Χαρέλ σημειώνει ότι εδώ και εβδομάδες, τα μέσα που πρόσκεινται στον Νετανιάχου υποκινούν το μίσος. «Ενα σχετικά μικρό ποσοστό αφοσιωμένων και οργισμένων οπαδών του είναι πιθανό να μετατρέψει αυτά τα λόγια σε βίαιες ενέργειες. Ο αυτόματος συνειρμός είναι μια δολοφονία, όπως αυτή του Γιτζάκ Ράμπιν στα χέρια του Γιγκάλ Αμίρ». Τότε, ο Νετανιάχου είχε διαμορφώσει το κλίμα για τη δολοφονία, που απεδείχθη κομβική για την ιστορία του Ισραήλ και για τη δική του πολιτική ανέλιξη. Τώρα η υπηρεσία εσωτερικής ασφαλείας της χώρας, Σιν Μπετ, έσπευσε να στείλει προστασία στον Μπένετ, ο οποίος, παρότι σκληρότερος οπαδός των εποικισμών από τον ίδιο τον Νετανιάχου, έχει μπει στο στόχαστρο της ισραηλινής Ακροδεξιάς ως «προδότης». Οι πιέσεις ασκούνται σε όλα τα επίπεδα. Από επίσημους λογαριασμούς του κόμματος Λικούντ του Νετανιάχου διακινούνται ονόματα και διευθύνσεις κατοικίας αμφιταλαντευόμενων βουλευτών του κόμματος Γιαμίνα του Μπένετ, όλα στην υπηρεσία της κατάρρευσης της κυβέρνησης πριν λάβει ψήφο εμπιστοσύνης. Προκειμένου να μην παραδώσει τη σκυτάλη ο Νετανιάχου προτιμά ένα ακόμη αδιέξοδο και μια πέμπτη εκλογική αναμέτρηση. Παρότι σε καμία από τις τέσσερις βουλευτικές εκλογές της τελευταίας διετίας δεν κατόρθωσε να σχηματίσει πλειοψηφία, ο Νετανιάχου έπαιρνε παράταση επειδή οι αντίπαλοί του δεν μπορούσαν να συνεννοηθούν. Οταν όμως ο έποικος Μπένετ επαινεί τον ισλαμιστή Μανσούρ Αμπάς για το πολιτικό του θάρρος, όταν εναντίον του Νετανιάχου στρέφονται δύο πρώην αρχηγοί των ενόπλων δυνάμεων επί πρωθυπουργίας του και αρκετοί πρώην βουλευτές του, σημαίνει ότι το τέλος πλησιάζει. Επιπλέον, έχει χαθεί η τυφλή εξωτερική στήριξη που του πρόσφερε ώς τον Ιανουάριο ο Λευκός Οίκος, ενώ και η αμερικανική κοινή γνώμη έχει αρχίσει να μεταστρέφεται προς μία πιο ισορροπημένη στάση απέναντι στο Παλαιστινιακό, απομακρυνόμενη από τη δική του οπτική. Ολα αυτά ενώ ο Νετανιάχου δικάζεται για διαφθορά και συνεχίζει να υποσκάπτει την αξιοπιστία της Δικαιοσύνης, προσπαθώντας να βγει από τη δύσκολη θέση. Οσο περισσότερο το κάνει αυτό τόσο περισσότερο πείθει τους πιο ορκισμένους αντιπάλους του να συσπειρωθούν μεταξύ τους. Αν προστεθούν στην εικόνα και οι πολιτικοί υπολογισμοί του Ναφτάλι Μπένετ, ο οποίος προτιμά να γίνει πρωθυπουργός τώρα αντί να μείνει με τους μισούς βουλευτές μετά τις νέες εκλογές, όλα δείχνουν ότι το πολιτικό άστρο του Νετανιάχου δύει, αλλά κανείς δεν είναι σίγουρος ποιους θα κάψουν οι τελευταίες ακτίνες.

NYT, HAARETZ

REUTERS / BAZ RATNER

Ο Γιαΐρ Λάπιντ (αριστερά) και ο Ναφτάλι Μπένετ (δεξιά) είναι οι δύο ισχυρότεροι πολιτικοί της συμμαχίας ακροδεξιών, κεντρώων, αριστερών, ακόμη και ισλαμιστών, με κοινό όραμα την... εκθρόνιση του Νετανιάχου.

Φόβοι για το ενδεχόμενο βίαιων συγκρούσεων, λόγω της οξείας πολιτικής πόλωσης γύρω από το πρόσωπο του υπό έξωση πρωθυπουργού.

Καίγονται τα χαρτιά του

Ο νέος κυβερνητικός συνασπισμός υπό τους Μπένετ και Λάπιντ έχει οριακή πλειοψηφία 61 εδρών στην Κνεσέτ των 120 βουλευτών. Ηδη ο Νετανιάχου κατόρθωσε να βρει την μία ψήφο που χρειαζόταν για να καθυστερήσει μερικές μέρες ακόμη τη διαδικασία παροχής ψήφου εμπιστοσύνης στη νέα κυβέρνηση. Είναι πάντως ένδειξη ότι το Ισραήλ έχει μπει σε νέα εποχή το γεγονός ότι για πρώτη φορά εισέρχεται στην κυβέρνηση αραβικό κόμμα και αυτό συμβαίνει παρά την υποκίνηση επεισοδίων ανάμεσα σε Εβραίους και Αραβες κατοίκους του Ισραήλ στη διάρκεια του τελευταίου πολέμου ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς. Το στοιχείο αυτό δείχνει ότι η γκάμα των επεισοδίων που θα μπορούσαν να αποβούν προς όφελος του Νετανιάχου έχει συρρικνωθεί, ενώ και το απονενοημένο διάβημα ενός πολέμου με το Ιράν βρίσκεται μάλλον εκτός ατζέντας. Ως προς αυτό έχει μπει φρένο από την αμερικανική κυβέρνηση, που προσπαθεί να κλείσει το ταχύτερο δυνατόν πυρηνική συμφωνία με την Τεχεράνη, ώστε να προλάβει τις εκεί προεδρικές εκλογές της 18ης Ιουνίου.

EPA / ANDRAO COELHO

Από το περασμένο Σαββατοκύριακο, εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι κατεβαίνουν στους δρόμους 200 και πλέον πόλεων της Βραζιλίας με κεντρικό σύνθημα «Fora Bolsonaro», δηλαδή «Έξω ο Μπολσονάρο».

Ντόμινο πολιτικών ανατροπών σαρώνει τη Λατινική Αμερική

Αιματηρή εξέγερση στην Κολομβία, ενώ τρίζει η καρέκλα του Ζαΐρ Μπολσονάρο

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Την περίοδο 2015-2018, η Δεξιά κέρδισε κρίσιμες εκλογικές αναμετρήσεις σε μεγάλες χώρες της Λατινικής Αμερικής: οι ακραιφνώς νεοφιλελεύθεροι Μαουρίσιο Μάκρι και Σεμπαστιάν Πινιέρα αναδείχθηκαν πρόεδροι της Αργεντινής και της Χιλής αντίστοιχα, ενώ ο πρώην στρατιωτικός και υμνητής της χούντας Ζαΐρ Μπολσονάρο ανέλαβε την εξουσία στη Βραζιλία. Η πραξικοπηματική ανατροπή του αριστερού προέδρου της Βολιβίας Εβο Μοράλες θεωρήθηκε η χαριστική βολή στη δεκαπενταετή ηγεμονία της Αριστεράς, είτε στη σοσιαλδημοκρατική είτε στη ριζοσπαστική εκδοχή της, σε αυτό το ανήσυχο κομμάτι του κόσμου. Ωστόσο, η εικασία ότι το πολιτικό εκκρεμές μπορεί να αλλάξει και πάλι φορά επανήλθε στο προσκήνιο με την εκλογή του αριστερού Λουίς Ομπραδόρ στο Μεξικό, του περονιστή Αλμπέρτο Φερνάντες στην Αργεντινή και του Λουίς Αρσε, από το κόμμα MAS του Μοράλες, στη Βολιβία. Την αίσθηση αυτή ενισχύει ένα ντόμινο κοινωνικών ταραχών και πολιτικών ανατροπών που έχει δρομολογηθεί σε αρκετές χώρες της ηπείρου το τελευταίο διάστημα.

Από το περασμένο Σαββατοκύριακο, εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι κατεβαίνουν στους δρόμους 200 και πλέον πόλεων της Βραζιλίας με κεντρικό σύνθημα «Fora Bolsonaro», δηλαδή «Έξω ο Μπολσονάρο», ενώ στο Κογκρέσο έχουν κατατεθεί 120 προτάσεις καθαίρεσης του ακροδεξιού πολιτικού και καλού φίλου του Ντόναλντ Τραμπ – κάτι που υποστηρίζει, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, το 57% των ψηφοφόρων. Αρνητής της πανδημίας, ο Μπολσονάρο χρεώθηκε την ολέθρια διαχείρισή της, με τη χώρα του να θρηνεί 460.000 νεκρούς και τους διαδοχικούς υπουργούς Υγείας που εκδίωξε να δίνουν καταθέσεις-φωτιά για τις προσωπικές του ευθύνες. Η δημοτικότητά του έπεσε το προηγούμενο δίμηνο από 30% σε 24% και οι δημοσκοπήσεις δίνουν προβάδισμα στον προοδευτικό πρώην πρόεδρο Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα –ο οποίος απαλλάχθηκε από τις κατηγορίες που τον είχαν οδηγήσει στη φυλακή– ενόψει των προεδρικών εκλογών του 2022, αν βέβαια ο σημερινός πρόεδρος αντέξει μέχρι τότε. Η δυναμική των εξελίξεων έχει εξαγριώσει τον σκληρό πυρήνα των οπαδών του Μπολσονάρο, στον οποίο συγκαταλέγεται η μαφία των καταπατητών της Αμαζονίας (παράνομα ορυχεία και υλοτομία), με αποτέλεσμα να πυκνώνουν οι δολοφονίες ιθαγενών από μπράβους των εν λόγω «επιχειρηματιών». Ηδη το Ανώτατο Δικαστήριο άνοιξε έρευνα για τον υπουργό Περιβάλλοντος, ο οποίος κατηγορείται ότι κάνει πλάτες στους μαφιόζους.

A.P. PHOTO / IVAN VALENCIA

Εδώ και πέντε εβδομάδες, η Κολομβία ζει τη μεγαλύτερη κοινωνική εξέγερση των τελευταίων 70 χρόνων, με γενικές απεργίες, ογκώδεις διαδηλώσεις και συγκρούσεις με την αστυνομία.

Κρίσιμες εκλογές σήμερα σε Περού και Μεξικό, ύστερα από τις σημαντικές επιτυχίες της Αριστεράς στη Χιλή.

Ενας άλλος ηγέτης της σκληροπυρηνικής Δεξιάς που δοκιμάζεται σκληρά αυτές τις ημέρες είναι ο πρόεδρος της Κολομβίας, Ιβάν Ντούκε, θερμός υποστηρικτής του Τραμπ στις περυσινές εκλογές και πολιορκητικός κριός του στην προσπάθεια ανατροπής του Μαδούρο, στη Βενεζουέλα, μέσω παραστρατιωτικών ομάδων, με αποκορύφωμα το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2019. Εδώ και πέντε εβδομάδες, η Κολομβία ζει τη μεγαλύτερη κοινωνική εξέγερση των τελευταίων 70 χρόνων, με γενικές απεργίες, ογκώδεις διαδηλώσεις και συγκρούσεις με την αστυνομία, στο Κάλι, στην Μπογκοτά και σε άλλες πόλεις. Αφορμή στάθηκε νομοσχέδιο της κυβέρνησης Ντούκε για την επιβολή πρόσθετων φόρων με στόχο την αντιμετώπιση των βαρύτατων οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας. Παρότι ο Ντούκε απέσυρε, υπό το κράτος της λαϊκής κατακραυγής, το νομοσχέδιο, η εξέγερση συνεχίστηκε, με πρωταγωνιστική την παρουσία της νεολαίας, των εκπαιδευτικών και των υγειονομικών, παρά την ωμή καταστολή του καθεστώτος. Σύμφωνα με το Human Rights Watch, οι νεκροί έχουν φθάσει τους 63, ενώ εκατοντάδες παραμένουν αγνοούμενοι, αναβιώνοντας τη μακάβρια παράδοση των desaparecidos, στις χούντες του Πινοσέτ στη Χιλή και του Βιντέλα στην Αργεντινή. Η πρώην πρόεδρος της Χιλής και νυν ύπατη αρμοστής του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα Μισέλ Μπατσελέτ άνοιξε έρευνα εναντίον της κυβέρνησης Ντούκε, ενώ και ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν επέκρινε έμμεσα τον στενό σύμμαχο των ΗΠΑ, ζητώντας να εξασφαλιστεί το δικαίωμα στην ειρηνική διαμαρτυρία.

Ισχυροί άνεμοι αλλαγής πνέουν και στη Χιλή, ύστερα από τη μεγάλη ήττα της κυβερνώσας Δεξιάς στις εκλογές για τη συντακτική συνέλευση, που έγιναν στις 16 Μαΐου. Η κυβέρνηση Πινιέρα αναγκάστηκε να δεσμευθεί για συνταγματική αναθεώρηση μέσω συντακτικής συνέλευσης ύστερα από τη μεγάλη εξέγερση του Δεκεμβρίου του 2019 εναντίον των προκλητικών κοινωνικών ανισοτήτων, που κατέβασε 1,2 εκατομμύριο ανθρώπους στο κέντρο του Σαντιάγο και κόστισε τη ζωή 28 ανθρώπων. Οι πρόσφατες εκλογές ανέδειξαν μια Συντακτική όπου πλειοψηφούν οι αριστεροί και οι ανεξάρτητοι προοδευτικοί, δίνοντας μια πρόγευση για το σύνταγμα που θα προκύψει. Την ίδια ημέρα, δήμαρχος Σαντιάγο εξελέγη η 31χρονη Ιρασί Ασλερ, μορφή του μεγάλου φοιτητικού κινήματος του 2011 και στέλεχος του Κομμουνιστικού Κόμματος. Στις τελευταίες δημοσκοπήσεις ενόψει των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου, προηγείται ένας άλλος κομμουνιστής, ο παλαιστινιακής καταγωγής δήμαρχος Ρεκολέτα, Ντανιέλ Χάουδε, με ποσοστό 19,2%, ποσοστό που δεν έπαιρνε το Κ.Κ. ούτε επί της Λαϊκής Ενότητας με τον σοσιαλιστή Σαλβαδόρ Αλιέντε, μετέπειτα πρόεδρο και μάρτυρα της δημοκρατίας.

Στο μεταξύ, τα μάτια στρέφονται προς το Περού, όπου διεξάγονται σήμερα οι πιο πολωτικές εκλογές στην πρόσφατη ιστορία της χώρας. Την προεδρία διεκδικούν ο Πέδρο Καστίγιο, συνδικαλιστής δάσκαλος στην αγροτική ενδοχώρα και μαρξιστής-λενινιστής, όπως δηλώνει ο ίδιος, και η Κέικο Φουχιμόρι, κόρη του δεξιού πρώην προέδρου Αλμπέρτο Φουχιμόρι, ο οποίος κατάφερε να τσακίσει το μαοϊκό αντάρτικο «Φωτεινό Μονοπάτι», αλλά κατέληξε στη φυλακή, αφού χρεώθηκε σωρεία εγκλημάτων κατά των πολιτικών του αντιπάλων και σκάνδαλα διαφθοράς. Οι δημοσκοπήσεις έφερναν σχεδόν ισοδύναμους τους δύο αντιπάλους, ενώ ο επιχειρηματικός κόσμος και τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα είχαν εξαπολύσει εκστρατεία ιδεολογικής τρομοκρατίας κατά του Καστίγιο, προφητεύοντας ότι, αν εκλεγεί, το Περού θα γίνει Βενεζουέλα. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που φοβούνται επέμβαση του στρατού.

Ατμόσφαιρα πόλωσης και στο Μεξικό

Οι σημερινές εκλογές για το Κογκρέσο, τις τοπικές κυβερνήσεις 25 πολιτειών και τις περιφέρειες αποτελούν σοβαρό πολιτικό τεστ για τον Μεξικανό πρόεδρο Αντρές Μανουέλ Λόπες Ομπραδόρ. Αριστερός, λαϊκιστής για τους αντιπάλους του, αλλά πραγματιστής στην άσκηση της εξουσίας (κράτησε υπό αυστηρό έλεγχο τις κρατικές δαπάνες), ο Λόπες Ομπραδόρ απέφυγε να κηρύξει lockdown, αρκούμενος σε συστάσεις προς τους πολίτες - μάλιστα, επικαλέστηκε το παλιό σύνθημα του Μάη του '68 «Απαγορεύεται το απαγορεύεται». Παρά την αμφιλεγόμενη αντιμετώπιση της πανδημίας και τους 350.000 νεκρούς, το 63% των πολιτών δηλώνει ότι θα τον ξαναψήφιζε. Για τη σημερινή αναμέτρηση, οι δημοσκοπήσεις προβλέπουν ότι το κόμμα του MORENA και οι αριστεροί σύμμαχοί του θα επικρατήσουν, αλλά είναι αμφίβολο εάν θα κατακτήσουν υπερπλειοψηφία δύο τρίτων ώστε να προωθήσουν τις ριζικές συνταγματικές αλλαγές που επιθυμούν. Πολιτικοί του αντίπαλοι τον κατηγορούν για ροπή προς τον αυταρχισμό, ενώ οι 35 νεκροί και οι 782 επιθέσεις της προεκλογικής περιόδου μαρτυρούν μια ατμόσφαιρα ακραίας πολιτικής πόλωσης.

Προεδρικές εκλογές με σημαδεμένα χαρτιά στο Ιράν

Σημαντικές αλλαγές στην εύθραυστη ισορροπία δυνάμεων της ιρανικής πολιτικής σκηνής αναμένεται να προκαλέσουν οι προεδρικές εκλογές της 18ης Ιουνίου. Ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της κάλπης, η διαδικασία των εκλογών θα επιτρέψει την περαιτέρω ενίσχυση της επιρροής των δυνάμεων ασφαλείας, εν αναμονή της επιλογής του διαδόχου του αγιατολάχ Χαμενεΐ, σύμφωνα με ανάλυση του ευρωπαϊκού ινστιτούτου ECFR. Για πρώτη φορά μετά το 1997, το Συμβούλιο Φρουρών της Επανάστασης απέρριψε υποψηφιότητες μεταρρυθμιστών και μετριοπαθών, οδηγώντας την αντιπολίτευση να καλέσει σε αποχή από τις εκλογές. Από τη μεριά τους, οι «καθεστωτικοί» υποψήφιοι εμφανίζονται έτοιμοι να εκμεταλλευθούν τα νέα πολιτικά δεδομένα, παρότι η προεκλογική περίοδος αποκάλυψε βαθιά ιδεολογικά ρήγματα στις τάξεις τους.

Το τελευταίο ανέκδοτο που κυκλοφορεί στην Τεχεράνη λέει ότι ο Εμπραχίμ Раϊσί, ανώτατος δικαστής και επικεφαλής της πτέρυγας των καθεστωτικών, θα κατέβει στις εκλογές έχοντας για αντιπάλους έξι διαφορετικές γραφές του ονόματός του. Ο Раϊσί ήταν από τους ελάχιστους μεταξύ των γνωστών πολιτικών ή θρησκευτικών προσωπικοτήτων, υποψηφίων προέδρων, που έλαβε την έγκριση του, ελεγχόμενου από τον Χαμενεΐ, Συμβουλίου Φρουρών. Το ανώτατο όργανο απέρριψε τις υποψηφιότητες του λαϊκιστή πρώην προέδρου Αχμεντινετζάντ, του μεταρρυθμιστή αντιπροέδρου Εσάκ Τζαχανγκιρί και του πρώην προέδρου της Βουλής, Αλί Λαριτζανί, ο οποίος ύστερα από μακρά θητεία στις τάξεις των καθεστωτικών μεταπήδησε στο στρατόπεδο των μετριοπαθών.

Στις προεδρικές εκλογές κατεβαίνουν δύο ακόμη προβεβλημένες προσωπικότητες της ιρανικής πολιτικής σκηνής: ο Αμπντούλ-Νάσερ Χεματί, μέχρι πρότινος διοικητής της κεντρικής τράπεζας του Ιράν, και ο πρώην «τσάρος» του ιρανικού αθλητισμού, Μοχσέν Μεχρ-Αλιζαντέχ. Παρότι και οι δύο δηλώνουν ανεξάρτητοι, η προεκλογική εκστρατεία του Раϊσί επιμένει να τους αποκαλεί «μεταρρυθμιστές». Το καθεστωτικό στρατόπεδο ελπίζει ότι οι Χεματί και Αλιζαντέχ θα λειτουργήσουν ως βαλβίδες εκτόνωσης της οργής των ψηφοφόρων, προστατεύοντας τον Раϊσί από κατηγορίες καλπονοθείας. Παρότι ορισμένοι αναλυτές εκτιμούν πως ο Χεματί μπορεί να απειλήσει τον Раϊσί, προσελκύοντας την ψήφο νέων, μορφωμένων Ιρανών, ο πρώην κεντρικός τραπεζίτης δεν αναμένεται να συγκινήσει τους ψηφοφόρους, καθώς δεν διαθέτει το πολιτικό αισθητήριο και την ακτινοβολία του απερχόμενου προέδρου Ροχανί. Στο επίκεντρο των παρεμβάσεων του Συμβουλίου Φρουρών βρίσκεται η προσπάθεια των σκληροπυρηνικών να χαράξουν την πορεία του ιρανικού κράτους για την επόμενη δεκαετία. Φήμες θέλουν τον Раϊσί να προετοιμάζεται για να διαδεχθεί τον 82χρονο ύπατο θρησκευτικό ηγέτη Αλί Χαμενεΐ, με την εκλογή του Раϊσί στην προεδρία να του προσφέρει δημοκρατικές περγαμηνές και λαϊκή νομιμοποίηση. Πριν ανέλθει στο αξίωμα του ύπατου θρησκευτικού ηγέτη, ο Χαμενεΐ είχε ολοκληρώσει δύο θητείες στην προεδρία της χώρας τη δεκαετία του 1980.

A.P. PHOTO / EBRAHIM NOROOZI

Το φαβορί της προεδρικής αναμέτρησης, Εμπραχίμ Раϊσί (φωτ.), εμφανίζεται ως πιθανός διάδοχος του ανώτατου ηγέτη Αλί Χαμενεΐ.

REUTERS

Απειλή από τα δεξιά για τη Λεπέν ο Ζεμούρ

ΠΑΡΙΣΙ. Οταν μιλάει για τον Ερίκ Ζεμούρ, η Μαρίν Λεπέν λέει ότι είναι ο μόνος άνθρωπος που την κάνει να ακούγεται λογική. Ο δημοφιλής αλλά αμφιλεγόμενος τηλεοπτικός σχολιαστής φέρεται τώρα να εξετάζει την κάθοδό του στις προεδρικές εκλογές του 2022, χάρη στη δημοτικότητα που απέκτησε μέσω των εμπρηστικών εμφανίσεών του στα τηλεοπτικά πλατό, όπως αναφέρει το περιοδικό Politico. «Πιστεύει στη σύγκρουση πολιτισμών, ενώ εγώ εκτιμώ ότι το Ισλάμ είναι συμβατό με τη δημοκρατία. Με σπρώχνει προς το ιδεολογικό κέντρο», φέρεται να έχει πει σε κατ' ιδίαν συζητήσεις της για τον Ζεμούρ η Λεπέν. Κάθε εβδομάδα, ο Ζεμούρ πυροδοτεί οξείες αντιδράσεις χάρη στις ακραίες συντηρητικές απόψεις του για τη μετανάστευση, τον σεξισμό, το Ισλάμ και τα θέματα φύλου. Παρά τις πολυάριθμες καταδίκες του από τη Δικαιοσύνη για ρατσιστικό λόγο, ακόμη και οι πολιτικοί του αντίπαλοι εκφράζουν θαυμασμό για τη μετεωρική του άνοδο και την ικανότητά του να διαγιγνώσκει τις διαθέσεις και τις ανησυχίες του κοινού. Οι καθημερινοί του μονόλογοι στο δελτίο ειδήσεων του δικτύου CNews είναι τόσο ακραίοι και εμπρηστικοί, που μαγνητοσκοπούνται και ελέγχονται από στελέχη του καναλιού πριν από την προβολή τους. Αυτή την εβδομάδα, για παράδειγμα, συνέκρινε τις θεραπείες καθυστέρησης της εφηβείας, που χορηγούνται σε διεμφυλικά παιδιά, με τα ιατρικά πειράματα των ναζί. Οι πρόσφατες καταγγελίες εναντίον του για σεξουαλική παρενόχληση γυναικών έχουν οξύνει ακόμη περισσότερο τις αντιπαραθέσεις.

Η απειλή καθόδου του Ζεμούρ στις εκλογές ανησυχεί τόσο πολύ τη Μαρίν Λεπέν ώστε η επικεφαλής του Εθνικού Συναγερμού πήρε την οδυνηρή για την ίδια απόφαση να αποταθεί στον πατέρα της και ιδρυτή του Εθνικού Μετώπου, Ζαν-Μαρί Λεπέν, σε μια προσπάθεια να μεταπείσει τον Ζεμούρ.

Εκ πρώτης όψεως, ο συγγραφέας πολλών βιβλίων για τη γαλλική Ιστορία και κοινωνία δεν μοιάζει με το πρότυπο του ακροδεξιού ηγέτη. Εδώ και χρόνια ηγείται, όμως, του αντιδραστικού ιδεολογικού κινήματος υποστηρίζοντας ότι η χώρα βρίσκεται σε παρακμή, παραδομένη στην ανεκτικότητα της Αριστεράς, στην ανεξέλεγκτη μετανάστευση και στο Ισλάμ. Εβραίος με καταγωγή από την Αλγερία, κατέστησε δημοφιλή τη θεωρία συνωμοσίας της «μεγάλης αντικατάστασης», σύμφωνα με την οποία οι Ευρωπαίοι «αντικαθίστανται» σταδιακά από μετανάστες, επιμένοντας παράλληλα ότι οι δυτικές κοινωνίες αντιμετωπίζουν «κρίση ανδρισμού». Πολλοί επικριτές του υποστηρίζουν ότι προσέφερε ιδεολογικό υπόβαθρο στη σύγχρονη γαλλική Ακροδεξιά. Τους τελευταίους δύο μήνες, οπαδοί του Ζεμούρ διεξάγουν εντατική εκστρατεία σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλώντας το ινδαλμά τους να κατεβεί στις εκλογές του 2022, ενώ ο πιθανός υποψήφιος έχει έρθει σε επαφή με πρώην επικεφαλής προεκλογικών εκστρατειών δεξιών Γάλλων πολιτικών.

A.P.

Νέο κύμα της πανδημίας, πιο φονικό, αν δεν...

Οι φόβοι και οι προτάσεις των ειδικών

Της **ZEYNEP TUFEKSI**
THE NEW YORK TIMES

Αν οι ηγέτες του κόσμου χρονοτριβήσουν, το τέλος της πανδημίας ενδέχεται να επέλθει με μια εφιαλτική ανοσία της αγέλης, καθώς τα πιο μεταδοτικά μεταλλαγμένα στελέχη κορωνοϊού θα κερδίζουν έδαφος σκοτώνοντας εκατομμύρια ανθρώπους. Διαθέτουμε πλέον ισχυρές ενδείξεις πως η μετάλλαξη B.1.617.2, που ανιχνεύθηκε αρχικά στην Ινδία, είναι απείρως πιο μεταδοτική από τη βρετανική B.1.1.7, η οποία πυροδότησε μία από τις φονικότερες πανδημικές εξάρσεις.

Σε κράτη με ικανοποιητική εμβολιαστική κάλυψη, όπως οι ΗΠΑ και η Βρετανία, η μείωση κρουσμάτων, νοσηλειών και θανάτων από COVID-19 θα συνεχιστεί. Η εμπειρία και τα εργαστηριακά τεστ, άλλωστε, δείχνουν ότι τα εμβόλια προστατεύουν έναντι των βαρύτερων επιπλοκών και των δύο μεταλλάξεων. Ο υπόλοιπος κόσμος, ωστόσο, δεν είναι τόσο τυχερός. Εκεί τα υπερμεταδοτικά στελέχη μπορούν να προκαλέσουν πρωτόγνωρο όλεθρο. Ομολογουμένως, είναι εξαιρετικά πολύπλοκο να διαπιστωθεί εάν μία μετάλλαξη είναι πιο μεταδοτική. Μπορεί, π.χ., να εξαπλώνεται τυχαία σε συγκεκριμένη περιοχή· μπορεί να προϋπήρχε των «συμβατικών» στελεχών εκεί και να βρήκε έναν πληθυσμό ιδιαίτερα ευάλωτο. Επίσης, η διασπορά της ίσως είναι αποτέλεσμα κάποιου γεγονότος υπερμετάδοσης. Δεν αποκλείεται επίσης, μια μετάλλαξη να εμφανίζεται συχνότερα στις βάσεις γενετικών δεδομένων επειδή απλώς ανιχνεύεται σε ταξιδιώτες, μια πληθυσμιακή ομάδα που υποβάλλεται σε περισσότερες εξετάσεις.

Βασικό κριτήριο αναγνώρισης της υπερμεταδοτικότητας ενός στελέχους είναι ο αριθμός των ατόμων που μολύνονται μετά την επαφή τους με επιβεβαιωμένο κρούσμα, σε μη ταξιδιωτικό περιβάλλον. Οσο μεγαλύτερο είναι το πλήθος τους, τόσο περισσότερες οι πιθανότητες το μεταλλαγμένο στέλεχος να είναι πιο μεταδοτικό. Στοιχεία που δημοσιοποίησε πρόσφατα βρετανικός υγειονομικός φορέας, ανάλογος του αμερικανικού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC), υποδεικνύουν ότι η ινδική μετάλλαξη είναι σημαντικά πιο μεταδοτική από την επίσης υπερμεταδοτική βρετανική. Ο επιδημιολόγος Ανταμ Κουτσάρσκι, της Σχολής Υγιεινής και Τροπικής Ιατρικής του Λονδίνου, επισημαίνει ότι η αύξηση των λοιμώξεων είναι ταχύτερη σε περιοχές της Αγγλίας με υψηλά επίπεδα της ινδικής μετάλλαξης, γεγονός που υποδεικνύει την ενισχυμένη μεταδοτικότητά της, ακριβώς όπως συνέβη στην Ινδία και στο Νεπάλ.

Προφανώς, ένα μεταλλαγμένο υπερμεταδοτικό στέλεχος, ακόμη και αν δεν είναι πιο θανατηφόρο, είναι εξαιρετικά επικίνδυνο για όσους δεν έχουν ανοσία, φυσική ή επίκτητη. Κάτοικοι κρατών όπως η Ταϊβάν και το Βιετνάμ, που είχαν διαχειριστεί αξιοθαύμαστα τα πρώτα στάδια της υγειονομικής κρίσης, εξαλείφοντας σχεδόν ολοκληρωτικά τον κορωνοϊό, έχουν, ακριβώς λόγω της επιτυχίας τους, περιορισμένη ανοσία, ενώ η εμβολιαστική κάλυψή τους είναι περιορισμένη. Εκεί ένα πολύ μεταδοτικό στέλεχος μπορεί να εξαπλωθεί σαν την πυρκαγιά όταν φυσούν θυελλώδεις άνεμοι.

Εκθετική αύξηση

Η αυξημένη μεταδοτικότητα, άλλωστε, είναι μια απειλή που γιγαντώνεται εκθετικά. Αν ένα «συμβατικό στέλεχος» μολύνει τρία άτομα, το μεταλλαγμένο μολύνει τέσσερα. Μπορεί η διαφορά να μοιάζει ελάχιστη. Αν όμως ξεκινήσεις με δύο κρούσματα και δέκα κύκλους μετάδοσης, το πιο μεταδοτικό στέλεχος θα προκαλέσει 2,8 εκατομμύρια λοιμώξεις, ενώ το συμβατικό 177.000.

Ζητούν επανασχεδιασμό των εμβολιαστικών προγραμμάτων ώστε να καλυφθούν και οι πιο φτωχές χώρες, καθώς εκεί εγκυμονεί ο κίνδυνος υπερμεταδοτικών μεταλλάξεων.

Ηθικά και πρακτικά, η σημερινή έκτακτη ανάγκη επιβάλλει τον άμεσο, μαζικό και ταχύτατο εμβολιασμό όσων απειλούνται περισσότερο. Αξιωματούχοι των κρατών που παρασκευάζουν εμβόλια οφείλουν να συζητήσουν άμεσα πώς θα διαχειριστούν τις παραγωγικές τους δυνατότητες ώστε να εντατικοποιήσουν στο μέγιστο την παραγωγή εμβολίων. Καθώς βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια ασύμμετρη απειλή και όλα υποδεικνύουν ότι τα εμβόλια, ακόμη και το ρωσικό και τα κινεζικά, είναι αποτελεσματικά τουλάχιστον στην αποτροπή της βαριάς νόσου, μοναδικός στόχος πρέπει να είναι η κατά το δυνατόν ταχύτερη παρασκευή όσο περισσότερων εμβολιαστικών δόσεων γίνεται. Πρέπει επίσης να διοχετευθούν άμεσα όπου η υγειονομική κρίση είναι σοβαρότερη, ακόμη και αν αυτό επιβάλλει ότι θα τα στερηθούν τα πλουσιότερα κράτη, που αγόρασαν τη μερίδα του λέοντος. Προφανώς κάθε χώρα θέλει να εμβολιάσει τους πολίτες της κατά προτεραιότητα. Οταν όμως υπάρχει επαρκής εμβολιαστική κάλυψη του πληθυσμού, κυρίως των πιο ευάλωτων, μπορεί να επιβραδύνει την εμβολιαστική εκστρατεία, ιδιαίτερα αν ήδη είχε μεγάλο αριθμό λοιμώξεων. Οταν η υφήλιος απειλείται είναι επιτακτική μια έγκαιρη και επιθετική επέμβαση. Και μια μικρή καθυστέρηση μπορεί να κοστίσει ανθρώπινες ζωές. Η στάση αναμονής μέχρι την επιβεβαίωση της υπερμεταδοτικότητας ενός μεταλλαγμένου στελέχους ίσως του επιτρέψει να προκαλέσει όλεθρο.

Ακόμη και αν αυτοί οι φόβοι διαψευστούν, η παγκόσμια κοινότητα θα βρεθεί σε καλύτερη κατάσταση, αφού θα έχουν εμβολιαστεί περισσότεροι. Οπως όλες οι πανδημίες και η σημερινή θα λήξει είτε όταν μολυνθούν εκατομμύρια ή δισεκατομμύρια άνθρωποι είτε όταν εμβολιαστούν. Αυτή τη φορά, οι παγκόσμιοι ηγέτες έχουν τη δυνατότητα αποτροπής ενός αποκαλυπτικού μέλλοντος, όμως τα χρονικά περιθώρια στενεύουν.

EPA / ANDY RAIN

Βρετανοί απολαμβάνουν τον ήλιο σε πάρκο του Λονδίνου την περασμένη Δευτέρα. Στη χώρα, η οποία έχει σημειώσει εξαιρετικές επιδόσεις στον τομέα του εμβολιασμού, υπήρχε μια σχετική ανεμελιά μέχρι πρότινος. Τις τελευταίες ημέρες, όμως, και εκεί οι λοιμώξεις από COVID-19 αυξάνονται.

Εφιάλτες από Ινδία και Βιετνάμ

Ελπίδα όλων είναι ότι τα χειρότερα της πανδημίας ανήκουν στο παρελθόν και η παγκόσμια κοινότητα αφήνει οριστικά πίσω της τον εφιάλτη της τελευταίας διετίας. Είναι άραγε μια ρεαλιστική προσδοκία ή μόνο ευσεβείς πόθοι; Η απάντηση είναι δύσκολη και επισφαλής, κυρίως εξαιτίας της αύξησης των μεταλλαγμένων στελεχών του κορωνοϊού. Πολλά ασιατικά κράτη, αλλά και η Βρετανία, βιώνουν τις τελευταίες εβδομάδες σημαντική αύξηση των λοιμώξεων. Πιθανώς πιο ενδεικτική της δυναμικής που αναπτύσσεται είναι η περίπτωση του Βιετνάμ, πρωταθλητή στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης, τουλάχιστον στην αρχή. Τα πράγματα όμως άλλαξαν και η χώρα καταγράφει καθημερινά ρεκόρ κρουσμάτων, εξέλιξη που αποδίδεται στη διασπορά μιας υβριδικής μετάλλαξης. Πρόκειται για ένα νέο στέλεχος κορωνοϊού, με γενετικά χαρακτηριστικά τόσο της βρετανικής όσο και της ινδικής μετάλλαξης. Ο Νγκουέν Τραν Λονγκ, υπουργός Υγείας της χώρας, χαρακτήρισε το νέο στέλεχος «εξαιρετικά επικίνδυνο» κυρίως λόγω της ιδιαίτερης ευκολίας αερογενούς μετάδοσης που διαθέτει. Αναζωπύρωση της πανδημίας καταγράφεται στην Ταϊλάνδη και στη Μαλαισία.

Μια πιθανή ερμηνεία για την αύξηση των κρουσμάτων σε αυτά τα κράτη θα ήταν η επικράτηση μεταλλαγμένων στελεχών αλλά και η αναλογικά περιορισμένη εμβολιαστική κάλυψη των πολιτών. Αυτό, ωστόσο, δεν ισχύει για τη Βρετανία, πρωταθλήτρια των εμβολιασμών, όπου έχει εμβολιαστεί και με τις δύο δόσεις περίπου το 38,21% των ενηλίκων. Παρά το εντυπωσιακό ποσοστό των ατόμων με πλήρη ανοσία, οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την έναρξη ενός ακόμα πανδημικού κύματος. Μπορεί την Τρίτη το Ηνωμένο Βασίλειο να μην κατέγραψε ούτε ένα θάνατο από κορωνοϊό για πρώτη φορά μετά τον περασμένο Ιούλιο, αλλά τα νέα κρούσματα αυξάνονται καθημερινά κυρίως λόγω της ινδικής μετάλλαξης που ευθύνεται για το 75% των νέων λοιμώξεων.

Δύσκολος γρίφος για τον Σι Τζινπίνγκ το δημογραφικό

Καθώς η Κίνα γηράσκει προτού πλουτίσει, η επίσημη πολιτική άλλαξε από το ένα στα δύο, τώρα στα τρία παιδιά ανά οικογένεια

Των **VIVIAN WANG**
και **RUSSELL GOLDMAN**
THE NEW YORK TIMES

Καθώς η Κίνα ανακοίνωσε την περασμένη Δευτέρα ότι κάθε ζευγάρι θα μπορούσε στο εξής να έχει μέχρι τρία παιδιά, αντί για δύο όπως ίσχυε μέχρι τότε, τα κρατικά μέσα ενημέρωσης εγκωμίαζαν τη νέα πολιτική ως μείζονα αλλαγή για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης. Σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού, όμως, οι ανακοινώσεις προκάλεσαν αισθήματα αγανάκτησης. Οι γυναίκες ανησυχούν ότι η απόφαση θα επιδεινώσει τις διακρίσεις από τους εργοδότες, που είναι απρόθυμοι να πληρώσουν την άδεια μητρότητας. Οι νέοι καταγγέλλουν ότι ήδη δυσκολεύονται να βρουν εργασία και να φροντίσουν τον εαυτό τους, ιδίως αν έχουν να φροντίσουν ένα παιδί, πόσο μάλλον τρία, ενώ οι γονείς που ανήκουν στην εργατική τάξη δήλωσαν ότι η οικονομική επιβάρυνση θα ήταν αφόρητη.

«Κατηγορηματικά όχι, δεν θα κάνουμε και άλλο παιδί», λέει ο Χου Νταϊφάνγκ, πρώην εσωτερικός μετανάστης στην επαρχία Σετσουάν. Στα 35 του χρόνια, ο Χου ήδη δυσκολεύεται να τα βγάλει πέρα, ιδιαίτερα αφότου αρρώστησε η μητέρα του και δεν μπορεί πλέον να βοηθάει στην ανατροφή των δύο παιδιών του ζευγαριού. «Απλώς επιβιώνουμε, δεν ζούμε πραγματικά», μας δηλώνει. Για πολλούς Κινέζους, οι ανακοινώσεις της Δευτέρας απλώς υπενθύμισαν ένα πρόβλημα που ήταν πασίγνωστο από καιρό: την ακραία ανεπάρκεια του κινεζικού κοινωνικού κράτους και των νομικών εγγυήσεων που θα ενθάρρυναν τα ζευγάρια να αποκτήσουν περισσότερα παιδιά. Στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης Weibo, οι χρήστες παραπονούνταν για τις αυξανόμενες εκπαιδευτικές δαπάνες, τα ενοίκια που εκτοξεύονται στα ουράνια και τα παρατεταμένα ωράρια, που εμποδίζουν την εκπλήρωση των γονεϊκών καθηκόντων. Επεσήμαιναν επίσης την έλλειψη παιδικών σταθμών, κάτι που μεταφέρει αποκλειστικά στους γονείς ή στους παππούδες και στις γιαγιάδες το βάρος της φροντίδας τους. Είναι αλήθεια ότι η κυβέρνηση υποσχέθηκε ότι θα λάβει μέτρα για τη στήριξη των νοικοκυριών, αλλά δεν υπήρξαν, μέχρι στιγμής, συγκεκριμένες ανακοινώσεις επί του θέματος.

Οι κινήσεις του Κ.Κ. Κίνας και το πρόβλημα του κόστους στέγασης, εκπαίδευσης και περίθαλψης.

Μετά τις αποτυχημένες πολιτικές του Μάο Τσετούνγκ για το «Μεγάλο Αλμα προς τα Εμπρός» και την Πολιτιστική Επανάσταση, το 1978 η ηγεσία του ΚΚΚ αναζήτησε τρόπους για να επιβραδύνει την ανάπτυξη του πολυπληθέστερου έθνους του κόσμου, που πλησίαζε το ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους. Τα γραφεία οικογενειακού προγραμματισμού ενθάρρυναν τα ζευγάρια να κάνουν ένα παιδί ή το πολύ δύο. Ορισμένες περιοχές προχώρησαν περισσότερο και άρχισαν να εφαρμόζουν τον κανόνα του «ενός παιδιού». Το 1980, το Κομουνιστικό Κόμμα επέβαλε στα 38 εκατομμύρια μέλη του να κάνουν μόνο ένα παιδί. Το μέτρο αυτό σταδιακά επεκτάθηκε και αποσκοπούσε στον περιορισμό της πληθυσμιακής αύξησης στο μηδέν έως το 2000. Η πολιτική άρχισε να εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο, με ορισμένες εξαιρέσεις σε εθνοτικές μειονότητες και αγροτικές οικογένειες. Το Εθνικό Λαϊκό Συνέδριο ενέκρινε στη συνέχεια, το 1982, το νέο σύνταγμα, στο οποίο για πρώτη φορά καθιερώθηκε ο έλεγχος των γεννήσεων ως καθήκον κάθε Κινέζου πολίτη.

EPA / WU HONG

Τρίτο παιδί; Η πλειονότητα των Κινέζων που ανήκουν στην εργατική τάξη, και τα βγάζουν ήδη δύσκολα πέρα, ούτε που το συζητάει.

Η δημογραφική ανάπτυξη όντως επιβραδύνθηκε, αλλά οι επιπτώσεις ήταν σοβαρές και πολυεπίπεδες. Στην επαρχία Γκουανγκσί το 2003, όπου οι κανονισμοί οικογενειακού προγραμματισμού εφαρμόζονταν αυστηρά, οι γονείς που προσπαθούσαν να αποκτήσουν σώνει και καλά γιους, πουλούσαν τις κόρες τους στη μαύρη αγορά. Σύμφωνα με Κινέζο ακαδημαϊκό, την εποχή εκείνη, το 80% των μωρών που «διακινούνταν» ήταν κορίτσια. Το 2008, καθώς ο κινεζικός πληθυσμός άρχιζε να γερνάει προτού καταφέρει να πλουτίσει, Κινέζοι αξιωματούχοι δήλωσαν ότι θα αρχίσουν να μελετούν πώς να σταματήσει ο περιορισμός του ενός παιδιού ανά οικογένεια, αλλά προειδοποίησαν ότι τυχόν αλλαγές θα γίνουν σταδιακά. Αν και η επιβολή της πολιτικής είχε ήδη χαλαρώσει σε πολλά μέρη της χώρας, εξακολουθούσαν να υπάρχουν αναφορές για αναγκαστικές στειρώσεις και αμβλώσεις. Στη συνέχεια, το 2014, η κυβέρνηση επέτρεψε στα ζευγάρια να κάνουν δύο παιδιά εάν ένας από τους γονείς είναι μοναχοπαίδι. Τελικά, το 2015 η Κίνα σταμάτησε πλήρως την πολιτική για το ένα παιδί καθώς ανακοίνωσε πως όλα τα παντρεμένα ζευγάρια θα έχουν το δικαίωμα να κάνουν δύο παιδιά. Η ανακοίνωση αυτή ήταν το πρώτο βήμα στην αντιμετώπιση της ταχείας γήρανσης της εργατικής τάξης. Κινέζοι ακαδημαϊκοί προειδοποίησαν τους ηγέτες της χώρας το 2020 πως η πρακτική ελέγχου του οικογενειακού προγραμματισμού για δεκαετίες οδήγησε σε απότομη μείωση της αύξησης του πληθυσμού, θέτοντας την Κίνα σε κίνδυνο για πιθανές δημογραφικές, οικονομικές, ακόμη και πολιτικές κρίσεις στο εγγύς μέλλον. Οι ερευνητές προειδοποιούν πως η μείωση του ρυθμού των γεννήσεων, μαζί με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής, σημαίνει ότι σύντομα θα υπάρχουν πολύ λίγοι εργαζόμενοι για να υποστηρίξουν τον τεράστιο γηράσκοντα κινεζικό πληθυσμό.

Η νέα αλλαγή πολιτικής ήρθε λίγες εβδομάδες αφότου τα στοιχεία της απογραφής έδειξαν ότι έλαβαν χώρα μόλις 12 εκατομμύρια γεννήσεις τον προηγούμενο χρόνο – ο χαμηλότερος αριθμός από το 1961. Σύμφωνα με την κινεζική κυβέρνηση, η νέα πολιτική «θα βοηθήσει στη βελτίωση της δομής του πληθυσμού της χώρας και στην εφαρμογή μιας εθνικής στρατηγικής για την ενεργή ανταπόκριση στη γήρανση του πληθυσμού».

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Πάρε και το Euro γίγαντα Καντέ

Ο Γάλλος μέσος κάνει τα πάντα στο γήπεδο τόσο καλά ώστε τα κάνει να μοιάζουν εύκολα

Κάνω ποδοσφαιρική αποτοξίνωση πριν την έναρξη του Euro και δεν βλέπω τα φιλικά ματς που γίνονται παντού στην Ευρώπη – ρίχνω μια ματιά μόνο στα στιγμιότυπα των αγώνων τους. Θα γράψω πολλά για το Euro όταν αρχίσει: για την ώρα περιορίζω τις παρατηρήσεις μου σε γενικότερα πράγματα και όχι τόσο σε αγωνιστικά. Μου έχει ωστόσο μείνει μια εκκρεμότητα, που συνδέει την προηγούμενη μεγάλη ποδοσφαιρική διοργάνωση (δηλαδή το Τσάμπιονς λιγκ που μόλις τελείωσε) με την επόμενη (δηλαδή το Euro που θα ξεκινήσει). Αναφέρομαι στη μη συμμετοχή του Νγκολό Καντέ στην καλύτερη ενδεκάδα του Τσάμπιονς λιγκ. Κάποιος θα έλεγε ότι είναι αυτό που λέμε «τρολιά», ένα γιγάντιο καλαμπούρι που κάποιοι έκαναν στον

Κάποιοι προπονητές τον έχουν ταλαιπωρήσει χωρίς να έχουν καταλάβει πως χάρη σε αυτόν έκαναν την τύχη τους.

MVP του τελικού της διοργάνωσης. Αλλά δεν είναι: είναι μάλλον η απόδειξη ότι οι κρίσεις για τους παίκτες είναι άδικες κι ας στηρίζονται σε ψηφοφορίες. Η προτίμηση των πολλών δεν είναι απαραίτητα και μια δίκαιη απόφαση. Κι ο Καντέ το γνωρίζει καλά.

Στις μέρες που προηγήθηκαν ο Καντέ είχε την τιμητική του. Αναγνωρίστηκε ως ο καλύτερος όλων στον τελικό του Τσάμπιονς λιγκ, μολονότι δεν ήταν ο σκόρερ του ματς. Ο Ακης Ζήκος έλεγε την περασμένη Κυριακή ότι ο Καντέ παίζει σε μια θέση που ο ίδιος δημιούργησε και της οποίας ίσως είναι ο μοναδικός κάτοχος στον κόσμο – ας την πούμε «θέση Καντέ». Ο τρομερός αυτός παίκτης δεν είναι αμυντικός χαφ, διότι είναι εντελώς άδικο να πεις ότι περιορίζεται απλά στην κάλυψη της άμυνας παρόλο που αυτό το κάνει πανέυκολα. Δεν είναι επίσης ένας απλός box to box μέσος από αυτούς που μάθαμε να αποκαλούμε «οκτάρια» διότι κάνει πολλά περισσότερα από το να κουβαλάει τη μπάλα από την μια πλευρά του γηπέδου στην άλλη. Ο Καντέ μπορεί να μην σκοράρει πολύ, αλλά τα κάνει όλα. Και τα κάνει τόσο καλά ώστε τα κάνει να μοιάζουν εύκολα. Κι αυτός είναι ο λόγος, που συχνά πυκνά η προσφορά του δεν αναγνωρίζεται: όχι μόνο από τον κόσμο που ψηφίζει «σούπερ σταρ» ή από τους δημοσιογράφους που παίρνουν αποφάσεις πρωτότυπες, προσπαθώντας να δείξουν ότι καταλαβαίνουν κάποιοι παραπάνω, αλλά και από τους προπονητές του. Κάποιοι τον έχουν ταλαιπωρήσει χωρίς να έχουν καταλάβει πως χάρη σε αυτόν έκαναν την τύχη τους.

Ο Καντέ από τότε που πάτησε το πόδι του στην Αγγλία κερδίζει τίτλο κάθε χρόνο, σε όποια ομάδα κι αν αγωνίζεται!

Ο Σάρι, όταν πήγε στην Τσέλσι, ενώ είχε τον Καντέ ζήτησε από τον Αμπράμοβιτς να του πάρει τον Ζιορζίνιο από τη Νάπολι – ένα παίκτη που πασάρει γρήγορα, παίζει μπροστά από την άμυνα και που ο ίδιος θεωρούσε απαραίτητο για το παιγνίδι του. Δεν έβγαλε ποτέ τον Καντέ από την ενδεκάδα, αλλά του άλλαξε ρόλο. Το ίδιο έκανε κι ο Λάμπαρντ που τον χρησιμοποιούσε πιο πολύ κι αυτός σαν έμβολο στο 4-3-3, περιορίζοντας το χώρο δράσης του. Στην Αγγλία ο μόνος που τον κατάλαβε απόλυτα, πριν τον Τούχελ που του επέτρεψε την απόλυτη ελευθερία κινήσεων, ήταν ο Κλάουντιο Ρανιέρι που ακόμα λέει πως το μισό πρωτάθλημα της Λέστερ το χρωστάει σε αυτόν. Εχει δίκιο: ο Καντέ είναι ένας απίθανος μαγνήτης τίτλων που από τότε που πάτησε στο νησί κερδίζει κάτι κάθε χρόνο σε όποια ομάδα κι αν αγωνίζεται! Το «πρωτάθλημα θαύμα» με τη Λέστερ το 2015 διαδέχτηκε η κατάκτηση της Πρέμιερ Λιγκ και την επόμενη σεζόν με την Τσέλσι. Ακολούθησε ένα κύπελλο Αγγλίας το 2017-18, το Γιουρόπα Λιγκ το 2018-19, το Τσάμπιονς Λιγκ φέτος. Κι ένα Παγκόσμιο κύπελλο με την Γαλλία το 2018 που κανείς βέβαια δεν του πίστωσε: όλοι μιλούσαμε για τον Γκριεζμάν, τον Πογκμπα, τον Εμ Παπέ. Αλλά δεν νομίζω πως ο Καντέ παρεξηγήθηκε.

Πάντα είναι το μυστικό

Αυτή την εβδομάδα γράφτηκαν πολλά για αυτόν. Για τα δύσκολα παιδικά του χρόνια, την μεταγραφή του στην Καέν, την επιλογή της Λέστερ που πλήρωσε μόλις 7 εκατομμύρια για να τον αποκτήσει, τα προβλήματα τραυματισμών μετά το μουντιάλ, την τρομερή του συνεισφορά στο παιγνίδι της Τσέλσι, την αλλαγή του ρόλου του από τον Τούχελ – αλλαγή που στάθηκε ένα από τα μυστικά της τελικής επιτυχίας της ομάδας που έγινε πρωταθλήτρια Ευρώπης. Κι αφού όλα αυτά τα διαβάσαμε (γράφτηκαν μάλιστα σε όλη την Ευρώπη…) στο τέλος της ανάγνωσής τους ανακαλύψαμε πως δεν υπήρχε χώρος για αυτόν στην ενδεκάδα της χρονιάς του Τσάμπιονς λιγκ. Την αποτελούν ο Μεντί, ο Γουόκερ, ο Ντίας, ο Ρούντιγκερ, ο Αθπιλικουέτα, ο Γκουντογκάν, ο Ζορζίνιο, ο Φόντεν, ο Χάαλαντ, ο Εμ Παπέ κι ο Σαλάχ. Η δικαιολογία ήταν ότι έλειψε φέτος σε κάμποσα ματς. Όμως ο πραγματικός λόγος είναι ότι οι πιο πολλοί ποδοσφαιρόφιλοι δεν έχουν μάθει να εκτιμούν παίκτες σαν αυτόν. Όταν καλούνται να πουν τα ονόματα των καλύτερων, σκέφτονται πάντα παίκτες πιο λαμπερούς.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΠΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

Γεμάτο γήπεδο, άδεια στατιστική

Η έλλειψη των στατιστικών δεν βοηθά την κατανόηση της προσφοράς, αλλά το ποδόσφαιρο δυστυχώς δεν είναι σπορ στατιστικής. Τα στατιστικά στο μπάσκετ εξηγούν το παιγνίδι, στο ποδόσφαιρο (χωρίς να είναι άχρηστα) απλά καταγράφουν μια γενική εντύπωση. Στο μπάσκετ μετρούν κλεψίματα, τάπες, ριμπάουντ κάνοντας μάλιστα διακρίσεις σε αμυντικά και επιθετικά. Η δουλειά του παίκτη αναδεικνύεται. Αλλά το μπάσκετ από τη φύση του ως σπορ έχει αρκετή δημιουργία και κατ' επέκταση και αρκετή άμυνα: το παιγνίδι μπορεί να «τεμαχιστεί» και η προσφορά του παίκτη στον ένα ή στον άλλο τομέα είναι μετρήσιμη και γιατί ο χρόνος που η ομάδα παίζει επίθεση ή άμυνα είναι συγκεκριμένος. Στο ποδόσφαιρο όλα μπλέκουν με αποτέλεσμα τα περίφημα «μικρά» να χάνονται. Δεν έχει νόημα π.χ. να μετράς τις φορές που κάποιος κερδίζει τη μπάλα, αν τη δίνει λάθος. Πως να μετρήσεις στη στατιστική την κίνηση χωρίς τη μπάλα που είναι απαραίτητη; Δεν υπάρχει η έννοια του ριμπάουντ (αν και ριμπάουντ υπάρχει) διότι οι επιθέσεις είναι ελάχιστες σε σχέση με το συνολικό χρόνο που ένα ματς κρατάει. Οποιος παίζει λίγο (ακουμπάει π.χ. δέκα φορές τη μπάλα και βάζει δυο γκολ) μοιάζει πιο χρήσιμος από τον Καντέ που την ακουμπά πενήντα φορές μακριά από την περιοχή. Το ότι αν αυτός δεν το κάνει, δύσκολα θα σκοράρει κι ο συμπαίκτης του, δεν έχει στατιστικό αποτύπωμα. Ο Καντέ δεν θα μπορούσε να παίξει μπάσκετ: είναι μόλις 1,68. Αλλά έχει μάθει να παίζει ποδόσφαιρο χωρίς να τον νοιάζουν οι ατομικές διακρίσεις. Δεν περιμένει μπράβο από κανένα: απλά σηκώνει κούπες. Μακάρι αυτός ο γίγαντας του 1,68 να πάρει και το Euro. Μπας κι αρχίσουμε να υποπτευόμαστε ότι έχουμε μπροστά ματς ένα από τους καλύτερους παίκτες όλων των εποχών. Και, θαμπωμένοι από τη χρυσόσκονη του μοντέρνου ποδοσφαίρου μας, δεν τον βλέπουμε...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Τιμούρ Κετσπάγια

Ισόβαθμη η Ανόρθωση στην πρώτη θέση, μέχρι εκεί που έφθασε το περσινό πρωτάθλημα και κατάκτηση του κυπέλλου φέτος, έστω με αποτυχία στη διεκδίκηση του τίτλου, η (πρώτη) διετία Τιμούρ Κετσπάγια παίρνει πρόσημο θετικό στον απολογισμό της. Άλλη μια διετία έχει ήδη ξεκινήσει, με τη σχετική ανακοίνωση της ανανέωσης συνεργασίας των δύο πλευρών μέχρι το 2023. Σαφώς με πολύ πιο ψηλό βαθμό δυσκολίας, με πολύ πιο μεγάλες απαιτήσεις ως προς τους αγωνιστικούς στόχους για να είναι ξανά θετικό το πρόσημο του επόμενου απολογισμού για τον Κετσπάγια.

* * * * *

Περί μετεγγραφών

Γίνεται χαμός με τις φημολογούμενες μετεγγραφές. Από ονόματα άλλο τίποτα. Υπάρχει και μια έντονη τάση από μας τους λειτουργούς των ΜΜΕ να βομβαρδίζουμε συνεχώς το κοινό με ονόματα. Έτσι γίνεται σε τέτοιες περιόδους. Συνηθισμένο το φαινόμενο. Δημοκρατία πάντως έχουμε. Ο καθένας μπορεί να γράφει ό,τι θέλει. Στο τέλος θα γίνει ο απολογισμός.

* * * * *

ΑΠΟΕΛ - ρίσκο

Οι περισσότεροι αν όχι όλοι από τους επικριτές του προέδρου του ποδοσφαιρικού ΑΠΟΕΛ, επικεντρώνονται στο ψηλό κόστος των δύο μεταγραφών (Κβιλιτάια – Οκριασβίλι) και σε συνδυασμό με το οικονομικό πρόβλημα στην ποδοσφαιρική εταιρεία των γαλαζοκιτρίνων. Δεδομένη η οικονομική ζημιά και στενότητα και ειδικά σε σχέση με άλλα χρόνια. Δεδομένη και η ανάγκη επανόδου του ΑΠΟΕΛ σε πρωταγωνιστική πορεία όπως και το αναγκαίο ρίσκο σε σχέση με την ανάγκη πραγματοποίησης κάποιων ποιοτικών μεταγραφών. Το θέμα είναι η δυνατότητα διαχείρισης της κατάστασης σε περίπτωση αποτυχίας υλοποίησης των στόχων της επόμενης περιόδου. Και αυτό μόνο ο χρόνος θα το δείξει.

* * * * *

Φαμπιάνο

Ολες οι ομάδες του πρώην ΠΟΚ ενδιαφέρονται για Φαμπιάνο. Ο ΠΑΟ μάλιστα τον θέλει για αναπληρωματικό! Αυτά γράφουν οι εξ Ελλάδος συνάδελφοι. Ανεξαρτήτως με όλα αυτά ο Βραζιλιάνος με βάση και τις δηλώσεις του μάνατζερ του είναι περιζήτητος και ενδεχομένως να υπάρξουν προτάσεις που να είναι σοβαρές. Υπάρχει αρκετός χρόνος μέχρι να λήξει η μετεγγραφική περίοδος.

* * * * *

Μαργκάσα, Μαυρίας

Ο Ρενάτο Μαργκάσα δεν έκανε στην Ανόρθωση ούτε σαν μπακ-απ; Ούτε ο Χάρης Μαυρίας για την Ομόνοια; Δεν αναμένεται απάντηση στα ερωτήματα. Απλώς υποβάλλονται ως δικαιολογημένες για το μέσο φίλαθλο, απορίες.

* * * * *

Ο Μάριος Ηλία

Εξαιρετικός ποδοσφαιριστής ο Μάριος Ηλία. Όποια ομάδα... μεγαλύτερων στόχων τον αποκτήσει θα ωφεληθεί. Θα είναι παράξενο να μείνει στον Εθνικό ο παίκτης μετά από μια τέτοια χρονιά. Το συμβόλαιο του ολοκληρώνεται το Μάιο του 2022.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ενα θεματάκι με τις προτεραιότητες

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Θα σου έλεγα ότι έσπασε τον κουμπαρά, έσκισε το μαξιλάρι, τα ξέθαψε από το χωράφι ή τα κληρονόμησε από την θεία του στην Αυστραλία… αλλά δεν είμαι σίγουρος πώς ν' απαντήσω στο hot ερώτημα της εβδομάδας «πού βρήκε ο Πρόδρομος τα λεφτά;». Να σου πω ότι τα βρήκε δανεικά, συμφώνησε με ξένα επενδυτικά funds, πούλησε μετοχές στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης βλέποντας τον δείκτη της Down Jones, ν' ανεβοκατεβαίνει, έκλεισε ένα μεγάλο επιχειρηματικό ντιλ… πάλι δεν είμαι σίγουρος.

Δεν γνωρίζω πού τα βρήκε τα λεφτά, όπως και δεν γνωρίζω πώς διαχειρίζεται τα οικονομικά της η κάθε εταιρεία ανεξαρτήτως του χώρου που δραστηριοποιείται. Αυτό που γνωρίζω ότι υπάρχουν ελεγκτές, λογιστές και οι αρμόδιες υπηρεσίες του Κράτους οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ψάχνουν την όποια οικονομική ατασθαλία εάν προκύπτει. Ξέρω επίσης ότι οι μέτοχοι της εταιρείας του ΑΠΟΕΛ αρχές της εβδομάδας, ενημερώθηκαν, συναίνεσαν και το 99% τον ανέδειξε ξανά πρόεδρο. Και στη συνέλευση εκεί, ανάμεσα στους παρευρισκόμενους υπήρχαν όλων των ειδών οι ειδικότητες περί των οικονομικών θεμάτων.

Γνωρίζω ότι ο ίδιος ο κύριος Πετρίδης, μίλησε δημόσια για το κούρεμα του χρέους των ομάδων προς το Κράτος όπως επίσης ότι ήρθαν σε διακανονισμό με την Κυβέρνηση για τη διευθέτηση του υπόλοιπου χρέους με 180 δόσεις σε βάθος δεκαπενταετίας (!!).

Γνωρίζω επίσης ότι η εκάστοτε κυβέρνηση για μια ακόμη φορά αντί ν' αντιμετωπίσει την διαχρονική κακοδιαχείριση που παρατηρείται στο κυπριακό ποδόσφαιρο που επιβαρύνει τα δημόσια ταμεία, διαιωνίζει το πρόβλημα προβαίνοντας για μια ακόμη φορά σε κούρεμα χρέους.

Ξέρω και κατανοώ πλέον πολύ καλά, ότι ζω σε μια χώρα που οι πολίτες γενικώς, έχουν προ πολλού χάσει τις προτεραιότητές τους ως προς το τι εστί σημαντικότητα.

Το ν' αναρωτιέται κανείς πώς κάποιος επιχειρηματίας που ηγείται μιας μεγάλης ομάδας βρήκε τα λεφτά είναι ενδεχομένως εύλογο και φυσιολογικό.

Το να ενίσταται, να διαμαρτύρεται και να ζητά απαντήσεις και καταμερισμό ευθυνών ένας πολίτης γι' αυτό το θέμα και να μην έχει ποτέ διαμαρτυρηθεί, φωνάξει, διαδηλώσει, αντισταθεί, απαιτήσει μετά από αλλεπάλληλα οικονομικής φύσεως σκάνδαλα που ταλαιπώρησαν τον τόπο και το μέλλον των νέων γενεών δημιουργεί ένα θέμα. Το οποίο είναι πασιφανές και έχει να κάνει με την αξιολόγηση της σημαντικότητας. Τόσο της ουσίας, όσο και των ερωτημάτων που τίθενται και συζητιούνται…

Ιστορίες του καλοκαιριού

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Δεν χρειαζόταν να αποκτήσει σε μια βραδιά η ομάδα του ΑΠΟΕΛ τους δύο γεωργιανούς Κβιλιτάια και Οκριασβίλι, για να αποδειχθεί πως στη διάρκεια μιας μεταγραφικής περιόδου καταγράφονται κινήσεις – εκπλήξεις, με βάση τις εκτιμήσεις ή τις προβλέψεις, ως προς την κατάληξη κάποιων μεταγραφικών ιστοριών ή και σεναρίων. Και είναι από τέτοιες κινήσεις, με έντονο το στοιχείο του απρόβλεπτου ή της έκπληξης, που έχουν αναδειχθεί εδώ και χρόνια, οι περίοδοι μεταγραφών ως οι αγαπημένες περίοδοι των κύπριων φιλάθλων. Πολύ περισσότερο αν υπολογίσουμε και την αγαπημένη συνήθεια του κύπριου φίλαθλου – οπαδού, να διατηρεί, να εκφράζει άποψη αλλά και να ασκεί κριτική σε σχέση με τις όποιες αποφάσεις.

Μάλλον δεδομένο πως ανάλογες κινήσεις και «ηχηρές» μεταγραφές θα ακολουθήσουν και άλλες. Είμαστε ακόμη στο ξεκίνημα της φετινής καλοκαιρινής περιόδου μεταγραφών και ήδη ο πήχης των προσδοκιών έχει ανέβει, πολύ περισσότερο ο ανταγωνισμός. Καλό είναι λοιπόν να γίνει για μια ακόμη φορά η υπενθύμιση, πως μοναδικό αξιόπιστο κριτήριο για την οποιαδήποτε μεταγραφή είναι το γήπεδο. Ηχηρή ή όχι, με ψηλό κόστος ή με… ψίχουλα ευρώ, με καλό βιογραφικό ή άγνωστος κάποιος ποδοσφαιριστής, τίποτα απ' όλα αυτά δεν καθορίζει από μόνο του την επιτυχία ή όχι μιας μεταγραφής. Σαφώς, ένας παίκτης με καλό βιογραφικό το οποίο δικαιολογεί και ένα ψηλό σε κόστος συμβόλαιο, έχει περισσότερες πιθανότητες να αποδειχθεί πετυχημένη μεταγραφή, τα παραδείγματα, ωστόσο, είναι πολλά τα τελευταία χρόνια, με αντίθετη την κατάληξη. Ασφαλώς και η απόκτηση ενός ποδοσφαιριστή, χωρίς το αξιοπρόσεκτο βιογραφικό, συγκεντρώνει λιγότερες πιθανότητες να μην ανταποκριθεί στις προσδοκίες, ειδικά ομάδων με πρωταγωνιστικούς στόχους, πολλοί όμως τέτοιοι ποδοσφαιριστές, αναδείχθηκαν κορυφαίοι και συνέδεσαν το όνομά τους, με τεράστιες επιτυχίες ομάδων, είτε σε εγχώριες, είτε σε ευρωπαϊκές διοργανώσεις.

Καλές οι εκπλήξεις, οι «βόμβες» τα μπαμ και τα μπουμ, καλά τα πειράγματα μεταξύ φιλάθλων και αναλόγως νικητών και ηττημένων στη διεκδίκηση μεταγραφικών στόχων, μακάρι πολλοί καλοί, θεωρητικά έστω, ποδοσφαιριστές να έρθουν αυτό το καλοκαίρι στην Κύπρο, υπομονή και αυτοσυγκράτηση όμως, γιατί πολλές φορές τα δεδομένα ανατρέπονται όταν οι πετυχημένες μεταγραφές, κληθούν να επιβεβαιώσουν τη… φήμη τους εντός του αγωνιστικού χώρου.

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-0,5%	1,57%	0,47%	0,43%	-0,74%	1,47%	-0,53%	3,04%	-0,71%

ΔΙΕΘΝΗ

Προβλέπουν ισχνή ανάκαμψη αγοράς εργασίας έως το 2023

Σελ. 11

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ

Κύμα αύξησης τιμών στην ελληνική αγορά

Οι αυξήσεις τιμών σε πρώτες ύλες και μεταφορές διεθνώς φτάνουν πλέον και στο «καλάθι της νοικοκυράς». Τα σούπερ μάρκετ στην Ελλάδα προειδοποίησαν πως μέχρι στιγμής το λιανεμπόριο και οι προμηθευτές έχουν απορροφήσει τις ανατιμήσεις, αλλά αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί. **Σελ. 8**

ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

Δημοσιονομική πειθαρχία στην Ε.Ε. θέλει ο Σόιμπλε

Η κοινωνική ειρήνη στην Ευρώπη προϋποθέτει επιστροφή στη δημοσιονομική πειθαρχία, τονίζει σε άρθρο του στους Financial Times ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας και σημερινός πρόεδρος της Βουλής Β. Σόιμπλε, ζητώντας επιστροφή στη δημοσιονομική κανονικότητα. **Σελ. 10**

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Νέο τοπίο στην αγορά ακινήτων στην Ελλάδα

Αντίρροπες δυνάμεις θα επηρεάσουν την αγορά κατοικίας μετά την πανδημία στην Ελλάδα. Αρνητικοί παράγοντες είναι τα μειωμένα κεφάλαια των νοικοκυριών και η ανεργία. Στα θετικά καταγράφεται η ανάγκη για σύγχρονες κατοικίες και τα χαμηλά επιτόκια για στεγαστικά δάνεια. **Σελ. 12**

Δημοσιονομική στήριξη 2 δισ. για covid

Ποσοστό 9,5% του ΑΕΠ πολύ κοντά στο μέσο όρο στην Ε.Ε. – Ενίσχυση ρευστότητας με άλλα 1,7 δισ.

Τονωτικές ενέσεις δημοσιονομικού περιεχομένου ύψους περίπου 2 δισ. ευρώ, που αντιστοιχούν στο 9,5% ως ποσοστό του ΑΕΠ, έδωσε η Κύπρος από τον Μάρτιο του 2020 έως σήμερα, στο πλαίσιο των μέτρων στήριξης για αντιμετώπιση της πανδημίας. Το ποσοστό του 9,5% είναι λίγο πιο κάτω από τον μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση που φτάνει το 11,14% σύμφωνα με το «Statista». Τα δεδομένα, ωστόσο, φαντάζουν λίγο καλύτερα αν υπολογίσουμε το συνολικό ύψος του Προγράμματος που έχει δοθεί μέχρι στιγμής, το οποίο, ναι μεν περιλαμβάνει παρεμβάσεις δημοσιονομικού περιεχομένου που εκτιμώνται περίπου στα 2 δισ. ευρώ, αλλά υπάρχουν και παρεμβάσεις ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων γύρω στο 1,7 δισ. ευρώ. Το συνολικό ποσό φτάνει στα 3,7 δισεκατομμύρια ευρώ, άρα ως ποσοστό του ΑΕΠ αντιστοιχεί στο 17,6%. Τα σχέδια στήριξης μισθολογικού κόστους για επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζομένους, οι χορηγήσεις επιδομάτων, τα σχέδια ανέργων και άλλα λειτούργησαν θετικά στην οικονομία. Ευεργετικά λειτούργησε και το ότι η Κύπρος βρέθηκε με πλεόνασμα 600 εκατ. ευρώ στην αρχή της πανδημίας. **Σελ. 4**

Ε.Ε: Σχέδιο για φόρο ρύπων σε εισαγωγές προϊόντων

Στην προσπάθειά της να αναλάβει ηγετικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής χωρίς να καταφέρει πλήγμα στους παραγωγούς της, η Ευρωπαϊκή Ενωση σχεδιάζει να επιβάλει φόρο στις εισαγωγές χάλυβα, τσιμέντου και αλουμινίου από χώρες με πιο χαλαρή νομοθεσία σε ό,τι αφορά το περιβάλλον. Με μια πρωτοφανή κίνηση χωρίς προηγούμενο σε καμία άλλη χώρα στον κόσμο, η Κομισιόν προτίθεται να υιοθετήσει ένα σύστημα που θα αυξάνει το κόστος όσων εισαγόμενων προϊόντων ενοχοποιούνται ως είδη ρυπογόνων βιομηχανιών. **Σελ. 10**

Στο περίμενε των Βρετανών ο τουρισμός

Ελπίδες από τη Ρωσία

Στην αναμονή μέχρι τέλος Ιουνίου μπήκε ο τουρισμός μετά την απόφαση των Βρετανών να αφήσουν την Κύπρο εκτός πράσινης λίστας. Διοργανωτές ταξιδίων διέκοψαν τις κρατήσεις για διακοπές ηλίου και θάλασσας σε μεσογειακούς προορισμούς μέχρι το τέλος Αυγούστου. Το θετικό που κρατάμε, ο ρόλος των rapid test και η ελπίδα από τη Ρωσία. **Σελ. 6**

Στη Βουλή τα ΜΕΔ και οι εκποιήσεις

Προειδοποιήσεις από Ε.Ε.

Με τις εργασίες της νέας Βουλής τα νομοσχέδια που σκοπό έχουν την αλλαγή του πλαισίου των εκποιήσεων θα επιστρέψουν. Τραπεζικές πηγές εκτιμούν πως το Σεπτέμβριο θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο πως θα επιστρέψουν για να συνεχιστεί η συζήτηση που άφησαν οι προηγούμενοι βουλευτές στη «μέση». **Σελ. 5**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,42%**	**-0,05%**
Γερμανία	-0,19%	-0,02%
Γαλλία	0,15%	-0,02%
Ιταλία	0,89%	-0,04%
Ισπανία	0,46%	-0,02%
Ιρλανδία	0,17%	-0,03%
Ελλάδα	0,80%	-0,06%
Ην. Βασίλειο	0,84%	0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** *και* **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Αλληλοσύνδεση οικονομίας και πολιτικής

Η οικονομική διαχείριση έχει καταστεί πιο σύνθετη τις τελευταίες δεκαετίες, λόγω αριθμού παραγόντων, όπως η παγκοσμιοποίηση του εμπορίου, η ανάπτυξη των επικοινωνιών, των συγκοινωνιών και της τεχνολογίας, που οδηγούν σε αυξημένο βαθμό αλληλοεξάρτησης μεταξύ των χωρών. Ως επακόλουθο, έχουν αναδειχθεί υπερεθνικοί πολιτικοί σχηματισμοί, οι οποίοι φιλοδοξούν να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες γεωπολιτικού χαρακτήρα κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις με συντονισμένο και αποτελεσματικό τρόπο. Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της οποίας οι ρίζες, αμέσως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, στηρίζονται στην επιθυμία για μακροχρόνια διασφάλιση της ειρήνης. Σήμερα, 65 σχεδόν χρόνια μετά τη Συνθήκη της Ρώμης που δημιούργησε την τότε ΕΟΚ, η Ευρώπη φαίνεται να έχει κάνει ένα μικρό αλλά ουσιαστικό βήμα προς την πολιτική και οικονομική ένωση. Η συντονισμένη, έγκαιρη και δυναμική αντίδραση της ΕΕ στην κρίση της πανδημίας αποδεικνύει ότι οι Ευρωπαίοι ηγέτες σταδιακά κατανοούν πως εθνικές προσεγγίσεις δεν εξυπηρετούν τα μακροπρόθεσμα ενιαία συμφέροντά τους.

Κάτι ανάλογο, παρατηρείται και στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού. Συνολικά, 250 χρόνια μετά την ανεξαρτησία τους, οι ΗΠΑ έχουν προχωρήσει στη διαμόρφωση συντονισμένων ομοσπονδιακών πολιτικών που επέτρεψαν ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αντίδραση, στις πρόσφατες κρίσεις.

Για μικρές χώρες όπως η Κύπρος, είναι σημαντικό η οικονομική πολιτική να εξασκείται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής προοπτικής και στη βάση μιας μακροπρόθεσμης και εκλογικευμένης αντίληψης. Αυτό έχει δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, οι ψηφοφόροι θα πρέπει να επιλέγουν τους πολιτικούς τους αντιπροσώπους στη βάση αξιοκρατικών κριτηρίων π.χ. γνώσεις, εμπειρία και στρατηγική αντίληψη των εξελίξεων. Δεύτερο, οι πολιτικές αποφάσεις πρέπει να έχουν μακροχρόνιο ορίζοντα, πέραν δηλαδή των εκλογικών κύκλων και να λαμβάνουν υπόψη τις τεχνοκρατικές διαστάσεις.

Τα επόμενα δύο χρόνια, η προσφάτως εκλεγείσα Κυπριακή Βουλή, θα έχει να αντιμετωπίσει στο οικονομικό πεδίο ένα τιτάνιο έργο, με διττό στόχο. Πρώτο, την ανάκαμψη από την κρίση της πανδημίας, που θα απαιτήσει συνεχιζόμενη αλλά πιο στοχευμένη στήριξη των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, με τρόπο που να επιτρέπει σταδιακή αποπληρωμή του διευρυμένου δημόσιου χρέους. Δεύτερο, την προώθηση μεταρρυθμίσεων, που θα διευκολύνουν την προσαρμογή της χώρας στην κοινωνία του μέλλοντος και θα επιτρέψουν την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει το πρόγραμμα Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Οι πιο σημαντικές μεταρρυθμίσεις αφορούν το δημόσιο τομέα, την τοπική αυτοδιοίκηση, το σύστημα δικαιοσύνης, την ψηφιακή εξέλιξη και το περιβάλλον. Άλλα θέματα που θα δοκιμάσουν την αποτελεσματικότητα της Βουλής είναι οι εξελίξεις στο κυπριακό και στα θέματα ενέργειας μέσα στο γενικότερο πολιτικό οικονομικό πλέγμα και τις τουρκικές διεκδικήσεις. Ας ελπίσουμε ότι οι άγονες αντιπαραθέσεις που βιώσαμε στα πλαίσια της προεκλογικής εκστρατείας είναι πίσω μας και θα δώσουν τη θέση τους σε ένα γόνιμο διάλογο, με επίκεντρο τις προκλήσεις του μέλλοντος. Σε διαφορετική περίπτωση, οι εξελίξεις θα μας ξεπεράσουν.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.
Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

ΑΝΑΛΥΣΗ BLOOMBERG

Θετική απόφαση για το μέλλον του πλανήτη

Αυτή την εβδομάδα η κυβέρνηση του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν ανέστειλε την εξάσκηση των δικαιωμάτων γεώτρησης για άντληση πετρελαίου στην Αρκτική, τα οποία είχαν παραχωρηθεί τις τελευταίες ημέρες της θητείας Ντόναλντ Τραμπ, ώστε να δοθεί η δυνατότητα οι αξιωματούχοι να πραγματοποιήσουν νέα περιβαλλοντική ανάλυση των σχεδίων. Είναι ευπρόσδεκτο αυτό το ανανεωμένο ενδιαφέρον για την Αρκτική και τον ρόλο της για την κλιματική αλλαγή. Η περιοχή μπορεί να αποτελέσει καταλύτη για τη διαμόρφωση βελτιωμένων πολιτικών, δεδομένου ότι η θερμοκρασία της ανέρχεται τρεις φορές γρηγορότερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο τα τελευταία 50 χρόνια. Ο θαλάσσιος πάγος, που βοηθά στη ρύθμιση του κλίματος του πλανήτη ολόκληρου, συρρικνώνεται κατά 13% κάθε δεκαετία, όπως εκτιμά η NASA. Προσφάτως, αξιωματούχοι, που εκπροσωπούν τα οκτώ κράτη-μέλη του Αρκτικού Συμβουλίου (Καναδάς, Δανία, Φινλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία, Ρωσία, Σουηδία και ΗΠΑ) συναντήθηκαν στο Ρέικιαβικ, ενώ οι θερμοκρασίες εντός του αρκτικού κύκλου υπερέβησαν τους 30 βαθμούς Κελσίου, δημιουργώντας συνθήκες καύσωνα.

Ο Τζο Μπάιντεν ανέστειλε την εξάσκηση των δικαιωμάτων γεώτρησης για άντληση πετρελαίου στην Αρκτική.

Αυτό μεταμορφώνει την περιοχή, με τρομερές συνέπειες για την άγρια ζωή, τις κοινότητες, την ασφάλεια, ακόμη και τη δημόσια υγεία, δεδομένης της απειλής να αναδυθούν νέοι παθογόνοι παράγοντες.

Τα μέλη του Συμβουλίου απέχουν πολύ από το να περιορίσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Είναι αδύνατον να μπορέσουν, χωρίς ενοχές, να διατυπώσουν τις ανησυχίες τους για το τι συμβαίνει στην Αρκτική, ενώ δεν καταφέρνουν να χαράξουν ορθές ενεργειακές πολιτικές σε ένα ευρύ φάσμα.

Η Ρωσία, ειδικότερα, η μεγαλύτερη εξαγωγέας ορυκτών καυσίμων στον κόσμο και το κράτος με το μεγαλύτερο οικονομικό μερίδιο στην Αρκτική, έχει αναλάβει την εκ περιτροπής προεδρία του Συμβουλίου. Τα σχέδιά της για τα επόμενα δύο χρόνια θα κρατήσουν τις ομάδες εργασίας απασχολημένες, εντούτοις, δεν θα κάνουν πολλά για την ταχεία άνοδο της θερμοκρασίας.

Κι ενώ γίνεται λόγος για βιώσιμη ανάπτυξη, εν τω μεταξύ, αυτό έρχεται σε αντίφαση με τις προσπάθειες της Μόσχας να καταπνίξει τις αντιδράσεις των αυτοχθόνων της περιοχής και να διαμοιράσει δωρεάν γη για να προσελκύσει ανθρώπους προς Βορρά.

Βεβαίως, το Αρκτικό Συμβούλιο είναι μόνο ένα φόρουμ άρτια εξοπλισμένο για την ανάπτυξη και εφαρμογή πραγματικής δράσης για το κλίμα. Λειτουργεί με συναίνεση και επικεντρώνεται στην επιστημονική διπλωματία.

Οι αλλαγές στην πολιτική πρέπει να προέρχονται από τα επιμέρους κράτη. Ακόμη κι έτσι, η ομάδα μπορεί να επιστήσει την προσοχή στον ρόλο της περιοχής στην υπερθέρμανση του πλανήτη, να ωθήσει τα μέλη της και άλλους προς τη σωστή κατεύθυνση και να αποτελέσει μοχλό αλλαγής. Οι ΗΠΑ μπορούν να χρησιμοποιήσουν το Συμβούλιο για να δείξουν ότι εννοούν τον ηγετικό τους ρόλο στο θέμα της κλιματικής αλλαγής και η Ρωσία, στα δύο χρόνια της προεδρίας της, πρέπει να κερδίσει αξιοπιστία εντός ενός διεθνούς φόρουμ, όπου διατηρεί ισχυρή παρουσία.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Αναγνώριση

Σύμφωνα με την Κριστίν Λαγκάρντ, τα μαθήματα του παρελθόντος λειτούργησαν αποφασιστικά στο να αποφευχθούν παλαιότερα λάθη που αν επαναλαμβάνονταν θα βούλιαζαν την Ευρώπη σε μια νέα οικονομική κρίση. Τα καθοριστικά μαθήματα υπήρξαν τρία και αφορούν στην ανάγκη για αποτελεσματική εποπτεία, την ανάγκη για αξιόπιστη αντίδραση σε περιόδους έντονης αβεβαιότητας και τέλος τη σημασία της προσαρμογής των πολιτικών σύμφωνα με τα πραγματικά δεδομένα. Η ομιλία έγινε, στο πλαίσιο τελετής παραλαβής βραβείου στο Παρίσι, που απονέμεται ως ένδειξη της θετικής συνεισφοράς της Προέδρου και κατ' επέκταση της ΕΚΤ στην αντιμετώπιση μια επείγουσας κατάστασης.

Κοινωνικές επιπτώσεις

Οι απώλειες στην αγορά εργασίας παγκοσμίως, λόγω της πανδημίας, μας πάνε πέντε χρόνια πίσω σημειώνει ο ΟΗΕ σε πρόσφατη έκθεσή του για το 2021. Με βάση τις εκτιμήσεις του διεθνούς οργανισμού, θα χρειαστεί μέχρι το 2023 για να επιστρέψει η αγορά εργασίας στα προ πανδημίας επίπεδα. Ακόμη και αν ληφθούν υπόψη οι προβλέψεις για ανάκαμψη, οι άνεργοι της πανδημίας θα έχουν ανέλθει στο τέλος του 2022 στα 18 εκατομμύρια. Σημειώνεται, επίσης, ότι η πανδημία έχει αποστερήσει στην παγκόσμια οικονομία 30 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας ενώ έχει προκαλέσει την φτωχοποίηση σε πέραν των 100 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Παγκόσμια εγρήγορση

Δεν είναι αρκετό να εμβολιαστεί ο αναπτυγμένος κόσμος, σημειώνουν οι ειδικοί, αν είναι να αποφύγουμε τις δυσάρεστες καταστάσεις που έζησε η ανθρωπότητα πριν ακριβώς έναν αιώνα. Με βάση τα στοιχεία, οι εμβολιασμοί χρειάζεται να εντατικοποιηθούν στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες με έμφαση στην αφρικανική ήπειρο, όπου οι εμβολιασμοί με έστω και μια δόση βρίσκονται στο 4%. Ήδη ο πρόεδρος Μπάιντεν ανακοίνωσε την δωρεά του 75% των αχρησιμοποίητων δόσεων που κατέχει η χώρα, με την πρώτη παρτίδα να ανέρχεται στις 25 εκατομμύρια δόσεις, οι οποίες θα διατεθούν σε Λατινική Αμερική, Ασία και Αφρική. Η αμερικανική συνεισφορά εντάσσεται στα πλαίσιο του προγράμματος COVAX, του οποίου ηγείται ο ΠΟΥ και στόχο έχει να προσφέρει στις 92 φτωχότερες περιοχές του πλανήτη κάλυψη στο 30% του πληθυσμού.

Ανέλπιστη εξέλιξη

Η άνοδος στον αριθμό των κρουσμάτων που καταγράφει η Πορτογαλία τις τελευταίες μέρες είχε ως αποτέλεσμα την αφαίρεσή της από τη βρετανική πράσινη λίστα, που ορίζει την ασφάλεια ενός προορισμού και επηρεάζει καθοριστικά τις επιλογές των ταξιδιωτών σε αυτήν την καλοκαιρινή περίοδο. Η νέα κατάσταση πραγμάτων, που έπιασε τη χώρα εξ απροόπτου, επέβαλε νέα μέτρα τα οποία θα τεθούν σε εφαρμογή την Τρίτη, 8 Ιουνίου οπότε θα επιβάλλεται δεκαήμερη καραντίνα στους ταξιδιώτες που επιστρέφουν στη Βρετανία από αεροδρόμια της Πορτογαλίας. Η εξέλιξη αποτελεί πλήγμα στην τουριστική βιομηχανία της ιβηρικής χώρας και ήδη τοπικοί τουριστικοί παράγοντες θεωρούν ως αιτία την πρόσφατη διοργάνωση στο Πόρτο του τελικού του Τσάμπιονς Λιγκ μεταξύ δύο αγγλικών συλλόγων. Η ειρωνεία είναι ότι ο αγώνας ήταν προγραμματισμένος να γίνει στην Κωνσταντινούπολη μεταφέρθηκε, όμως, στην Πορτογαλία αφού η Τουρκία βρίσκεται στην κόκκινη λίστα των Βρετανών όσον αφορά στα επιδημιολογικά δεδομένα.

Στην πορτοκαλί κατηγορία της βρετανικής λίστας παραμένει η Κύπρος, την ίδια ώρα που εκτός πράσινης κατάταξης βρίσκονται και όλοι οι ανταγωνιστικοί προορισμοί.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιτόκιο Επανεπένδυσης

Επιτόκιο επανεπένδυσης καλείται το επιτόκιο με το οποίο θα επανατοκιστεί μια επένδυση μετά την πρώτη λήξη της. Το επιτόκιο αυτό χρησιμοποιείται για σκοπούς σύγκρισης επενδύσεων με διαφορετική ημερομηνία λήξης.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Τεχνητή νοημοσύνη

Επιστράτευση ακόμα και της τεχνητής νοημοσύνης στη μάχη κατά του κορωνοϊού ετοιμάζει η Βρετανία. Σύμφωνα με προκαταρκτικές πληροφορίες, η εφαρμογή θα είναι διαδικτυακή και θα είναι σε θέση να αναγνωρίσει τον ιό αναλύοντας τον ήχο του βήχα σε ασυμπτωματικούς πολίτες. Όπως δηλώνουν οι αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας, η συγκεκριμένη εξέλιξη επιβεβαιώνει στην πράξη το γεγονός ότι η καινοτομία στην έρευνα κατά της πανδημίας αποτελεί πρώτη προτεραιότητα και βασικό χαρακτηριστικό των προσπαθειών που αναλαμβάνει εδώ και αρκετό καιρό η Βρετανία. Την εφαρμογή θα αναπτύξει η εταιρεία Fujitsu κάνοντας χρήση τεχνολογίας που ανακαλύφθηκε στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης (MIT).

Βακτήρια για τον καθαρισμό αγαλμάτων στην Ιταλία

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ. Τα αγάλματα του Μιχαήλ Αγγέλου είναι ένας από τους σημαντικότερους θησαυρούς της Αναγέννησης. Ωστόσο, το μάρμαρο λερώνεται, λεκιάζει και απαιτεί ειδικές εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης. Μια διεπιστημονική ομάδα στην Ιταλία δοκίμασε μια εναλλακτική λύση για τον καθαρισμό γλυπτών, τοποθετώντας επάνω τους βακτήρια που «αφαιρούν τη βρωμιά». Η ομάδα επιστημόνων και συντηρητών έργων Τέχνης δοκίμασε τη συγκεκριμένη τεχνική στο Παρεκκλήσι των Μεδίκων, στη Φλωρεντία, χρησιμοποιώντας βακτήρια που τρέφονται με κόλλα, λάδι και φωσφορικά άλατα, ώστε να απαλλαγούν από ορισμένους επίμονους λεκέδες στα αγάλματα. Παρά τις διάφορες συντηρήσεις και καθαρισμούς του παρελθόντος, ο τάφος των Μεδίκων είχε πολύ βαθιές κηλίδες, ακόμη και παραμορφώσεις, εξαιτίας της... παράτυπης ταφής του Αλέξανδρου των Μεδίκων, ο οποίος δολοφονήθηκε από τον εξάδελφό του, Λαυρέντιο, στις 6 Ιανουαρίου 1537. Το σώμα του Αλεξάνδρου τυλίχθηκε σε ένα χαλί και ρίχτηκε στη σαρκοφάγο του θετού πατέρα του, Λαυρεντίου Β΄ των Μεδίκων. Τα εσωτερικά του όργανα δεν αφαιρέθηκαν πριν από την ταφή και καθώς, με την πάροδο των χρόνων, η σορός αποσυντέθηκε, το υλικό διέρρευσε από το μάρμαρο του Μιχαήλ Αγγέλου, προκαλώντας του λεκέδες. Χρησιμοποιώντας ένα βακτήριο που ονομάζεται Serratia ficaria SH7, το οποίο προέρχεται από μολυσμένα εδάφη σε ορυχείο της Σαρδηνίας, οι επιστήμονες κατάφεραν να καθαρίσουν το μάρμαρο των γλυπτών. Σύμφωνα τη Μόνικα Μπιέτι, πρώην διευθύντρια του Μουσείου του Παρεκκλησίου των Μεδίκων, το SH7 «έφαγε τον Αλέξανδρο». Η τεχνική αυτή, ωστόσο, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στον τάφο του Ιουλιανού, Δούκα του Νεμούρ, επίσης έργο τον Μιχαήλ Αγγέλου, με το ταφικό μνημείο να περιλαμβάνει τα αγάλματα του Ιουλιανού, της Νύχτας και της Ημέρας.

Για το αλληγορικό άγαλμα της Ημέρας χρησιμοποιήθηκε το βακτήριο Pseudomonas stutzeri CONC11.

Η ομάδα χρησιμοποίησε το βακτήριο Pseudomonas stutzeri CONC11 –το οποίο απομονώθηκε από απορρίμματα βυρσοδεψίας– για να καθαρίσει τα μαλλιά του αρσενικού αγάλματος της Ημέρας και το Rhodococcus sp. ZCONT, που προέρχεται από δάπεδα μολυσμένα με ντίζελ, για τον καθαρισμό των αυτιών του. Για το πρόσωπο της γυναικείας φιγούρας της Νύχτας χρησιμοποιήθηκαν πακέτα ξανθάνης σε μορφή γέλης, η οποία είναι σταθεροποιητικός και πηκτικός παράγοντας προοερχόμενος από το βακτήριο Xanthomonas campestris. Οι ερευνητές σκοπεύουν να παρουσιάσουν επισήμως τα αποτελέσματα αυτής της παράδοξης τεχνικής καθαρισμού μαρμάρων τον Ιούνιο.

Μέτρα προστασίας από τους τυφώνες εξετάζει το Μαϊάμι

Της **PATRICIA MAZZEI**
THE NEW YORK TIMES

Λίγους μήνες μετά το πέρασμα του καταστροφικού τυφώνα «Ιρμα» από τη νότια Φλόριντα, το 2018, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση παρήγγειλε μελέτη για την προστασία της ακτογραμμής από επικίνδυνα παλιρροϊκά φαινόμενα κατά τη διάρκεια τροπικών καταιγίδων. Το σώμα μηχανικού του στρατού πρότεινε την κατασκευή τείχους μήκους 10 χλμ., που θα χωρίζει τις κατοικημένες περιοχές από την παραλία του Μαϊάμι.

Η πρόταση για το έργο, κόστους 6 δισ. δολαρίων, παραμένει στο στάδιο της διαπραγμάτευσης, με την κατασκευή του αμφιλεγόμενου φράχτη να απέχει τουλάχιστον μία πενταετία. Η πρόταση κατασκευής τείχους ύψους 7 μέτρων κατά μήκος του γοητευτικού κόλπου του Μπισκέιν στο Μαϊάμι ήταν αρκετή για να οδηγήσει μερίδα των κατοίκων σε συνειδητοποίηση των θυσιών που απαιτούνται για την προστασία από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

«Η συζήτηση για τις προτεραιότητές μας και για την πολιτική των επόμενων 30 ετών καθίσταται πλέον επιτακτική. Κανείς δεν επιθυμεί, όμως, να εμπλακεί σε αυτή», λέει ο καθηγητής περιβαλλοντικών μελετών του Πανεπιστημίου του Μαϊάμι, Μπέντζαμιν Κίρτμαν.

Το μητροπολιτικό Μαϊάμι είναι ίσως η πιο εκτεθειμένη πόλη απέναντι σε ενδεχόμενη άνοδο της στάθμης των ωκεανών, ενώ οι κάτοικοι εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά αμφισβήτησης της κλιματικής αλλαγής στις ΗΠΑ, βιώνοντας κάθε χρόνο ολοένα και πιο βίαιες τροπικές καταιγίδες. Το σώμα μηχανικού του στρατού εστίασε στην παλίρροια που προκαλούν οι τροπικές καταιγίδες. Ακόμη και σε ημέρες νηνεμίας και ηλιοφάνειας η άνοδος της στάθμης του Ατλαντικού εκδηλώνεται με συχνές πλημμύρες των δρόμων της πόλης από θαλασσινό νερό, το οποίο διεισδύει μάλιστα στον υδροφόρο ορίζοντα και στο δίκτυο αποχέτευσης, προκαλώντας ρωγμές στους παλιούς σωλήνες. Παρότι η πολιτεία θα μπορούσε να συντονίσει πρωτοβουλίες αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, οι Ρεπουμπλικανοί νομοθέτες, που ελέγχουν τη Βουλή και τη Γερουσία της πολιτείας εδώ και 20 χρόνια, αγνόησαν επιδεικτικά την κλιματική κρίση. Σε προοίμιο πρόσφατου νόμου η Βουλή της πολιτείας παραδέχθηκε την ολιγωρία της και ψήφισε κονδύλια ύψους 200 εκατ. δολαρίων για αντιμετώπιση παλιρροϊκών φαινομένων και εκσυγχρονισμού του αποχετευτικού δικτύου. Ομοσπονδιακά κονδύλια 500 εκατ. δολαρίων θα επιτρέψουν την επέκταση των έργων σε άλλες απειλούμενες περιοχές της Φλόριντα. Η κομητεία Ντέιντ, όμως, στην οποία ανήκει το Μαϊάμι, εκτιμά ότι το συνολικό κόστος μόνο για την αντικατάσταση 120.000 απορροφητικών βόθρων με δίκτυο αποχέτευσης θα φθάσει τα 4 δισ. δολάρια.

Το μητροπολιτικό Μαϊάμι είναι ίσως η πιο εκτεθειμένη πόλη απέναντι σε ενδεχόμενη άνοδο της στάθμης των ωκεανών.

Το σώμα μηχανικού του στρατού πρότεινε την κατασκευή τείχους παράλληλα με την ακτογραμμή, εξοργίζοντας τους κατοίκους.

Παρά τις αντιδράσεις που προκαλεί το σχέδιο του μηχανικού του στρατού εξαιτίας της πρότασης για οικοδόμηση του παραλιακού τείχους, άλλα σημεία της πρότασης βρίσκουν σύμφωνους τους κατοίκους της πόλης.

Limassol Marina

luxury living • yachting
dining • shopping

WE DID IT

Project completed

The completion of the award-winning superyacht marina signifies a remarkable success story for Cyprus.

- 90% of homes sold to 50 nationalities
- Over €500 million in property sales
- More than 7,000 yachts welcomed since opening
- 4,000 daily visitors across dining & shopping
- Leisure & cultural heart of the city

Join the elite at Limassol's landmark destination. Limited ready to move in apartments and villas on the sea for sale.

Call us to arrange a viewing:
+357 25 020 020
limassolmarina.com

Living on the sea

Στα όρια του μέσου όρου το πακέτο στήριξης

Γερμανία, Ιταλία και Γαλλία έδωσαν τη μεγαλύτερη δημοσιονομική βοήθεια, ενώ η Κύπρος το 9,5% του ΑΕΠ της

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Λίγο κάτω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατάσσεται ποσοστιαία η κυπριακή οικονομική στήριξη ως μέτρα οικονομικής φύσεως αντιμετώπισης της πανδημίας. Υπολογίζεται πως από το Μάρτιο του 2020 έως και σήμερα έχουν γίνει τονωτικές ενέσεις δημοσιονομικού περιεχομένου ύψους περίπου 2 δισ. ευρώ, που αντιστοιχούν στο 9,5% ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) της Κύπρου. Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι το ονομαστικό ΑΕΠ για το 2020 ήταν ύψους 21 δισεκατομμυρίων ευρώ, όπως καταγράφεται στην έκθεση του δημοσιονομικού πλαισίου 2022 – 2024. Συγκριτικά, στην Ευρωπαϊκή Ένωση η οικονομική στήριξη που έχει δοθεί φτάνει το 11,14% σύμφωνα με το «Statista», ποσοστό που καθιστά

Τα δεδομένα, ωστόσο, φαντάζουν λίγο καλύτερα αν υπολογίσουμε και τις παρεμβάσεις ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων.

Τα κράτη προχώρησαν σε δημοσιονομικές παρεμβάσεις αναλόγως των δυνατοτήτων τους.

Πακέτα δημοσιονομικών περιεχομένων ως ποσοστό του ΑΕΠ

Αργεντινή	6%
Αυστραλία	19,05%
Βραζιλία	12%
Καναδάς	18,55%
Κίνα	4,7%
Ευρωπαϊκή Ένωση	11,14%
Γαλλία	23,82%
Γερμανία	39,3%
Ινδία	8,6%
Ινδονησία	7,88%
Ιταλία	37,69%
Ιαπωνία	56,09%
Μεξικό	1,9%
Ρωσία	4,5%
Σαουδική Αραβία	2,8%
Τουρκία	12,7%
Ηνωμένο Βασίλειο	17,82%
ΗΠΑ	26,46%
Κύπρος	**9,5%**
***Κύπρος**	**17,6%**

ΠΗΓΗ: STATISTA

*Περιλαμβάνει παρεμβάσεις δημοσιονομικού περιεχομένου και παρεμβάσεις ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων.

την Κύπρο ως χώρα που έδωσε κατά τι λιγότερη οικονομική στήριξη σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες (fiscal stimulus packages). Ενδεικτικά, η Γαλλία, βάσει της ίδιας πηγής στοιχείων, προχώρησε σε οικονομική στήριξη 23,8% ως ποσοστό του ΑΕΠ της, η Γερμανία στο 39,3% και η Ιταλία στο 37,6%. Ως μια άλλη χώρα της Ευρώπης, το Ηνωμένο Βασίλειο έδωσε το 17,8% του ΑΕΠ του σε οικονομική στήριξη. Τα δεδομένα, ωστόσο, φαντάζουν λίγο καλύτερα αν υπολογίσουμε το συνολικό ύψος του Προγράμματος που έχει δοθεί μέχρι στιγμής, το οποίο ναι μεν περιλαμβάνει παρεμβάσεις δημοσιονομικού περιεχομένου που εκτιμώνται περίπου στα 2 δισ. ευρώ, αλλά υπάρχουν και παρεμβάσεις ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων γύρω στο 1,7 δισ. ευρώ. Το ποσό εκεί φτάνει στα 3,7 δισεκατομμύρια ευρώ, άρα ως ποσοστό του ΑΕΠ αντιστοιχεί στο 17,6%, το οποίο μπορεί να μην φτάνει κοντά στα ποσοστά που έχουν δώσει η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία, αλλά είναι μεγαλύτερο από το μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα σχέδια στήριξης μισθολογικού κόστους για επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζομένους σε ολική ή μερική αναστολή των εργασιών, οι χορηγήσεις επιδομάτων, τα σχέδια ανέργων, οι τροποποιήσεις για τη φορολογία και πολλά άλλα παρά το μέγεθος που όπως φαίνεται ήταν λίγο κάτω από το μέσο ευρωπαϊκό όρο λειτούργησαν θετικά στην οικονομία. Βάσει της Eurostat στην Κύπρο η ανεργία αυξήθηκε στο 7,1% (32.000 άτομα, 7,7% για τους άνδρες και 6,5% για τις γυναίκες) τον Μάρτιο του 2021, από 6,8% (31.000 άτομα) τον Φεβρουάριο του 2021 και 6,3% (28.000 άτομα) τον Μάρτιο του 2020.

Εκτός Ευρώπης

Στην Ευρώπη δόθηκαν μεγάλα πακέτα στήριξης από κάποιες χώρες, τι έγινε ωστόσο σε χώρες εκτός Ευρώπης; Όπως προκύπτει από τα δεδομένα του «Statista» στην Ιαπωνία δόθηκε το μεγαλύτερο πακέτο οικονομικής στήριξης για να αντιμετωπιστεί η πανδημική κρίση, παραπάνω από το μισό ΑΕΠ της χώρας, συγκεκριμένα στο 56,09%. Αντιθέτως, το μικρότερο πακέτο δημοσιονομικής στήριξης δόθηκε στο Μεξικό, ύψους 1,9% σε σχέση με το ΑΕΠ της χώρας. Στην Αργεντινή δόθηκε 6%, Αυστραλία 19,05%, Βραζιλία 12%, Καναδά 18,55%, Κίνα 4,7%, Ινδία 8,6%, Ινδονησία 7,88%, Ρωσία 4,5%, Σαουδική Αραβία 2,8%, Τουρκία 12,7% και στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής 26,46%.

Προσεκτικά

Τα κράτη προχώρησαν σε δημοσιονομικές παρεμβάσεις αναλόγως των δυνατοτήτων τους. Προφανώς η Κύπρος θα μπορούσε να προχωρήσει σε περισσότερη στήριξη, όπως άλλωστε και άλλα κράτη, εντούτοις το κράτος θα μεγάλωνε περισσότερο το χρέος του. Στα της Κύπρου λειτούργησε και ευεργετικά το γεγονός πως βρέθηκε με πλεόνασμα 600 εκατ. ευρώ στην αρχή της πανδημίας. Η Ιταλία για παράδειγμα που παρουσιάζεται ως χώρα που προχώρησε σε μεγάλη δημοσιονομική παρέμβαση της τάξεως του 37,6% του ΑΕΠ της, ανέβασε το χρέος της στο 155,8%. Η Γαλλία αντιστοίχως έφερε τα επίπεδα του χρέους της κοντά σε αυτά που έχει και η Κύπρος, δηλαδή στο 115,7% (η Κύπρος έχει 118,2%), ενώ η Γερμανία έχει χρέος 69,8% παρά τη μεγάλη δημοσιονομική στήριξη που έδωσε. Την ίδια ώρα, τη δυνατότητα μετάβασης σε μία διαφορετική προσέγγιση σχετικά με το δημόσιο χρέος στην Ε.Ε. αφήνει ανοιχτή ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος για θέματα Οικονομίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις. Όπως διέρρευσε σχετικά στα ΜΜΕ, ανέφερε πως «το κόστος εξυπηρέτησης είναι ο σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζεται η βιωσιμότητα του χρέους εκτός από το ύψος του ως ποσοστό του ΑΕΠ».

Οι κοινωνικές παροχές

Σύμφωνα με την έκθεση για το στρατηγικό πλαίσιο δημοσιονομικής πολιτικής 2022 – 2024. Τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην αύξηση των συνολικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης (συνεισφορά ύψους 6,6 ποσοστιαίων μονάδων) είχαν οι δαπάνες για κοινωνικές παροχές, οι οποίες κατά το 2020 παρουσίασαν αύξηση 19,3% σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο. Ως ποσοστό του ΑΕΠ η κατηγορία αυτή δαπανών ανήλθε σε 17,2% σε σύγκριση με 13,6% του ΑΕΠ τον προηγούμενο χρόνο.

Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο σε αυξημένες δαπάνες στο πλαίσιο του ΓεΣΥ, κυρίως λόγω της έναρξης της 2ης φάσης. Συνεισφορά στην αύξηση των κοινωνικών παροχών είχε και το κόστος των μέτρων για επιδότηση μισθών, στο πλαίσιο των μέτρων για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, των εργαζομένων που αιτήθηκαν άδεια για λόγους φροντίδας παιδιών ή για λόγους υγείας, καθώς επίσης και για παράταση ανεργιακών επιδομάτων.

Μεγάλη συνεισφορά στην αύξηση των συνολικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης είχε και η κατηγορία «επιδοτήσεις», ύψους 5,7 ποσοστιαίων μονάδων. Η κατηγορία αυτή δαπανών αυξήθηκε από 0,3% του ΑΕΠ κατά το 2019 σε 2,8% του ΑΕΠ το 2020, λόγω των δαπανών για επιδοτήσεις μισθών επιχειρήσεων οι οποίες λόγω διαταγμάτων ή και των οικονομικών συνθηκών κατά το υπό αναφορά έτος είχαν αναστείλει πλήρως ή εν μέρει τις εργασίες τους.

Στον χάρτη των συνεδρίων μπήκαν τα Λεύκαρα

Εγκαίνια συνεδριακού κέντρου εν μέσω πανδημίας, τον Αύγουστο αναμένεται η διεξαγωγή του 1ου συνεδρίου στην περιοχή

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι ακυρώσεις και οι αναβολές συνεδρίων που καταγράφηκαν τους προηγούμενους μήνες, ένεκα περιορισμών για αντιμετώπιση του κορωνοϊού, κατάφεραν να πλήξουν ένα πολλά υποσχόμενο κλάδο στον τομέα του τουρισμού: τον συνεδριακό τουρισμό. Ενδεικτικά, το 2020 και σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού διοργάνωσης συνεδρίων ICCA, μόλις το 7% των προγραμματισμένων συνεδρίων διεξήχθησαν κανονικά, το 30% πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, 13% ακυρώθηκαν ενώ 47% αναβλήθηκαν για αργότερα. Μεγάλος αριθμός συνεδρίων έγιναν διαδικτυακά το καλοκαίρι ενώ τον Δεκέμβριο του 2020 ο αριθμός των συνεδρίων, ακόμα και των διαδικτυακών, μειώθηκε σημαντικά. Βέβαια σύμφωνα με τα στοιχεία, αριθμός συνεδρίων βρήκε διέξοδο στη διαδικτυακή διεξαγωγή και συμμετοχή. Ένα ακόμα ενδεικτικό στοιχείο της κάμψης στον κλάδο θα μπορούσε να θεωρηθεί και η μείωση κατά 61% των επαγγελματικών ταξιδίων μέσα στο 2020. Όσον αφορά το πότε θα ανακάμψει πλήρως ο τομέας διεξαγωγής συνεδρίων, θεωρείται ότι δεν είναι συζήτηση επί της παρούσης αλλά τοποθετείται χρονικά, πολύ αργότερα, αφού οι περιορισμοί στην διεξαγωγή τους συνεχίζουν να εφαρμόζονται. Σύμφωνα με το τελευταίο διάταγμα του Υπουργείου Υγείας η διεξαγωγή συνεδρίων επιτρέπεται με πληρότητα που δεν υπερβαίνει το 50% της χωρητικότητας των υποστατικών. Ως εκ τούτου, θεωρείται δεδομένο ότι θα αργήσει και το τουριστικό αποτύπωμα των συνεδρίων. Σε ένα τέτοιο αρνητικό περιβάλλον και συγκυρίες συστήνεται στο κοινό το συνεδριακό κέντρο Λευκάρων, το οποίο φιλοδοξεί στο εγγύς μέλλον να πρωταγωνιστήσει στην διεξαγωγή συνεδρίων στην Κύπρο, εφόσον επιστρέψουν και αυτά στην κανονικότητά τους.

Το συνεδριακό κέντρο Λευκάρων περιλαμβάνει αίθουσα συνεδρίων πλήρως εξοπλισμένη χωρητικότητας 450 συνέδρων και 8 αίθουσες εξοπλισμένες για διεξαγωγή μικρότερων συνεδρίων.

Εργο 3 εκατ. ευρώ

Πρόκειται για έργο με κόστος 3 εκατ. ευρώ, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από ευρωπαϊκά ταμεία, το υπουργείο Εσωτερικών και τον δήμο Λευκάρων ο οποίος έχει αναλάβει και τη διαχείριση του Κέντρου. Μιλώντας στην «Κ» ο δήμαρχος Σοφοκλής Σοφοκλέους εξέφρασε την εκτίμηση ότι πρόκειται για το μεγαλύτερο αναπτυξιακό έργο στην ευρύτερη περιοχή της ορεινής Λάρνακας. Αναμένεται δε ότι θα ενισχύσει την τουριστική βιομηχανία του τόπου και ολόκληρης της Κύπρου, αφού θα προσελκύσει και συνέδρια από το εξωτερικό, ενώ λόγω της γραφικότητας της κοινότητας των Λευκάρων, θεωρείται ότι θα μπορεί να προσελκύσει μεγαλύτερο ενδιαφέρον και από την Κύπρο για την διεξαγωγή συνεδρίων.

Εκτιμάται ότι σε βάθος χρόνου η διεξαγωγή συνεδρίων θα κρατήσει σε ψηλά επίπεδα τις πληρότητες στα καταλύματα της περιοχής και θα ενισχύσει την τοπική οικονομία.

Παράλληλα συνέδρια

Το νέο συνεδριακό κέντρο περιλαμβάνει αίθουσα συνεδρίων πλήρως εξοπλισμένη χωρητικότητας 450 συνέδρων και οκτώ αίθουσεσεξοπλισμένες για τη διεξαγωγή μικρότερων συνεδρίων που θα μπορούν να φιλοξενούν όλες τις ανάγκες συνεδρίων ή εκδηλώσεων του Δήμου. Η διαμόρφωση του χώρου και οι υποδομές επιτρέπουν την διεξαγωγή δύο ή περισσότερων συνεδρίων ταυτόχρονα. Όλες οι αίθουσες έχουν εξοπλισμό για μεταφράσεις.

Τις επόμενες μέρες αναμένεται να φιλοξενηθούν στο χώρο στου συνεδριακού κέντρου μικρότερες εκδηλώσεις και σύντομα να αρχίσουν να κλείνουν συμφωνίες για μεγαλύτερα συνέδρια. Το πρώτο μεγάλο συνέδριο αναμένεται ότι θα πραγματοποιηθεί αρχές Αυγούστου.

Επιχειρηματικός τουρισμός

Μέσα από την δημιουργία του συνεδριακού κέντρου στα Λεύκαρα, ο στόχος είναι η ανάπτυξη του δήμου, η τουριστική ενίσχυση της κοινότητας αλλά και ευρύτερα της ορεινής Λάρνακας. Ο δήμαρχος Λευκάρων Σοφοκλής Σοφοκλέους επισήμανε ότι αυτή την στιγμή στα Λεύκαρα προσφέρονται περίπου 200 κλίνες, από υφιστάμενες μονάδες αγροτουριστικών καταλυμάτων και μικρών ξενοδοχείων, στα οποία μπορούν να φιλοξενούνται οι σύνεδροι. Υπενθυμίζεται ότι περί τα τέλη του 2021 η δυναμικότητα της περιοχής θα αυξηθεί περισσότερο με την προσθήκη του νέου ξενοδοχείου Agora στο κέντρο των Λευκάρων. Το νέο ξενοδοχείο θα αποτελείται από 18 δωμάτια, συμπεριλαμβανομένων και τριών σουιτών, ενώ θα διαθέτει στούντιο, γιόγκα και co-working area το οποίο είναι στα συν, για ομάδες διεξαγωγής συνεδρίων ή άλλων επαγγελματιών.

Επιστρέφουν στη Βουλή τα νομοσχέδια για τα ΜΕΔ

Ανοίγει ξανά η μεγάλη συζήτηση για το θέμα των εκποιήσεων

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μέχρι τα τέλη Ιουλίου 2021 έχει αποφασιστεί να σταματήσουν οι εκποιήσεις πρώτης κατοικίας αξίας που –ομολογουμένως- δεν υποδηλοί πρώτη κατοικία, ύψους 500 χιλιάδων ευρώ. Την ίδια ώρα, μέχρι την 31η Ιουλίου προστατεύεται και η επαγγελματική στέγη με ετήσιο κύκλο εργασιών 2 εκατ. ευρώ και 10 εργαζόμενους και των αγροτεμαχίων ύψους 250 χιλιάδων ευρώ. Εντούτοις, με τις εργασίες της νέας Βουλής τα 13 συν 1 νομοσχέδια που σκοπό έχουν την αλλαγή του πλαισίου των εκποιήσεων θα επιστρέψουν. Μπορεί ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, Κωνσταντίνος Ηροδότου, να πέτυχε πίστωση χρόνου αναφορικά με τους νόμους περί δικαστηρίων και μεταβιβάσεως και υποθηκεύσεως, μετά την επιστολή του προς τον αποχωρούντα Πρόεδρο της Βουλής Αδάμο Αδάμου για να γίνουν διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, όμως ο χρόνος τελειώνει και η νέα Βουλή θα θέλει να ασχοληθεί ξανά με τα εν λόγω νομοσχέδια. Παρόλο που δεν είναι σίγουρο αν μέσα στο διάστημα μεταξύ 10ης Ιουνίου και κλεισίματος της Βουλής για τις θερινές της διακοπές επιστρέψουν τα εν λόγω νομοσχέδια για συζήτηση, τραπεζικές πηγές εκτιμούν πως το Σεπτέμβριο θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο πως θα επιστρέψουν για να συνεχιστεί η συζήτηση που άφησαν οι προηγούμενοι βουλευτές στη «μέση». Η αναστολή των εκποιήσεων μέχρι τον προσεχή Ιούλιο είναι η «γέφυρα» η οποία θα ανοίξει ξανά τη μεγάλη συζήτηση για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων μεταξύ Βουλής και τραπεζών και Κεντρικής Τράπεζας. Η Κεντρική Τράπεζα πάντως δια της τελευταίας της επιστολής μέσω του Διοικητή της, εξέφραζε έντονες ανησυχίες αναφορικά με το περιεχόμενο διαφόρων συζητήσεων και προθέσεων που εκφράζονταν σε σχέση με την πιθανή τροποποίηση του νομικού πλαισίου των εκποιήσεων και που εν γένει θα μπορούν πιθανώς να επιφέρουν πλήγμα στη χρηματοοικονομική σταθερότητα της χώρας.

Ανησυχεί η Κομισιόν

Δυνητικές επιπτώσεις από τις προσπάθειες που γίνονται για αλλαγή του πλαισίου των εκποιήσεων βλέπει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την τελευταία της έκθεση για τον 10ο μεταμνημονιακό έλεγχο της Κύπρου. «Το μέλλον του πλαισίου αποκλεισμού παραμένει αβέβαιο», σημειώνει χαρακτηριστικά στην έκθεσή της η Κομισιόν, προσθέτοντας «από τις προτάσεις – τροπολογίες που έχουν συζητηθεί στη Βουλή. Αναφέρει πως, ναι μεν το πλαίσιο εκποιήσεων ενισχύθηκε το 2018, αλλά μετά το 2019 που έγιναν εκ νέου αλλαγές, έκανε ένα «πισωγύρισμα» σε σχέση με τις μεταρρυθμίσεις που είχαν γίνει. Κάνοντας λοιπόν αναφορά στις προτάσεις νόμου που είχαν κατατεθεί στη Βουλή στο πλαίσιο της συζήτησης – έγκρισης του προϋπολογισμού του 2021, η Κομισιόν αναφέρει πως «τέτοιες προτάσεις αποτελούν πηγή ανησυχίας, καθώς θα αυξήσουν τη νομική αβεβαιότητα και θα αποδυναμώσουν ακόμη περισσότερο την πειθαρχία αποπληρωμής, θα παρεμποδίσουν τις προσπάθειες των τραπεζών για μείωση των ΜΕΔ και θα απειλήσουν την αντιμετώπισή τους».

Το απόθεμα των προβληματικών δανείων κυριαρχείται από τερματισμένους λογαριασμούς, ενώ ένα υψηλό μερίδιο προβληματικών δανείων, ύψους 45%, έχει καθυστερήσεις για πέντε ή περισσότερα χρόνια.

Διαγραφές και πωλήσεις

Τα ΜΕΔ στην Κύπρο έχουν σημειώσει πολύ μεγάλη μείωση, ωστόσο η πανδημία έφερε ξανά στο προσκήνιο ανησυχία για αύξησή τους. Όπως σημειώνει και η Κομισιόν, παρά την πανδημία, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώθηκαν το 2020 από πωλήσεις, αλλά και διαγραφές. Στα τέλη Δεκεμβρίου του 2020, το συνολικό απόθεμα ΜΕΔ που κατείχαν οι τράπεζες ανήλθε στα 5,1 δισ. ευρώ (17,7% των ακαθάριστων δανείων), μειωμένο κατά πολύ σε σχέση με 9 δισ. ευρώ (27,9%) ένα χρόνο νωρίτερα. Το αποτέλεσμα ήταν η μείωση 3,9 δισ. ευρώ (2 δισ. ευρώ από πωλήσεις) και διαγραφές (1,1 δισ. ευρώ). Συγκεκριμένα, έγιναν δύο πωλήσεις προβληματικών ΜΕΔ από την Τράπεζα Κύπρου στα χαρτοφυλάκια «Helix 2», χωρισμένα σε Α και Β μέρος και ενώ βοήθησαν στην αναλογία των ΜΕΔ προς τον υγιή δανεισμό, η τράπεζα αναγνώρισε αρκετές ζημιές που «χτύπησαν» την κερδοφορία της. Εν τω μεταξύ, η Ελληνική Τράπεζα μείωσε το δικό της προβληματικό χαρτοφυλάκιο με διαγραφές δανείων. Το απόθεμα των προβληματικών δανείων κυριαρχείται από τερματισμένους λογαριασμούς, ενώ ένα υψηλό μερίδιο προβληματικών δανείων, ύψους 45%, έχει καθυστερήσεις για πέντε ή περισσότερα χρόνια, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για πρόσθετες προσπάθειες μείωσής τους, ιδίως μέσω ενός αποτελεσματικού πλαισίου εκποιήσεων.

Δυνητικές επιπτώσεις από τις προσπάθειες που γίνονται για αλλαγή του πλαισίου των εκποιήσεων βλέπει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την τελευταία της έκθεση για τον 10ο μεταμνημονιακό έλεγχο της Κύπρου.

Περισσότερος χρόνος

Σύμφωνα με την Κομισιόν για το μέτρο της αναστολής των δόσεων που εφαρμόστηκε τον Μάρτη του 2020 και που διήρκησε μέχρι και το τέλος του Δεκεμβρίου 2020 (εκτός από μερικές περιπτώσεις που συνεχίζει να ισχύει μέχρι το τέλος Ιουνίου 2021), αναφέρει πως τα πρώτα σημάδια απόδοσης ήταν θετικά, αλλά απαιτείται περισσότερος χρόνος για μια σαφέστερη θέση του αντίκτυπου αυτού του μέτρου. Τονίζει ότι μέχρι το τέλος του Ιανουαρίου 2021, οι δείκτες απόδοσης ήταν ενθαρρυντικοί, με τις συνολικές καθυστερήσεις πάνω στα δάνεια που ζητήθηκε αναστολή να φτάνουν περίπου 5%. Η διάρκεια της κρίσης και του χρόνου άρσης των περιορισμών για ταξίδια θα καθορίσουν τη ζημιά και την ικανότητα των νοικοκυριών και των εταιρειών να εξυπηρετούν τα χρέη τους, καθώς επίσης θα πρέπει να προσμετράται πως, τα ανοίγματα των τραπεζών σε ευάλωτους – κρίσιμους τομείς είναι μεγάλα.

Η Deloitte είναι έτοιμη να συμβάλει στη μετά πανδημία εποχή

Έτοιμη για τις νέες προκλήσεις της μετά πανδημίας εποχής είναι η Deloitte Κύπρου. Αυτό υπογραμμίζει ο νέος Ανώτατος Εκτελεστικός Διευθυντής, Πιερής Μάρκου, ο οποίος ανέλαβε τα ηνία της εταιρείας από την 1η Ιουνίου.

Σε συνέντευξή του στην «Κ», ο κ. Μάρκου μιλά για τις νέες ευθύνες που αναλαμβάνει, τα επιχειρηματικά σχέδια της εταιρείας και διατυπώνει τις απόψεις του για το μέλλον της οικονομίας της Κύπρου.

Συνέντευξη με τον νέο Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της Deloitte Κύπρου, Πιερή Μάρκου.

-Πώς αισθάνεστε λίγες μόνο μέρες μετά που αναλάβατε τα ηνία μιας μεγάλης εταιρείας, όπως η Deloitte;

-Είναι πραγματικά τιμή μου και είμαι περήφανος που αναλαμβάνω μία τόσο πετυχημένη εταιρεία, με περισσότερα από 60 χρόνια ιστορίας και προσφοράς στην Κύπρο. Έχω βεβαίως πλήρη αντίληψη της μεγάλης ευθύνης που εμπερικλείει η θέση του Ανώτατου Εκτελεστικού Διευθυντή, τόσο προς τους πελάτες μας, όσο και προς τα στελέχη μας και την κοινωνία.

Είμαι βέβαιος για τη διευθυντική ομάδα που έχω δίπλα μου και τα καταξιωμένα στελέχη μας, για τον επαγγελματισμό και την ποιότητα στη δουλειά τους. Οι άνθρωποί μας είναι ο λόγος που διακρινόμαστε συνεχώς στην κυπριακή αγορά.

Στόχος μας είναι να συνεχίσει η Deloitte την ανοδική της πορεία και να συμβάλουμε στην ενίσχυση των επιχειρήσεων και της οικονομίας. Σε στενή συνεργασία με το διεθνές μας δίκτυο, είμαστε έτοιμοι για το επόμενο κεφάλαιο στην ιστορία της Deloitte Κύπρου.

-Σκέφτεστε να αλλάξετε το επιχειρηματικό μοντέλο και τις στοχεύσεις της Deloitte;

-Στην Deloitte, τόσο διεθνώς όσο και στην Κύπρο, έχουμε ξεκάθαρα και καθορισμένα πλάνα για το μέλλον. Με την έννοια αυτή, δεν πρόκειται να διαφοροποιήσουμε το βασικό μοντέλο ανάπτυξης ή τις στοχεύσεις μας. Είναι σημαντικό να χτίσουμε πάνω στα υφιστάμενα θεμέλιά μας με την εμπειρία του δικτύου μας. Ένα δίκτυο που παραμένει ευέλικτο και εξελίσσεται συνεχώς με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς και προβλέποντας μελλοντικές τάσεις – επιχειρηματικές, οικονομικές και κοινωνικές.

Ο παγκόσμιος οργανισμός της Deloitte έχει ξεκινήσει εδώ και μερικά χρόνια μία διαδικασία αναδιοργάνωσης, για τη μεγιστοποίηση της ποιότητας και την τυποποίηση των υπηρεσιών μας, σε όποια χώρα κι αν λειτουργούμε. Η Deloitte Κύπρου εντάχθηκε από την 1η Ιουνίου 2020 στην Deloitte North South Europe (NSE). Σε αυτό το λειτουργικό μοντέλο έχουμε τη δυνατότητα να επεκτείνουμε τις υπηρεσίες μας και να δημιουργήσουμε νέες ευκαιρίες για τα στελέχη μας.

Σήμερα, τα δεδομένα στο επιχειρηματικό και ευρύτερα οικονομικό τοπίο δεν είναι τα ίδια όπως πριν λίγο καιρό. Καθώς η αγορά βρίσκεται υπό συνεχή διαμόρφωση παγκοσμίως, ο κυριότερος μας στόχος είναι να δημιουργήσουμε μία ευέλικτη εταιρεία, που προσαρμόζει άμεσα μεθόδους και πρακτικές στις ανάγκες της αγοράς και των πελατών μας, αλλά και των ανθρώπων μας.

-Πώς βλέπετε την μετά πανδημία εποχή για την κυπριακή αγορά;

-Κατ' αρχήν να πω ότι η πανδημία δημιούργησε μεγάλες πληγές στις επιχειρήσεις και στην οικονομία. Αυτό σημαίνει ότι πρωτίστως πρέπει να φροντίσουμε να επουλώσουμε αυτές τις πληγές, ώστε οι επιχειρήσεις και η οικονομία να εισέλθουν ενδυναμωμένες στην μετά πανδημία εποχή.

Η επόμενη περίοδος θα είναι διαφορετική με σημαντικότερη εξέλιξη την τεχνολογία, την καινοτομία και τις ψηφιακές λύσεις. Άρα, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να στραφούν πιο στοχευμένα στην τεχνολογία, ώστε να εκσυγχρονιστούν, να καταστούν πιο ανταγωνιστικές και να γίνουν πιο ευέλικτες. Η νέα εποχή θα ευεργετήσει περισσότερο αυτούς που θα έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν την τεχνολογία.

-Ποιες άλλες αλλαγές χρειάζεται το οικονομικό μοντέλο της Κύπρου για να διασφαλίσει μια διαχρονική ανάπτυξη;

-Η Κύπρος είναι μια μικρή, αλλά ευέλικτη οικονομία. Χαρακτηρίζεται επίσης από πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσελκύουν ξένους επενδυτές. Χρειαζόμαστε όμως κι άλλες τομές και παρεμβάσεις για να εναρμονίσουμε την οικονομία μας με τις τάσεις της εποχής.

Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατόν να έχουμε ακόμα πρακτικές του κράτους του 1960. Πρέπει να προχωρήσουμε άμεσα σε μεταρρυθμίσεις στη δημόσια υπηρεσία, τη δικαιοσύνη και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Θα πρέπει επίσης να εστιάσουμε σε νέους τομείς επιχειρηματικότητας (όπως ενέργεια, υγεία, παιδεία, καινοτομία, πράσινη και γαλάζια ανάπτυξη) για να εμπλουτίσουμε τις πηγές για αύξηση του ΑΕΠ της χώρας. Το κράτος θα πρέπει να προχωρήσει και στη δημιουργία νέων υποδομών με ποιοτικά έργα που θα ενισχύσουν την οικονομία και θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας.

Με την εξασφάλιση του ποσού από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ε.Ε., ελπίζουμε να προχωρήσουν όλες αυτές οι μεταρρυθμίσεις και τα έργα υποδομής, για να καταστήσουμε τη χώρα μας πόλο έλξης για τουρίστες και επενδυτές, αλλά και νέες καινοτόμες επιχειρήσεις.

-Πόσο εφικτός είναι ο στόχος για να μετατρέψουμε την Κύπρο σε Περιφερειακό Επιχειρηματικό Κέντρο;

-Αν προχωρήσουμε στις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις και ξεπεράσουμε γρήγορα τη διεθνή δυσφήμιση από τις πολιτογραφήσεις, πιστεύω ότι μπορούμε να προωθήσουμε τον στόχο μας για μετατροπή της Κύπρου σε Περιφερειακό Επιχειρηματικό Κέντρο.

Για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζεται πολιτική βούληση με συγκεκριμένη στρατηγική την οποία να στηρίζει όλη η αγορά. Εμείς, ως επαγγελματίες είμαστε έτοιμοι, πέραν των ατομικών ή εταιρικών ενεργειών μας, να συμβάλουμε σ' αυτή τη συνολική προσπάθεια του κράτους.

Μετέωρος ο τουρισμός μετά το βρετανικό όχι

Το θετικό που κρατάμε, ο ρόλος των rapid test και των εμβολιασμών και η ελπίδα για τους Ρώσους τουρίστες

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μπήκε ξανά σε αναμονή, αυτή τη φορά μέχρι τέλος Ιουνίου, ο τουρισμός μετά την απόφαση των Βρετανών να αφήσουν την Κύπρο για άλλες τρεις εβδομάδες εκτός πράσινης λίστας. Διότι μπορεί τον τελευταίο μήνα να καταγράφονται τουριστικές αφίξεις από άλλες αγορές, ωστόσο οι αριθμοί καθώς και το προφίλ των τουριστών δεν είναι τέτοιο ώστε να αφήνει μεγάλο αποτύπωμα στον κύκλο εργασιών και να τονώνει τις τουριστικές επιχειρήσεις. Την ίδια ώρα, η αγωνία και η απογοήτευση στον τουριστικό κλάδο από τον επιπλέον ένα μήνα παράταση για ουσιαστική αύξηση των τουριστικών ροών, καταδεικνύουν ότι για άλλη μια φορά πληρώνουμε το τίμημα της εξάρτησής μας από την βρετανική αγορά. Γιατί η Βρετανία άναψε κόκκινο στα ταξίδια στην Κύπρο, τι έγινε και τι δεν έγινε για να προλάβουμε αυτή την εξέλιξη και ποια η επόμενη μέρα, είναι θέματα τα οποία απασχολούν τις τελευταίες μέρες τον τουριστικό κλάδο. Σίγουρα όμως η ανακοίνωση της βρετανικής κυβέρνησης δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Δημοσιεύματα βρετανικού Τύπου των προηγούμενων ημερών έδιναν το στίγμα εντός και εκτός βρετανικής αγοράς. Ωστόσο, το γιατί η Κύπρος με την παρούσα επιδημιολογική εικόνα δεν πέρασε το κατώφλι της πράσινης λίστας, είναι θέμα το οποίο σαφώς προβληματίζει. Και μπορεί οι ελπίδες να έχουν μετατεθεί για τις 28 Ιουνίου και την επόμενη αναθεώρηση των ταξιδιωτικών περιορισμών της Βρετανίας, όμως σαφώς δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο ότι το τέλος Ιουνίου θα σημάνει και το ξεκλείδωμα της βρετανικής αγοράς. Αρνητική θεωρείται και η εξέλιξη ότι ταξιδιωτικά γραφεία της Βρετανίας, ανακοίνωσαν ότι παγώνουν τις κρατήσεις για καλοκαιρινές διακοπές σε όλη την Μεσόγειο μέχρι το τέλος Αυγούστου

Διοργανωτές ταξιδίων στη Βρετανία διέκοψαν τις κρατήσεις για διακοπές ηλίου και θάλασσας σε μεσογειακούς προορισμούς μέχρι το τέλος Αυγούστου.

Την κατάσταση φέτος μπορεί να σώσει η ρωσική αγορά. Εκ πρώτης όψεως τα επίπεδα κρατήσεων ξεπερνούν μέχρι στιγμής τα επίπεδα του 2019, ενώ η εικόνα θα ξεκαθαρίσει εφόσον ξεκλειδώσουν οι ναυλωμένες πτήσεις από την χώρα.

Γιατί χάθηκε η ευκαιρία;

Θεωρείται πάντως ότι ο μεγάλος αριθμός των rapid test ήταν τελικά επιζήμιος και ίσως ήταν ο λόγος που μείναμε τελικά εκτός πράσινης λίστας της Βρετανίας αλλά και την Ευρώπης. Διότι μπορεί εμείς να μετρούμε το χαμηλό ποσοστό θετικότητας στο 0,15%, ωστόσο η αυξημένη κλίμακα των τεστ δίνουν σε πραγματικούς αριθμούς και αυξημένο αριθμό κρουσμάτων σε αναλογία 100 χιλιάδων κατοίκων και τελικά αδικούν την Κύπρο σε σχέση με άλλες χώρες. Μιλώντας στην «Κ» ο γενικός διευθυντής της ΟΕΒ Μιχάλης Αντωνίου επισήμανε ότι η ζημιά που γίνεται στην οικονομία από την αυξημένη χρήση των rapid test είναι πολύ μεγαλύτερη από το καλό που γίνεται στον περιορισμό της πανδημίας. Θα έπρεπε λοιπόν ο έλεγχος να γίνεται πιο στοχευμένα, ενώ παράλληλα να γίνει προσπάθεια επιτάχυνσης του εμβολιαστικού προγράμματος. Από την άλλη η άποψη του ΠΑΣΥΞΕ είναι ότι οι αποφάσεις της Βρετανίας οφείλονται καθαρά σε εσωτερικούς χειρισμούς της κατάστασης για να καταστεί εφικτό το ξεκλείδωμα της οικονομίας της χώρας. «Εμείς ό, τι έπρεπε να κάνουμε το κάναμε, ακόμα και σε πολιτικό και κυβερνητικό κ επίπεδο και σαν τουριστικοί εταίροι και εναπόκειται πλέον στις αγορές απ΄ όπου περιμένουμε τουρισμό», επισημαίνει ο Φιλόκυπρος Ρουσουνίδης.

Κρατάνε τα θετικά

Κάποιοι θέλουν να βλέπουν το ποτήρι μισογεμάτο. Από αυτή την οπτική, θετικό κρατούμενο είναι ότι η νέα αναβολή για τον τουρισμό δεν επηρεάζει για την ώρα τουλάχιστον την επιστροφή στην ανάκαμψη της οικονομίας, εκτίμηση την οποία εκφράζει η ΟΕΒ. Αναμένεται ότι το β' εξάμηνο ως το κατεξοχήν ισχυρό σε τουριστικές επιδόσεις, θα σώσει και φέτος την παρτίδα. Καταστροφικό θα είναι ωστόσο το σενάριο η Κύπρος να παραμείνει σε πορτοκαλί κατηγορία και ανταγωνιστικοί μας προορισμοί να περάσουν στην πράσινη. Άρα καταγράφεται από τον ΠΑΣΥΞΕ ως θετικό το γεγονός ότι από την πράσινη λίστα απουσιάζουν μαζί με εμάς και όλοι οι ανταγωνιστικοί μας προορισμοί. Παρουσιάζονται δε συγκρατημένα αισιόδοξοι ότι τα δεδομένα θα αλλάξουν με την επόμενη αξιολόγηση και η χαμένη διμηνία Μαΐου- Ιουνίου θα καλυφθεί από ενδεχόμενη παράταση της σεζόν μέχρι τέλη Νοεμβρίου. Πάντως οι ξενοδόχοι ήδη άρχισαν να επαναφέρουν στο τραπέζι το ενδεχόμενο παράτασης των προγραμμάτων στήριξης των εργαζομένων, ενώ κινήσεις και επαφές προς αυτή την κατεύθυνση αναμένεται να γίνουν εντός του τρέχοντος μηνός.

Ένας μήνας πίσω

Μπορεί οι ξενοδόχοι να εκφράζουν συγκρατημένη αισιοδοξία ότι η εικόνα θα βελτιωθεί το επόμενο διάστημα, εντούτοις οι εκτιμήσεις της κατάστασης από τον σύνδεσμο διευθυντών ξενοδοχείων και από τις επιχειρήσεις στον τομέα της εστίασης και της αναψυχής δίνουν διαφορετικό παλμό. Από την πλευρά του ο πρόεδρος των διευθυντών ξενοδοχείων ΠΑΣΥΔΙΞΕ Χρήστος Αγγελίδης, τόνισε ότι όσο καθυστερεί η ημερομηνίας έναρξης των ταξιδίων, μειώνεται τελικά και ο αριθμός των τουριστών που έχουν πρόθεση να ταξιδέψουν αλλά και το είδος των τουριστών που θα ταξιδέψουν. Αυτό, θα μεταφραστεί σε άδειες κλίνες ξενοδοχείων και θα έχει αντίκτυπο στην διαχείριση του προσωπικού αλλά σαφώς και στα οικονομικά αποτελέσματα των ξενοδοχειακών μονάδων, σε μια περίοδο κατά την οποία ήδη το κόστος λειτουργίας είναι βεβαρημένο λόγω του κόστους τήρησης των υγειονομικών πρωτοκόλλων.

Σε χειρότερη μοίρα είναι τα κέντρα εστίασης στις τουριστικές περιοχές, κυρίως δε, στην ελεύθερη Αμμόχωστο. Εκ μέρους του συνδέσμου αναψυχής Αμμοχώστου, ο Χαράλαμπος Αλεξάνδρου περιγράφει ότι αυτή την στιγμή οι επιχειρήσεις εστίασης είναι στον αναπνευστήρα και περιμένουν τα Σαββατοκύριακα για να δουλέψουν με τους παραθεριστές από άλλες πόλεις. Μετά την ανακοίνωση της πράσινης λίστας της Βρετανίας, αρκετοί ήταν αυτοί που μπήκαν σε σκέψεις για το αν τελικά θα ανεβάσουν ρολά όπως είχαν προγραμματίσει. Ελπίζουν ωστόσο ότι ένα καλό τρίμηνο από Ιούλη μέχρι Σεπτέμβρη θα τους επιτρέψει να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους έναντι του προσωπικού τους, των δόσεων δανείων και των ενοικίων τους. Κατέστησε σαφές ότι αν δεν αλλάξει η κατάσταση με την βρετανική αγορά, θα είναι το τελειωτικό κτύπημα για τις επιχειρήσεις της περιοχής.

Η περίπτωση της Ρωσίας

Παρά την απογοήτευση και την ανησυχία λόγω της βρετανικής αγοράς, πληροφορίες αναφέρουν ότι η ρωσική αγορά πάει πολύ καλά. Ο επίτιμος πρόεδρος των ταξιδιωτικών πρακτόρων Βίκτωρ Μαντοβάνη αναφέρει ότι γίνονται κρατήσεις οι οποίες ξεπερνούν τα επίπεδα του 2019 και ίσως φέτος η Ρωσία να είναι η ευχάριστη έκπληξη για τον τουρισμό. Ενίσχυση των ρωσικών ροών θα επιτευχθεί φυσικά εφόσον ξεκλειδώσουν οι ναυλωμένες πτήσεις από την χώρα, κάτι που εκτιμάται ότι θα γίνει εντός Ιουνίου. Στην εξίσωση μπαίνει και το τουριστικό εμπάργκο των Ρώσων στην Τουρκία, το οποίο αν συνεχίσει να εφαρμόζεται, τότε θα υπάρχει μεγαλύτερη ώθηση για αύξηση των τουριστικών ροών από Ρωσία. Σε καλύτερα επίπεδα σε σχέση με το 2019 κινείται και η πολωνική, αγορά αν και παραμένουν σε χαμηλούς αριθμούς ενώ εκτιμάται ότι ίσως τους επόμενους μήνες να έχουμε αφίξεις και από Γερμανία. Τονίζεται ωστόσο ότι το κλειδί που θα ξεκλειδώσει τον τουρισμό συνεχίζουν να το κρατούν οι Βρετανοί.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **HOLGER SCHMIEDING ΚΑΙ KALLUM PICKERING***

Ισχυρή ανάπτυξη μετά την πανδημία

Η πορεία της πανδημίας εξακολουθεί να επηρεάζει την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα περισσότερο από τα συνήθη βασικά μεγέθη. Η σημαντική πρόοδος στην καταπολέμηση της COVID-19 επιτρέπει χαλάρωμα των περιορισμών και ταχεία ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Ωστόσο, η τωρινή αύξηση των κρουσμάτων κορωνοϊού σε μερικές χώρες της Ανατολικής Ασίας, η οποία στην αρχή διαχειρίστηκε σχετικά καλά την πανδημία, καταδεικνύει και τη συνεχή απειλή που υπάρχει στον δρόμο προς την ανάκαμψη.

Αναμένουμε γρήγορη ανάκαμψη της οικονομίας στις ανεπτυγμένες χώρες, η οποία θα μετατραπεί σε βιώσιμη ισχυρή ανάπτυξη ή θα οδηγήσει ακόμη και σε μία «χρυσή δεκαετία του '20». Την άποψη αυτή τη βασίζουμε σε τρεις υποθέσεις: 1) Οι περιορισμοί θα συνεχίσουν να χαλαρώνουν σταδιακά, χωρίς να υπάρχουν μεγάλες ανατροπές στις ισχυρές οικονομίες. 2) Η νότια Ευρώπη θα απολαύσει τουλάχιστον το μισό της καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου. 3) Η ενίσχυση του ρυθμού των εμβολιασμών το φθινόπωρο θα περιορίσει την ανάγκη για νέους οικονομικά καταστροφικούς περιορισμούς, ακόμη και εάν ο ιός συνεχίσει να εμφανίζεται με τη μορφή νέων μεταλλάξεων που προκαλούν ανησυχία. Μέχρι στιγμής, οι ενδείξεις που υπάρχουν συμμορφώνονται με τους παραπάνω ισχυρισμούς. Οσον αφορά τη Βρετανία, από ένα αρκετά χαμηλό και σταθερό ποσοστό περίπου 2.000 μολύνσεων την ημέρα κατά τη διάρκεια του Μαΐου, οι μολύνσεις από τις 23 Μαΐου έχουν αρχίσει να αυξάνονται. Μάλιστα, περίπου τα τρία τέταρτα των νέων κρουσμάτων προέρχονται από την εμφανώς πιο μεταδοτική «ινδική μετάλλαξη». Ενας αυξημένος αριθμός κρουσμάτων μετά μία σημαντική μείωση των περιορισμών δεν αποτελεί έκπληξη. Η βασική ερώτηση είναι εάν η Βρετανία είναι λίγο πριν από το τρίτο κύμα της πανδημίας, γεγονός που θα οδηγήσει σε νέους περιορισμούς προκειμένου να συγκρατηθεί η μετάδοση του ιού.

Η πρόοδος των εμβολιασμών μπορεί να επιταχύνει τη διαδικασία ανάκαμψης των ανεπτυγμένων οικονομιών.

Εάν τα κρούσματα σταθεροποιηθούν ή ενισχυθούν σχετικά περισσότερο χωρίς κάποια σημαντική αύξηση στις νοσηλείες και στους θανάτους, τότε αυτό θα δείξει, πρώτον, πως τα εμβόλια μετατρέπουν την COVID-19 σε επιδημία, γεγονός που δεν βάζει σε ουσιαστικό κίνδυνο τις μελλοντικές δυνατότητες του συστήματος υγείας. Επίσης, δίνει στις υπόλοιπες ανεπτυγμένες οικονομίες την αυτοπεποίθηση να συνεχίσουν να χαλαρώνουν τους περιορισμούς και να ανοίγουν τα σύνορά τους με χώρες που είναι ασφαλείς. Το σύστημα υγείας της Βρετανίας δεν δείχνει να πιέζεται σημαντικά προς το παρόν. Ωστόσο, η κυβέρνηση θα πρέπει να δράσει με σύνεση και να καθυστερήσει το σχέδιο για άρση των περιορισμών που προβλέπεται για τις 21 Ιουνίου για λίγες εβδομάδες ώστε να αξιολογήσει καλύτερα τις μεταλλάξεις του ιού. Οι οικονομικές επιπτώσεις μιας τέτοιας καθυστέρησης θα είναι μικρές.

* Οι κ. Holger Schmieding και Kallum Pickering είναι επικεφαλής οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

Κύμα ανατιμήσεων στην ελληνική αγορά

Σε ανοδική πορεία οι τιμές σε είδη διατροφής και άλλα προϊόντα, «καμπανάκι» από το ΙΕΛΚΑ για επερχόμενες αυξήσεις

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Την εμφάνισή τους έχουν κάνει ήδη οι πρώτες ανατιμήσεις σε είδη διατροφής, ανατιμήσεις που φτάνουν ακόμη και το 11% –με το πρόβλημα κυρίως να εντοπίζεται σε εισαγόμενα προϊόντα–, ενώ σημαντικές είναι πλέον οι αυξήσεις τιμών σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν ή σε σύγκριση με τις αρχές του έτους σε σειρά άλλων προϊόντων, όπως υφάσματα, ηλεκτρονικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, αυτοκίνητα, ανταλλακτικά αυτοκινήτων και φυσικά καύσιμα. Σε ό,τι δε αφορά τις τιμές των τροφίμων, μάλλον φαίνεται πως βρισκόμαστε ακόμη στην αρχή μιας ανοδικής πορείας, καθώς έως τώρα μεγάλο μέρος της αύξησης των διαφόρων παραμέτρων κόστους παραγωγής και μεταφοράς έχει απορροφηθεί από τη βιομηχανία και το λιανεμπόριο και δεν έχει μετακυλισθεί στην τιμή καταναλωτή.

Η τιμή των υφασμάτων έχει αυξηθεί από τις αρχές του έτους κατά 10,4%, των αυτοκινήτων κατά 3,04%, των ανταλλακτικών και αξεσουάρ αυτοκινήτου κατά 0,23% και των υπολογιστών κατά 1,33%.

Το Ινστιτούτο Ερευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ) χτύπησε ηχηρό «καμπανάκι» για επερχόμενες αυξήσεις και στις τελικές τιμές των προϊόντων. «Μέχρι τώρα οι αυξήσεις τιμών πρώτων υλών φαίνεται να έχουν απορροφηθεί από τους προμηθευτές και το λιανεμπόριο στην Ελλάδα, αυτό όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δεδομένο για το μέλλον, εφόσον οι αυξητικές τάσεις συνεχιστούν», αναφέρεται χαρακτηριστικά σε ανακοίνωση που εξέδωσε το ΙΕΛΚΑ.

Από τη σύγκριση των αναλυτικών στοιχείων του δείκτη τιμών καταναλωτή, ανατιμήσεις καταγράφονται τον Απρίλιο του 2021 (τελευταίος μήνας κατά τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2020 ενδεικτικά στα εξής προϊόντα: ρύζι (1,03%), αλεύρι (1,30%), ψωμί (0,27%), άλλα προϊόντα με βάση τα δημητριακά (1,36%), παρασκευάσματα με βάση το κρέας (2,38%), ψάρια (4,05%), θαλασσινά (3,27%) τυριά (1,87%), μαργαρίνη (1,36%), βρώσιμα έλαια πλην ελαιολάδου, π.χ. καλαμποκέλαιο (11%). Η μεγάλη αύξηση που καταγράφηκε τον φετινό Απρίλιο στις τιμές των αρνιών και των κατσικιών (13,65%) σχετίζεται με τη μεγάλη ζήτηση φέτος, λόγω πιο χαλαρών περιοριστικών μέτρων το Πάσχα, σε σύγκριση με πέρυσι και την έλλειψη κυρίως σε αρνιά και κατσίκια μικρού μεγέθους (διότι το Πάσχα ήταν αργά).

Δείκτης τιμών εισροών

Πού στηρίζει το ΙΕΛΚΑ την εκτίμηση (ή κατά άλλους πρόθεση της μεταποίησης και των λιανεμπόρων) ότι το επόμενο διάστημα αναμένονται αυξήσεις στις τελικές τιμές περισσότερων ειδών διατροφής ή μεγαλύτερες ανατιμήσεις από αυτές που ήδη παρατηρούνται; Ο δείκτης τιμών εισροών στη γεωργία - κτηνοτροφία, στον οποίο αποτυπώνονται οι μεταβολές στις τιμές των βασικών συντελεστών παραγωγής, αυξήθηκε, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά 3,4% τον Μάρτιο του 2021 σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2020, κυρίως λόγω της αύξησης της τιμής της ενέργειας κατά 6,4% και των ζωοτροφών κατά 5,2%. Οι αυξήσεις αυτές φαίνεται ότι μεταφέρονται πλέον προς τους επόμενους κόμβους της αλυσίδας αξίας, καθώς αυξάνονται και οι δείκτες τιμών εκροών αγροτικής παραγωγής, δηλαδή οι τιμές διάθεσης των προϊόντων.

Για παράδειγμα, ο δείκτης φυτικής παραγωγής παρουσιάζει τον Μάρτιο αύξηση 6,1% σε σχέση με τον Μάρτιο του 2020 και ο δείκτης ζωικής παραγωγής 0,6% το αντίστοιχο διάστημα. Σε ό,τι αφορά τις τιμές παραγωγού ξεχωρίζουν οι αυξήσεις κατά 19,2% στο ελαιόλαδο και κατά 8,3% στα δημητριακά.

Σε άλλα είδη, τα οποία κατά κύριο λόγο εισάγονται, και μάλιστα από την Κίνα και άλλες ασιατικές χώρες, παρατηρούνται ήδη πολύ μεγαλύτερες ανατιμήσεις. Η τιμή των υφασμάτων έχει αυξηθεί από τις αρχές του έτους κατά 10,4%, των αυτοκινήτων κατά 3,04%, των ανταλλακτικών και αξεσουάρ αυτοκινήτου κατά 0,23%, των υπολογιστών κατά 1,33%.

INTIME NEWS

«Μέχρι τώρα οι αυξήσεις τιμών πρώτων υλών φαίνεται να έχουν απορροφηθεί από τους προμηθευτές και το λιανεμπόριο στην Ελλάδα, αυτό όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο για το μέλλον, εφόσον οι αυξητικές τάσεις συνεχιστούν», αναφέρει το ΙΕΛΚΑ.

Πού οφείλεται το ράλι ανόδου των τιμών

Η ξαφνική και μεγάλη αύξηση της ζήτησης μετά την επανεκκίνηση της οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο από τους τελευταίους μήνες του 2020, χωρίς, ωστόσο, να έχει επανέλθει πλήρως η παραγωγή στα προ κορωνοϊού επίπεδα κυρίως στην Κίνα, αλλά και σε άλλες χώρες της Ασίας, όπου είναι εγκατεστημένες μεγάλες παραγωγικές μονάδες, είναι ο κυριότερος λόγος για το ράλι ανόδου των τιμών που παρατηρείται το τελευταίο διάστημα. Στα παραπάνω ήρθαν να προστεθούν και οι μικρότερες, από τις αναμενόμενες, σοδειές σε βασικά αγροτικά προϊόντα στις ΗΠΑ και στη Νότια Αμερική, όπως είναι για παράδειγμα η σόγια και το καλαμπόκι, την ώρα που η ζήτηση από την Κίνα για αυτά τα προϊόντα είναι πολύ μεγάλη. Ο λόγος για την αύξηση της ζήτησης σε σόγια και καλαμπόκι; Η Κίνα βρίσκεται σε φάση επανασύστασης του ζωικού κεφαλαίου της σε χοίρους, μετά τις τεράστιες απώλειες που είχε το 2019 από την εκδήλωση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων.

Στη μεγάλη αύξηση της ζήτησης σε χώρες της Ασίας και στις μικρότερες, από τις αναμενόμενες, σοδειές σε βασικά αγροτικά προϊόντα στις ΗΠΑ και στη Νότια Αμερική.

Ο δείκτης πρώτων υλών τροφίμων και ποτών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Commodity Food and Beverage Price Index Monthly Price) καταγράφει σε ένα μόλις χρόνο εξαιρετικά μεγάλη αύξηση άνω του 30%, από 92,42 τον Απρίλιο του 2020 σε 125,16 τον Απρίλιο του 2021. Σύμφωνα μάλιστα με την τελευταία έκθεση του ΔΝΤ για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας, οι τιμές των βασικών μετάλλων κατέγραψαν αύξηση 30% τον Φεβρουάριο του 2021 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2020. Ειδικότερα, η τιμή του χαλκού αυξήθηκε κατά 30%, των σιδηρομεταλλευμάτων κατά 35%, ενώ η ενίσχυση της ζήτησης για ηλεκτρικά αυτοκίνητα οδήγησε σε αύξηση των τιμών του κοβαλτίου και του νικελίου, τα οποία χρησιμοποιούνται στις μπαταρίες των οχημάτων αυτών. Ο δείκτης μετάλλων του ΔΝΤ προβλέπεται ότι θα ενισχυθεί κατά 31% το 2021 και θα υποχωρήσει το 2022 κατά 4,5%. Ωστόσο, όπως το ίδιο το ΔΝΤ σημειώνει, η ακρίβεια των προβλέψεων εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την ταχύτητα με την οποία θα επανακάμψει η παγκόσμια οικονομία, καθώς και από πιθανές νέες διαταραχές, λόγω της πανδημίας, στην παραγωγή και στο εμπόριο.

Ο δείκτης τιμών τροφίμων του ΔΝΤ ενισχύθηκε κατά 20%, με τις τιμές στα φυτικά έλαια να αυξάνονται κατά 45% και στα δημητριακά κατά 41%. Η μεγάλη αύξηση στις τιμές των δημητριακών –κυρίως του καλαμποκιού– και της σόγιας επηρεάζει το κόστος παραγωγής των ζωοτροφών και στην Ελλάδα. Το τελευταίο επηρεάστηκε και από τη μειωμένη παραγωγή δημητριακών κατά 44% στη Ρουμανία το 2020 σε σύγκριση με το 2019, χώρα από την οποία η Ελλάδα εισάγει μεγάλες ποσότητες δημητριακών.

Πετρέλαιο

Κατά 40% και πλέον έχουν αυξηθεί σε σύγκριση με πέρυσι οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου, οδηγώντας φυσικά σε σημαντικές ανατιμήσεις στα καύσιμα στην Ελλάδα. Εκτός από την άμεση συνέπεια που έχουν οι παραπάνω ανατιμήσεις, ως τελικά προϊόντα αυτά καθαυτά επηρεάζουν και όλο το κόστος παραγωγής και μεταφοράς των λοιπών προϊόντων. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η τιμή του πετρελαίου κίνησης ήταν τον Απρίλιο του 2021 αυξημένη κατά 14,1% σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2020, της βενζίνης κατά 16,84%, του φυσικού αερίου κατά 14,6% και του πετρελαίου θέρμανσης κατά 19,4%.

Σε όλα τα παραπάνω θα πρέπει, τέλος, να προστεθεί και το γνωστό πλέον πρόβλημα της αύξησης των ναύλων για τις μεταφορές κοντέινερ, η οποία ξεπερνάει το 500%.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Από την παράδοση «σε πραγματικό χρόνο» στις μεγάλες ελλείψεις προϊόντων

Των **PETER S. GOODMAN**
και **NIRAJ CHOKSHI**
THE NEW YORK TIMES

Στην ιστορία της διαμόρφωσης του σύγχρονου κόσμου, η Toyota καταλαμβάνει καίρια θέση καθώς επινόησε τον μηχανισμό που αναβάθμισε την αποτελεσματικότητα της βιομηχανίας. Στην ιαπωνική αυτοκινητοβιομηχανία οφείλεται η πρακτική της άμεσης παράδοσης των προμηθειών «σε πραγματικό χρόνο», ακριβώς όταν δίνεται η παραγγελία. Και έτσι ελαχιστοποιείται η ανάγκη για συγκέντρωση αποθεμάτων. Τα τελευταία 50 χρόνια επικράτησε αυτή η προσέγγιση στην παγκόσμια βιομηχανία, και όχι μόνον στην αυτοκινητοβιομηχανία αλλά σε όλους τους κλάδους. Από τη μόδα μέχρι την επεξεργασία των τροφίμων και τα φαρμακευτικά προϊόντα, όλοι υιοθέτησαν την παράδοση «σε πραγματικό χρόνο», διατηρώντας ευκινησία που τους επέτρεψε να προσαρμόζονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς και παράλληλα να μειώνουν το κόστος. Επιπλέον, αυξήθηκε υπερβολικά η εξάρτηση από χώρες με φτηνά εργατικά χέρια, όπως η Κίνα και η Ινδία, με αποτέλεσμα να προκύπτει πρόβλημα με την πρώτη ρωγμή στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Οι ταραχώδεις εξελίξεις του περασμένου έτους κλόνισαν την εμπιστοσύνη στο σύστημα των τελευταίων 50 ετών και επανέφεραν την ανησυχία πως ίσως μερικές βιομηχανίες το πήγαν στα άκρα, με αποτέλεσμα να είναι ευάλωτες σε οποιαδήποτε ρωγμή. Οταν η πανδημία επέβαλε αναστολή στη λειτουργία των εργοστασίων, προκαλώντας χάος στις φορτώσεις, πολλές οικονομίες ανά τον κόσμο γνώρισαν ελλείψεις σε ένα ευρύτατο φάσμα προϊόντων, από τα ηλεκτρονικά μέχρι την ξυλεία και τα είδη ένδυσης. Εν ολίγοις σε μια στιγμή έκτακτων ανατροπών στην παγκόσμια οικονομία, το σύστημα της παράδοσης «σε πραγματικό χρόνο» αποδεικνύεται ανεπαρκές. Οπως σχολιάζει ο Γουίλι Σιχ, εμπειρογνώμων επί θεμάτων διεθνούς εμπορίου στο Χάρβαρντ, «ήταν κάτι σαν αμόκ στην εφοδιαστική αλυσίδα».

Σε μια στιγμή έκτακτων ανατροπών στην παγκόσμια οικονομία, το σύστημα που επικρατεί στην παγκόσμια βιομηχανία τα τελευταία 50 χρόνια αποδεικνύεται ανεπαρκές.

A.P. PHOTO / JAMES CRISP

Το πρόβλημα της υπερβολικής εξάρτησης από το σύστημα της άμεσης παράδοσης είναι ορατό στις αυτοκινητοβιομηχανίες, οι οποίες έχουν μεγάλα προβλήματα από την έλλειψη μικροεπεξεργαστών που παράγονται στην Ασία.

Το πρόβλημα της υπερβολικής εξάρτησης από το σύστημα της άμεσης παράδοσης είναι περισσότερο ανάγλυφο στον κλάδο που το επινόησε: οι αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν γονατίσει από την έλλειψη μικροεπεξεργαστών, των καθοριστικών αυτών εξαρτημάτων που παράγονται στην Ασία. Χωρίς αρκετούς μικροεπεξεργαστές, οι αυτοκινητοβιομηχανίες από τις ΗΠΑ μέχρι τη Βραζιλία αναγκάστηκαν να αναστείλουν τη λειτουργία τους. Το βάθος και η διάρκεια των ελλείψεων αποκαλύπτει, πάντως, σε ποιο βαθμό κυριάρχησε στις εμπορικές σχέσεις η πρακτική της άμεσης παράδοσης. Βλέπουμε γιατί η Nike και άλλες βιομηχανίες ειδών ένδυσης δυσκολεύονται τόσο να συγκεντρώσουν αποθέματα. Είναι ένας από τους λόγους που δυσκολεύονται οι κατασκευαστικές να προμηθευτούν χρώματα και στεγανωτικά. Υπήρξε, άλλωστε, από τις κύριες αιτίες των τραγικών ελλείψεων ειδών προσωπικής προστασίας που αντιμετωπίσαμε στην αρχή της πανδημίας.

Η τακτική της άμεσης παράδοσης ήταν κάτι σαν επανάσταση στον επιχειρηματικό κόσμο. Διατηρώντας λίγα αποθέματα, οι επιχειρήσεις λιανικής μπορούσαν να διαθέτουν περισσότερο χώρο για μεγαλύτερο φάσμα προϊόντων. Η άμεση παράδοση έδωσε στις βιομηχανίες μεταποίησης τη δυνατότητα να προσαρμόζουν τα προϊόντα τους. Και όλα αυτά προσέφεραν τη δυνατότητα της μείωσης του κόστους στις επιχειρήσεις, οδήγησαν σε αύξηση του πλούτου για τους μετόχους καθώς όσα εξοικονομούσαν οι επιχειρήσεις τα χορηγούσαν ως μερίσματα και επαναγορά μετοχών. Τώρα, όμως, οι καθοριστικές ελλείψεις θέτουν το ερώτημα μήπως ορισμένες επιχειρήσεις υπερέβαλαν στην προσπάθειά τους να εξοικονομήσουν χρήματα περιορίζοντας τα αποθέματά τους, με αποτέλεσμα να διαπιστώσουν ότι ήταν εντελώς απροετοίμαστες και ακάλυπτες στην πρώτη αναποδιά. «Το πρόβλημα είναι η έλλειψη των επενδύσεων που δεν έκαναν», επισημαίνει ο Γουίλιαμ Λαζόνικ, οικονομολόγος του Πανεπιστημίου της Μασαχουσέτης. Η αμερικανική βιομηχανία μικροεπεξεργαστών Intel έχει ανακοινώσει τα σχέδιά της για την ανέγερση νέων μονάδων στην Αριζόνα, αξίας 20 δισ. δολαρίων. Οπως τονίζει ο κ. Λαζόνικ, η δαπάνη αυτή είναι, όμως, μικρότερη από τα 26 δισ. δολάρια που διοχέτευσε το 2018 και το 2019 στην επαναγορά μετοχών της και τα οποία θα μπορούσε να έχει αφιερώσει για να αυξήσει την παραγωγική της δυνατότητα.

Υποθέσεις

Ορισμένοι εμπειρογνώμονες υποθέτουν ότι η κρίση της πανδημίας θα επιφέρει αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων, αναγκάζοντας ορισμένες να αρχίσουν και πάλι να συγκεντρώνουν αποθέματα αλλά και να διευρύνουν το φάσμα των προμηθευτών τους ώστε να έχουν εναλλακτική λύση σε περίπτωση προβλήματος. Δεν συμμερίζονται όλοι αυτή την άποψη καθώς πολλοί προεξοφλούν πως, όπως ακριβώς έχει συμβεί και στις άλλες κρίσεις, ο στόχος της μείωσης του κόστους θα υπερισχύσει ξανά και θα παρακαμφθούν οι άλλες σκοπιμότητες.

«Παράθυρο» για παράταση στις εταιρείες διαχείρισης δανείων

Προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους του «Ηρακλή», προβλέπει ν/σ του ΥΠΟΙΚ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Τη δυνατότητα παράτασης της περιόδου χάριτος που έχουν οι εταιρείες διαχείρισης προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους του «Ηρακλή» θα προβλέπει νομοσχέδιο του υπουργείου Οικονομικών. Η διάταξη, που πήρε το πράσινο φως από την Κομισιόν, θα περιληφθεί στον νόμο για την επέκταση του «Ηρακλή» κατά 18 μήνες («Ηρακλής ΙΙ») και, όπως αναφέρεται στην έκθεση αξιολόγησης που δημοσιεύθηκε χθες, θα επιτρέψει στις ελληνικές τράπεζες να εφαρμόσουν τη στρατηγική τους για τη μείωση των κόκκινων δανείων και να περιορίσουν τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα σε μονοψήφιο ποσοστό έως τα τέλη του 2022.

Να σημειωθεί ότι οι εταιρείες που διαχειρίζονται τα κόκκινα δάνεια του «Ηρακλή» είχαν ζητήσει παράταση για την επίτευξη των στόχων που προβλέπονται στα επιχειρησιακά πλάνα που έχουν υποβάλει, από τους 24 στους 36 μήνες, επικαλούμενες τις δυσμενείς συνθήκες που προκάλεσε η αναστολή των πλειστηριασμών για μακρύ χρονικό διάστημα. Η διάταξη θα δίνει τη δυνατότητα παράτασης εφόσον ισχύουν «εξαιρετικές συνθήκες».

Οι εταιρείες είχαν ζητήσει να αυξηθεί το χρονικό διάστημα στους 36 μήνες, από 24 μήνες που προβλεπόταν αρχικά.

Η διάταξη, που πήρε το πράσινο φως από την Κομισιόν, θα περιληφθεί στον νόμο για την επέκταση του «Ηρακλή» κατά 18 μήνες («Ηρακλής ΙΙ») και, όπως αναφέρεται στην έκθεση αξιολόγησης, θα επιτρέψει στις ελληνικές τράπεζες να εφαρμόσουν τη στρατηγική τους για τη μείωση των κόκκινων δανείων.

Στην έκθεση διαπιστώνεται ουσιαστική μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) στο 30,2%, κάνοντας χρήση των κρατικών εγγυήσεων ύψους 12 δισ. ευρώ. Ωστόσο, το ποσοστό των NPEs παραμένει το υψηλότερο στη Ζώνη του Ευρώ και θα απαιτηθούν άλλα 12 δισ. ευρώ κρατικών εγγυήσεων για τη μείωση σε μονοψήφιο ποσοστό. Η Κομισιόν σημειώνει ότι η ομαλή μετάβαση των δανειοληπτών σε έναν «κανονικό τρόπο πληρωμής» υποστηρίζεται κυρίως από το καθεστώς επιδότησης που έχει παράσχει το κράτος μέσω των προγραμμάτων «Γέφυρα 1 και 2», επισημαίνει ωστόσο ότι «οι αρνητικοί κίνδυνοι εξακολουθούν να υφίστανται, καθώς μέρος των αρνητικών επιπτώσεων στην ποιότητα του ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών ενδέχεται να ανακύψουν το β΄ εξάμηνο του 2021 ή στις αρχές του 2022, ιδίως μετά την άρση διαφόρων κρατικών προγραμμάτων στήριξης».

«Η κατάργηση στο μέλλον των κρατικών μέτρων στήριξης ενδέχεται να επηρεάσει την ικανότητα των τραπεζών να διατηρήσουν τα σημερινά επίπεδα πιστωτικής αύξησης», που στηρίχθηκε κατά βάση από τα προγράμματα της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, επισημαίνει η Κομισιόν. «Ο θετικός αντίκτυπος αυτών των προγραμμάτων ενίσχυσε την καθαρή πίστωση στις επιχειρήσεις, οι οποίες συνέχισαν να παρουσιάζουν ρεκόρ 12μηνης πιστωτικής ανάπτυξης, φθάνοντας το 10,3% τον Φεβρουάριο του 2021», υπογραμμίζει η Κομισιόν, ενώ «το κόστος δανεισμού παρέμεινε σταθερό σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα όσον αφορά τις μεγάλες εταιρείες, σε αντίθεση με τις μικρότερες επιχειρήσεις, όπου παρατηρήθηκαν μικρές αυξήσεις, στοιχείο που αντικατοπτρίζει τον αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο».

Οσον αφορά τις τράπεζες η Κομισιόν επισημαίνει την υψηλή εξάρτησή τους από τα χρηματοοικονομικά κέρδη, αλλά και την αδύναμη ποιότητα των κεφαλαίων τους, που ενσωματώνει υψηλό ποσοστό αναβαλλόμενης φορολογίας (DTC). «Καθώς η πρόταση της ΤτΕ για τη σύσταση εταιρείας διαχείρισης ενεργητικού (AMC) έχει εγκαταλειφθεί», σημειώνεται στην έκθεση, η Κομισιόν «ενθάρρυνε τις Αρχές να συνεργαστούν με Ευρωπαίους εταίρους και να ολοκληρώσουν γρήγορα μια τροποποίηση νόμου για το DTC».

Υπό αναθεώρηση τελεί επίσης το καθεστώς που διέπει τη στρατηγική του ΤΧΣ, τη διάρκεια ζωής του, τη διακυβέρνηση, τα ειδικά δικαιώματα, την πολιτική εκποίησης από το μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζών και τα κριτήρια επιλεξιμότητας των μελών των διοικητικών συμβουλίων των τραπεζών, που θα πρέπει να εξεταστούν έως τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους.

Τέλος, η Κομισιόν διαπιστώνει καθυστέρηση στη δημιουργία του φορέα απόκτησης ακινήτων, που θα αγοράζει την πρώτη κατοικία ευάλωτων νοικοκυριών, αλλά, όπως σημειώνει, η καθυστέρηση αυτή «δεν θα επηρεάσει την εφαρμογή των άλλων πτυχών του νέου πτωχευτικού πλαισίου» που, όπως είναι γνωστό, τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή με την ενεργοποίηση και του εξωδικαστικού μηχανισμού.

Καταργήθηκαν 68 διαδικασίες του ΕΦΚΑ από τα ΚΕΠ

Με στόχο την ευρύτερη και ευκολότερη εξυπηρέτηση και ενημέρωση των πολιτών, το υπουργείο Εργασίας, σε συνεργασία με το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προχώρησε στην κατάργηση 68 διαδικασιών του ΕΦΚΑ από τα συστήματα των κέντρων εξυπηρέτησης πολιτών (ΚΕΠ).

Πρόκειται για διαδικασίες που κρίθηκαν παρωχημένες ή παρέχονται μόνο ηλεκτρονικά, όπως μια σειρά από ενέργειες που όφειλαν να κάνουν οι πολίτες για να λάβουν, για παράδειγμα, τα έξοδα κηδείας, να ανανεώσουν ή να βγάλουν βιβλιάρια υγείας ή ακόμη και να πιστοποιήσουν την πληρωμή εισφορών.

Ετσι, με εγκύκλιο, οι 68 διαδικασίες του e-ΕΦΚΑ που κρίθηκαν παρωχημένες ή παρέχονται πλέον αποκλειστικά ηλεκτρονικά καταργούνται από τα συστήματα των ΚΕΠ, ενώ 11 από αυτές έχουν ήδη αντικατασταθεί από μια ενιαία διαδικασία για τα έξοδα κηδείας μέσω του gov.gr και των ΚΕΠ.

Από την πρώτη κιόλας ημέρα που ανέλαβε στο υπουργείο Εργασίας, ο κ. Χατζηδάκης διαπίστωσε τα μεγάλα προβλήματα στην επικοινωνία των πολιτών με το υπουργείο και κυρίως τον ΕΦΚΑ.

«Υπάρχουν πολλά δικαιολογημένα παράπονα πολιτών για υπηρεσίες στις οποίες κανείς δεν σηκώνει τηλέφωνο. Και εν πάση περιπτώσει, παράπονα για ελλιπή ενημέρωση και εξυπηρέτηση», αναφέρει χαρακτηριστικά σε ανάρτησή του στο Facebook ο κ. Χατζηδάκης και επισημαίνει ότι «γι' αυτό προχωρούμε με διαδικασίες σαν κι αυτή», καθώς και με άλλες, όπως η σταδιακή ψηφιοποίηση της έκδοσης των συντάξεων, αλλά και νέες ψηφιακές υπηρεσίες, όπως το myEFKAlive και το myOAEDlive, όπου οι πολίτες μπορούν να πραγματοποιούν ραντεβού με βιντεοκλήση.

Σύμφωνα μάλιστα με τον υπουργό, το πιο σημαντικό πρότζεκτ είναι αυτό του μεγάλου ενιαίου τηλεφωνικού κέντρου του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το οποίο αποσκοπεί ακριβώς στην αναβάθμιση της εξυπηρέτησης των πολιτών που έρχονται σε επαφή με το υπουργείο και τους εποπτευόμενους φορείς.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Διασύνδεση ανέργων με την αγορά εργασίας

Με στόχο τη σταδιακή ένταξη των άνεργων δικαιούχων του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (ΕΕΕ) στην αγορά εργασίας προχωρεί από την 1η Ιουνίου η υλοποίηση δύο ακόμη δράσεων.

Πρόκειται για μια υποχρέωση της χώρας μας έναντι των δεσμεύσεων που διατηρεί προς τους Ευρωπαίους εταίρους της στο πλαίσιο της μεταμνημονιακής αξιολόγησης. Οι δράσεις διασύνδεσης απευθύνονται σε δικαιούχους του ΕΕΕ που είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι, ηλικίας 20-60 ετών και οι οποίοι, εφόσον κληθούν, είναι υποχρεωτικό να συμμετάσχουν σε δράσεις όπως:

α) Ενημέρωση από την κοινωνική υπηρεσία του δήμου ή το κέντρο κοινότητας για τις λεγόμενες «Υπηρεσίες 2ου πυλώνα». Σε προγραμματισμένες συνεδρίες, γίνεται εκτίμηση των αναγκών του κάθε άνεργου δικαιούχου του επιδόματος και διασύνδεση με προγράμματα και παροχές που καλύπτουν τις εξειδικευμένες ανάγκες του, όπως, για παράδειγμα, επίδομα στέγασης, υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης, νομική συνδρομή, εξειδικευμένες υπηρεσίες για παιδιά, ΑμεΑ κ.λπ.

β) Δημιουργία ατομικού σχεδίου δράσης που θα καταρτίζεται αφού ο ωφελούμενος θα περνά από συνέντευξη με εργασιακό σύμβουλο του ΟΑΕΔ. Μετά την κατάρτιση του ατομικού σχεδίου, ο ωφελούμενος θα μπορεί δυνητικά να παραπεμφθεί σε υφιστάμενες δράσεις κατάρτισης/απασχόλησης. Εάν παρέλθει ένας μήνας από την έγκριση της χορήγησης επιδόματος χωρίς να έχει συμπληρωθεί το ατομικό σχέδιο δράσης, το επίδομα διακόπτεται.

Οι ωφελούμενοι θα μπορούν να υποβάλουν εκ νέου αίτηση τον επόμενο μήνα μετά την εκπλήρωση της υποχρέωσής τους για συνεργασία με τον ΟΑΕΔ.

ΔΝΤ και Ε.Ε. ανησυχούν για τράπεζες και για αύξηση προσλήψεων στο Δημόσιο

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Κοινές ανησυχίες για το τραπεζικό σύστημα αλλά και για την αύξηση των απασχολουμένων στον δημόσιο τομέα μοιράζονται Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΔΝΤ, όπως προκύπτει από τις πρόσφατες μεταμνημονιακές αξιολογήσεις τους για την Ελλάδα, που δόθηκαν στη δημοσιότητα.

Το ύφος έχει αλλάξει από τη μνημονιακή περίοδο, αλλά κάποιες σταθερές παραμένουν: Το ΔΝΤ είναι πιο απαισιόδοξο για το χρέος και για την ανάκαμψη της οικονομίας, η Κομισιόν επαναφέρει θέμα επιστροφής στα πρωτογενή πλεονάσματα (2,2% του ΑΕΠ) μετά την πανδημία. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι δύο φορείς αναδεικνύουν τη μεγάλη αβεβαιότητα που εξακολουθεί να επικρατεί λόγω πανδημίας, καθιστώντας τις προβλέψεις επισφαλείς.

Η κυβέρνηση πάντως εξασφάλισε εύσημα εκ μέρους των δύο άλλοτε δανειστών για τα μέτρα στήριξης που έλαβε, ενώ ειδικά η έκθεση της Κομισιόν, στο πλαίσιο της 10ης μεταμνημονιακής αξιολόγησης ενισχυμένης εποπτείας, αναγνώρισε πρόοδο στις μεταρρυθμίσεις και της άνοιξε και τον δρόμο για να εισπράξει άλλη μια δόση 748 εκατ. ευρώ (SMPs και ANFAs).

Την οριστική απόφαση θα λάβει το Συμβούλιο Υπουργών στις 17 Ιουνίου. Το crash test των δύο αξιολογήσεων (το ΔΝΤ έδωσε τα συνοπτικά συμπεράσματα της αποστολής του που έκανε την αξιολόγηση και η έκθεση αναμένεται στα μέσα Ιουλίου) οδηγεί σε ενδιαφέροντα αποτελέσματα:

• Ανάπτυξη: Η Κομισιόν προβλέπει ανάκαμψη με ρυθμό 4,1% φέτος και 6% το 2022 και το ΔΝΤ 3,3% και 5,4%, αντίστοιχα (έναντι κυβερνητικής πρόβλεψης για 3,6% και 6,2%, αντίστοιχα). Η Κομισιόν, πάντως, είναι πολύ πιο απαισιόδοξη από την κυβέρνηση για τα επόμενα χρόνια, προβλέποντας ρυθμούς ανάπτυξης (στο βασικό σενάριο ανάλυσης βιωσιμότητας χρέους) 2,4% το 2023 και 1,7% το 2024 έναντι πρόβλεψης της κυβέρνησης για πάνω από 4% τα δύο αυτά χρόνια.

• Χρέος: Η Κομισιόν το «βλέπει» στο 208,1% του ΑΕΠ φέτος και το βασικό σενάριό της εκτιμά καθοδική πορεία στη συνέχεια, ώστε να φτάσει στο 169% του ΑΕΠ το 2030 και κάτω από 100% το 2047. Το βασικό αυτό σενάριο βασίζεται σε παραδοχή για μέσο ρυθμό ανάπτυξης 2% έως το 2029 και 1,5% στη συνέχεια. Τα δυσμενέστερα εναλλακτικά σενάριά της έχουν «ελαφρώς αυξημένους κινδύνους βιωσιμότητας».

Η έκθεση της Κομισιόν άνοιξε τον δρόμο για να εισπράξει η χώρα άλλη μια δόση 748 εκατ. ευρώ (SMPs και ANFAs).

Το ΔΝΤ μιλάει για αργή πρόοδο αποκατάστασης της υγείας του τραπεζικού τομέα ακόμη και πριν από την πανδημία.

Το ΔΝΤ προβλέπει επίσης κορύφωση του χρέους το 2021 και σταδιακή υποχώρηση στη συνέχεια, το χαρακτηρίζει βιώσιμο μεσοπρόθεσμα, αλλά θεωρεί ότι δεν είναι ξεκάθαρη η εικόνα του μακροπρόθεσμα, καθώς η αβεβαιότητα είναι μεγάλη. Ακόμη κι αυτό, πάντως, είναι ένα βήμα βελτίωσης για το ΔΝΤ σε σύγκριση με την προηγούμενη ανάλυσή του, που θεωρούσε το χρέος μη βιώσιμο μακροπρόθεσμα.

• Προϋπολογισμός: Η Κομισιόν προβλέπει πρωτογενές έλλειμμα 7,3% του ΑΕΠ φέτος και 0,5% του ΑΕΠ το 2022 και το ΔΝΤ είναι κοντά, με πρόβλεψη για 7,2% του ΑΕΠ φέτος. Στο ίδιο μήκος κύματος και η κυβέρνηση, με πρόβλεψη για πρωτογενές έλλειμμα 7,2% του ΑΕΠ και 0,3% του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ΔΝΤ εκφράζει για άλλη μια φορά την υποστήριξή του στη συνέχιση της «διευκολυντικής» δημοσιονομικής πολιτικής και το 2022. Η Κομισιόν, από την άλλη, «βλέπει» επιστροφή σε πρωτογενή πλεονάσματα 2,2% του ΑΕΠ από το 2023 προκειμένου να βγάλει βιώσιμο το χρέος και καλεί την Ελλάδα να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες.

• Τράπεζες: Αν και χαρακτηρίζει επαρκή σε γενικές γραμμές την κεφαλαιακή θέση των τραπεζών, η Κομισιόν επισημαίνει ότι αυτή αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω χαμηλής κερδοφορίας και ποιότητας ενεργητικού. Ο αναβαλλόμενος φόρος, σημειώνει, αποτελεί το 59% του κεφαλαίου τους (Tier 1). Πιο «ωμά» λέει τα πράγματα το ΔΝΤ, μιλώντας για αργή πρόοδο αποκατάστασης της υγείας του τραπεζικού τομέα ακόμη και πριν από την πανδημία και επισημαίνει την ανάγκη μιας δραστήριας προσέγγισης, που θα περιλαμβάνει εναλλακτικές λύσεις αν δεν επιτύχουν τα τραπεζικά σχέδια για άντληση κεφαλαίων, αντιμετώπιση της αδύναμης ποιότητας του τραπεζικού κεφαλαίου, καθώς και τροποποίηση του νόμου για τον αναβαλλόμενο φόρο. Την Ευρωπαϊκή Επιτροπή απασχολεί επίσης σημαντικά το θέμα των πλειστηριασμών και του νέου πτωχευτικού, ενώ εκφράζει αισιοδοξία ότι θα επιστρέψουμε στις συνήθειες πληρωμών προ πανδημίας και ότι οι χρεοκοπίες δεν θα ξεπεράσουν τις εκτιμήσεις των τραπεζών.

• Δημόσιο: «Ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων τείνει να επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα», προειδοποιεί το ΔΝΤ, με τον εκπρόσωπό του στην Αθήνα Ντένις Μπότμαν να διευκρινίζει σε συνέντευξη Τύπου ότι αυτό συμβαίνει από το 2014-2015 και ότι πάντως οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν έχουν φτάσει ακόμη στα επίπεδα του 2010. Εχει ενδιαφέρον ότι και η Κομισιόν θέτει θέμα μείωσης των συμβασιούχων και επισημαίνει καθυστερήσεις στην εφαρμογή της σχετικής συμφωνίας με την κυβέρνηση, η οποία πάντως δεσμεύθηκε ότι θα τους μειώσει σημαντικά έως τον Οκτώβριο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η AMC του Αρον ανεβαίνει με ποπ κορν και tweets

Των **DAVID RANDALL** και **SINÉAD CAREW / REUTERS**

Τι κάνει ο Ανταμ Αρον, επικεφαλής της εταιρείας με τις κινηματογραφικές αίθουσες AMC Entertainment Holdings; Προσφέρει δωρεάν ποπ κορν στους μετόχους της. Ακολουθεί τους λογαριασμούς στο κοινωνικό δίκτυο Twitter πλέον των 500 αφοσιωμένων θιασωτών της εταιρείας και μετόχων.

Επαναπροωθεί στο εν λόγω μέσο ένα βίντεο με κάτι που μοιάζει με αεροπλάνο με πανό αναρτημένο και το σύνθημα που χρησιμοποιήθηκε για να παρακινήσει ενδιαφερόμενους να αγοράσουν τη μετοχή της και είναι «Η AMC στο φεγγάρι». Καλώς ήλθατε στον κόσμο του Ανταμ Αρον, λοιπόν, ο οποίος από τις αρχές της χρονιάς ανέλαβε να δώσει νέα μορφή στη διοίκηση μιας εταιρείας που βρισκόταν στο χείλος της χρεοκοπίας. Σε μια εποχή κατά την οποία πολλοί στους επενδυτικούς κύκλους της Γουόλ Στριτ υποστηρίζουν ότι η AMC είναι υπερεκτιμημένη και πως είναι απόλυτη ανάγκη να επιταχύνει την οικονομική της ανάκαμψη από την πανδημία του κορωνοϊού, ώστε να δύναται να αιτιολογήσει την τιμή της μετοχής της, ο Αντα Αρον, στα 66 του χρόνια, προτιμά στα στηρίζεται στη δύναμη των μεμονωμένων επενδυτών για να διακρατήσουν μετοχές της εταιρείας του – πρόκειται για τις λεγόμενες meme stock, δηλαδή μετοχές εταιρείας, που για μία δεδομένη περίοδο έχει περισσότερα χρήματα που εισρέουν παρά που εκρέουν από αυτήν.

Η τιμή της μετοχής της εταιρείας του από την αρχή του έτους έχει εμφανίσει θεαματική εκτίναξη σχεδόν κατά 3.000%.

«Προσέξτε τους αμφισβητίες, η AMC πρόκειται να παίξει ξανά επίθεση. Ελάτε», έγραψε σε ένα tweet ο κ. Αρον την πρώτη ημέρα του Ιουνίου, προκαλώντας κύμα ενθουσιασμού. Η τιμή της μετοχής της εταιρείας του από την αρχή του έτους έχει εμφανίσει θεαματική εκτίναξη σχεδόν κατά 3.000%, ενώ στα μέσα της εβδομάδας περίπου διπλασιάστηκε και έκλεισε στα 62,55 δολάρια, δηλαδή πολύ παραπάνω από τον μέσον όρο της τιμής-στόχου των 5,11 δολαρίων, όπως τον είχαν διατυπώσει οι αναλυτές της Γουόλ Στριτ και σύμφωνα με τα στοιχεία της Refinitiv. Η AMC αποτιμάται τώρα στα 28,2 δισ. δολάρια, με βάση την τιμή κλεισίματος της Τετάρτης.

Αξίζει να σημειωθεί πως ο Ανταμ Αρον ανέλαβε τα πηδάλιο της εταιρείας το 2016, μεταπηδώντας εκεί από τη διοίκηση της ομάδας μπάσκετ Φιλαδέλφεια 76s. Συγκαταλέγεται δε σε έναν ολοένα και αυξανόμενο αριθμό στελεχών των εισηγμένων στο αμερικανικό χρηματιστήριο εταιρειών, οι οποίοι φαίνεται να κάνουν περισσότερα για να προσελκύσουν τους πολυπληθείς μικροεπενδυτές παρά τους θεσμικούς. Στη χορεία των στελεχών ανήκουν και ο Ελον Μασκ της Tesla και ο επόμενος πρόεδρος της GameStop, Ράιαν Κόεν. «Αυτοί οι μεμονωμένοι επενδυτές είναι πολύ πιθανόν να κατέχουν την πλειοψηφία των μετοχών μας», δήλωσε ο Ανταμ Αρον, όταν ανακοίνωσε τα κέρδη της εταιρείας του τον Μάιο. «Δηλαδή κατέχουν την AMC, οπότε δουλεύουμε και δουλεύω γι' αυτούς».

Δεν παύει, όμως, ορισμένοι αναλυτές να δυσπιστούν ως προς το πόσο όλο αυτό το θέαμα θα ενισχύσει την τιμή της μετοχής της AMC μακροπρόθεσμα. Εν τω μεταξύ, ανάμεσα στους είκοσι μεγαλύτερους μετόχους της δεν συγκαταλέγονται όμιλοι διαχείρισης κεφαλαίων, σύμφωνα με τα δεδομένα της Refinitiv, οπότε μία οποιαδήποτε αλλαγή στις τάσεις των μικροεπενδυτών μπορεί να τους απομακρύνει από την AMC και η μετοχή της να καταβυθιστεί. «Οι ορδές των χρηστών του Twitter αγαπούν τον Ανταμ Αρον, καθώς παίζει με τους όρους τους και αυτό λειτουργεί», δηλώνει, τέλος, ο Ερικ Χάντλερ, αναλυτής της MKM Partners, ο οποίος αμφισβήτησε τη στρατηγική της AMC για την έκδοση νέων μετοχών με στόχο την άντληση κεφαλαίων. «Το ενδεδειγμένο θα ήταν να βελτιώσει τον ισολογισμό της και να προσδώσει σταθερότητα».

Σημάδια σε όλο τον κόσμο για νέα «φούσκα» στα ακίνητα

Μεγάλη άνοδος τιμών από Νέα Ζηλανδία μέχρι ΗΠΑ – Πρωταθλήτρια η Τουρκία

Νέα «φούσκα» σχηματίζεται στην αγορά ακινήτων σε παγκόσμιο επίπεδο, με τις τιμές των κατοικιών να σημειώνουν τη μεγαλύτερη άνοδο μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Στη διάρκεια της πανδημίας η αγορά κατοικιών γνωρίζει φρενήρη άνοδο από τη Νέα Ζηλανδία μέχρι τις ΗΠΑ, καθώς τα μέτρα στήριξης οδήγησαν μεγάλα κεφάλαια σε ακίνητα φουσκώνοντας τις τιμές τους. Και η μεγαλύτερη «φούσκα» φαίνεται να έχει δημιουργηθεί στην Τουρκία, όπου τους τελευταίους 12 μήνες μέχρι τον Μάρτιο οι τιμές των κατοικιών έχουν σημειώσει αύξηση 32%. Την ακολουθεί κατά πόδας η Νέα Ζηλανδία με την ενίσχυση των τιμών να φτάνει στο ίδιο χρονικό διάστημα το 22,1%. Η υπερδύναμη καταλαμβάνει την πέμπτη θέση ανάμεσα στις «καυτές» αγορές ακινήτων, καθώς η άνοδος των τιμών αγγίζει το 13,2% και είναι η μεγαλύτερη από τον Δεκέμβριο του 2005.

Τα μέτρα δημοσιονομικής και νομισματικής χαλάρωσης που αποφασίστηκαν στη διάρκεια της πανδημίας για να στηρίξουν τις χειμαζόμενες οικονομίες προσέφεραν τεράστια ρευστότητα στις αγορές ανά τον κόσμο, με αποτέλεσμα μεγάλα κεφάλαια να διοχετευθούν σε ακίνητα. Αναζωπυρώνεται έτσι η ανησυχία για τον κίνδυνο νέας φούσκας και αρκετές χώρες έχουν ήδη λάβει μέτρα για να αποθερμάνουν τις αγορές τους. Η Νέα Ζηλανδία έχει ανακαλέσει τα φορολογικά κίνητρα που είχε δώσει σε όσους ενδιαφέρονταν να επενδύσουν σε ακίνητα και η κυβέρνηση ευελπιστεί πως ο πληθωρισμός των τιμών των κατοικιών θα επιβραδυνθεί σημαντικά και μέχρι τον Ιούνιο του επόμενου έτους θα έχει περιοριστεί στο 0,9%. Η Κίνα έχει λάβει σειρά μέτρων για να τιθασεύσει τον δανεισμό των τραπεζών στην αγορά ακινήτων και στους εργολάβους. Σχολιάζοντας τις εξελίξεις στελέχη της διεθνούς συμβουλευτικής για την αγορά ακινήτων Knight Frank βλέπουν πως πολλές κυβερνήσεις λαμβάνουν μέτρα, ενώ παράλληλα εκτιμούν ότι επίκειται η σταδιακή ανάκληση των πακέτων στήριξης των οικονομιών και προεξοφλούν πως «σύντομα ο ενθουσιασμός των επενδυτών για την αγορά ακινήτων δεν θα είναι τόσο υπερβολικός». Δεν αποκλείουν, άλλωστε, να ανακοπεί η άνοδος των τιμών και από την απειλή που στοιχειοθετούν οι νέες μεταλλάξεις του κορωνοϊού αλλά και οι διακοπές στην εμβολιαστική διαδικασία λόγω των προβλημάτων που προκύπτουν με τα εμβόλια να αναχαιτιστεί η υπερθέρμανση των αγορών ακινήτων.

Στην Τουρκία τους τελευταίους 12 μήνες μέχρι τον Μάρτιο οι τιμές των κατοικιών έχουν σημειώσει αύξηση 32%. Η υπερδύναμη καταλαμβάνει την πέμπτη θέση ανάμεσα στις «καυτές» αγορές ακινήτων, καθώς η άνοδος των τιμών φτάνει στο 13,2% και είναι η μεγαλύτερη από τον Δεκέμβριο του 2005.

REUTERS

Πολλές κυβερνήσεις λαμβάνουν ήδη μέτρα, ανακαλούν φορολογικά κίνητρα και περιορίζουν τον τραπεζικό δανεισμό για κατοικίες.

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τις ΗΠΑ, μεγάλο μέρος της ρευστότητας που διατέθηκε για τις αγορές ακινήτων εκτιμάται πως προήλθε είτε από τα χρηματιστήρια είτε από τα κρυπτονομίσματα. Σύμφωνα με την αμερικανική Ενωση Μεσιτικών Εταιρειών, καθοριστικός παράγοντας στην πυρετώδη αυτή άνοδο της αγοράς ακινήτων στις ΗΠΑ είναι η άφθονη ρευστότητα που διαθέτουν αρκετοί επενδυτές. Οπως τονίζει η εν λόγω Ενωση, τον Απρίλιο στις ΗΠΑ το 25% των πωλήσεων κατοικιών έγινε με καταβολή του πλήρους τιμήματος του ποσού. Διευκρινίζει μάλιστα ότι αυτό δεν σημαίνει πως οι αγοραστές κατέφθασαν με μια βαλίτσα μετρητά στο δικηγορικό γραφείο στο οποίο έγινε η αγοραπωλησία, αλλά ότι ήταν σε θέση να καταβάλουν το πλήρες τίμημα με χρήματα από τον λογαριασμό τους χωρίς να πάρουν στεγαστικό δάνειο. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNN, ο Τόμερ Φρίντμαν, μεσίτης στην εταιρεία Compass στο Μπέβερλι Χιλς, είπε πως οι αγορές πολύ ακριβών ακινήτων, αυτών που κοστίζουν από 10 εκατ. δολάρια και άνω, γίνονταν και παλαιότερα με πλήρη καταβολή του τιμήματος σε μεγάλο ποσοστό. Τώρα όμως είναι εξαιρετικά συνηθισμένο, καθώς κάποιοι έχουν κερδίσει πολλά χρήματα από την αναδοχή αρχικής δημόσιας εγγραφής στο χρηματιστήριο ή από την εκτίναξη της αξίας των επενδύσεών τους σε κρυπτονομίσματα. «Αιφνιδιάζει το πόσο πολλοί άνθρωποι έχουν σήμερα πολλά χρήματα», τονίζει ο ίδιος.

BLOOMBERG, CNN

Τηλεκπαίδευση υπό τον αυξημένο και αυστηρό έλεγχο του Πεκίνου

Ο Λάρι Τσεν, πρώην καθηγητής γυμνασίου από ένα φτωχό χωριό της κινεζικής επαρχίας, κατόρθωσε να γίνει ένας από τους πλουσιότερους ανθρώπους στον κόσμο, αλλά σήμερα λόγω της υποχώρησης της τηλεκπαίδευσης και της πολιτικής του Πεκίνου η θέση του κλονίζεται. Κι ενώ αρχικά ο πλούτος του από την πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης GSX Techedu, που είχε δημιουργήσει, του απέφερε κέρδη, η περιουσία του ανήλθε σε σχεδόν 16 δισ. δολάρια κι εκείνος εντάχθηκε στον δείκτη δισεκατομμυριούχων του Bloomberg, τώρα έχει μειωθεί στο 1,9 δισ. δολάρια. Η τιμή της μετοχής της εταιρείας του από τα τέλη Ιανουαρίου υποχώρησε κατά 88%, αφαιρώντας περίπου 14 δισ. δολάρια από την περιουσία του. Πλήγματα δέχθηκε η δραστηριότητα του πρώην δασκάλου από τα μέτρα περιορισμού της διαδικτυακής εκπαίδευσης, τις πιο αδύναμες από το αναμενόμενο προοπτικές εσόδων και τη διάλυση των επενδυτικών κεφαλαίων Archegos Capital Management με τοποθετήσεις στην πλατφόρμα GSX Techedu. «Ο Νο 1 κίνδυνος για την εταιρεία αυτήν τη στιγμή είναι η πολιτική του Πεκίνου», επισημαίνει ο Τόμι Γουόνγκ, αναλυτής της China Merchants Securities International, που εδρεύει στο Χονγκ Κονγκ, ο οποίος αξιολογεί την αγορά μετοχών.

Η κινεζική εκπαιδευτική βιομηχανία βρίσκεται υπό αυξημένο έλεγχο, αφότου τον Μάρτιο ο πρόεδρος της Κίνας, Σι Τζινπίνγκ, δήλωσε πως η εκπαίδευση μέσω Διαδικτύου μετά το σχολείο ασκεί τεράστια πίεση στα παιδιά.

Η κινεζική εκπαιδευτική βιομηχανία βρίσκεται υπό αυξημένο έλεγχο, αφότου τον Μάρτιο ο πρόεδρος της Κίνας, Σι Τζινπίνγκ, δήλωσε πως η εκπαίδευση μέσω Διαδικτύου μετά το σχολείο ασκεί τεράστια πίεση στα παιδιά. Εξ ου και το υπουργείο Παιδείας σκοπεύει να δημιουργήσει πρώτη φορά ένα ειδικό τμήμα εποπτείας για όλες τις ιδιωτικές εκπαιδευτικές πλατφόρμες, όπως ανέφεραν στο Bloomberg καλά πληροφορημένες πηγές. Πέραν τούτου, η πλατφόρμα GSX, λόγω κρατικών απαγορεύσεων, κλείνει τον βραχίονα προσχολικής εκπαίδευσης για παιδιά ηλικίας 3 έως 8 ετών.

Οι απαγορεύσεις που θέτει η κινεζική κυβέρνηση περιορίζουν τον τζίρο των εταιρειών που δημιούργησαν σχετικές πλατφόρμες.

Το αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι η εταιρεία να μειώσει το προσωπικό της κατά το ένα τρίτο. Επιπλέον, τον Απρίλιο οι αρμόδιες Αρχές στη χώρα είχαν επιβάλει στην GSX και σε άλλες τρεις ομόλογες πλατφόρμες το μέγιστο προβλεπόμενο πρόστιμο των 500.000 γουάν, ήτοι 78.356 δολ., για τη χρήση ψευδών ή παραπλανητικών τιμών, προκειμένου να προσελκύσουν πελάτες. Οι εξελίξεις αυτές προκαλούν μεγάλο πονοκέφαλο στον Λάρι Τσεν, ο οποίος κατέχει το 44% της πλατφόρμας, που ίδρυσε σε μια εποχή κατά την οποία η μετοχή της έχει ήδη πληγεί από τις αδύναμες προοπτικές των δραστηριοτήτων. Στα τέλη Μαΐου, η GSX έδωσε μια πρόβλεψη εσόδων για το δεύτερο τρίμηνο, που υστερούσε από τον μέσο όρο των εκτιμήσεων των αναλυτών. Τον δε Μάρτιο, τα επενδυτικά κεφάλαια Archegos κατέρρευσαν, αδυνατώντας να ανταποκριθούν στις εκκρεμότητές τους, που προέκυψαν από την εκτεταμένη μόχλευσή τους – μία από τις εταιρείες που είχαν έκθεση ήταν και η GSX.

Εν τω μεταξύ, μόλις στις αρχές της τρέχουσας χρονιάς ο Λάρι Τσεν είχε δει την περιουσία του να τριπλασιάζεται στα 15,6 δισεκατομμύρια δολάρια μέσα σε περίπου δύο εβδομάδες χάρις στην άνοδο της τιμής της μετοχής της πλατφόρμας του.

Ωστόσο, έκτοτε οι τύχες της άλλαξαν άρδην. Τέλος, σημειώνεται ότι ο Τσεν ξεκίνησε την καριέρα του ως καθηγητής γυμνασίου, προτού ενταχθεί στην εκπαιδευτική εταιρεία New Oriental Education & Technology Group το 1999 και τελικά αναδειχθεί σε εκτελεστικό πρόεδρο. Από εκεί αποχώρησε το 2014 και συνέστησε την GSX Techedu.

BLOOMBERG

Φόρο ρύπων στις εισαγωγές προϊόντων σχεδιάζει η Ε.Ε.

Θα βασίζεται στο κόστος ρύπανσης που επιβαρύνει ευρωπαϊκές βιομηχανίες

Των **EWA KRUKOWSKA** *και* **ALBERTO NARDELLI / BLOOMBERG**

Στην προσπάθειά της να αναλάβει ηγετικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής χωρίς να καταφέρει πλήγμα στους παραγωγούς της, η Ευρωπαϊκή Ενωση σχεδιάζει να επιβάλει φόρο στις εισαγωγές χάλυβα, τσιμέντου και αλουμινίου από χώρες με πιο χαλαρή νομοθεσία σε ό,τι αφορά το περιβάλλον. Με μια πρωτοφανή κίνηση χωρίς προηγούμενο σε καμία άλλη χώρα στον κόσμο, η Κομισιόν προτίθεται να υιοθετήσει ένα σύστημα που θα αυξάνει το κόστος όσων εισαγόμενων προϊόντων ενοχοποιούνται ως είδη ρυπογόνων βιομηχανιών. Σύμφωνα με πηγές προσκείμενες στις σχετικές συνομιλίες, ο σχετικός δασμός θα βασίζεται στο κόστος ρύπανσης που ήδη επιβαρύνει τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες και θα εφαρμοστεί παράλληλα και στην παραγωγή φυτοφαρμάκων και ηλεκτρικής ενέργειας.

Οπως ανέφεραν οι εν λόγω πηγές, οι εισαγωγικές επιχειρήσεις θα υποχρεούνται να αγοράζουν ειδικά πιστοποιητικά που θα τιμολογούνται βάσει του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Ρύπων. Σημειωτέον ότι φέτος οι τιμές αυτής της ευρωπαϊκής αγοράς έχουν εκτιναχθεί σε επίπεδα-ρεκόρ.

Ο εν λόγω φόρος, που ακόμη βρίσκεται στο στάδιο του σχεδιασμού, αποτελεί τμήμα μιας ευρύτερης δέσμης μέτρων που θα παρουσιαστούν στις 14 Ιουλίου προκειμένου να δρομολογηθεί η προσαρμογή των ευρωπαϊκών οικονομιών στους αυστηρότερους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων το 2030. Αυτή η δέσμη μέτρων εντάσσεται στην προσπάθεια της Ε.Ε. των «27» να επιβάλει και να εφαρμόσει πολύ αυστηρότερους κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος, οι οποίοι θα επηρεάσουν όλους τους τομείς της οικονομίας από τις μεταφορές μέχρι την παραγωγή ενέργειας και το εμπόριο.

Ο γενικότερος στόχος της Ε.Ε., το λεγόμενο Green Deal ή Πράσινη Συμφωνία, προβλέπει τον μετασχηματισμό της Ευρώπης στην πρώτη ήπειρο στον κόσμο που θα έχει μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα και θα το έχει κατορθώσει μέχρι τα μέσα του αιώνα που διανύουμε. Στο κοινό ανακοινωθέν που εκδίδουν μετά κάθε σύνοδο κορυφής, οι ηγέτες των χωρών-μελών της Ε.Ε. έχουν επανειλημμένως ταχθεί υπέρ ενός δασμού που θα επιβληθεί στις εισαγωγές προϊόντων ρυπογόνων βιομηχανιών. Από τη στιγμή, όμως, κατά την οποία αρχίζουν να καθίστανται σαφείς οι λεπτομέρειες του σχεδίου για επιβολή πρόσθετου φόρου στις εισαγωγές προϊόντων ρυπογόνων βιομηχανιών μπορεί να εκδηλωθούν έντονες και παρατεταμένες διαμάχες στους κόλπους της Ε.Ε. Στο μεταξύ, το θέμα ενδέχεται να συζητηθεί ατύπως στη σύνοδο του G7 μολονότι δεν έχει συμπεριληφθεί επισήμως στην ατζέντα.

Η Κομισιόν εξετάζει να υπάρξει μια μεταβατική περίοδος τριών ετών προτού θέσει σε πλήρη εφαρμογή τον εν λόγω δασμό τον Ιανουάριο του 2026.

Εκείνο που επιδιώκει η Ε.Ε. είναι «να πιάσει με ένα σμπάρο δύο τρυγόνια»: να ανοίξει δηλαδή το πεδίο για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και παράλληλα να ενθαρρύνει την ανάληψη πιο δυναμικής δράσης κατά της κλιματικής αλλαγής από τρίτες χώρες. Οι θέσεις της, όμως, προκαλούν ήδη διπλωματικές τριβές με πολλές χώρες από την Ουκρανία μέχρι την Κίνα και την Ινδία.

Το σχέδιο για την επιβολή του πρόσθετου δασμού στις εισαγωγές προϊόντων ρυπογόνων βιομηχανιών θα προταθεί μόλις πέντε μήνες πριν από την κρίσιμη σύνοδο κορυφής για το κλίμα που θα φιλοξενήσει η Βρετανία. Τότε θα είναι απολύτως αναγκαία μια σύμπηξη συμμαχιών που θα διασφαλίσουν ότι οι χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές καυσαερίων θα καταβάλουν εντονότερες προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Αν η πρόταση για την επιβολή του εν λόγω δασμού οδηγήσει σε κλιμάκωση των εντάσεων, τότε μπορεί η Ε.Ε. να τον χρησιμοποιήσει ως ένα εργαλείο και όχι ως γενικευμένο πρόστιμο για την εισαγωγή ρυπογόνων προϊόντων εφαρμοστέο σε όλους αδιακρίτως του τομείς. Εχει ήδη πικρά πείρα από την προσπάθειά της να επεκτείνει στις πτήσεις από και προς την Ευρώπη την επιβολή φόρων στις εκπομπές καυσαερίων.

Μόλις το επιχείρησε προκάλεσε ομοβροντία απειλών για αντεκδίκηση από όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης, από τη Βραζιλία μέχρι τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και την Κίνα. Αναγκάστηκε, έτσι, να υπαναχωρήσει περιορίζοντας σημαντικά το φιλόδοξο πρόγραμμά της. Στην καλύτερη περίπτωση, στην οποία προσβλέπουν ορισμένοι αναλυτές και αξιωματούχοι της Ε.Ε., τα σχέδιά της θα οδηγήσουν στη δημιουργία μιας «λέσχης χωρών για την προστασία του κλίματος» σε όλες τις ηπείρους. Θα χρειαστεί, όμως, να προσχωρήσουν σε αυτήν τη λέσχη οι ΗΠΑ, που σημειωτέον δεν έχουν ακόμη αποφασίσει ποια προσέγγιση να υιοθετήσουν για να μειώσουν τις εκπομπές καυσαερίων.

Σύμφωνα με το σχέδιο πρότασης, η Κομισιόν εξετάζει τη δυνατότητα να υπάρξει μια μεταβατική περίοδος τριών ετών προτού θέσει σε πλήρη εφαρμογή τον εν λόγω φόρο τον Ιανουάριο του 2026. Στη διάρκεια της τριετίας 2023-2026 θα μπορεί να χρησιμοποιεί ένα απλουστευμένο σύστημα προκειμένου να μην προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις στο εμπόριο και να αμβλύνει την επιβάρυνση για τις κυβερνήσεις.

SHUTTERSTOCK

Ο δασμός, που ακόμη βρίσκεται στο στάδιο του σχεδιασμού, αποτελεί τμήμα μιας ευρύτερης δέσμης μέτρων που θα παρουσιαστούν στις 14 Ιουλίου προκειμένου να δρομολογηθεί η προσαρμογή των ευρωπαϊκών οικονομιών στους αυστηρότερους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων το 2030. Τα ευρωπαϊκά σχέδια προκαλούν ήδη διπλωματικές τριβές με πολλές χώρες, όπως οι Ουκρανία, Κίνα και Ινδία.

Ο Σόιμπλε ζητεί επιστροφή της Ευρώπης στη δημοσιονομική πειθαρχία

Η κοινωνική ειρήνη στην Ευρώπη προϋποθέτει επιστροφή στη δημοσιονομική πειθαρχία. Με αυτόν τον τίτλο και αυτήν την κατακλείδα σε άρθρο του στους Financial Times ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας και νυν προεδρεύων του γερμανικού Κοινοβουλίου, Β. Σόιμπλε, ζητεί επιστροφή στη νομισματική και δημοσιονομική κανονικότητα. Αρχίζοντας με τη διάσημη πλέον φράση του Τζον Μέιναρντ Κέινς «μακροπρόθεσμα είμαστε όλοι νεκροί», ο Γερμανός πολιτικός που έχει μείνει στη μνήμη των Ευρωπαίων ως ο επιθετικότερος οπαδός της σκληρής λιτότητας, μας υπενθυμίζει πως στην αρχή της πανδημίας προς μεγάλη έκπληξη πολλών τάχθηκε υπέρ των μέτρων στήριξης των ευρωπαϊκών οικονομιών και του Ταμείου Ανάκαμψης.

Τώρα επιστρέφει, όμως, σε πολύ πιο γνώριμες θέσεις του καθώς υπογραμμίζει πως το χρέος που δικαιολογημένα ανέλαβαν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις για να αντιμετωπίσουν την πανδημία πρέπει να αποπληρωθεί και να είναι βιώσιμο. Προειδοποιεί πως ο πληθωρισμός καιροφυλακτεί και επικαλείται πάλι τον Κέινς για να τονίσει πως μπορεί «να ανατρέψει την υφιστάμενη βάση της κοινωνίας». Παραπέμπει στην επιτάχυνση που ήδη σημείωσε ο πληθωρισμός υπερβαίνοντας τον στόχο του 2%. Τονίζει πως έχουν θορυβηθεί όχι μόνον οι επικεφαλής των κεντρικών τραπεζών αλλά και οικονομολόγοι οπαδοί του Κέινς όπως ο Λάρι Σάμερς, πρώην στέλεχος του οικονομικού επιτελείου της Ουάσιγκτον επί Μπιλ Κλίντον και επί Μπαράκ Ομπάμα και ο Ολιβιέ Μπλανσάρ, πρώην επικεφαλής των οικονομολόγων του ΔΝΤ και νυν στέλεχος του Ινστιτούτου Πέτερσον.

Προειδοποιεί πως ο πληθωρισμός καιροφυλακτεί και τονίζει πως μπορεί «να ανατρέψει την υφιστάμενη βάση της κοινωνίας».

Αναγνωρίζει πως οι ρυθμοί ανάπτυξης είναι διψήφιοι, αλλά επισημαίνει πως μεγάλο μέρος από την προσφορά χρήματος της ΕΚΤ διοχετεύεται σε ακίνητα και τροφοδοτεί φούσκες. Οπως τονίζει, οι περισσότεροι πιστωτές χωρών είναι πλούσιοι που αυξάνουν τον πλούτο τους όταν επεκτείνεται ο δανεισμός. Το αποτέλεσμα, λέει ο Σόιμπλε, είναι να διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς και να απειλεί την κοινωνική συνοχή. Καταλήγει, έτσι, αναφέροντας ότι πρέπει να επιστρέψουμε στη νομισματική και δημοσιονομική κανονικότητα. Συνιστά τη μείωση του χρέους για να μην ακολουθήσει μια «πανδημία χρέους» με ολέθριες οικονομικές συνέπειες για την Ευρώπη. Προειδοποιεί πως με τη γήρανση των πληθυσμών τους, οι χώρες της Ε.Ε. θα δυσκολευτούν να πλησιάσουν την Κίνα και τις ΗΠΑ σε ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα αν χάσουν κάθε ευελιξία εξαιτίας της υπερχρέωσής τους. Καλεί, έτσι, όλες τις χώρες της Ευρωζώνης να επιστρέψουν στη δημοσιονομική πειθαρχία και θυμίζει πόσο δύσκολο έχει αποδειχθεί για τις υπερχρεωμένες χώρες να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους.

Σε άρθρο του στους Financial Times, ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας σημειώνει πως ορισμένες χώρες τείνουν να ενδώσουν στον πειρασμό και να αυξήσουν το χρέος τους εις βάρος της κοινωνίας τους. Υπογραμμίζει πως έχει συζητήσει αυτό το θέμα σε πολλές περιστάσεις με τον Μάριο Ντράγκι, με τον οποίο συμφωνούσαν.

Οπως τονίζει ο κ. Σόιμπλε, ορισμένες χώρες τείνουν να ενδώσουν στον πειρασμό και να αυξήσουν το χρέος τους εις βάρος της κοινωνίας τους. Υπογραμμίζει πως έχει συζητήσει αυτό το θέμα σε πολλές περιστάσεις με τον Μάριο Ντράγκι με τον οποίο συμφωνούσαν κάθε φορά πως δεδομένης της δομής της νομισματικής ένωσης, η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα των οικονομικών πολιτικών εμπίπτουν στις ευθύνες των χωρών-μελών. Δηλώνει βέβαιος πως ο κ. Ντράγκι θα σεβαστεί αυτήν την αρχή ως πρωθυπουργός της Ιταλίας, καθώς είναι σημαντικό τόσο για την Ιταλία όσο και την Ε.Ε. στο σύνολό της. Τονίζει, μάλιστα, πως σε αντίθετη περίπτωση, η Ε.Ε. θα χρειαστεί έναν ευρωπαϊκό θεσμό που θα μπορεί να επιβάλει τη συμμόρφωση στους συμφωνηθέντες κανόνες. Κάτι τέτοιο θα προϋπέθετε, όμως, τροποποίηση των ευρωπαϊκών συνθηκών αλλά και χωρίς τροποποίηση η Κομισιόν έχει διευρύνει τον ρόλο της σε αυτόν τον τομέα.

Τάσσεται υπέρ ενός συμφώνου μείωσης του χρέους της Ευρωζώνης ανάλογου εκείνου που επινόησε ο Αλεξάντερ Χάμιλτον, πρώτος υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ, που το 1792 ανάγκασε τις αμερικανικές πολιτείες να θέσουν υποθήκες, να πειθαρχήσουν δημοσιονομικά και να μειώσουν τα χρέη τους. Οπως τονίζει ο Γερμανός πολιτικός, το σχέδιο για τη μείωση του χρέους απέδωσε καρπούς και μπορεί να αποδώσει πάλι σήμερα. Βασίζεται στο μείγμα πολιτικής «καρότο και μαστίγιο» όπως η πολιτική του ΔΝΤ, επίσης κληροδότημα του Κέινς. Και καταλήγει, δηλώνοντας βέβαιος πως η Ευρώπη θα επιδείξει σύνεση και θα ακολουθήσει τη σύσταση του Βρετανού οικονομολόγου και σε αυτήν την πλευρά του δόγματός του.

Η πανδημία πληγώνει οικονομικά τους Ευρωπαίους

Δυσαρεστημένοι με τα μέτρα στήριξης είναι έξι στους 10 Ελληνες, καθώς μόνον το 37% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα δηλώνει ικανοποιημένο με τον βαθμό αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών στην καταπολέμηση της πανδημίας. Η εικόνα προκύπτει από τη νέα έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, που διεξήχθη την περίοδο Μαρτίου - Απριλίου και φέρει το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της Ε.Ε. να ανέρχεται κατά μέσον όρο στο 44%. Η έρευνα καταδεικνύει επίσης ότι οι πολίτες της Ε.Ε. νιώθουν τον αντίκτυπο της πανδημίας του κορωνοϊού, τόσο στην προσωπική τους ζωή όσο και στην οικονομική τους κατάσταση.

Οκτώ στους δέκα ερωτηθέντες δηλώνουν ενήμεροι σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους η Ε.Ε. αντιμετωπίζει τις συνέπειες της πανδημίας και το Ευρωβαρόμετρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Ανοιξη του 2021 δείχνει γενικότερα ισχυρή στήριξη για την Ευρωπαϊκή Ενωση, καθώς και ευρεία συναίνεση ότι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η πανδημία, αντιμετωπίζονται καλύτερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τι προκύπτει από τη νέα έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, που διεξήχθη την περίοδο Μαρτίου - Απριλίου.

Στο τέλος του πρώτου τριμήνου του 2021, 31% των Ευρωπαίων έχουν ήδη δει την οικονομική τους κατάσταση να επηρεάζεται αρνητικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 50% για την Ελλάδα. Ενα ποσοστό της τάξεως του 26% επιπλέον αναμένει ότι αυτό πρόκειται να συμβεί – με το 30% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα να δίνει αυτή την απάντηση. Το συνολικό 57% που απάντησε με αυτούς τους δύο τρόπους αντιπροσωπεύει την πλειονότητα των πολιτών σε επίπεδο Ε.Ε., όμως προκύπτει πως οι Ελληνες έχουν σαφώς αρνητικότερη εικόνα, με το ποσοστό να ανέρχεται στο 80%.

Παρά τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας, η πλειονότητα των ερωτηθέντων, και συγκεκριμένα ποσοστό 58%, πιστεύει ότι τα οφέλη για την υγεία που προέκυψαν από τα περιοριστικά μέτρα στη χώρα τους υπερτερούν της οικονομικής ζημίας που πιθανώς αυτά επέφεραν. Με τη δήλωση αυτή φαίνεται να συμφωνεί το 55% των πολιτών στην Ελλάδα. Την ίδια γνώμη έχουν και οι πολίτες στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., γεγονός που υποδηλώνει αλλαγή στη στάση των πολιτών σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2020, όταν με μικρή πλειοψηφία οι πολίτες έκριναν ότι η οικονομική ζημία ήταν σημαντικότερη, σύμφωνα, πάντα, με έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι Ευρωπαίοι γνωρίζουν καλά τις προσπάθειες που έχει καταβάλει η Ευρωπαϊκή Ενωση για την καταπολέμηση της πανδημίας και των συνεπειών της, καθώς το 84% των Ελλήνων και 8 στους 10 Ευρωπαίους έχουν ακούσει, δει ή διαβάσει κάτι σχετικά με τα μέτρα ή τις ενέργειες της Ε.Ε. ως απάντηση στην πανδημία. Σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες, το 48%, σε ευρωπαϊκό επίπεδο γνωρίζουν ποια είναι αυτά τα μέτρα.

Δυσαρεστημένοι με τα μέτρα στήριξης και με τον βαθμό αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών δηλώνουν οι Ελληνες.

Ισχνή ανάκαμψη της διεθνούς αγοράς εργασίας έως το 2023

Η ILO προβλέπει 220 εκατ. ανέργους φέτος και 205 εκατ. την επόμενη χρονιά

Τουλάχιστον 220 εκατ. άνθρωποι αναμένεται να παραμείνουν άνεργοι σε όλο τον κόσμο φέτος, αρκετά περισσότεροι σε σχέση με ό,τι ίσχυε πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Την ίδια στιγμή, παρατηρείται πως η αδύναμη ανάκαμψη της αγοράς εργασίας εντείνει τις υφιστάμενες ανισότητες. Αυτά είναι τα βασικά ευρήματα της έρευνας που δημοσίευσε χθες η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO). Η οργάνωση αυτή των Ηνωμένων Εθνών προέβλεψε βελτίωση των προοπτικών την επόμενη χρονιά, εκτιμώντας ότι οι άνεργοι θα ανέλθουν σε 205 εκατ., ξεπερνώντας κατά πολύ τα 187 εκατ. που καταγράφηκαν το 2019, πριν από την κρίση του κορωνοϊού. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ILO, αυτό ισοδυναμεί σε παγκόσμιο ποσοστό ανεργίας 6,3% φέτος, υποχωρώντας στο 5,7% την επόμενη χρονιά. Ωστόσο, παραμένει υψηλότερο από το ποσοστό του 5,4%, το 2019, πριν δηλαδή ξεσπάσει η πανδημία. Σύμφωνα με δημοσίευμα των Financial Times, φέτος θα δημιουργηθούν παγκοσμίως 100 εκατ. θέσεις εργασίας καθώς σταδιακά οι επιχειρήσεις αρχίζουν να επανεκκινούν τη λειτουργία τους. «Η αύξηση της απασχόλησης δεν θα επαρκεί για να αντισταθμίσει τις απώλειες που καταγράφηκαν τουλάχιστον έως το 2023», ανέφερε η ILO στην έκθεσή της «Παγκόσμια απασχόληση και κοινωνικές προοπτικές: τάσεις 2021». Ο Στέφαν Κούεν, οικονομολόγος της ILO και επικεφαλής συντάκτης της έκθεσης, δήλωσε στο Reuters ότι ο πραγματικός αντίκτυπος στην αγορά εργασίας είναι ακόμη μεγαλύτερος αν ληφθούν υπ' όψιν οι μειωμένες ώρες εργασίας που επιβλήθηκαν σε πολλούς εργαζομένους, καθώς και πολλοί άλλοι παράγοντες.

Συνολικά, οι συντάκτες εκτίμησαν πως οι απώλειες ωρών εργασίας το 2020 σε σύγκριση με το 2019 αντιστοιχούσαν σε 144 εκατ. θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης το 2020, ένα έλλειμμα που διαμορφώνεται σε 127 εκατ. το δεύτερο τρίμηνο του τρέχοντος έτους. «Η ανεργία δεν αντανακλά τον αντίκτυπο στην αγορά εργασίας», δήλωσε ο κ. Κουέν, σημειώνοντας ότι ενώ οι προσλήψεις στις ΗΠΑ ξεκίνησαν και πάλι μετά τις μαζικές απώλειες θέσεων εργασίας, πολλοί εργαζόμενοι αλλού, κυρίως στην Ευρώπη, συνέχισαν να εργάζονται με μειωμένο ωράριο. Οι γυναίκες, οι νέοι, αλλά και περίπου 2 δισ. άτομα που απασχολούνται σε ανεπίσημους τομείς της οικονομίας είναι αυτοί που έχουν πληγεί περισσότερο, με 108 εκατ. περισσότερους εργαζομένους να είναι φτωχοί ή ακραία φτωχοί συγκριτικά με το 2019, σύμφωνα με την ILO. «Πέντε χρόνια προόδου προς την εξάλειψη της φτώχειας των εργαζομένων ακυρώθηκαν», ανέφερε η έκθεση. «Ενώ έχουν αρχίσει να φαίνονται κάποια σημάδια ανάκαμψης, αφού επιταχύνονται οι εμβολιασμοί, η ανάκαμψη είναι πιθανόν να είναι εύθραυστη και ασυνάρτητη», επισήμανε ο Γκι Ράιντερ, γενικός διευθυντής της ILO. Η Βόρεια Αμερική θα σημειώσει την υψηλότερη ανάκαμψη στην αγορά εργασίας λόγω τόσο της γρήγορης διαδικασίας των εμβολιασμών, όσο και των γενναιόδωρων πακέτων στήριξης στο πλαίσιο ενίσχυσης της οικονομίας. Αντιθέτως, σύμφωνα με την έκθεση της ILO, σε χώρες της Λατινικής Αμερικής αλλά και της Καραϊβικής η ανάκαμψη των θέσεων εργασίας αναμένεται να πραγματοποιηθεί με πιο αργούς ρυθμούς, δεδομένου ότι αρκετές επιχειρήσεις επλήγησαν, με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας να είναι πιο περιορισμένη. Σύμφωνα με την έκθεση της ILO, η απουσία ευκαιριών στην αγορά εργασίας θα διευρύνει τις ανισότητες και θα οξύνει τη φτώχεια, πλήττοντας άτομα που δεν έχουν κοινωνική ασφάλιση.

A.P.

Η Βόρεια Αμερική θα σημειώσει την υψηλότερη ανάκαμψη στην αγορά εργασίας λόγω τόσο της γρήγορης διαδικασίας των εμβολιασμών, όσο και των γενναιόδωρων πακέτων στήριξης στο πλαίσιο ενίσχυσης της οικονομίας, σύμφωνα με την έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Η ανεργία θα παραμείνει σε υψηλότερα επίπεδα από το 2019, δηλαδή προτού ξεσπάσει η πανδημία.

Αναζητεί 188.000 εργαζομένους ο κλάδος εστίασης στη Βρετανία

Με την επικείμενη περαιτέρω άρση των περιορισμών στο Ηνωμένο Βασίλειο στις 21 Ιουνίου, όλοι ευελπιστούν ότι η οικονομία θα αρχίσει και πάλι να κινείται σε σχεδόν φυσιολογικούς ρυθμούς. Συνεπώς θα ανοίξει πλήρως και ο κλάδος της εστίασης, αλλά ποιος στην πραγματικότητα θα την υπηρετήσει; Οπως επισημαίνει σε σχετικό δημοσίευμά της η Deutsche Welle, η εν λόγω δραστηριότητα έχει πληγεί βάναυσα από την έξοδο της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ενωση (Brexit) και αντιμετωπίζει μεγάλη έλλειψη προσωπικού. Αν κάποιος περπατήσει στους δρόμους του Λονδίνου, θα διαπιστώσει ότι σε εκατοντάδες καφέ, εστιατόρια και παμπ και άλλα συναφή είναι κολλημένη η ίδια αγγελία στα τζάμια, που γράφει «Ζητείται προσωπικό». Αυτός ο πολύ παραδοσιακός τρόπος αποδεικνύει τη δυσκολία των καταστημάτων εστίασης να βρουν προσωπικό μετά την έξοδο από την Ε.Ε. και, βέβαια, εν μέσω πανδημίας. Στοιχεία της ένωσης καταστημάτων εστίασης και φιλοξενίας στο Ηνωμένο Βασίλειο δείχνουν ότι σήμερα λείπουν από τον κλάδο 188.000 εργαζόμενοι. Το παγκοσμίου βελγικού γραφείο εύρεσης εργασίας Broadbean Technology κάνει λόγο για μείωση 82% των αιτήσεων στον κλάδο μέσα σε ένα χρόνο, σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2020.

Βασικοί λόγοι που προκαλούν το φαινόμενο αυτό είναι η πανδημία και το Brexit. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Βρετανίας, υπολογίζεται ότι μέσα στο 2020 έφυγαν από τη χώρα πάνω από 1 εκατομμύριο άνθρωποι, επιστρέφοντας στις γενέτειρές τους. Αν αναλογιστεί κανείς ότι το 43% του εργατικού δυναμικού στον τομέα εστίασης και φιλοξενίας ήταν ξένοι και όχι Βρετανοί –και μάλιστα σχεδόν οι μισοί από αυτούς πολίτες της Ε.Ε.– αντιλαμβάνεται το μέγεθος του κενού που δημιουργήθηκε. Ακόμη, ένα κομμάτι των εργαζομένων στην εστίαση αναθεώρησε τον επαγγελματικό του προσανατολισμό. Η πανδημία και η αναστολή εργασίας για τόσο μεγάλο διάστημα οδήγησαν πολλούς από αυτούς να αναζητήσουν εργασία με καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές.

Φορείς του κλάδου ανησυχούν ότι το κενό αυτό πολύ δύσκολα θα καλυφθεί. Γι' αυτό ζητούν ήδη από την κυβέρνηση να δημιουργήσει κίνητρα προς τους εργαζομένους, ώστε να γίνει πιο ελκυστικός ο κλάδος, και από μία επιλογή που θεωρείται «ευκαιριακή δουλειά φοιτητών» να αναδειχθεί σε επιλογή κανονικής σταδιοδρομίας. Επιπροσθέτως, αιτούνται στην κυβέρνηση να επανεξετάσει το σύστημα χορήγησης εργασιακής βίζας, η οποία προβλέφθηκε μετά την έξοδο από την Ε.Ε. Η ρύθμιση περί του κατώτατου μισθού στις 25.600 στερλίνες αφήνει εκτός βίζας όλες αυτές τις ειδικότητες, οι οποίες πληρώνονται με πολύ λιγότερα από το εν λόγω ποσόν.

Οι αναζητούντες εργασία στην εστίαση έχουν μειωθεί κατά 82% το τελευταίο δωδεκάμηνο.

Ο κλάδος της εστίασης και φιλοξενίας είναι αυτός που έχει πληγεί περισσότερο από την αρχή της πανδημίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως παρατηρεί, τέλος, η Deutsche Welle. Οι απώλειες τον τελευταίο χρόνο υπολογίζονται σε 53,3 δισ. λίρες. Στις 12 Απριλίου ο κλάδος πήρε μια ανάσα με το άνοιγμα των παμπ και των εστιατορίων σε εξωτερικούς χώρους, αλλά η έξαρση της ινδικής μετάλλαξης μπορεί να προκαλέσει καθυστέρηση και να αποτρέψει το επόμενο βήμα χαλάρωσης, που έχει προγραμματιστεί για τις 21 Ιουνίου.

Η Deutsche Bank διατηρεί την επιλογή της τηλεργασίας

Αν το σύνθημα για τους εργαζομένους στις μέρες μας είναι «επιστροφή με βήμα ταχύ στο γραφείο», δεν φαίνεται πως βρίσκει πάντα ευήκοα αυτιά. Οπως δείχνουν τα πράγματα, πολλοί άνθρωποι, αν και η ανεργία είναι υψηλή, προτιμούν να παραιτηθούν των καθηκόντων τους παρά να επανέλθουν στον εργασιακό χώρο, φοβούμενοι για την υγεία τους. Απαντώντας στο δίλημμα «σπίτι ή γραφείο», ο γερμανικός κολοσσός της Deutsche Bank προτείνει ένα υβριδικό μοντέλο, συνδυάζοντας και τις δύο εναλλακτικές. Σύμφωνα με ανακοίνωσή της, αφ' ης στιγμής υπάρξει η δυνατότητα να επανέλθουν στον χώρο εργασίας οι υπάλληλοί της, θα τους επιτρέψει να μοιράσουν τις ώρες εργασίας μεταξύ οικίας και γραφείου. Τα σχετικά αναφέρονται σε υπόμνημα του διευθύνοντος συμβούλου της τράπεζας, Κρίστιαν Ζέβινγκ, και του διευθυντή ανθρώπινου δυναμικού, Μίκαλε Ιλγκνερ, το οποίο περιήλθε σε γνώση του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg.

Η διοίκηση κάθε ξεχωριστού τμήματος της Deutsche Bank θα δώσει τις ακριβείς πληροφορίες εν ευθέτω χρόνω στις επιμέρους διευθύνσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της πολιτικής αυτής. Αλλωστε, ήδη από τον Απρίλιο ο γενικός οικονομικός διευθυντής του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, Τζέιμς φον Μόλτκε, είχε επισημάνει ότι υπάρχει λογική στο να εργάζονται εξ αποστάσεως οι άνθρωποι και να καλύπτουν το 40% με 60% των ωρών. «Χρειάζεται να βρούμε τη χρυσή τομή, ώστε να είμαστε μαζί όλοι και αποδοτικότεροι και επαρκέστεροι», αναφερόταν στο υπόμνημα. «Για να υποστηρίξουμε τους νέους τρόπους εργασίας, θα πρέπει να προβούμε σε στοχευμένες επενδύσεις σε ακίνητα, καθώς και να αναβαθμίσουμε την ψηφιακή υποδομή μας, διευκολύνοντας τη συνεργασία». Τέλος, αξίζει να επισημανθεί πως η προσέγγιση διαφοροποιείται μεταξύ Ευρώπης και Αμερικής: τράπεζες όπως οι HSBC και UBS Group μειώνουν τους γραφειακούς χώρους, αναγνωρίζοντας την επιθυμία των υπαλλήλων τους για περισσότερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων, αφότου ξέσπασε η πανδημία. Στην απέναντι όχθη του Ατλαντικού, ο επικεφαλής της επενδυτικής τράπεζας Goldman Sachs χαρακτήρισε την τηλεργασία «απόκλιση».

BLOOMBERG

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΑΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ, ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2020/21

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου (Ι.Κ.Υ.Κ.) σε συνεδρίασή του την 1η Ιουνίου 2021 λαμβάνοντας υπόψη τις δυσμενείς συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία Covid-19 αποφάσισε όπως δώσει παράταση για την υποβολή αιτήσεων για διεκδίκηση υποτροφιών για προπτυχιακές, μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές για το έτος 2020/21.
Η παράταση έχει ισχύ από 2 Ιουνίου 2021 μέχρι και τη Δευτέρα 14 Ιουνίου 2021, ώρα 15:00.
Αιτήσεις που θα παραδοθούν / αποσταλούν εκπρόθεσμα δεν θα γίνουν αποδεκτές.
Οι αιτήσεις για κάθε επίπεδο σπουδών είναι διαθέσιμες μόνο στην Ιστοσελίδα του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου http://www.cyscholarships.gov.cy.
Οι αιτήσεις θα μπορούν να παραδοθούν στα γραφεία του Ι.Κ.Υ.Κ. ή να αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση info@ikyk.mof.gov.cy ή μέσω ταχυδρομείου ή μέσω εταιρειών ταχείας μεταφοράς στη διεύθυνση Φλωρίνης 7, GREG TOWER, 3ος όροφος, 1065 Λευκωσία ή στην Τ.Θ. 23949, 1687 Λευκωσία.

Για λεπτομέρειες σχετικά με την εξασφάλιση των σχετικών αιτήσεων παρακαλώ όπως επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.cyscholarships.gov.cy και ενημερωθείτε με τις Ανακοινώσεις που βρίσκονται αναρτημένες στην «Τελευταία Ενημέρωση».

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ζητήσετε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: info@ikyk.mof.gov.cy ή στο τηλέφωνο 22456433.

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
2 Ιουνίου 2021

Η εταιρεία BARKENECO TRADING LTD
με αριθμό μητρώου εργοδότη (ΑΜΕ) 2164039/4/5610
ζητά να προσλάβει μάγειρες Β' ασιατικής κουζίνας &
Sushi, με αρκετά καλούς όρους εργοδότησης,
όχι χαμηλότερους από τη σχετική συλλογική σύμβαση.
Οι ενδιαφερόμενοι να αποτείνονται στο
Επαρχιακό Γραφείο Εργασίας Λάρνακας
στο τηλέφωνο **24 805310/312.**

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ

Ενοικιάζεται διαμέρισμα στην Παλλουριώτισσα
απέναντι από τα τείχη (πάροδος Στασίνου),
2 υπνοδωματίων, επιπλωμένο, 2 WC & ντουσιέρες,
3 κλιματιστικά και θέρμανση σε όλους τους χώρους.
Διαθέτει όλες τις οικιακές συσκευές με ανεξάρτητο
χώρο στάθμευσης και αποθήκη.
Τιμή €600.

Τηλ. 99490942/99566540

Γενικές Συνελεύσεις Τοπικών Συνδέσμων Παγκύπριου Συνδέσμου Ευημερίας Τυφλών

Την Τρίτη 15 Ιουνίου 2021 στις 5.30 μ.μ. θα πραγματοποιηθούν Γενικές Συνελεύσεις των τοπικών συνδέσμων Αγίων Πέτρου και Παύλου και Αγίου Νικολάου στα γραφεία του συνδέσμου στην Λεμεσό, τοπικού Λιοπετρίου στο Κέντρο Φροντίδας Ηλικιωμένων Λιοπετρίου, τοπικού Καϊμακλιού στην αίθουσα της εκκλησίας Αρχαγγέλου Μιχαήλ στο Καιμακλί και την Τετάρτη 16 Ιουνίου του τοπικού Αγλαντζιάς στην αίθουσα της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου στην Αγλαντζιά.
Η παρουσία όλων των μελών του συνδέσμου είναι απαραίτητη.

Πληροφορίες τηλ. 22426969
9 πμ-4 μμ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Αύξηση επενδύσεων για κατοικίες το 2020

Ο όγκος της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας ενισχύθηκε κατά 13,3% το πρώτο δίμηνο του 2021.

Σε «όαση» του κατασκευαστικού κλάδου έχουν εξελιχθεί οι κατασκευές κατοικιών τα τελευταία χρόνια, καθώς καταγράφουν σταθερή άνοδο εν μέσω της γενικότερης υστέρησης άλλων τομέων, όπως για παράδειγμα τα δημόσια έργα. Ενδεικτικό της δυναμικής που παρατηρείται είναι ότι ακόμα και το 2020, εν μέσω της πανδημικής κρίσης, οι επενδύσεις σε κατοικίες αυξήθηκαν κατά 15,6% σε σχέση με το 2019. Ανοδο κατά 9,2% σημείωσαν οι λοιπές κατασκευές, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων έργων, έναντι μείωσης κατά 25,2% το 2019. Πάντως, όπως αναφέρει η Alpha Bank στο τελευταίο εβδομαδιαίο δελτίο οικονομικών εξελίξεων, «παρά την ανοδική πορεία των επενδύσεων σε κατοικίες, παραμένουν σε πολύ χαμηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ (1%) σε σχέση με το παρελθόν. Για παράδειγμα, το 2012 το αντίστοιχο ποσοστό προσέγγιζε το 4%».

Σύμφωνα με την Alpha Bank, οι προσδοκίες στις ιδιωτικές κατασκευές βελτιώθηκαν με επιταχυνόμενο ρυθμό κατά το πρώτο τετράμηνο του 2021, καθώς τον Απρίλιο βρέθηκαν σε θετικό έδαφος για πρώτη φορά από τον Αύγουστο του 2008.

Η εξέλιξη αυτή «είναι πιθανό να συνδέεται με την ενίσχυση του οικονομικού κλίματος στη μεταπανδημική εποχή και, κυρίως, με τη βελτίωση των προοπτικών του κατασκευαστικού κλάδου λόγω της σημαντικής αύξησης των επενδύσεων τα επόμενα έτη, οι οποίες θα προκύψουν από την απορρόφηση των πόρων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, και της επακόλουθης ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, της απασχόλησης και των εισοδημάτων».

Η ανθεκτικότητα της αγοράς κατοικίας αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το 2020, παρά την επιβράδυνση που σημειώθηκε, εντέλει ανοδικά κινήθηκαν τόσο οι τιμές των κατοικιών (για τρίτο συνεχόμενο έτος) όσο και η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα (για τέταρτο διαδοχικό έτος). Ειδικότερα, οι τιμές κατέγραψαν αύξηση κατά 4,3%, από 7,2% το 2019, ενώ ο όγκος της οικοδομικής δραστηριότητας αυξήθηκε κατά 5,9%, από αύξηση της τάξεως του 9,8% το 2019 και 21,4% το 2018. Θετικό είναι το πρόσημο και κατά τους πρώτους μήνες του 2021, με τις τιμές να αυξάνονται κατά 3,2% κατά το πρώτο τρίμηνο και τον όγκο της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας να ενισχύεται κατά 13,3% το πρώτο δίμηνο.

Νέο τοπίο στην αγορά ακινήτων την περίοδο μετά την πανδημία

Ποιες δυνάμεις ωθούν τις τιμές προς τα πάνω και ποιες δρουν αρνητικά

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Η νέα βάση τιμών αναμένεται να ποικίλλει ανάλογα με την πόλη, την τοποθεσία, το μέγεθος του ακινήτου, την ποιότητα και την κατάσταση.

Αντίρροπες δυνάμεις αναμένεται να επηρεάσουν την αγορά κατοικίας κατά την περίοδο μετά την πανδημία. Από τη μια πλευρά καταγράφονται αρνητικοί παράγοντες, όπως η μεγάλη πτώση του ΑΕΠ την τελευταία δεκαετία, τα μειωμένα διαθέσιμα κεφάλαια των νοικοκυριών, ιδίως μεταξύ εκείνων που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα, η υψηλή ανεργία, ο περιορισμένος δανεισμός από τις τράπεζες και οι δημογραφικές εξελίξεις (π.χ. μειωμένος αριθμός δημιουργίας νέων νοικοκυριών). Στον αντίποδα, όπως αναφέρει ο Μπάμπης Χαραλαμπόπουλος, τέως πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Εκτιμητικής και τέως ορκωτός εκτιμητής, «στις θετικές δυνάμεις καταγράφουμε την ανάγκη για σύγχρονες, πράσινες κατοικίες, τα σχεδόν μηδενικά επιτόκια των τραπεζών για τους καταθέτες, που ωθούν ορισμένους στα ακίνητα, και τα χαμηλά επιτόκια για στεγαστικά δάνεια. Ωστόσο, πολλοί Ελληνες ενδιαφερόμενοι, έχοντας αρνητική εμπειρία από το παρελθόν, είναι διστακτικοί να αιτηθούν νέο δάνειο».

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, με βάση τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), την περίοδο 2018-2020 στην Αττική οι τιμές των κατοικιών αυξήθηκαν κατά 19%, στη Θεσσαλονίκη η αύξηση κυμάνθηκε μεταξύ 11% και 14%, σε άλλες μεγάλες πόλεις από 2% έως 6,5% και στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας από 3% έως 10%. Παρ' όλα αυτά, ακόμα οι αξίες των κατοικιών είναι χαμηλότερες σε ποσοστό από 27% έως 38% σε σύγκριση με το 2007, όταν η αγορά είχε αγγίξει το υψηλότερο σημείο της. Οπως αναφέρει ο κ. Χαραλαμπόπουλος, παρότι η αγορά οδεύει προς αποκατάσταση τουλάχιστον της λειτουργίας της, «υπάρχουν δυνάμεις που ωθούν τις τιμές προς τα πάνω, αλλά και δυνάμεις που δρουν αρνητικά. Αυτές οι δύο τάσεις στην πορεία του χρόνου θα δημιουργήσουν μια νέα βάση τιμών, η οποία θα ποικίλλει ανάλογα με την πόλη, την τοποθεσία, το μέγεθος του ακινήτου, την ποιότητα και την κατάσταση».

Συγκεκριμένα, μετά την πανδημία η βραχυχρόνια μίσθωση θα ανασυνταχθεί και θα δημιουργηθούν νέες ισορροπίες, ενώ και η «χρυσή βίζα» θα αρχίσει πάλι να κινείται με ρυθμούς που θα τείνουν να θυμίζουν το 2019. Επίσης, στα λιγοστά νεόδμητα ακίνητα καταγράφονται ελαφρώς αυξητικές τάσεις των τιμών, καθώς, εφόσον βρίσκονται σε καλά σημεία, συγκεντρώνουν επαρκή ζήτηση. Αντίστοιχα, ζήτηση υπάρχει και για παλιότερες κατασκευές, εφόσον βρίσκονται σε καλές θέσεις κι έχουν το κατάλληλο μέγεθος. Προϋπόθεση είναι η τιμή να είναι λογική, διότι ο αγοραστής θα διαθέσει και χρήματα για τον εκσυγχρονισμό του ακινήτου. Σταθερή ζήτηση θα έχουν και οι κατοικίες στις πόλεις που συγκεντρώνουν σημαντικό αριθμό φοιτητών, αρκεί βέβαια να μη μειωθούν στο μέλλον. Επίσης, μια ακόμα τάση προέρχεται ως αποτέλεσμα της τηλεργασίας. Για όσους εργαζομένους είναι συμβατή με την καθημερινότητά τους, η τηλεργασία θα δημιουργήσει την ανάγκη ενός έστω μικρού χώρου για να εργάζονται από το σπίτι τους.

Στον αντίποδα, πολλά από τα ακίνητα που σήμερα βρίσκονται, λόγω κόκκινων δανείων, στα χέρια των τραπεζών ή των επενδυτικών funds θα εισέλθουν και αυτά στην προσφορά μόλις ωριμάσουν από πλευράς νομιμοποιήσεων, επηρεάζοντας με τον έναν ή τον άλλον τρόπο τις τιμές. Επίσης, για πολλά νοικοκυριά η λύση θα είναι το ενοίκιο και όχι η αγορά, λόγω της οικονομικής αδυναμίας να ανταποκριθούν σε μια τέτοια κίνηση. Επομένως, η εγχώρια ζήτηση αναμένεται να διαμορφωθεί σε επίπεδο αισθητά χαμηλότερο σε σχέση με την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση.

Περιορισμένη κινητικότητα στην αγορά γραφείων στην Ελλάδα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Περιορισμένη ήταν η δραστηριότητα νέων μισθώσεων στην αγορά γραφείων κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2021, καθώς ο συνολικός όγκος δεν ξεπέρασε τις 15.000 τ.μ. Μάλιστα, δεν πραγματοποιήθηκαν καθόλου μισθώσεις για χώρους άνω των 3.000 τ.μ. Ωστόσο, σύμφωνα με την τελευταία τριμηνιαία ανάλυση της Proprius, η οποία εκπροσωπεί την Cushman & Wakefield στην ελληνική αγορά, «η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί το δεύτερο εξάμηνο του έτους, εφόσον ασφαλώς συνεχιστεί με αυξημένο ρυθμό το πρόγραμμα των εμβολιασμών». Σύμφωνα με τις προβλέψεις των αναλυτών της Cushman, υπολογίζεται ότι μέχρι το τέλος του 2021 θα είναι εφικτό να ξεπεραστεί το επίπεδο νέων μισθώσεων του 2020, που διαμορφώθηκε σε περίπου 75.000 τ.μ. Ενας από τους λόγους είναι και η αυξημένη δραστηριότητα των φορέων του Δημοσίου. Το ίδιο ισχύει και με τους ιδιώτες χρήστες, καθώς καταγράφεται άνοδος της αναζήτησης σημείων για τη μετεγκατάσταση σε νέα γραφεία από πολλές επιχειρήσεις. Πρόκειται για μια θετική εξέλιξη, εάν ληφθεί υπόψη ότι ακόμη επικρατεί σημαντική αβεβαιότητα αναφορικά με τον μελλοντικό ρυθμό ανάπτυξης και μεγέθυνσης πολλών εταιρειών, αλλά και εξαιτίας της συζήτησης για την εργασία από το σπίτι και τις συνέπειές της στις μελλοντικές στεγαστικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Η απόσταση πάντως ανάμεσα στα σύγχρονα κτίρια γραφείων υψηλών προδιαγραφών και στα υπόλοιπα ακίνητα της αγοράς γραφείων συνεχίζει να μεγαλώνει. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Proprius, ο δείκτης διαθεσιμότητας κενών γραφείων εξακολουθεί να αυξάνεται και διαμορφώνεται σήμερα στο 13,2%, γεγονός που αφορά αποκλειστικά τα κτίρια Β΄ και Γ΄ κατηγορίας, εν αντιθέσει με τα πιο σύγχρονα ακίνητα, όπου η διαθεσιμότητα είναι ιδιαίτερα περιορισμένη. Μάλιστα, η τάση αυτή αναμένεται να διατηρηθεί και στο υπόλοιπο του έτους.

Το διάστημα Ιανουαρίου - Μαρτίου 2021 μισθώθηκαν χώροι μόλις 15.000 τ.μ.

Αντίστοιχα και οι τιμές των ενοικίων καταγράφουν πλέον ανοδική τάση, αλλά μόνο για σύγχρονα κτίρια, όπου η ζήτηση είναι υψηλή.

Με το πέρας του πρώτου τριμήνου, το μέσο επίπεδο για ένα ακίνητο υψηλών προδιαγραφών στα ακριβότερα σημεία του λεκανοπεδίου (Π.χ. πλατεία Συντάγματος) διαμορφώθηκε σε 23 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση, από 22 ευρώ/τ.μ. το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο. Στο σύνολο της Αττικής, η μέση τιμή ενοικίασης αγγίζει πλέον τα 18 ευρώ/τ.μ., από 15,4 ευρώ/τ.μ. πριν από τρεις μήνες.

Κατά το πρώτο τρίμηνο, η μεγαλύτερη σε αξία συναλλαγή στην αγορά γραφείων αφορούσε την εξαγορά του ακινήτου της πρώην Kodak στο Μαρούσι από τη Noval Properties ΑΕΕΑΠ, σε κοινοπραξία με το επενδυτικό fund Brooklane Capital. Οι δύο εταιρείες επένδυσαν το ποσό των 25,2 εκατ. ευρώ. Στόχος είναι η ανακατασκευή και ανάπτυξη του κτιρίου ώστε να δημιουργηθεί ένα σύγχρονο επιχειρηματικό πάρκο επιφανείας 20.000 τ.μ.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ακτινογραφία συναλλαγών Μαΐου

Βαδίζουμε τον έκτο μήνα του έτους και πλέον έχουμε στοιχεία για την κίνηση στις πωλήσεις του Μαΐου. Εννοείται ότι λόγω της έκρυθμης κατάστασης με την πανδημία, οι κρατικές υπηρεσίες υπολειτουργούν με αποτέλεσμα να υπάρχει χρονική υστέρηση κάποιων εβδομάδων μεταξύ της ημερομηνίας συναλλαγής και της μεταβίβασης ιδιοκτησίας, οπότε και βλέπουμε την εικόνα με κάποια καθυστέρηση. Αλλά ας είναι. Παγκύπρια, ο Μάιος του 2021 σημείωσε 1.161 συναλλαγές συνολικής αξίας €210 εκ. περίπου, ενώ ο Μάιος του 2019 σημείωσε 1.317 συναλλαγές συνολικής αξίας €280 εκ. περίπου. Δηλαδή, φέτος έχουμε μια μείωση στον αριθμό συναλλαγών της τάξης του 12%, ενώ η αξία συναλλαγών μειώθηκε κατά 25%. Αυτά τα δεδομένα δείχνουν ότι το 2021 εξακολουθεί να εξελίσσεται με μειωμένη δύναμη, αλλά ας μην ξεχνάμε ότι το 2019 ήταν σε συνθήκες πλήρους άνθισης, ενώ το 2021 βαριά λαβωμένο από πολυάριθμες συνθήκες και δη την πανδημία.

Η Λευκωσία τον φετινό Μάιο κατέγραψε 413 συναλλαγές συνολικής αξίας περίπου €71 εκ. ενώ τον Μάιο του 2019 είχε καταγράψει 392 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €88 εκ. Αυξημένες οι συναλλαγές κατά 5,4% αλλά μειωμένες σε αξία κατά 19,3%.

Η Λεμεσός τον φετινό Μάιο κατέγραψε 302 συναλλαγές συνολικής αξίας περίπου €66 εκ. ενώ τον Μάιο του 2019 είχε καταγράψει 347 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €108,5 εκ. Μειωμένες οι συναλλαγές κατά 13% και η αξία συναλλαγών σοβαρά μειωμένη κατά 39%.

Η Λάρνακα τον φετινό Μάιο κατέγραψε 217 συναλλαγές συνολικής αξίας περίπου €35 εκ. ενώ τον Μάιο του 2019 είχε καταγράψει 263 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €34 εκ. Μπορεί η Λάρνακα να είχε μείωση στον αριθμό συναλλαγών κατά 17,5%, αλλά τα ακίνητα που αντάλλαξαν χέρια είχαν οριακά αυξημένη αξία κατά 3%.

Η Λευκωσία οδηγεί την κούρσα των συναλλαγών, με την εξελικτική υπεροχή της έναντι της Λεμεσού.

Η Αμμόχωστος τον φετινό Μάιο κατέγραψε 90 συναλλαγές συνολικής αξίας περίπου €16,5 εκ. ενώ τον Μάιο του 2019 είχε καταγράψει 87 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €14,9 εκ. Η Αμμόχωστος είναι η μοναδική επαρχία που κατέγραψε άνοδο και στις δύο μετρήσεις: 3,4% στις συναλλαγές και 10,7% στην αξία συναλλαγών.

Η Πάφος τον φετινό Μάιο κατέγραψε 139 συναλλαγές συνολικής αξίας περίπου €23,7 εκ. ενώ τον Μάιο του 2019 είχε καταγράψει 228 συναλλαγές συνολικής αξίας σχεδόν €46 εκ. Είναι ξεκάθαρο πως η Πάφος κατέγραψε σοβαρή καθίζηση και στις δύο μετρήσεις: 39% στις συναλλαγές και 48,5% στην αξία συναλλαγών.

Εξάγεται λοιπόν το συμπέρασμα πως η Λευκωσία οδηγεί την κούρσα των συναλλαγών, με την εξελικτική υπεροχή της έναντι της Λεμεσού που διαπιστώσαμε, όταν βλέπαμε τους προηγούμενους μήνες, να εδραιώνεται.

Από τις υπόλοιπες παραλιακές πόλεις η Αμμόχωστος είναι αυτή που παρουσιάζει καλύτερη εικόνα εξέλιξης με τη Λάρνακα να ακολουθεί σε αυτή την εικόνα. Η Πάφος φαίνεται να εξακολουθεί να είναι αρκετά λαβωμένη.

Αναντίλεκτα, ο σοβαρός αρνητικός επηρεασμός της κατάργησης του ΚΕΠ και της μηδενικής έως ελάχιστης προσέλευσης ξένων επισκεπτών στην χώρα μας λόγω των διεθνών περιορισμών εξαιτίας της πανδημίας είναι δεδομένος. Δεν υπάρχει τρόπος να γίνει επιμερισμός μεταξύ των δύο αυτών εστιών του προβλήματος στο παρόν στάδιο, οπότε δεν μπορούμε να ξέρουμε ποια από τις δύο εστίες συνεισφέρει περισσότερο στο πρόβλημα. Η προσωπική μου άποψη είναι πως ο βαθμός επηρεασμού της κάθε εστίας έχει τοπικό χαρακτήρα.

Η κτηματαγορά κινείται με ίδια κεφάλαια για τουλάχιστον 14 μήνες και με σοβαρούς περιορισμούς. Παρόλα αυτά, δεν διαπιστώνεται κραχ. Κραχ θα βιώναμε αν όλες οι επαρχίες είχαν την εικόνα της Πάφου. Από εδώ και πέρα, ενώσω απελευθερώνεται η αγορά με την άρση των περιορισμών και την εξέλιξη του εμβολιαστικού προγράμματος, θα βλέπουμε καλύτερες επιδόσεις. Σε αυτό πιστεύω θα συνεισφέρει και το γεγονός ότι τελείωσαν οι εκλογές και μαζί τους το άκρως τοξικό κλίμα που ήταν κύριο χαρακτηριστικό τους τελευταίους μήνες που αποθάρρυνε τις σοβαρές επενδύσεις αφού η πολιτική αστάθεια είναι αποσταθεροποιητικός παράγοντας στις όποιες επενδύσεις.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

Η «Θεία Κωμωδία» σήμερα

Επτακόσια χρόνια από τον θάνατό του, ο Δάντης τιμάται με μια σύγχρονη εικαστική έκθεση στο Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Επτά αιώνες από τον θάνατο του Δάντη δεν είναι αστεία υπόθεση. Από την αρχή της χρονιάς, είναι τόσες οι εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στη Φλωρεντία, στη Ραβέννα και σε συνολικά εβδομήντα ιταλικές πόλεις οι οποίες συνδέθηκαν με τη ζωή και το έργο του σημαντικότερου Ιταλού ποιητή, ώστε θα ήταν μάταιο ακόμη και να τις συνοψίσουμε. Δεν αποκλείεται, εκείνο το πορτρέτο του Δάντη που φιλοτέχνησε ο Μποτιτσέλι και που τον απεικονίζει βλοσυρό, αγέρωχο μπροστά στην αιωνιότητα, να εμφανιστεί σε κάθε πιθανή ή απίθανη επιφάνεια της γειτονικής χώρας.

Ας σταθούμε, ωστόσο, για λίγο στην πρώτη μεγάλη επετειακή έκθεση για τον Δάντη, που υλοποιείται διαδικτυακά από την πινακοθήκη Ουφίτσι της Φλωρεντίας: παρουσιάζει 88 σκίτσα, που σχεδίασε ο αναγεννησιακός ζωγράφος Φεντερίκο Ζουκάρι, αντλώντας έμπνευση από τη «Θεία Κωμωδία». Και ας παραθέσουμε κι ένα ενδιαφέρον περιστατικό του περασμένου

Το έργο γράφτηκε στη λαϊκή διάλεκτο της Φλωρεντίας, επιλογή που καθόρισε την ιταλική γλώσσα και καθιέρωσε τον Δάντη ως τον «πατέρα» της.

Μαρτίου: η γερμανική εφημερίδα Frankfurter Rundschau δημοσίευσε άρθρο στο οποίο συνέκρινε τον Ιταλό ποιητή με τον Σαίξπηρ, παρατηρώντας ότι ο δεύτερος ήταν «έτη φωτός πιο μοντέρνος από την προσπάθεια του Δάντη να έχει γνώμη για τα πάντα». Οι Ιταλοί αντέδρασαν, με ένα περιφρονητικό για τη γερμανική εφημερίδα σχόλιο να προέρχεται από τον Ιταλό υπουργό Πολιτισμού.

Πόσο νόημα έχει μια σύγκριση μεταξύ Σαίξπηρ και Δάντη; Στο έργο του «Ο δυτικός κανόνας» (εκδ. Gutenberg) ο κριτικός λογοτεχνίας Χάρολντ Μπλουμ έχει τοποθετήσει τον Ιταλό στο κέντρο του ανώτερου λογοτεχνικού corpus της Δύσης, αν και μετά τον Βρετανό. Είναι άραγε ο Δάντης ένας κλασικός μεν, αλλά πάντως ελάχιστα «μοντέρνος» ποιητής, κατάλληλος να εορτάζεται πριν από όλα με εκθέσεις σκίτσων της Αναγέννησης; Στο κάτω κάτω, μιλάμε για έναν δημιουργό του οποίου το σημαντικότερο έργο, η επική και αφηγηματική «Θεία Κωμωδία», γράφτηκε όχι στα λατινικά, αλλά στη λαϊκή διάλεκτο της Φλωρεντίας, επιλογή που καθόρισε την ιταλική γλώσσα και καθιέρωσε τον Δάντη ως τον «πατέρα» της.

Πέραν του γλωσσικού ζητήματος, έχουν και οι εικόνες την αξία τους. Η «Θεία Κωμωδία» περιλαμβάνει τόσο πολλές στα τρία μέρη της (Κόλαση, Καθαρτήριο, Παράδεισος), που αρκετοί δημιουργοί εμπνεύστηκαν από τη δύναμη του ποιήματος να απεικονίζει την ατομική αλλά και την οικουμενική περιπέτεια του ανθρώπου: ο Γουίλιαμ Μπλέικ, ο Γκιστάβ Ντορέ, ο Σαλβαντόρ Νταλί, ο Ρόμπερτ Ράουσενμπεργκ, αλλά και ο Μοέμπιους, είναι ορισμένοι από αυτούς.

Μερικοί πιο σύγχρονοι εικαστικοί παρουσιάζονται σε μια έκθεση που ξεκινά τώρα στην Αθήνα, που από το όνομά της και μόνο παίρνει θέση στο ερώτημα περί της διαχρονικότητας του Ιταλού ποιητή: λέγεται «Δάντης ο Υπερσύγχρονος (Dante Ipermoderno) - Ο Δάντης εικονογραφημένος στον κόσμο 1983-2021». Την επιμελήθηκε ο καθηγητής της ιστορίας της σύγχρονης τέχνης του Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας Τζόρτζιο Μπάτσι και θα πραγματοποιηθεί στο Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών (Πατησίων 47) από τις 9 έως τις 30 Ιουνίου, με ελεύθερη είσοδο. Η έκθεση παρουσιάστηκε ήδη στο Βελιγράδι, ενώ θα επισκεφθεί την Πράγα, τη Μόσχα και το Λονδίνο, μέχρι να καταλήξει στη Μαδρίτη.

Πέντε είναι οι εικαστικοί που έδωσαν χρώμα και μορφή στις συνταρακτικές εικόνες της «Θείας Κωμωδίας»: η Γερμανίδα Μόνικα Μπάισνερ, η μοναδική γυναίκα ζωγράφος που εικονογράφησε το ποίημα του Δάντη στο σύνολό του, έπειτα από μια επταετία σκληρής δουλειάς με αυγοτέμπερα· ο Εμιλιάνο Πόντσι, γνωστός από τις εικονογραφήσεις του σε διεθνή έντυπα, ο οποίος με τη στυλιζαρισμένη, ψηφιακή του γλώσσα, μπορεί να υπαινιχθεί το αμάρτημα

Η έκθεση θα παρουσιαστεί στο Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών (Πατησίων 47) από τις 9 έως τις 30 Ιουνίου, με ελεύθερη είσοδο.

της απληστίας με τη βοήθεια ενός παγωτού· ο Βρετανός Τομ Φίλιπς επίσης, του οποίου οι μεταξοτυπίες αποτυπώνουν το επέκεινα με ένα ποπ ιδίωμα· ο Ντομένικο Παλαντίνο, που στις φαινομενικά άχρονες ακουαρέλες του κρύβεται ο απόηχος κάποιου σημαντικού γεγονότος· και τέλος, ο Πάολο Μπαρμπιέρι, ο οποίος καθώς εμπνέεται και από τη λογοτεχνία του φανταστικού, δίνει στη «Θεία Κωμωδία» μια πιο μυθική διάσταση.

Ας επιστρέψουμε όμως στο έργο του ίδιου του Δάντη. Αυτό το πρωτοφανές για την εποχή του κράμα υψηλών και ταπεινών στοιχείων, που καθώς συνδέει τόσο ετερώνυμα πρόσωπα και πράγματα ενώπιον του θανάτου, τελικά, αποτελεί μάλλον το καταλληλότερο τεκμήριο διαχρονικότητας του δημιουργού του. Το εξηγούσε καλύτερα ο Γερμανός φιλόλογος Ερικ Αουερμπαχ, στην εμβληματική μελέτη του «Μίμησις. Η εικόνα της πραγματικότητας στη δυτική λογοτεχνία» (εκδ. ΜΙΕΤ). «Μπροστά στον Δάντη», γράφει, «παίζονται όλα τα δράματα ακόμα μια φορά, εξαιρετικά συμπυκνωμένα, μερικές φορές μόνο μέσα σε λίγους στίχους (...) και μέσα σε αυτά ξεδιπλώνεται, φαινομενικά σκόρπια και κατακερματισμένη, παντού όμως στο πλαίσιο ενός σχεδίου, η ιστορία της Φλωρεντίας, της Ιταλίας, του κόσμου. Η ένταση και η εξέλιξη, τα γνωρίσματα του επίγειου γίγνεσθαι, δεν υπάρχουν πια, και όμως τα κύματα της ιστορίας φτάνουν ώς το υπερπέραν, μερικές φορές ως ανάμνηση του επίγειου παρελθόντος, άλλοτε ως ενδιαφέρον για το επίγειο παρόν, αλλά και ως ανησυχία για το επίγειο μέλλον, πάντοτε ως χρονικότητα που διατηρείται τυπολογικά μέσα στο άχρονο και αιώνιο. Κάθε νεκρός αισθάνεται τη θέση του στο υπερπέραν ως την τελευταία πράξη του επίγειου δράματός του, πράξη που εξακολουθεί να παίζεται, νυν και αεί».

Ο Δάντης στην Κόλαση, με τη μορφή του Βιργιλίου να αχνοφαίνεται στα αριστερά, όπως τους οραματίστηκε ο Ντομένικο Παλαντίνο.

Από αριστερά προς τα δεξιά: Εργα των Τομ Φίλιπς, Μόνικα Μπάισνερ, Πάολο Μπαρμπιέρι και Εμιλιάνο Πόντσι.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

6.6 - 12.6.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Η κατάρα» του Tennessee Williams

Στις 11 Ιουνίου, η Θεατρική Ομάδα Πορεία παρουσιάζει σε παγκόσμια πρώτη το δραματοποιημένο διήγημα του Tennessee Williams «Η κατάρα». Μπορεί άραγε η διαφθορά και η φαυλότητα να γκρεμίσουν τα όνειρα και τις αξίες; Μπορεί ο Θεός να περιφέρεται ανάμεσα μας σαν ένας μοναχικός και εξαγριωμένος μέθυσος; Μπορεί το νεκροταφείο μιας πόλης να είναι το πιο ζωντανό της κομμάτι; Μπορεί να επιβιώσει ένας εν ζωή άγιος σε ένα κόσμο τεράτων; Θέατρο Χωρα, Κοραή 1, Λευκωσία. Παραστάσεις 11, 12 και 13 Ιουνίου, ώρα 8:00 μ.μ.

ΘΕΑΤΡΟ

Φλωρεντινή Τραγωδία

Η νέα παραγωγή του Θεάτρου Ένα «Φλωρεντινή Τραγωδία» του Oscar Wilde, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Χριστοδουλίδη είναι μία πλούσια παραγωγή τόσο σε σκηνικά όσο και σε κοστούμια εποχής που διαδραματίζεται στη μεσαιωνική Φλωρεντία. Ο νέος, γοητευτικός, περιζήτητος και πλούσιος Γκουίντο Βάρντι πολιορκεί σθεναρά τη νεαρή γλυκιά και πανέμορφη Μπιάνκα. Ο αμοιβαίος έρωτάς τους ψάχνει ολοκλήρωση αλλά συναντά ένα φαινομενικά αμελητέο εμπόδιο που τελικά αποδεικνύεται ουσιαστικό και πανίσχυρο, τον σύζυγο της Μπιάνκας, έμπορο γέρο Σιμόνε... Παίζουν οι Σωτήρης Μεστάνας, Ειρήνη Καραγιώργη, Σάββας Μενοίκου, Ευαγγελία Νικολάου. Παραστάσεις κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή στις 8:30 μ.μ. μέχρι και την Κυριακή 27 Ιουνίου. Πληροφορίες/ Κρατήσεις: 22348203.

ΘΕΑΤΡΟ

«Καγκουρώ» από το θέατρο Versus

Το έργο «Καγκουρώ» του Βασίλη Κατσικονούρη, σε σκηνοθεσία Ερμίνας Κυριαζή, ἀπαιχτο στην Κύπρο, είναι ένα θεατρικό κείμενο εξαιρετικής γραφής, αιχμηρό, αληθινό, ρεαλιστικό σκληρό και συμβολικό όπως όλα του τα έργα με έμφαση στις ανθρώπινες σχέσεις. Ο νεαρός Ορφέας στην Ελλάδα του σήμερα ζει με τον πατέρα του Δημήτρη, μετά από το χωρισμό των γονέων πριν από πολλά χρόνια. Όπως σχεδόν όλοι οι νεαροί της ηλικίας του με ένα σάλτο σαν «Καγκουρώ» θέλει να μεταναστεύσει στην Αυστραλία για ένα καλύτερο αύριο. Επί σκηνής Βασίλης Βασιλάκης, Λουκάς Ζήκος, Χάρης Κκολός, Κωνσταντίνος Γαβριήλ, Μικαέλλα Θεοδουλίδου. Θέατρο Ένα, Λεμεσός. Παραστάσεις 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 22, 23 και 24 Ιουνίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πληροφορίες: 99395970.

ΧΟΡΟΣ

Void Spaces από το Αμφίδρομο Χοροθέατρο

«Κενά διαστήματα» είναι η νέα δουλειά της χορογράφου Έλενας Χριστοδουλίδου. Συστατικά του έργου-το ταξίδι ζωής στις βαθύτερες χορογραφημένες μνήμες της χορογράφου σε συνδυασμό με ένα αποστασιοποιημένο και ανοιχτό σε όλα τα ερεθίσματα δημιουργικό παρόν όλων των συντελεστών /καλλιτεχνών της νέας δουλειάς. Η βαθύτερη αλήθεια της καλλιτεχνικής ύπαρξης ιχνηλατείται κι αποκαλύπτεται πάντα στα κενά διαστήματα, αυτά που με τρόπο μοναδικό/λυτρωτικό συμπληρώνουν, ανανεώνουν και αναζωογονούν την δημιουργική συνέχεια. Μια τελετουργική ακρόαση στην σιωπή και στον αργό χρόνο που εξασφαλίζει νόημα στο περιεχόμενο της συνέχειας. Ένα έργο που κινείται. Ιδέα/Σύλληψη/Χορογραφία /Καλλιτεχνική διεύθυνση - Έλενα Χριστοδουλίδου. Χορεύουν: Ήβη Χατζηβασιλείου, Νικόλ Γιάννακα, Ιωάννα Σάββα, Έλενα Χριστοδουλίδου. Μουσική: Χάρης Σοφοκλέους. Θεατρικό μαύρο κουτί του Εγκώμιου Πολιτιστικού Κέντρου, Νέας Έγκωμης 8, Έγκωμη, Λευκωσία. 12, 13, 27 Ιουνίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 22781104, www.egomio.eu, egomio@cytanet.com.cy.

ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

«Breathing eye» από την Αριάννα Οικονόμου

Η Αριάννα Οικονόμου παρουσιάζει νέα σόλο περφόρμανς με τίτλο «breathing eye» που αποτελείται από ένα συνδυασμό κίνησης, ηχητικού τοπίου και βίντεο. Το breathing eye πραγματεύεται τις σχέσεις και τα όρια μεταξύ κίνησης - αίσθησης, εαυτού - άλλου, μνήμης - παρούσας στιγμής. Εξετάζοντα ς με κριτική διάθεση το ότι «στο τέλος, κάποιος κερδίζει», η Οικονόμου μαζί με την ομάδα ξεκίνησε τη διαδικασία ανάπτυξης του έργου, που επικεντρώθηκε στην εξερεύνηση της σχέσης του χορευτικού σώματος με τις αισθήσεις καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να σωματοποιηθούν και να αποδοθούν με μια άλλη ηχητική και εικαστική γλώσσα, στιγμές από το έργο του Μπέκετ. Η ομάδα που πλαισιώνει την Οικονόμου αποτελείται από τους Ευαγόρα Βανέζη (γενική επιμέλεια), Γιάννη Χριστοφίδη (σχεδιασμός ήχου/σύνθεση), Maud Nivet (visuals/βοηθός σκηνοθέτη), Πέτρο Κονναρή (σύμβουλος δραματουργίας) και Αννίτα Μιχαηλίδη (σύμβουλος styling). Παραστάσεις Σάββατο 12/06, Κυριακή 13/06, Τετάρτη 23/06, Παρασκευή 25/06, Κυριακή 27/06 και Τρίτη 29/06, ώρα 8:00 μ.μ. Γωνία οδών Βασιλέως Παύλου και Αχιλλέως 67Β, , στο rehearsal /Καϊμακλί, Λευκωσία (πρώην στούντιο Αριάννας Οικονόμου). Περιορισμένος αριθμός θέσεων, απαραίτητη η προκράτηση θέσης στο echo-arts@cytanet.com.cy και στο Facebook: Echo Arts ή στα τηλέφωνα 97 772264 και 99 015347.

ΕΚΘΕΣΗ

Stavros Economou Unarchived

Η έκθεση Past-forward: Stavros Economou Unarchived, με επιμελητές τις Πόπη Ιακώβου, Μαρίνα Χριστοδουλίδου και τους Γιώργο Αρτόπουλο και Μιχάλη Σιούλα, αποτελεί την πρώτη αναδρομική έκθεση του έργου του Σταύρου Οικονόμου (1916-2002), ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της αρχιτεκτονικής του Μοντέρνου στην Κύπρο. Ενεργοποιώντας το αρχείο του αρχιτέκτονα, η έκθεση αναδεικνύει την πολυδιάστατη πρακτική του, κατά την έντονη σε χωρικούς, κοινωνικοπολιτικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς περίοδο των τελευταίων χρόνων της αποικιοκρατίας και των πρώτων δεκαετιών μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το πρόγραμμα της έκθεσης περιλαμβάνει μια σειρά από παράλληλες εκδηλώσεις και δράσεις όπως αρχιτεκτονικά εργαστήρια, σεμινάρια, βιντεοπροβολές και ξεναγήσεις. Κρατικη Πινακοθηκη Συγχρονης Τεχνης - ΣΠΕΛ, Αμμοχώστου 73, Λευκωσία. Έναρξη Σάββατο, 12 Ιουνίου. Διάρκεια έως 2 Οκτωβρίου 2021. Ώρες λειτουργίας Τρίτη - Κυριακή 10:00-18:00, Σάββατο 11:00-19:00. Πληροφορίες τηλέφωνο 22 479600, info@moca.org.cy, Facebook/Instagram: spelstategallery.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Πάμε για Υφυπουργείο...;

Πέρασαν και οι εκλογές, εξελέγησαν τα νέα μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων και τώρα αναμένουμε να δούμε ποιος θα είναι ο νέος πρόεδρός της. Αλλά αυτά είναι του πολιτικού ρεπορτάζ και σε αυτή τη στήλη δεν καταπιανόμαστε με αυτά. Ωστόσο, μας ενδιαφέρει η νέα Βουλή ιδιαίτερα αυτή την περίοδο, αφού αυτή η Ολομέλεια θα κληθεί να συζητήσει το νομοσχέδιο του Υφυπουργείου Πολιτισμού. Βέβαια, συζήτηση σημαίνει και μελέτη του, διότι οι νέοι βουλευτές θα πρέπει να μάθουν τι προνοεί και οι παλαιότεροι να το φρεσκάρουν, ώστε όταν θα πάνε στην Επιτροπή Παιδείας να ξέρουν τι θα συζητήσουν.

Είναι σημαντικό το Υφυπουργείο Πολιτισμού για πολλούς λόγους και ακόμη σημαντικότερο είναι αυτό να το καταλάβουν όλοι όσοι θα ασχοληθούν με αυτό το θέμα. Δεν πρόκειται ούτε για θεατράκια, ούτε για μουσικούλες, ούτε για άλλα παρόμοια. Το θέμα του πολιτισμού και η θεσμοθέτηση ενός πολιτειακού φορέα, που θα τον έχει υπό τη σκέπη του είναι εξόχως πολιτικό θέμα. Διότι όπως αναφέρεται και στο προσχέδιο «κύριες αρμοδιότητες του Υφυπουργείου θα είναι, μεταξύ άλλων, η χάραξη και εφαρμογή εθνικής στρατηγικής για τη διαχείριση, προστασία και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας, η ανάδειξη

Από εγκαθιδρύσεως της Δημοκρατίας, ούτε εθνική στρατηγική για τον πολιτισμό χαράξαμε, ούτε και εφαρμόσαμε ένα οποιοδήποτε ενιαίο σύστημα διαχείρισης, προστασίας ή προβολής.

και προβολή της πολιτιστικής ταυτότητας της Κύπρου». Αντιλαμβάνεται, λοιπόν, ο καθένας πόσο σημαντικό είναι για την Κύπρο μια τέτοια πολιτειακή δομή, αφού από το 1960 και μετά, από εγκαθιδρύσεως δηλαδή της Κυπριακής Δημοκρατίας, ούτε εθνική στρατηγική για τον πολιτισμό χαράξαμε, ούτε και εφαρμόσαμε ένα οποιοδήποτε ενιαίο σύστημα διαχείρισης, προστασίας ή προβολής. Ό,τι γινόταν γινόταν σχεδόν με τυφλοσούρτη. Σταδιακά, οτιδήποτε ξεκινούσε με αξιώσεις και είχε ένα κάποιο ενδιαφέρον, άρχιζε να φθίνει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το υποτιθέμενο Διεθνές Φεστιβάλ «Κύπρια», το οποίο όταν δημιουργήθηκε ήταν κάτι καινούργιο, έφερνε νέα πράγματα στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της χώρας, αλλά συν τω χρόνω το διεθνές φεστιβάλ «Κύπρια» έγινε ένα ακόμη πολιτιστικό γεγονός της χώρας, που τα τελευταία χρόνια, τουλάχιστον δεν έχει να επιδείξει και τίποτε το συγκλονιστικό. Αλλά, το πάμε ώς παρακάτω, μέχρι εκ των πραγμάτων να σβήσει τελείως... ένα ακόμη παράδειγμα είναι η πολιτιστική παρουσία της χώρας εκτός συνόρων, όπως οι εκδηλώσεις στη Γερμανία που διοργάνωνε το Πολιτιστικό Γραφείο της Πρεσβείας της Κύπρου στο Βερολίνο, με τίτλο «Κυπριακή Άνοιξη», που διοργανωνόταν από το 2006 και οι Κυπριακές Μινιατούρες» από το 2013, επίσης από το 2007 διοργανωνόταν στη Βόννη και στην Κολωνία κάθε Νοέμβριο οι «Κυπριακές Στιγμές» (που ονομάστηκαν έτσι το 2011) με περισσότερες από 50 εκδηλώσεις. Και αυτές σταμάτησαν, διότι επικράτησαν γραφειοκρατικά και βαθιά διοικητικά θέματα. Μόνο στην Αθήνα με το Σπίτι της Κύπρου και στο Λονδίνο, με το εκεί Πολιτιστικό Γραφείο της Πρεσβείας, προβάλλεται ο πολιτισμός μας. Αλλού είμαστε απόντες. Φυσικά, μη νομίζετε πως δεν γίνονται πράγματα, όχι γίνονται, απλώς πολλά δεν τα μαθαίνουμε καν ότι γίνονται, όπως για παράδειγμα η μεγάλη και άκρως ενδιαφέρουσα έκθεση «Cyprus: a dynamic island» που διοργανώθηκε από το Rijksmuseum Van Oudheden, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Ολλανδίας, το 2019. Έγινε αυτή η έκθεση, έπεσε προς το τέλος της η πανδημία του covid-19 και ούτε καταλάβαμε πώς και γιατί. Είναι πολλά, επίσης, που χρειάζεται να γίνουν για να καταφέρουμε να φέρουμε την εγχώρια πολιτιστική δημιουργία στον μέσο πολίτη. Μουσικά και όχι μόνο φεστιβάλ στις κοινότητες, Φέγγαρος στον Κάτω Δρυ, Windcraft στα Κατύδατα, το Ξαρκής αυτά που κάνει το Αερικό στη Γαλάτα, κ.ά,. Αλλά και ο ΘΟΚ με το πρόγραμμα «Εκτός Έδρας», το κέντρο παραστατικών τεχνών ΜΙΤΟΣ με τις περιοδείες του σε χωριά, το φεστιβάλ Animafest στη Σαλαμιού, το Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια με όλες του τις δραστηριότητες.

Όλα τα παραπάνω είναι μερικά μόνο από τα παραδείγματα που πρέπει να λάβουν υπόψη τους όσοι θελήσουν να εγκύψουν σοβαρά στο θέμα πολιτισμός της Κύπρου. Και κυρίως αυτός ή αυτή που θα επιλέξει ο Λόφος να καθίσει στην καρέκλα του ή της υφυπουργού και θα πρέπει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας να έχει στο νου του ότι το δις ή το τρις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού, γι' αυτό καλά θα κάνουν οι συμβουλατόροι, κατά τον ποιητή, να είναι με φρόνεψη, για να τον απαλλάξουν από φαινόμενα του πρόσφατου παρελθόντος, τύπου «Γιαννάκη», αλλά και παλαιότερα τύπου «Γιολίτη».

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

«Η ευγένεια του απέριττου»

Ο τίτλος της έκθεσης είναι το έναυσμα για το κείμενο που ακολουθεί. Ο τίτλος και μόνο. Γιατί η αναδρομική έκθεση με τα 60 έργα του ζωγράφου Γιώργου Ρόρρη θα εγκαινιαστεί στις 4 Ιουλίου στο Μουσείο Γουλανδρή της Ανδρου. Χρειάζεται όμως να τη δει κανείς πρώτα για να αισθανθεί την «ευγένεια του απέριττου» και να την αποδώσει στον Γ. Ρόρρη ως χαρακτηριστικό της δουλειάς του; Η «σωματικότητα» της τέχνης του δεν είναι μόνο κυριολεξία. Δεν αποτυπώνει μόνο τις γυναικείες μορφές στο ατελιέ του ζωγράφου, με την ευρυγώνια οπτική, μέσα σε ένα ημίφως αμφιβολίας ή θνητότητας. Είναι το «ξεφλούδισμα» των σωμάτων, γυμνών ή ντυμένων, οι στρώσεις του πινέλου που είναι ταυτόχρονα και στρώσεις ιστορίας της τέχνης και μικρών ιστοριών πίσω από τα πρόσωπα. Διαδρομές, που ακόμη κι όταν φαντάζουν εμφανείς, μόλις απομακρυνθείς από το έργο θέλεις να επιστρέψεις σαν να ξέχασες κάτι εκεί, να άφησες να πέσει στο πάτωμα, έτσι αφηρημένα/απορροφημένα καθώς κοίταζες το δωμάτιο και τις μορφές.

«Πιστεύω στη συμμετοχή του σώματος στη ζωγραφική», σχολίασε πρόσφατα στη συνέντευξη Τύπου για την επίσημη αναγγελία της έκθεσης. «Δεν είναι μια υπόθεση που αρχίζει και τελειώνει στη διάνοια· μια σωματική βακχεία έχει προηγηθεί».

«Οταν ζωγραφίζεις είσαι μόνος σου», είπε ο Γ. Ρόρρης. «Το κάνεις για να θεραπεύσεις την έλλειψη, τον πόνο, την απουσία. Μετά από χρόνια συνειδητοποιείς ότι αυτή η μοναχική προσπάθεια συγκινεί και άλλους». Είναι το σημείο όπου το απέριττο» του ζωγράφου συναντάει την «ευγένεια» του ομιλητή. Χρειάζονται χρόνια -όπως υπογραμμίζει και ο ίδιος-

Το «απέριττο», στον κόσμο αυτόν, περνάει απαρατήρητο. Για να γίνει ορατό χρειάζεται μάτια και σκέψη. Τίποτε από μόνο του δεν αρκεί.

όχι τόσο για να αντιληφθεί ο δημιουργός τη συγκίνηση των θεατών του όσο για να επιτευχθεί η λιτότητα, να εκτιμηθεί μια διαφορετική προσέγγιση στα ανθρώπινα. Αυτή που δεν εισβάλλει, κομπάζοντας για το όποιο τρόπαιο, αλλά ακολουθεί το δικό της «μοναχικό» μονοπάτι, το οποίο μπορεί να οδηγήσει στη συνάντηση με τους άλλους, μπορεί, όμως, και όχι. Αυτήν ακριβώς την ψυχική ευρυχωρία φανέρωσε ο ζωγράφος στη δημόσια εμφάνισή του. Γενναιόδωρη και γενναία την ίδια στιγμή. Με αφορμή τον τίτλο της έκθεσης, αναλογιστηκα την έλλειψη. Ηταν σαν ράπισμα. Η «ευγένεια του απέριττου» πολύ σπάνια δηλώνεται στα έργα. Και όχι μόνο στα καλλιτεχνικά. Η εποχή πάσχει από περιαυτολογία, θόρυβο, πολύ θόρυβο, φλυαρία, πολλή φλυαρία, απύλωτα στόματα και αφύσικα διογκωμένα εγώ. Λες και ο καθένας έχει κάτι να πει και πασχίζει να βρει ακροατήριο· οποιοσδήποτε για οτιδήποτε. Τα ντεσιμπέλ μοιραία αυξάνονται από τον διαγκωνισμό όσων διεκδικούν μια θέση στον ήλιο του δημόσιου βίου ή των σόσιαλ μίντια, όσων διεκδικούν την προσοχή έστω και για ελάχιστα λεπτά, ακόμη και στιγμιαία. Και μετά; Μετά ο αγώνας για το επόμενο λεπτό γίνεται ακόμη πιο σκληρός και αδυσώπητος. Και, κατά κανόνα, φτηνός, πολύ φτηνός και μοχθηρός. Το «απέριττο», στον κόσμο αυτόν, περνάει απαρατήρητο. Για να γίνει ορατό χρειάζεται μάτια και σκέψη. Τίποτε από μόνο του δεν αρκεί. Η παρατήρηση και η επεξεργασία, η αποτύπωση και το ξεδιάλεγμα, το βλέμμα και ο μετασχηματισμός του, χρειάζονται χώρο και χρόνο. Η πάλη των εικόνων, η ένταση των αισθήσεων, ο «πυρετός της δημιουργίας» (όσο στερεότυπο κι αν μοιάζει) διαπερνούν την επιφάνεια του καμβά. Του όποιου «καμβά». Μπορεί να είναι ζωγραφική, θεατρική σκηνή, κινηματογραφική οθόνη, σελίδα βιβλίου. Η συγκίνηση έχει διάρκεια μόνο όταν ξεκλειδώνει τα πίσω δωμάτια του νου. Αλλιώς την προσπερνάμε. Ο κόσμος μας μεγαλώνει όταν το περιττό και η πόζα αποβάλλονται. Η αναζήτηση της απλότητας είναι επίπονη και συχνά ακατόρθωτη.

Σε παλαιότερη συνέντευξή του ο Γ. Ρόρρης είχε πει: «Σαν νέος, σπαταλούσα τον χρόνο μου σε ανοησίες, οι οποίες πολλές φορές επανερχόντουσαν με μια δύναμη που δεν μπορούσα να τιθασεύσω. Με τα χρόνια κατάλαβα ότι αυτή η ίδια δύναμη που με βοηθούσε να σπαταλάω τον καιρό μου απαιτείται και προς την αντίστροφη κατεύθυνση για να με σπρώξει να φτιάξω κάτι σε σχέση μ' εμένα. Κι εγώ βασικά τι είμαι; Ενας κατασκευαστής εικόνων που τις φτιάχνω με τα χέρια μου. Πλέον δεν είμαι τριάντα και δεν νιώθω τον χρόνο απέραντο, αλλά πολύτιμο» (Lifo, 10/11/2019). Νιώθοντας τον χρόνο ως κάτι πολύτιμο, κερδίζεται το απέριττο. Και αυτό δεν είναι ποτέ ασυνόδευτο. Στη μία πλευρά του έχει την ευγένεια.

Η πόλη παίρνει πάντα το μικρότερο κομμάτι της πολιτιστικής πίτας

Ο Θεόδωρος Φιλίππου της The O Gallery στη Λάρνακα μιλάει στην «Κ» για τη μετάβασή του από τις αερογραμμές στην τέχνη

Η Λάρνακα πάντα παίρνει το μικρότερο κομμάτι της πίτας από οποιαδήποτε επένδυση ή κονδύλι για τον πολιτισμό, τονίζει ο Θεόδωρος Φίλιππου (στο φόντο έργα του Σπύρου Προκοπίου, από την προσωπική συλλογή του κ. Φιλίππου).

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Ο Θεόδωρος Φιλίππου με τη δημιουργία της the O gallery στη Λάρνακα μπήκε στα εικαστικά πράγματα της χώρας, με εκθέσεις μέχρι σήμερα που αναδεικνύουν Λαρνακείς δημιουργούς. Ο Θεόδωρος Φιλίππου είναι ένας άνθρωπος με ένα διαφορετικό ιστορικό, δούλεψε τα περισσότερα του χρόνια ταξιδεύοντας τον κόσμο ως μέλος διαφόρων αερογραμμών, όμως, αποφάσισε, όπως δηλώνει και ο ίδιος, να ακολουθήσει τη μεγάλη του αγάπη, την τέχνη. Λέει πως κύριος στόχος του ήταν να δημιουργήσει έναν χώρο που έλειπε από τη Λάρνακα, «έναν χώρο απλό και ουδέτερο. Ένα προορισμό για καλή και ποιοτική τέχνη από τον κυπριακό καλλιτεχνικό χώρο και όχι μόνο».

–Γνωρίζω ότι ξεκινήσατε ως αεροσυνοδός στις Κυπριακές Αερογραμμές. Πώς μπήκε στη ζωή σας η τέχνη;

–Πάντα με ενδιέφερε ο χώρος της τέχνης, από τα εφηβικά μου χρόνια. Η αγάπη μου αυτή καλλιεργήθηκε ακόμα περισσότερο στα χρόνια που φοιτούσα στο Παγκύπριο γυμνάσιο Λευκωσίας. Εκεί είχα την τύχη και τιμή να έχω για καθηγήτρια τέχνης την εικαστικό Νίτσα Χατζηγεωργίου, η οποία με ενθάρρυνε και ενδυνάμωσε ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον μου. Οι Κυπριακές Αερογραμμές και μετέπειτα η British Airways μού έδωσαν την ευκαιρία να ταξιδέψω σχεδόν σε όλο τον κόσμο, να επισκεφτώ πολλά μουσεία, συλλογές και εικαστικές εκθέσεις που διεύρυναν ακόμα περισσότερο τις γνώσεις, το γούστο και τη γνώμη μου το τι είναι τέχνη.

–Πώς δημιουργήθηκε η The O gallery;

–Η δημιουργία της The O Gallery ήταν στα πλάνα μου εδώ και πολλά χρόνια, τα οποία η πρόσφατη πανδημία κατάφερε να επισπεύσει. Άρχισα να βλέπω ότι ο κλάδος στον οποίο απασχολούμουν για τριάντα περίπου χρόνια άλλαζε δραματικά, πέραν από αυτό που ήξερα και αγαπούσα, γι' αυτό πήρα την απόφαση να τα αφήσω και να ασχοληθώ με τη μεγάλη μου αγάπη, την τέχνη.

–Ποιος είναι ο στόχος σας δημιουργώντας την γκαλερί;

–Κύριος στόχος μου ήταν να δημιουργήσω έναν χώρο που νομίζω πως έλειπε από τη Λάρνακα, έναν χώρο απλό και ουδέτερο. Ένα προορισμό για καλή και ποιοτική τέχνη από τον κυπριακό καλλιτεχνικό χώρο και όχι μόνο.

–Ποια είναι, πιστεύετε, τα συστατικά για να είναι μια γκαλερί επιτυχημένη;

–Πρώτιστα, στην επιλογή των καλλιτεχνών μου, με ενδιαφέρει η ποιότητα της δουλειάς τους. Σημαντικό επίσης κριτήριο είναι η επικοινωνία μου με τον καλλιτέχνη, να έχουμε μια κοινή γλώσσα, το δέσιμο μαζί τους. Ενθουσιάζομαι να βλέπω νέα παιδιά που με την τέχνη τους δημιουργούν μια νέα γλώσσα επικοινωνίας με εμένα και με το κοινό της γκαλερί και αυτός είναι ο κύριος λόγος που προσπαθώ να τους παρουσιάζω και να τους προωθώ.

–Πώς επιλέγετε με ποιους καλλιτέχνες θα συνεργαστείτε;

–Είναι κάπως δύσκολο να απαντήσω ακριβώς το ερώτημά σας. Δεν νομίζω ότι υπάρχει ένας συγκεκριμένος λόγος των επιλογών μου στο τι θα αγοράσω για τη συλλογή μου. Οι επιλογές μου είναι επηρεασμένες από πολλούς παράγοντες αλλά πρώτιστα παίζει ρόλο η πρώτη εντύπωση, το πώς με κάνει να νιώθω όταν το βλέπω, σχεδόν ποτέ το όνομα ή το εικαστικό στυλ του έργου, γιατί μου αρέσουν παρά πολλές τεχνικές εικαστικής έκφρασης από τον υπερρεαλισμό μέχρι το αφηρημένο, από τη φωτογραφία και το βίντεο αρτ μέχρι τη γλυπτική και πολλά άλλα.

> *Ο σημαντικότερος στόχος μου με τη δημιουργία της γκαλερί ήταν να φτιάξω ένα χώρο που να αναδεικνύει τα εκθέματα και ταυτόχρονα αυτά το χώρο.*

–Εκτός από ιδιοκτήτης γκαλερί είστε και συλλέκτης έργων. Ποια είναι τα κριτήριά σας στο να διαλέξετε ένα έργο τέχνης ή καλλιτέχνη για να επενδύσετε επάνω του;

–Ο σημαντικότερος στόχος μου με τη δημιουργία της γκαλερί ήταν να φτιάξω ένα χώρο που να αναδεικνύει τα εκθέματα και ταυτόχρονα αυτά τον χώρο. Έναν χώρο απλό και ουδέτερο χωρίς περιττά στολίσματα που πολλές φορές αποσπούν την προσοχή του θεατή. Ένα χώρο προθήκη που να προωθεί κυρίως νέους και λιγότερο πιο γνωστούς καλλιτέχνες. Στο μέλλον θα ήθελα να παρουσιάσω καλλιτέχνες εκτός του κυπριακού εικαστικού χώρου αλλά αυτό θα εξαρτηθεί από τη σωστή και επαγγελματική δουλειά που γίνεται τώρα, καθώς και για τα επόμενα δύο τρία χρόνια, στις επιλογές των καλλιτεχνών / συνεργατών μου και προσέγγιση μου προς το έργο τους.

–Πώς βλέπετε τα εικαστικά δρώμενα στην Κύπρο; Τι είναι αυτό που λείπει;

–Τα εικαστικά δρώμενα στην Κύπρο είναι καλά θα έλεγα. Κάποιες βελτιώσεις πάντα θα χρειάζονται. Τώρα τι λείπει; Σίγουρα λείπει η σωστή επένδυση και το όραμα από τις κυβερνήσεις του νησιού μας στον πολιτισμό και τις τέχνες και αυτό είναι ιδιαίτερα αισθητό στην πόλη μας τη Λάρνακα, που πάντα παίρνει το μικρότερο –σχεδόν ανύπαρκτο– κομμάτι της πίτας από οποιαδήποτε επένδυση ή κονδύλι. Επίσης σημαντικό είναι να υπάρχουν κίνητρα από την κυβέρνηση προς μεγάλους οργανισμούς, τράπεζες, εταιρείες καθώς και ιδιώτες να επενδύουν στην τέχνη και τον πολιτισμό με το να δίνονται φορολογικές ή άλλου είδους απαλλαγές.

–Τι εισηγήσεις θα κάνατε για να εξελιχτεί περαιτέρω η τέχνη στον τόπο μας;

–Η δημιουργία ενός συνδέσμου με όλες της γκαλερί της Κύπρου, ο οποίος θα εκπροσωπεί και θα διεκδικεί και θα προβάλει για όλη την ομάδα από διάφορες κυβερνητικές ή μη οργανώσεις τα αιτήματα, δικαιώματα και προβλήματα του κλάδου μας. Μια άλλη ιδέα είναι η δημιουργία μιας εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα που θα συμπεριλαμβάνει τις διάφορες εκθέσεις και εκδηλώσεις στους χώρους των συμμετεχόντων στην εφαρμογή γκαλερί. Ο τομέας πρέπει να προχωρήσει με την τεχνολογία για να μπορέσει να κρατήσει το ενδιαφέρον του φιλότεχνου κοινού της Κύπρου, καθώς και να προβάλει την κυπριακή τέχνη και κουλτούρα στους τουρίστες που θα έρθουν ξανά στην Κύπρο σύντομα.

Μια νέα «Πύλη» στο Καπνεργοστάσιο

Η έκθεση που στρέφει το βλέμμα στην παγκόσμια σκηνή της σύγχρονης τέχνης και παρουσιάζει 59 καλλιτέχνες από 27 χώρες

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Η Μαρία Λοϊζίδου είναι εικαστικός, σπούδασε στη Λυών, ζει και εργάζεται στη Λευκωσία. Ο Ντούρο Ολόγου (Duro Olowu), επίσης εικαστικός, designer και επιμελητής τέχνης, γεννήθηκε στη Νιγηρία, ζει και εργάζεται στο Λονδίνο και στη Νέα Υόρκη. Συναντιούνται για πρώτη φορά στην Αθήνα, στον αριθμό 218 της οδού Λένορμαν. Στο πρώην Δημόσιο Καπνεργοστάσιο και νυν Βιβλιοθήκη και Τυπογραφείο της Βουλής εγκαινιάζεται στις 11 Ιουνίου η ομαδική έκθεση σύγχρονης τέχνης «Portals | Πύλη». Οι δύο επιμελήτριες, Ελίνα Κουντούρη, διευθύντρια του ΝΕΟΝ, και Μαντλέιν Γκρίνσταϊν, Pritzker director στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Σικάγου, στρέφουν το βλέμμα στην παγκόσμια σκηνή της σύγχρονης τέχνης και παρουσιάζουν 59 καλλιτέχνες από 27 χώρες στους αναμορφωμένους χώρους αυτού του ιστορικού κτιρίου.

Δεν έχω δει εικόνες της οδού Λένορμαν από την εποχή που το Δημόσιο Καπνεργοστάσιο άρχισε να κατασκευάζεται. Η ανοικοδόμηση ξεκίνησε το 1928 και λειτούργησε το 1930, σε μια εποχή που η διεθνής οικονομική κρίση είχε περιορίσει τις ελληνικές εξαγωγές καπνών, αλλά ο καπνός εξακολουθούσε να

«Εμπνεύστηκα από τη μεγαλοπρέπεια του κτιρίου», λέει στην «Κ» ο καλλιτέχνης Ντούρο Ολόγου.

ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΣΟΥΚΑΛΑ

Η «δύναμη της ευθραυστότητας» είναι η κεντρική έννοια στο έργο της Μαρίας Λοϊζίδου γενικότερα και στο «A Monumental Lightness», που αποτελεί μια νέα ανάθεση του ΝΕΟΝ για την έκθεση «Portals | Πύλη».

Η εγκατάσταση του Ολόγου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, υφασμάτινα γλυπτά (αριστερά) και ταπετσαρίες, το κεντρικό μοτίβο των οποίων προέρχεται από λεπτομέρεια της αυθεντικής συσκευασίας σιγαρέτων και καπνού μάρκας EVES.

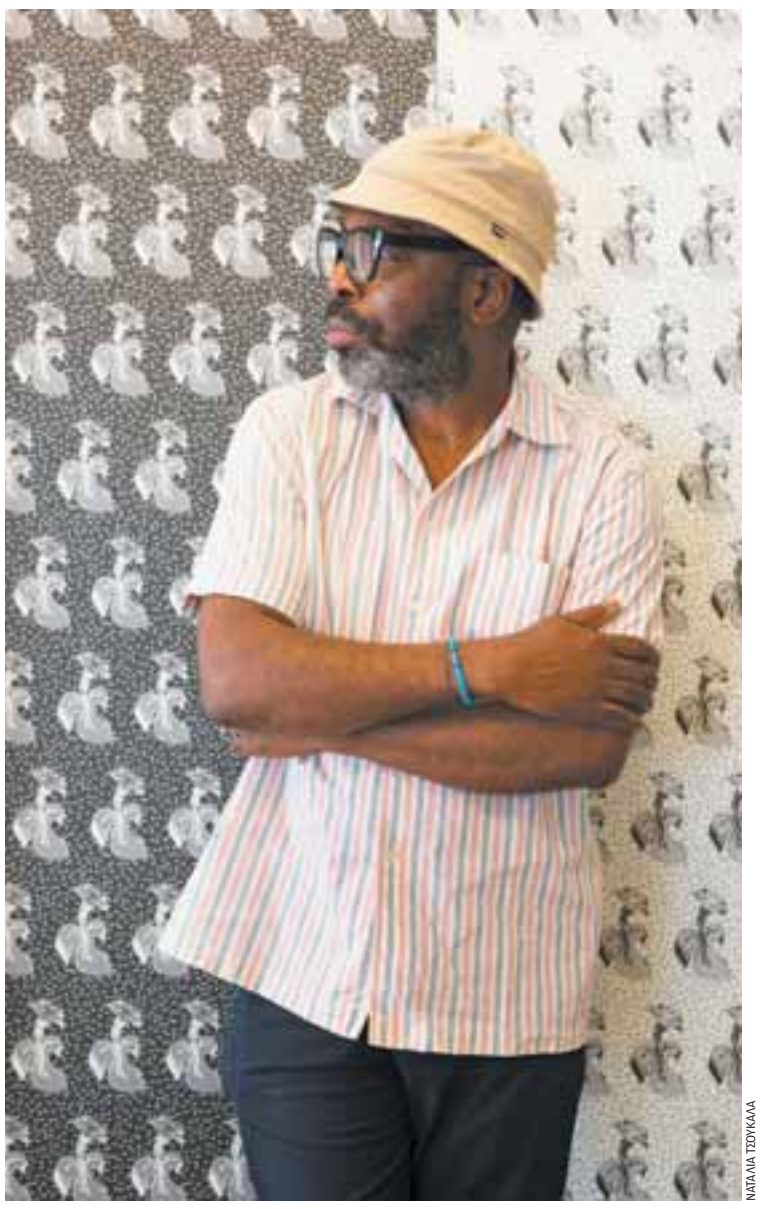

ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΣΟΥΚΑΛΑ

Ο Βρετανός καλλιτέχνης Ντούρο Ολόγου, Αφρικανός της διασποράς με καταγωγή από τη Νιγηρία, γεφυρώνει το υπερτοπικό με το κοσμοπολίτικο στοιχείο.

στηρίζει την εθνική οικονομία. Στα 65 χρόνια λειτουργίας του, στο Καπνεργοστάσιο συστεγάστηκαν 25 βιομηχανίες παραγωγής τσιγάρων· στα χρόνια της ακμής του απασχολούσε περίπου 3.000 εργάτες. Καταλαμβάνει ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο, ένα συμπαγές βιομηχανικό κτίριο που μοιάζει απόρθητο από τον χρόνο. Το έργο του εικαστικού Νίκου Ναυρίδη, που από το ύψος της στέγης επαναλαμβάνει τη φράση του Μπέκετ «Try again. Fall again. Fall better», «συνομιλεί» μαζί του. Η συζήτηση ίσως είναι λίγο διαφορετική από εκείνη που έκανε η εγκατάσταση με το κοινό στο Παλαιό Ελαιουργείο της Ελευσίνας (2013), ανάμεσα στα στάχυα. Ομως εδώ, στον κουρασμένο Κολωνό και μετά ένα χρόνο πανδημίας, ο Μπέκετ και η τέχνη του Ναυρίδη μάς στέλνουν μήνυμα συμπαράστασης. Ακολουθώντας τη διαδρομή που κάποτε έκαναν τα φορτηγά μέχρι τον χώρο εκφόρτωσης, περνώ την πύλη και φτάνω στο υαλοσκεπές αίθριο, τολμηρότατο τεχνικό επίτευγμα για την εποχή που κατασκευάστηκε. Η κίνηση του κεφαλιού προς τον ουρανό είναι αυτόματη και θαυμαστική. Το έργο της Μαρίας Λοϊζίδου «A Monumental Lightness» (2021), ανάθεση του ΝΕΟΝ για την έκθεση, μνημειακό λόγω του μεγέθους του και φαινομενικά εύθραυστο, παίζει διαρκώς με το φως: εμφανίζεται και εξαφανίζεται μέσα στη σκιά του καλύπτοντας την αριστερή πλευρά αυτού του τεράστιου χώρου. Η κλωστή, υλικό εξαιρετικά λεπτό και ταπεινό, διατρέχει τη δουλειά της εικαστικού: τρία νήματα από τις «Κλωστές Πεταλούδα», τρεις αποχρώσεις του λευκού, τρεις ποιότητες – βαμβάκι, λινό και μετάξι, το πρώτο για το χρώμα, το δεύτερο για την αντοχή, το τρίτο για τη γυαλάδα. «Στόχος μου είναι το βλέμμα να μην σταματά στην επιφάνεια του έργου, αλλά να "οδηγείται" σε ό,τι βρίσκεται πίσω ή μπροστά του. Δηλαδή είναι ένα φίλτρο που επιχειρεί να συνδεθεί ή να συνδέσει τα πράγματα με τα οποία συγκατοικεί, τον χώρο και τα άλλα έργα της έκθεσης», λέει η Μαρία Λοϊζίδου.

Πάνω από 516.000 κόμποι δίνουν σε αυτό το αιθέριο πλέγμα γερή δομή και στην εγκατάσταση πολλαπλά επίπεδα ανάγνωσης. Η ελάχιστη υλικότητα συμπληρώνεται από τον χειρωνακτικό κόπο, αφού για να ολοκληρωθεί η σύνθεση εργάστηκαν 6 άτομα για περίπου ένα χρόνο. «Η πρακτική που χρησιμοποιώ απαιτεί κατ' αρχάς από εμένα έρευνα, συγκέντρωση και μια εξαιρετικά μοναχική προεργασία», σχολιάζει η καλλιτέχνις. «Από το αποτέλεσμά της θα εξαρτηθεί η χαρά που εμπεριέχεται στη συλλογική εργασία που ακολουθεί».

Ο Βρετανός πλέον, εντέλει διεθνής καλλιτέχνης Ντούρο Ολόγου αποτυπώνει το δικό του «Ίχνος των αντικειμένων» στο Τελωνείο, ένα αυτόνομο διώροφο κτίριο μέσα στο πρώην εργοστάσιο. Η δουλειά που παρουσιάζει –επίσης νέα ανάθεση– είναι μια συνολική εικαστική παρέμβαση που περιλαμβάνει υφασμάτινα γλυπτά, έργα ζωγραφικής, ταπετσαρίες και τοιχογραφίες. «Εμπνεύστηκα από τη μεγαλοπρέπεια του κτιρίου», λέει ο ίδιος, «από τα καλά και τα κακά που του συνέβησαν κατά τη μακρά του ιστορία. Φαντάστηκα τις συζητήσεις των ανθρώπων που πέρασαν από εδώ κι ελπίζω ότι με τη δουλειά μου "μεταφράζω" αυτές τις φωνές και τους προσδίδω μια οικουμενικότητα». Οπως το θέτει ο ίδιος, δημιουργεί «παρεμβάσεις, συζητήσεις και παρουσία σε άδειες αίθουσες». Ιχνηλατεί την ιστορία των πραγμάτων αντιπαραβάλλοντας υφιστάμενα αντικείμενα με τα υφασμάτινα γλυπτά του δίπλα σε πολύχρωμα φώτα. «Στη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας, κάποια αντικείμενα δεν φαίνεται να συνδέονται με το έργο μέχρι την τελευταία στιγμή. Κάποια άλλα ταιριάζουν αμέσως, όπως ακριβώς μας συμβαίνει με τους ανθρώπους», λέει. «Ειδικά το ύφασμα, προϊόν μιας παραγωγικής διαδικασίας που εμπεριέχει τον ανθρώπινο μόχθο, με συνδέει με πρόσωπα που δεν γνωρίζω, διαφυλάσσοντας στην ύφανση ή στο τύπωμα το πέρασμά τους από τη ζωή». Οταν επισκέφθηκε τον χώρο το 2019, παρατήρησε μια αυθεντική συσκευασία σιγαρέτων και καπνού μάρκας EVES, πιθανόν της ελληνικής εταιρείας ΒΕΚΑ, που ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1930. Η ετικέτα αποτέλεσε την έμπνευση για την ταπετσαρία που σχεδίασε για την εγκατάσταση του Τελωνείου, ντύνοντας τον χώρο με το άνθος του καπνού σε μια χειρονομία αγάπης.

Η έκθεση «Portals | Πύλη» (έως 31/12) πραγματοποιείται στο πλαίσιο της συνεργασίας της Βουλής των Ελλήνων και του Οργανισμού Πολιτισμού και Ανάπτυξης ΝΕΟΝ. Η αναμόρφωση από τον ΝΕΟΝ αφορά μέρος του ισογείου, το αίθριο και το κτίριο του πρώην Τελωνείου, συνολικής επιφάνειας 6.500 τ.μ. Το κόστος ανήλθε σε περίπου 1,2 εκατ. ευρώ.

ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΣΟΥΚΑΛΑ

Η εγκατάσταση του Νίκου Ναυρίδη «Try again. Fall again. Fall better» εκτίθεται στη στέγη του πρώην Δημόσιου Καπνεργοστασίου στην οδό Λένορμαν, μεταφέροντας το μήνυμα της φράσης του Μπέκετ στους περαστικούς.

Νεομάρτυρες, η πνευματική αντίσταση του Ελληνισμού

Ο δρόμος προς την Επανάσταση του '21

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Β. ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗΣ
Νεομάρτυρες.
Από τη σκλαβιά στον ουρανό.
εκδ. Αρχονταρίκι, 2021, **σελ.** 528

Του **Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗ***

Οι νεομάρτυρες αποτελούν αξιοσημείωτη ιστορική πραγματικότητα για τον υπό οθωμανική κυριαρχία Ελληνισμό, η μελέτη της οποίας έχει κατά καιρούς απασχολήσει την ιστορική, θεολογική, λαογραφική και φιλολογική έρευνα. Καθώς τα σχετικά με τη ζωή, το μαρτύριο και τη λατρευτική παράδοση και τιμή τους παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, που έχει αυξηθεί μάλιστα λόγω του εορτασμού της επετείου των διακοσίων χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης (1821-2021), η ανάλογη βιβλιογραφία είναι εκτεταμένη, και συνεχώς εμπλουτίζεται.

Στο πλαίσιο αυτό, πρόσφατα οι εκδόσεις Αρχονταρίκι παρουσίασαν το βιβλίο του κ. Χαράλαμπου Β. Στεργιούλη, με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Νεομάρτυρες. Από τη σκλαβιά στον ουρανό». Σε αυτό, μετά τον πρόλογο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σταγών και Μετεώρων κ. Θεοκλήτου (σ. 13) και το εκτενές, βιβλιογραφικά τεκμηριωμένο και απολύτως κατατοπιστικό για τα σχετικά με τους νεομάρτυρες της περιόδου της οθωμανικής κυριαρχίας προοίμιο του καθηγητή κ. Θεόδωρου Ξ. Γιάγκου, κοσμήτορα της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (σ. 19 κ. εξ.), στις σελίδες του οποίου ζωντανεύει το ιστορικό πλαίσιο της εποχής της Τουρκοκρατίας και οι συνθήκες του μαρτυρίου τους, ο συγγραφέας, φιλόλογος, εκπαιδευτικός, δρ Βυζαντινής Φιλολογίας και μεταδιδακτορικός ερευνητής στο ΑΠΘ, με βάση βασικές βιβλιογραφικές και αρχειακές πηγές, αναφέρεται στις περιπτώσεις 24 ανδρών και γυναικών νεομαρτύρων, απ' όλους τους αιώνες της δουλείας (σ. 81 κ. εξ.).

Ακολουθεί συνοπτική αναγραφή των σχετικών με τους κυριότερους γνωστούς νεομάρτυρες, υπό τον τίτλο «Συναξάρι των Νεομαρτύρων» (σ. 451 κ. εξ.), με την επιμέλεια της κ. Μαρίας Τζερμπίνου-Μιχαλακοπούλου, εκπαιδευτικού. Το εξαιρετικό εξώφυλλο έχει φιλοτεχνήσει ο κ. Γιώργος Π. Μποζάς, αγιογράφος, καθηγητής εικαστικών στα Εκπαιδευτήρια της Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς, ενώ στον δίσκο ψηφιακής εγγραφής (cd) με απολυτίκια νεομαρτύρων, που συνοδεύει την έκδοση, ψάλλει ο πρωτοπρεσβύτερος Γρηγόριος Δ. Καραλής, θεολόγος, και καθηγητής Βυζαντινής Μουσικής στο Τμήμα «Βυζαντινή Μουσική - Ψαλτική Τέχνη» του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στο βιβλίο αυτό ο κ. Στεργιούλης καταφέρνει να μιλήσει εύληπτα αλλά και με πλήρη γνώση των τελευταίων ανακαλύψεων και πορισμάτων της σχετικής έρευνας για τους νεομάρτυρες, τα κύρια χαρακτηριστικά, το έργο και την προσφορά τους. Δείχνει ότι τα συναξάρια των νεομαρτύρων της τουρκοκρατίας αποτελούν πέραν των άλλων και πηγές για την ιστορία και την καθημερινή ζωή του Ελληνισμού στη διάρκεια της περιόδου της οθωμανικής κυριαρχίας, καθώς περιέχουν ιστορικές και λαογραφικές πληροφορίες, δεδομένου ότι περιγράφουν συνθήκες ζωής και απευθύνονται σε ένα λαϊκότερο ακροατήριο, στο οποίο οι περιγραφές της καθημερινότητας λειτουργούν ως μέσο για τη μετάδοση των νοημάτων και των μηνυμάτων της πίστης. Γι' αυτό άλλωστε οι βίοι των νεομαρτύρων αποτελούν σημαντική πηγή για τη μελέτη της διαχρονικής πορείας και παράδοσης του Γένους, και στο λαογραφικό επίπεδο, της εξέτασης της παραδοσιακής καθημερινότητας.

Πρόκειται για ένα σημαντικό βιβλίο, που μπορεί άνετα να διαβαστεί από το ευρύτερο κοινό, λόγω της καλλιέπειας που το χαρακτηρίζει. Ο συνδυασμός λόγου και ήχου, σύγχρονης ιστορικής αφήγησης και μαρτυριών των πηγών, το καθιστούν άριστο εργαλείο για τη γνωριμία του κοινού με τους νεομάρτυρες, οι οποίοι λειτούργησαν ως ένας ακόμη μηχανισμός πνευματικής αντίστασης του Ελληνισμού απέναντι στις πρακτικές εξισλαμισμού και αφομοίωσης των υπόδουλων ελληνορθόδοξων πληθυσμών, ώστε τελικά να φτάσουμε στην Επανάσταση του 1821.

«Σύγχρονο ελληνικό θέμα εμπνευσμένο από τη σφαγή της Σαμοθράκης». Ελαιογραφία του Ζαν-Μπατίστ Βενσόν (1789-1855), ο οποίος παρουσίασε τον πίνακά του στο παρισινό Σαλόνι του 1827 ως εξής: γέρος, καθισμένος στα ερείπια του καμένου σπιτιού του, δίπλα στο σώμα της κόρης του που σκοτώθηκε στη σφαγή της Σαμοθράκης (1821), κρατάει στα χέρια του το βρέφος που εκείνη θήλαζε. (Μουσείο Λούβρου, Παρίσι)

Οι βίοι των νεομαρτύρων αποτελούν σημαντική πηγή για τη μελέτη της διαχρονικής πορείας και παράδοσης του Γένους.

Την έκδοση συνοδεύει cd με απολυτίκια νεομαρτύρων.

* Ο κ. Μ. Γ. Βαρβούνης είναι καθηγητής Λαογραφίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης / Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας.

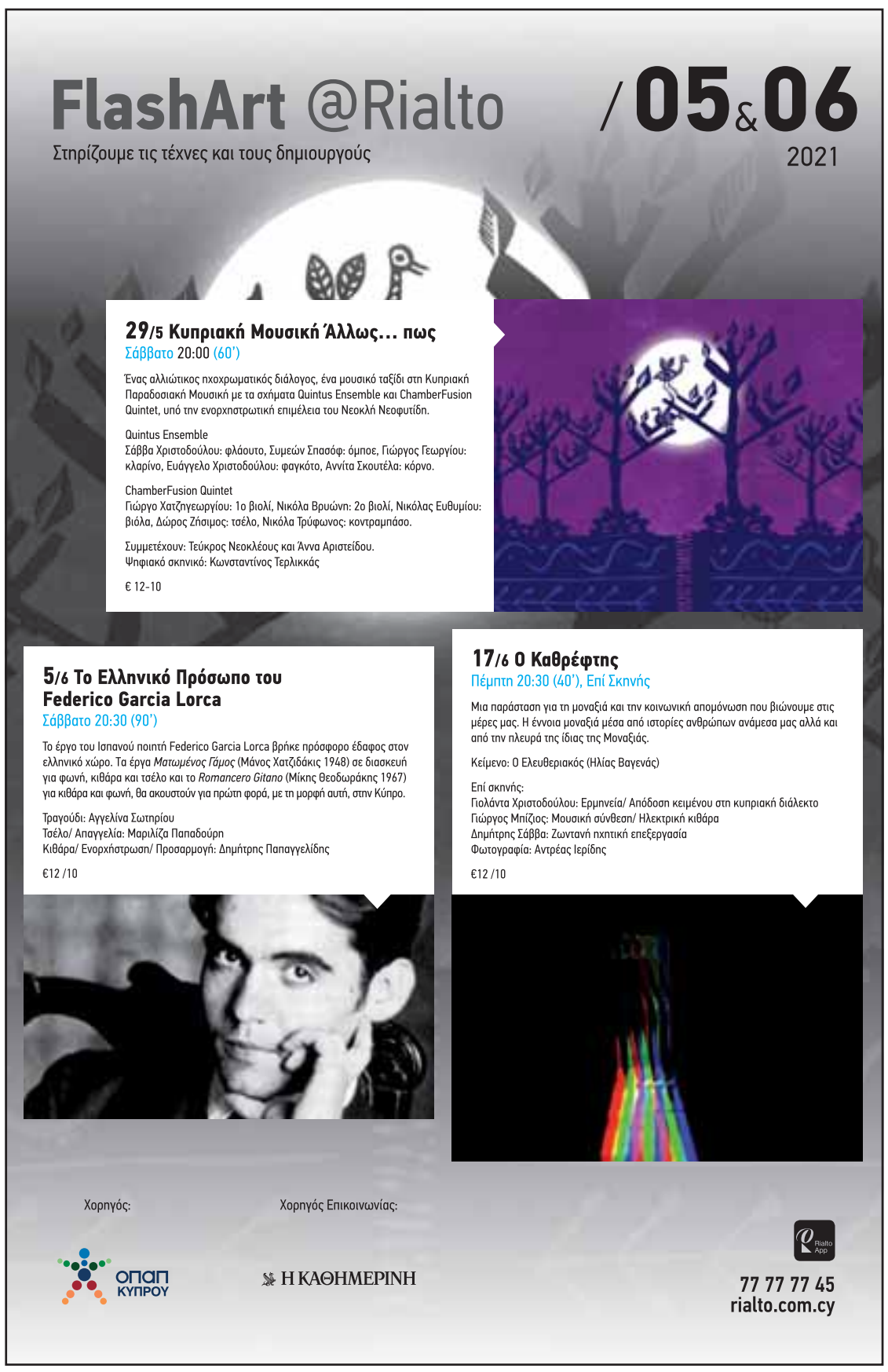

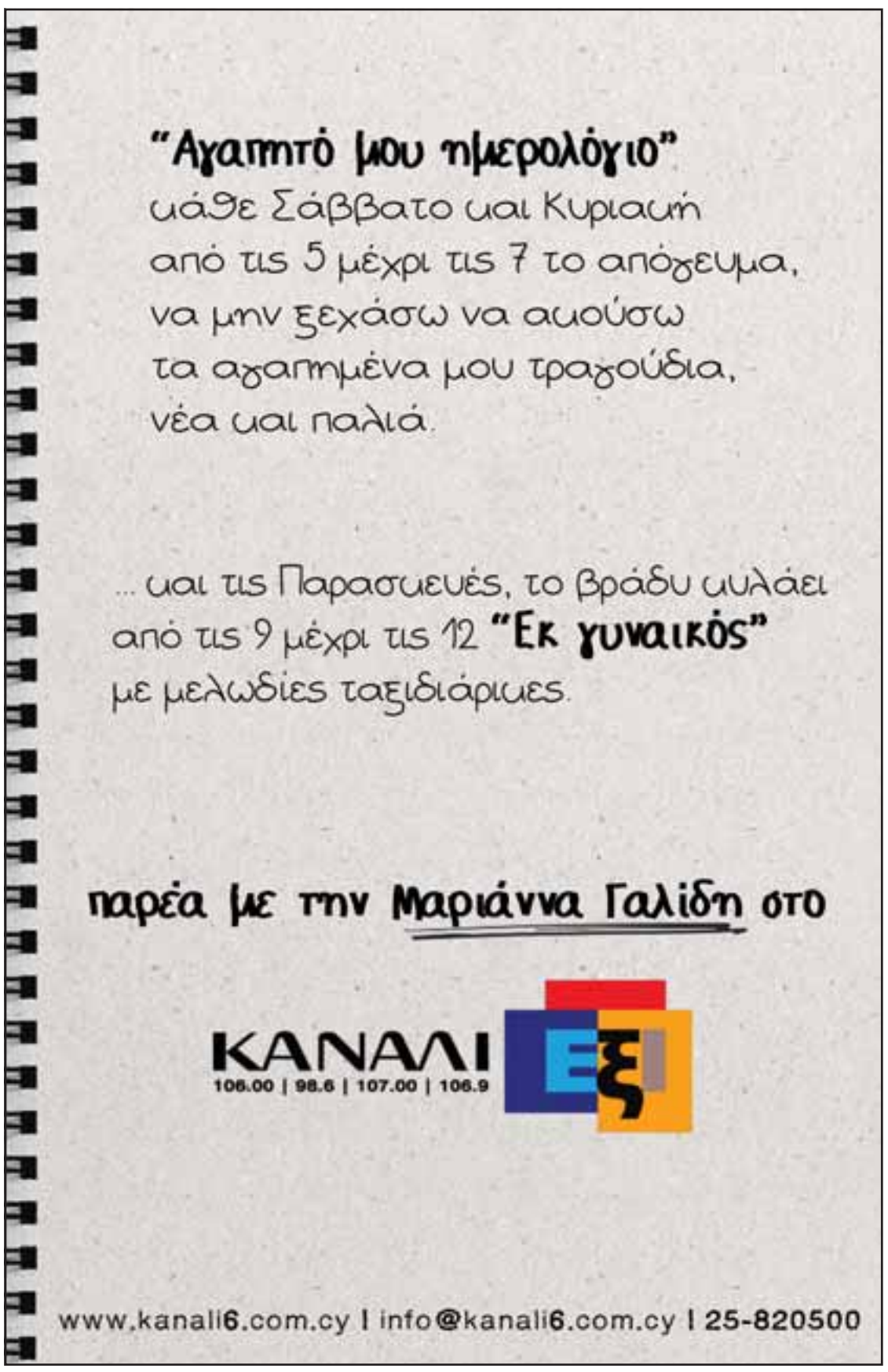

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Το ξαναρχίνισμα της ζωής

Οταν οι αδελφοί Νταρντέν γύριζαν την «Υπόσχεση» (1996) πέθανε ο Εμμανουήλ Λεβινάς (25.12.1995). Ο Λυκ Νταρντέν σημειώνει τα εξής στο σημειωματάριό του (19.1.1996): «Ο Εμμανουήλ Λεβινάς πέθανε κατά τη διάρκεια του γυρίσματος. Η ταινία χρωστάει πολλά στο διάβασμα των βιβλίων του. Η ερμηνεία τού πρόσωπο προς πρόσωπο. Του προσώπου ως πρώτου λόγου. [...] Ολη η ταινία μπορεί να ιδωθεί ως απόπειρα να φτάσουμε επιτέλους στο πρόσωπο προς πρόσωπο» (Luc Dardenne, «Au dos de nos images, 1991-2005», Seuil, 2005, και Points, 2008, σ. 56). Το βιβλίο αυτό του Λυκ, του φιλοσόφου της δυάδας, το οποίο περιέχει και τρία σενάρια («Ο γιος», «Το παιδί», «Η σιωπή της Λόρνας»), και ο ομότιτλος δεύτερος τόμος, για τα χρόνια 2005-2014 (Seuil, 2015), που περιέχει δύο ακόμη σενάρια («Το παιδί με το ποδήλατο» και «Δύο μέρες, μία νύχτα»), αποτελούν την καλύτερη εισαγωγή στο έργο των δύο αδελφών, που κάνουν, κατά τη γνώμη μου, το σημαντικότερο σινεμά αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη. Τα βιβλία τα γράφει ο Λυκ, αλλά με δυο χέρια, το δικό του και του αδελφού του, του Ζαν-Πιέρ (σ. 24).

Δεν είναι όμως μόνο η «Υπόσχεση» που χρωστάει πολλά στον Λεβινάς, είναι συνολικά το έργο των Νταρντέν. Για παράδειγμα, όταν ο Λυκ τέλειωσε την πρώτη γραφή του σεναρίου για τον αριστουργηματικό «Γιο», είχε αμφιβολίες για την τελευταία σκηνή. Σημειώνει λοιπόν στο σημειωματάριό του μια φράση του Λεβινάς από το βιβλίο του «Difficile liberté»: «Κανείς, ούτε καν ο ίδιος ο Θεός δεν μπορεί να υποκαταστήσει το θύμα. Ο κόσμος στον οποίο η συγχώρηση είναι παντοδύναμη είναι απάνθρωπος» (σ. 116). Ναι, αλλά ένας κόσμος από τον οποίο η συγχώρηση απουσιάζει ολότελα τι είναι άραγε; Είναι όμως όλα συγχωρήσιμα; Δικαιούται ο Ολιβιέ να συγχωρήσει τον μικρό Φρανσίς, που έχει σκοτώσει τον γιο του; Μήπως αυτή η συγχωρητικότητα αποτελεί έκφραση αλαζονείας, που σε κάνει να αισθάνεσαι σαν παντοδύναμος Θεός, όπως προσάπτει στον Ολιβιέ η πρώην γυναίκα του και μάνα του γιου του (σ. 124); Ο Λυκ Νταρντέν πιστεύει ότι πράγματι η συγχώρηση δεν πρέπει να είναι παντοδύναμη, δεν μπορεί όμως και να μην υπάρχει. Σημειώνει: «Η συγχώρηση δεν πρέπει να είναι παντοδύναμη ανάμεσα στον Φρανσίς και τον Ολιβιέ. Δεν πρόκειται για τη συγχώρηση αλλά για την αδυνατότητα του φόνου. Πώς να μη δεις όμως την ίδια στιγμή σε αυτή την αδυνατότητα και μια συγχώρηση; Δεν ξέρουμε πώς θα είναι το τέλος της ταινίας, αλλά δεν πρέπει να πέσουμε σε μια συμφιλίωση όπου δεν θα απέμενε τίποτε ασυγχώρητο. Ο Ολιβιέ δεν μπορεί να υποκαταστήσει πλήρως τον γιο του. Το ζήτημα της ταινίας είναι ο πατέρας και όχι η συγχώρηση. Ο Ολιβιέ, μη φονεύοντας τον Φρανσίς, είναι ο πατέρας που θα επιτρέψει ίσως στον Φρανσίς να επανασυνδεθεί με τη ζωή» (σ. 116).

SHUTTERSTOCK

Θα συνεχίσουμε να βλέπουμε ταινίες στην οθόνη του υπολογιστή μας ή της τηλεόρασης -ελπίζω όχι στην οθόνη του κινητού-, αλλά η αίθουσα έχει κάτι αναντικατάστατο, και όχι μόνο για την ποιότητα της εικόνας ή του ήχου.

Τι σημαίνει τελικά να βλέπεις μια ταινία; Σημαίνει «να βγεις από την κινηματογραφική αίθουσα καταλαγιασμένος, γιατρεμένος...».

Το σενάριο θα γραφτεί οκτώ φορές (σ. 122), αλλά η αποφασιστική τελευταία σκηνή της ταινίας θα αλλάξει ξανά στο γύρισμα, έχοντας πια ωριμάσει από τα γυρίσματα που προηγήθηκαν. Ο Ολιβιέ δεν θα σκοτώσει τελικά τον Φρανσίς, θα φτάσει πολύ κοντά στον φόνο, μα δεν θα τον διαπράξει. Η τελευταία σκηνή, όπου συνεργάζονται οι δυο τους για την ασφαλή μεταφορά του φορτίου της ξυλείας, είναι απολύτως μια σκηνή συγχώρησης. Οχι εύκολης όμως συγχώρησης: έχει προηγηθεί η ομολογία του φόνου από τον Φρανσίς, ο οποίος τότε μόνο θα μάθει ότι το παιδί που σκότωσε ήταν ο γιος του Ολιβιέ, ακολούθησε η επιθυμία και η απόπειρα του Ολιβιέ να τον σκοτώσει στραγγαλίζοντάς τον, όπως δηλαδή σκότωσε και εκείνος τον γιο του, και τελικά η κατανίκηση του πειρασμού του φόνου. Ο Ολιβιέ δεν θα σκοτώσει τον Φρανσίς γιατί, καθώς τον έχει ριγμένο κάτω και κάθεται πάνω του, με τα χέρια στον λαιμό, βλέπει το πρόσωπό του από κοντά, πάνω στο οποίο είναι γραμμένο, όπως και σε κάθε γυμνό ανθρώπινο πρόσωπο, το «ου φονεύσεις». Ξαναρχίζουν μαζί τη δουλειά. Αυτό ακριβώς είναι η συγχώρηση: η δυνατότητα για το ξαναρχίνισμα της ζωής. Μπορούμε να μιλήσουμε ακόμη και για υιοθεσία: «Θέλαμε να τιτλοφορήσουμε την ταινία "Η δοκιμασία", σκεπτόμενοι τη δοκιμασία του Αβραάμ. Το τέλος της ταινίας που γυρίσαμε μας ξανάφερε σε αυτή. Αυτή ίσως καθοδήγησε όλη την ταινία, εξαρχής, από το γράψιμο. Ο Αβραάμ δεν σκοτώνει τον Ισαάκ. Ο Ολιβιέ δεν σκοτώνει τον Φρανσίς. Ο Ολιβιέ γίνεται ο "πατέρας", ο Φρανσίς γίνεται ο "γιος", και το σκοινί μπορεί τότε να χρειαστεί για να δέσουν τις σανίδες, όπως χρειάστηκε στον Αβραάμ για να δέσει το αρνί» (σ. 128).

Εγραψα τούτα τα λίγα λόγια για τους αδελφούς Νταρντέν και τον «Γιο» όχι γιατί είχα σκοπό να αναλύσω την ταινία –που χρειάζεται πολύ περισσότερα–, αλλά για να χαιρετίσω και εγώ με αυτό τον τρόπο το άνοιγμα επιτέλους των κινηματογράφων, το ξαναρχίνισμά τους. Θα συνεχίσουμε αναμφίβολα να βλέπουμε ταινίες στην οθόνη του υπολογιστή μας ή της τηλεόρασης –ελπίζω όχι στην οθόνη του κινητού–, αλλά η αίθουσα έχει κάτι αναντικατάστατο, και όχι μόνο για την ποιότητα της εικόνας ή του ήχου. Με όλες τούτες τις πλατφόρμες που έχουν ξεφυτρώσει, οι αίθουσες, δηλαδή το να βλέπεις μια ταινία μαζί με άλλους ανθρώπους, κινδυνεύουν. Κινδυνεύουν από καιρό, η πανδημία επιτάχυνε απλώς τα πράγματα. Πρέπει να τις προφυλάξουμε. Γιατί τι σημαίνει τελικά να βλέπεις μια ταινία; Σημαίνει, όπως εξήγησε θαυμάσια ο Λυκ Νταρντέν: «Να βγεις από την κινηματογραφική αίθουσα καταλαγιασμένος, γιατρεμένος... καθαρό συναίσθημα ότι είσαι άνθρωπος ανάμεσα σε ανθρώπους. Αργότερα, η ανάμνηση αυτής της στιγμής ως στιγμής ευτυχίας» (σ. 15).

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Μία από τα ίδια

ΚΩΣΤΑΣ ΠΟΥΛΟΣ
Αμφίβια τέρατα
εκδ. Μεταίχμιο, **σελ.** 160

«**Κάθε μέρα,** κάθε μέρα. Κάθε μέρα τα ίδια». Ενα ανόητο, ανιαρό πηγαινέλα, σκέτη παλινωδία, ματαιοπονία. «Σιγά σιγά, λίγο λίγο». Η φθορά διαχέεται στάγδην, «μέσα σε αυτό το σιγά σιγά, το λίγο λίγο». Στις πρωτοπρόσωπες εκμυστηρεύσεις τους οι διηγηματογραφικοί ήρωες του Κώστα Πούλου αναχαράζουν την κοινοτοπία της αληθινής ζωής, φυλάσσοντας όμως στις διηγήσεις τους το ξάφνιασμα μπροστά στην επέλαση της εξαίρεσης. Το εξαιρετικό είναι συνήθως κακό, ένας αιφνίδιος χαμός, ένα μοιραίο ράγισμα, μια θηλιά σε ένα κλαδί. Το άξαφνο κακό διαταράσσει την ατονικότητα της καθημερινότητας, οδηγώντας τη ακαριαία στη διαπασών. Ο συγγραφέας εύστοχα χαρακτηρίζει τα πρόσωπα των ιστοριών «αμφίβια τέρατα», καθώς κατοικούν τόσο στην ξέρα του οικείου όσο και στη δίνη του αδόκητου. Πλάσματα υβριδικά, που επιζούν μισά μέσα μισά έξω από την πραγματικότητα.

Ενα κορίτσι σκοτώνεται σε τροχαίο και διαμιάς αποδημεί στην κορνίζα που προόριζε η γιαγιά της για τη δική της αποδημία. Ενας άντρας στοιχειώνεται από το κλαδί ενός δέντρου, απ' όπου είχε κρεμαστεί ο πατέρας του. Κρατώντας στο χέρι τη θηλιά κατευθύνεται προς το κλαδί, που απλωνόταν προς το μέρος του «σαν τεράστιο μπράτσο τεντωμένο», αλλά ως εκ θαύματος το δέντρο απέτρεψε την κληροδοτημένη αυτοχειρία. Ενα ποτήρι ραγίζει από την απελπισία του ιδιοκτήτη του μέχρι που η λύπη το κάνει θρύψαλα. Ενας πότης παρατηρεί το είδωλό του στον πάτο του ποτηριού που χάσκει σαν στόμιο πηγαδιού. «Με μια τιποτένια, απότομη και μαζί απονενοημένη κίνηση, σαν μικρό άλμα, πηδάει μέσα στο αχόρταγο ποτήρι, που εδώ και καιρό έχει βαλθεί να αποδείξει πως δεν είναι καθόλου μικρό. Είναι ένα αληθινό πηγάδι δίχως πάτο».

Ο αέρας λυσσομανά τη μέρα που γεννιέται ο γιος ενός λαουτιέρη. Ο γιος θα λάμψει ως βιρτουόζος στο φλάουτο και ένα φονικό «φι» θα παρεμβληθεί ανάμεσα σε πατέρα και γιο. Οσο ο αέρας στο λαούτο σώνεται, τόσο πιο ορμητικά πνέει μέσα στο φλάουτο. Δύο όμαιμα στήθη ανασαίνουν ανάστροφα. Η παρείσδυση του σουρεαλισμού γλιτώνει τα πεζά από το ίζημα της αληθινής ζωής. Η γραφή αποζητά τις ραγισματιές της πραγματικότητας για να κρυφοκοιτάξει την πίσω πλευρά του καθρέφτη. Με λυρισμό η τελευταία σελίδα φανερώνει τον συγγραφέα, ο οποίος στέκεται βουβός και κοιτάζει τα φώτα «της πολίχνης στην αντίπερα όχθη να λαμπυρίζουν βουτηγμένα στα νερά». Η απέναντι πολίχνη είναι το παρελθόν, τα συντρίμμια του οποίου ξεβράζονται στην όχθη. «Βρίσκεις παντού θραύσματα αγγείων και όστρακα». Ο συγγραφέας, ένας ληξίαρχος, που «ξεφυλλίζει το βιβλίο των θανάτων». Οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες στην προμετωπίδα των διηγημάτων υποσημαίνουν την απώλεια. Οι λέξεις, όμως, που ακολουθούν αίρουν την απουσία. Οι φωτογραφίες από μαρτυρίες θανάτου γίνονται εναύσματα της φαντασίας και της ονειροπόλησης. Οπως φαντασιώνεται την αμμουδιά ο άστεγος που πεθαίνει σε ένα πεζό από το κρύο. Τα πράγματα πηγαίνουν από το κακό στο χειρότερο. Σε αυτή τη νομοτέλεια παρεμβαίνει η γραφή, ανασταίνοντας τους χαμένους για να τους παραδώσει στον άσβεστο χρόνο της μυθοπλασίας. Οπως διαπιστώνει ένας αφηγητής, οι λυπημένοι επιστρέφουν κάποτε, εν είδει εκταφής, στο σπίτι, απ' όπου είχαν εκδιωχθεί, γεμίζοντας τα ντουλάπια με την πραμάτεια τους.

Ο Πούλος, με αξιόλογη πορεία στην παιδική λογοτεχνία, έχει τη δεξιότητα να εγκατασπείρει με εντυπωτικές εικόνες τη μίζερη τοπιογραφία της πραγματικότητας. Βέβαια, δεν το κατορθώνει πάντοτε.

Αρκετά πεζά λυγίζουν από την κατατονία τόσο των αφηγητών όσο και των αφηγούμενων. Διασώζονται εκείνα που λαμπρύνουν το κιαροσκούρο με αιφνίδιες φωτοχυσίες και εκλάμψεις, με φαντασιοκοπήματα, που αναβλύζουν από ολοσκότεινη απελπισία.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΜΑΡΙΓΩ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Η Μαριγώ Αλεξοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Μετά τη Φιλοσοφική Αθηνών συνέχισε τις σπουδές της στη Γλασκώβη. Διδάσκει στη Σχολή Μωραΐτη. Ανάμεσα σε δύο πόλεις (Αθήνα - Γλασκώβη) στράφηκε στην ποίηση. Ετσι προέκυψαν οι συλλογές «Πιο γρήγορα απ' το φως» και «Ποια μέρα λείπει». Ακολούθησαν οι συλλογές: «Φθονόμετρο», «Τ' αστέρια πάνε στη σειρά», «Προ φαρμακείας εποχή» και «Το μπλε βιβλίο». Το «Νυχθημερόν» είναι το τελευταίο βιβλίο της (εκδ. Πόλις).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τη «Νυχτερινή βιβλιοθήκη» της Αριστέας Παπαλεξάνδρου και τα «Ποιήματα» του Αλέξανδρου Μάτσα.

Ποιο βιβλίο που δεν έχει γυριστεί σε ταινία θα θέλατε να δείτε στο σινεμά;
Τις «Δύσκολες νύχτες» της Μέλπως Αξιώτη, που στεγάζει προστατευτικά τα αντικείμενα στο σπίτι που χτίζει με τις λέξεις. Θα ξανάβρισκα και λόγω της μυκονιάτικης καταγωγής μου τις μυρωδιές και τα χρώματα της παιδικής μου καρδιάς.

Με ποια ποιήτρια ή ποιον ποιητή θα περνούσατε την καραντίνα που ζήσαμε;
Με τη Νατάσα Πανδή που με τη συλλογή της «24 ποιήματα για τη μετακόμιση» φώτισε με έναν άλλο τρόπο τα μικρά και καθημερινά αντικείμενα που οριοθετούν το σύστημα της ζωής μας.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Ο Αισχύλος στη διαμάχη του με τον Ευριπίδη διατείνεται ότι τα παιδιά έχουν ένα δάσκαλο για οδηγό, ενώ οι ενήλικοι τους ποιητές.

Ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Τάλγκο» του Βασίλη Αλεξάκη. Με τον ευρηματικό του τρόπο γεννάει τις λέξεις κι έτσι προκύπτει ένα βιβλίο.

«Νυχθημερόν» η ποίηση; Και τι άλλο;
Οταν οι εμμονές μου υποχωρούν ακούω μέσα μου πως «είμαστε από την ύλη που είναι φτιαγμένο το όνειρο και τη ζωούλα μας ολόγυρα την περιβάλλει ο ύπνος».

«Νηνεμία μού είπες/ και δεν ξανατηλεφώνησες», γράφετε στο τελευταίο σας βιβλίο. Νηνεμία όπως λέμε μοναξιά;
Αυτό το ποίημα που μοιάζει με επίγραμμα είναι μια συνομιλία που προέκυψε μέσα από την ανάγνωση της ποιητικής συλλογής «Εκτακτο δελτίο καιρού» του Κώστα Γ. Παπαγεωργίου. Θα μπορούσε να διαβαστεί μαζί με τους στίχους μου που κατέγραψα στο περιθώριο των σημειώσεών μου: «Η παγωνιά της αναμονής. Η αναμονή της παγωνιάς».

«Οταν βγεις από εκεί/ άραγε το πρόσωπό σου θα είναι ίδιο;» γράφετε στο ποίημα «Καραντίνα». Ποίηση και πανδημία: δύσκολος συνδυασμός;
Στην πανδημία η μοναξιά είναι επιβεβλημένη, ενώ στην ποίηση η μοναξιά αποτελεί επιλογή. Εντέλει η ποίηση σε λυτρώνει από την αίσθηση του εγκλεισμού γιατί, όπως γράφει ο Τάσος Λειβαδίτης, «Κι η ποίηση είναι σα ν' ανεβαίνεις μια φανταστική σκάλα/ για να κόψεις ένα ρόδο αληθινό».

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα **Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες**

1. **«Περιπέτειες της μεσαίας τάξης»** του Παναγή Παναγιωτόπουλου (Επίκεντρο)
2. **«Ελεύθερος να υπακούς. Το μάνατζμεντ από το ναζισμό μέχρι σήμερα»** του Γιοάν Σαπουτό (Αγρα)
3. **«Ημερολόγιο Μόσχας»** του Βάλτερ Μπένγιαμιν (Καστανιώτη)
4. **«Ο Προυστ αντίδοτο στην κατάρρευση»** του Γιόζεφ Τσάπσκι (Ποταμός)
5. **«Φρίντριχ Νίτσε: "Δεν είμαι άνθρωπος, είμαι δυναμίτης"»** της Σου Πριντό (Πατάκη)

Αυτή την εβδομάδα **Λογοτεχνία**

1. **«Ο πόλεμος των φτωχών»** του Ερίκ Βυϊγιάρ (Πόλις)
2. **Η ζωή εδώ και τώρα»** της Βισουάβα Σιμπόρσκα (Καστανιώτη)
3. **«Η Κλάρα και ο ήλιος»** του Καζούο Ισιγκούρο (Ψυχογιός)
4. **«Η ανωμαλία»** του Ερβέ Λε Τελιέ (Opera)
5. **«Μπίλλυ Μπαντ, Ναύτης»** του Χέρμαν Μέλβιλ (Αντίποδες)

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Πλειάδες» (Σπύρου Μερκούρη 62, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

DESIGN MUSEUM

ΛΟΝΔΙΝΟ

Σαρλότ Περιάν

Η ξεχωριστή περίπτωση της Γαλλίδας αρχιτέκτονος Σαρλότ Περιάν (1903-1999) θα προβληθεί σε μια νέα έκθεση στο Μουσείο Ντιζάιν του Λονδίνου από τις 19 Ιουνίου. Η Περιάν ήταν ένα λαμπρό και ελεύθερο πνεύμα, στον πνευματικό και φιλικό περίγυρο του Πικάσο, του Λεζέ και του Λε Κορμπιζιέ, που από τον Μεσοπόλεμο είχε δείξει το ριζοσπαστικό πνεύμα της. Μελέτησε κτίρια του μοντερνισμού και έπιπλα που έχουν γίνει κλασικά της αισθητικής του Μεσοπολέμου.

BLENHEIM PALACE

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Ουίνστον Τσώρτσιλ

Μια νέα έκθεση για τον Ουίνστον Τσώρτσιλ παρουσιάζεται στο Μπλένιμ Πάλας, το επιβλητικότερο ανάκτορο του αγγλικού μπαρόκ. Σε αυτό το μοναδικής αρχιτεκτονικής μνημείο γεννήθηκε ο Τσώρτσιλ κι εκεί επέστρεφε συχνά για οικογενειακούς λόγους, για κοινωνικές εκδηλώσεις και για να ζωγραφίσει. Η έκθεση μπλέκει το περιβάλλον από εκλεκτά έργα τέχνης, τη φύση και τα προσωπικά αντικείμενα με μια αφήγηση που σκιαγραφεί την προσωπικότητα του μεγάλου πολιτικού.

CONNAISSANCE DES ARTS

ΠΑΡΙΣΙ

Πικάσο και Ροντέν

Η παράλληλη έκθεση έργων Πικάσο και Ροντέν αποτελεί την ξεχωριστή έκφραση της στρατηγικής συνεργασίας ανάμεσα στα δύο ομώνυμα κορυφαία μουσεία του Παρισιού, που συμπράττουν για να αναδείξουν τις ποιοτικές συγγένειες ανάμεσα στους δύο καλλιτέχνες. Η έκθεση στο Μουσείο Πικάκο θα διαρκέσει έως τις 2 Ιανουαρίου 2022 και προτείνεται ως μια επαναπροσέγγιση του έργου τους μέσα από την αντιπαράθεση και τη διασταύρωση των δημιουργιών τους.

JENS KALAENE

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Θυρανοίξια

Επειτα από μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις, το μεγάλο και σύνθετο έργο του Χούμπολτ Φόρουμ είναι έτοιμο να ανοίξει τις πύλες του στο Βερολίνο μέσα στο καλοκαίρι. Στην καρδιά της γερμανικής πρωτεύουσας, το Χούμπολτ Φόρουμ είναι ένας πυρήνας πολιτισμού και καινοτομίας και αποτελεί, εν μέρει, ανακατασκευή του ανακτόρου του Κάιζερ που είχε καταστραφεί στους βομβαρδισμούς. Στη θέση του είχε χτιστεί ένα μοντέρνο κτίριο επί ΛΔΓ, το οποίο κατεδαφίστηκε για το νέο πρότζεκτ.

ALEIX BAGUE

ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ

Νέα ζωή

Η Κάσα Μπουρές είναι ένα εντυπωσιακό κτίριο διαμερισμάτων της Βαρκελώνης, στην ωραία περιοχή Εσάμπλε, που ανασκευάστηκε πλήρως. Προσφέρει πλέον σύγχρονη ζωή σε ένα περιβάλλον υψηλής αισθητικής, δείχνοντας τι μπορεί να γίνει για τη διάσωση παλαιών κτιρίων. Χτίστηκε την περίοδο 1900-1905 στο στυλ του Μοντερνισμο από συνεργάτες του Γκαουντί (Μικέλ και Φρανθέσκο Πασκουάλ Μπερενγκέρ) και αποκαταστάθηκε από το γραφείο TDB Arquitectura.

PUSHPIN FILMS, COURTESY GAGOSIAN

Η 78χρονη Σετσούκο, ζωγράφος από την Ιαπωνία, ήταν η δεύτερη σύζυγος του Γάλλου ζωγράφου Μπαλτίς (1908-2001).

Η επιστροφή της Σετσούκο στο Γκραν Σαλέ και στη μνήμη του Μπαλτίς

ΕΛΒΕΤΙΑ

Αρχισα να το βλέπω από περιέργεια αρχικά και με κράτησε μέσα στον μυστηριώδη κόσμο του, αυτό το εξαιρετικό βίντεο, διάρκειας ολίγων λεπτών, που ανέβασε το Gagosian Quarterly για τη Σετσούκο (Setsuko), τη χήρα του Γάλλου ζωγράφου Μπαλτίς (Balthus). Η Σετσούκο επιστρέφει στο σπίτι τους, είκοσι χρόνια μετά τον θάνατό του. Σπίτι είναι το περίφημο Grand Chalet, ένα από τα παλαιότερα παραμυθένια σπίτια στην Ελβετία, στο καντόνι της Vaud, ένα μυστηριακό ξύλινο σαλέ, με πέντε ορόφους και 113 παράθυρα. Χτισμένο το 1754, ήταν ξενοδοχείο ονομαστό, αλλά το 1977 το αγόρασε ο Μπαλτίς, χωρίς δεύτερη σκέψη, όταν έμαθε ότι ήταν προς πώληση αλλά αγοραστής δεν βρισκόταν. «Πήγαμε για τσάι, αλλά μείναμε μια ζωή...» αφηγείται η Σετσούκο, ζωγράφος και η ίδια, σε αυτό το βίντεο που ανοίγει υπνωτιστικά σαν στρείδι για να μας παρασύρει στη σιωπή της δημιουργίας. Παραγωγή της Pushpin Films, την οποία διευθύνει στο Μπρούκλιν η Γαλλολιβανέζα κινηματογραφίστρια Λεά Καγιάτα, το βίντεο, που έγινε για την Gagosian, είναι αριστοτεχνική μύηση στο τοπίο της μνήμης. Η μορφή της Σετσούκο έχει απορροφήσει κραδασμούς, μιλάει με ζυγισμένη ηρεμία, κάθε λέξη πέφτει σαν σταλαγματιά. Περιηγείται στα αχανή δωμάτια, από μέσα βλέπει προς τα έξω τις χιονισμένες, ελατοσκέπαστες πλαγιές βυθισμένες στη σιωπή του χειμώνα, σε ύψος 800 μέτρων. «Υπήρχαν μεγάλες περίοδοι χωρίς ήλιο, αλλά για τον ερχομό της άνοιξης άξιζε να περιμένεις», λέει. Η Σετσούκο περιηγείται βωβή, έχει επιστρέψει στη ρίζα της ζωής της. Οταν ο Μπαλτίς πέθανε, σε αυτό εδώ το σπίτι, γιατί εδώ θέλησε να πεθάνει, ζητώντας να φύγει από το νοσοκομείο της Λωζάννης, η Σετσούκο κατάλαβε πόσο ευτυχισμένη ήταν η κοινή ζωή τους. «Το ένιωσα μετά, πριν δεν ήξερα κάτι διαφορετικό». Το ατελιέ του Μπαλτίς, στραμμένο στο χλωμό φως του Βορρά, διατηρημένο στην εντέλεια, είναι ένας κόσμος ποίησης. Περιηγείται η Σετσούκο, σαν αερικό, μέσα στο εργαστήριο που στήθηκε στο παλιό γκαράζ. Απέξω το τυλίγει μόνο η φύση, έτσι μόνο ζωγράφιζε ο Μπαλτίς. «Αν έβλεπε τη μοντέρνα ζωή, δεν μπορούσε να ζωγραφίσει». Πέθανε εκεί, το ένα χέρι του το κρατούσε εκείνη, το άλλο η κόρη του. «Τη νιώθω ακόμη την παρουσία του», υπογραμμίζει. «Γεννήθηκε ζωγράφος, πέθανε ζωγράφος. Εδώ ζει». Η Σετσούκο είναι η ίδια από μόνη της ένα δημιούργημα αυτής της σχέσης. Ο Μπαλτίς έχει αποτυπωθεί στο βλέμμα της, έχει απορροφηθεί στη φωνή της. Η συγκίνησή της, καθώς εκτελεί τελετουργικά την κινηματογραφική επιστροφή της, εκφράζεται με εσωτερικότητα και σοφία. Το χρώμα που βάφει το βίντεο έχει τη λάμψη του χαλκού, την ανταύγεια του ελατοδάσους, τη χλωμάδα του χιονιού. Η Σετσούκο, είκοσι χρόνια χωρίς τον Μπαλτίς, μας ανοίγει τα παράθυρα της βωβής μνήμης.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Νανούρισμα του «Birdland»

Ηταν μία από τις πιο γλυκιές αναμνήσεις της ζωής του. Ενα ζεστό και υγρό απομεσήμερο στο «Birdland», στην καρδιά του Μανχάταν, όπου είχε διαβάσει ότι θα έπαιζε η «Ορχήστρα του Ντιουκ Ελινγκτον». Εις μνήμην φυσικά: επρόκειτο για μουσικούς-επιγόνους του μεγάλου «Δούκα».

Το πιο ωραίο όμως ήταν η ώρα: οι Αμερικανοί δεν περιμένουν να βραδιάσει για ν' ακούσουν τζαζ (ή να πάνε σινεμά). Ηταν, λοιπόν, κάτι σαν «απογευματινή παράσταση», με τη βροχή έξω να πέφτει γενναία.

Το κλαμπ δεν είχε τίποτε από την παλαιά, θρυλική αίγλη της 52ης Οδού του 1950, παρά μόνον κατ' όνομα. Αλλά αυτό διόλου δεν τον πείραζε. Πήγε μόνος και μουσκεμένος, κάθισε στην μπάρα και χωρίς να το πολυκαταλάβει βρέθηκε να πίνει πλάι σε έναν παλιό Νεοϋορκέζο, ο οποίος είχε όρεξη για κουβέντα.

Εμείς τότε όλα ροκ εν ρολ τα λέγαμε, ακόμα και αυτές τις μπαλάντες με τα θεσπέσια νέγρικα φωνητικά.

«Το 1955», του είπε, «ήμουν δεκαεπτά χρόνων. Τότε που όλα συνέβαιναν». Οταν, δηλαδή, τελείωνε το σχολείο, έσκαγαν σαν ατομικές βόμβες ο Μπιλ Χάλεϊ, ο Καρλ Πέρκινς, ο Ελβις βεβαίως.

Προτού όμως ανακαλύψει το ροκ εν ρολ («Ααα, ροκ!» αναφωνεί όλος ενθουσιασμό ο κύριος Ζέρινγκας στη «Θεία απ' το Σικάγο» το 1957), τα ακούσματά του ήταν οι παλιές μεγάλες μπάντες και τα μικρά «κόμπος» που είχαν απομείνει από τους σολίστ τους: Μπακ Κλέιτον, Τζόνι Χότζες, αμφότεροι στις μπάντες του Ντιουκ Ελινγκτον, ο πρώτος στην τρομπέτα, ο δεύτερος στο σαξόφωνο.

Οι Penguins, κλασική φωνητική μπάντα, ηχογράφησε τη μεγάλη επιτυχία της, το «Earth Angel», το 1954.

Θυμόταν ακόμα την τρομπέτα του Ρόι Ελντριτζ στην ορχήστρα του δαιμόνιου Τζιν Κρούπα, «που διέλυε το σύμπαν –σε συνδυασμό και με τη βραχνή φωνή της Ανίτα Ο' Ντέι– να, ο Κρούπα», έλεγε ο άγνωστος Αμερικανός, «φλέρταρε χοντρά με το μποπ, το ανακάτεψε με το σουίνγκ. Και ήταν πολύ ωραίος. Οπως και ο Γούντι Χέρμαν. Εχεις ακούσει το "My Father's Moustache"; Ωραίοι, ωραίοι μουσικοί. Σκέψου ότι ο Κρούπα είχε παίξει και στη μεγάλη συναυλία του Μπένι Γκούντμαν στο Κάρνεγκι Χολ – πότε ήταν, το '37, το '38; Οταν γεννιόμουνα».

Αλλά ήταν και παιδί της εποχής του. «Θυμάμαι μια νύχτα, στο φέρι για το Στέιτεν Αϊλαντ, ακούγαμε αυτό που αργότερα ονομάστηκε Doo-Wop. Εμείς τότε όλα ροκ εν ρολ τα λέγαμε, ακόμα και αυτές τις μπαλάντες με τα θεσπέσια νέγρικα φωνητικά. Ηταν η αρχή του καλοκαιριού, ήμουνα δεκαοκτώ και άκουγα το "Earth Angel" με ένα κορίτσι. Εκτοτε κάθε φορά που ακούω τους Penguins, εκείνη θυμάμαι. Παιδιά ήμαστε, έμελλε να χαθούμε, αν και εκείνη την εποχή παντρευόμασταν έτσι, για πλάκα, στα δεκαοκτώ μας, στα είκοσι».

Στο «Birdland» έπαιζε το «Mood Indigo», σε μια αργόσυρτη, νανουριστική εκδοχή, όταν ο άγνωστος Αμερικανός σηκώθηκε να φύγει. «Για κάποιο λόγο», του είπε, «το κορίτσι αυτό μου έμεινε. Θα έλεγα ότι σχεδόν δεν την άγγιξα ποτέ μου. Δεν την κατέκτησα, πώς-το-λένε. Αλλά ήταν μια μουσική όλο αυτό, από μόνο του. Την οποία ακούω ακόμα κάθε νύχτα που πέφτω να κοιμηθώ. Και, ξέρεις, κοιμάμαι τότε σαν πουλάκι».

Ζούμε υπό τον ζυγό των νέων «λατινικών»

Ο συγγραφέας Ερίκ Βιγιάρ μιλάει στην «Κ» για το νέο του βιβλίο και το πρόβλημα των ανισοτήτων

MELANIA AVANZATO

Στον «Πόλεμο των φτωχών» ο Βιγιάρ ζωντανεύει την προσωπικότητα του θεολόγου Τόμας Μίντσερ και την εξέγερση των Γερμανών χωρικών του 16ου αιώνα.

Συνέντευξη στον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

> *Στην εποχή μας η οικονομία είναι πρωτίστως ένας σχολαστικισμός, αναπτύσσει αμφισβητήσιμες πολιτικές απόψεις με μια εξεζητημένη διάλεκτο.*

Πολυγραφότατος, βραβευμένος, υποψήφιος φέτος για το βραβείο Booker International, ο Ερίκ Βιγιάρ φωτίζει με τα βιβλία του άγνωστες ή υποφωτισμένες πτυχές μεγάλων ιστορικών γεγονότων, προσπαθώντας, όπως λέει στη συνέντευξή του στην «Κ», να καταρτίσει ένα πορτρέτο της «Σύγχρονης Εποχής». Στο τελευταίο του βιβλίο, τον «Πόλεμο των φτωχών» που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πόλις σε μετάφραση του Γιώργου Φαράκλα, ο Βιγιάρ ζωντανεύει την προσωπικότητα του θεολόγου Τόμας Μίντσερ και την εξέγερση των Γερμανών χωρικών του 16ου αιώνα, κάνοντας ένα σύγχρονο σχόλιο για τις κοινωνικές ανισότητες.

Ευχαριστούμε θερμά τη μεταφράστρια Αριάδνη Μοσχονά για την καθοριστική συμβολή της στην πραγματοποίηση αυτής της συνέντευξης.

– Ποιο ήταν το έναυσμα για να αναδείξετε την ιστορία του Τόμας Μίντσερ και τον Πόλεμο των Χωρικών της Γερμανίας;

– Είχα διαβάσει τα κείμενα του Τόμας Μίντσερ, τα κηρύγματά του, την πύρινη αλληλογραφία του. Και τυγχάνει να είναι συγγραφέας πρώτης γραμμής. Τι είναι η γραφή, όμως; Αυτό είναι ένα ερώτημα που αναγκάστηκα να θέσω εκ νέου στον εαυτό μου διαβάζοντάς τον, ακολουθώντας τη ροή της ταραχώδους ύπαρξής του. Αν κανείς αφεθεί να τον παρασύρει το ρεύμα, αν αφεθεί να ανεβεί στο άρμα του γενικού κινήματος που επιδιώκει τη βαθιά, την απαραίτητη, ισότητα μεταξύ των ανθρώπων, που αναζητεί τις μορφές τις οποίες θα μπορούσε αυτή να πάρει, αν κανείς ταυτιστεί έστω και για μια στιγμή με τον Τόμας Μίντσερ, θα διακρίνει ίσως τι πραγματικά σημαίνει να γράφεις, στα σοβαρά, εφόσον για εκείνον παίζεται η ζωή του. Στις εκρηκτικές περιόδους, όταν το πολιτικό θερμόμετρο ανεβαίνει, η λογοτεχνία αλλάζει. Οι παραδοσιακές της μορφές καθίστανται, θα λέγαμε, άνευ αντικειμένου. Δεν κάθεται κανείς να γράψει ένα μεγάλο μυθιστόρημα κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης, έχει καλύτερα πράγματα να κάνει. Ο Τόμας Μίντσερ είναι ο συγγραφέας μιας εποχής σαν αυτήν, κατά την οποία η ζωή απαιτεί από τη λογοτεχνία το πιο φλογερό δυναμικό της.

– Μία από τις επαναστατικές ενέργειες του Μίντσερ ήταν να αλλάξει τη γλώσσα της Βίβλου, από τα λατινικά στα γερμανικά. Ποια θα ήταν μια παρόμοια πράξη σήμερα;

– Υπάρχει, στις δικές μας κοινωνίες, και στο πεδίο της πολιτικής οικονομίας, μια ολοένα αυξανόμενη άρνηση των ιεραρχιών, μια δικαιολογημένη αμφισβήτηση απέναντι στους ειδικούς, στον σύγχρονο εσωτερισμό. Πάρτε τη θεωρία του Ρικάρντο περί του συγκριτικού πλεονεκτήματος, στην αρχική της μορφή, που είναι το θεωρητικό υπόβαθρο των πιο εξεζητημένων μακροοικονομικών συλλογιστικών, η βίβλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Στις Αρχές της Πολιτικής Οικονομίας και της Φορολογίας, ο Ρικάρντο εξηγεί πώς, σ' ένα πλαίσιο ελεύθερου εμπορίου, η κάθε χώρα θα πρέπει να εξειδικευθεί στην παραγωγή για την οποία διαθέτει το ισχυρότερο περιθώριο παραγωγικότητας προς όφελός της. Το παράδειγμα που δίνει ο Ρικάρντο είναι εξαιρετικά πειστικό. Οι Αγγλοι διαθέτουν μηχανές που τους επιτρέπουν να παράγουν υφάσματα σε κόστη πολύ συμφέροντα, οι Πορτογάλοι έχουν ιδανικό κλίμα και έδαφος για να κατασκευάζουν κρασί Πόρτο. Ε, λοιπόν, οι Αγγλοι θα τους πουλάνε υφάσματα κι οι Πορτογάλοι θα πουλάνε στους Αγγλους το Πόρτο τους, ο καθένας θα εξειδικευθεί στη δραστηριότητα για την οποία το συγκριτικό του πλεονέκτημα είναι μεγαλύτερο!

Ομως, ύστερα από δύο αιώνες, η ίδια εξήγηση τυποποιήθηκε τρομερά, δεν δίνεται πλέον παρά μόνο μέσα από διατυπώσεις επίσημες που γίνονται κατανοητές αποκλειστικά από τους ειδικούς. Το πρόβλημα είναι πως, δύο αιώνες αργότερα, οι Αγγλοι έχουν το City και κατέχουν μεγάλο μέρος της πορτογαλικής παραγωγής. Το συγκριτικό πλεονέκτημα ήταν λοιπόν πλέον αμφισβητήσιμο. Και, για καλή του τύχη, ο Ρικάρντο δεν ήταν Πορτογάλος!

Μόνο που η βασική θεωρία, εκείνη του Ρικάρντο, χαρακτηρίζεται στην πραγματικότητα από αφοπλιστική απλότητα. Η επιχειρηματολογία του σχετικά με τα υφάσματα και το κρασί Πόρτο είναι μάλιστα αρκετά τετριμμένη, σχεδόν κωμική, αν όχι και ελαφρώς απαξιωτική. Ζούμε λοιπόν υπό τον ζυγό μιας νέας μορφής «λατινικών». Η οικονομία είναι πρωτίστως ένας σχολαστικισμός, αναπτύσσει αμφισβητήσιμες πολιτικές απόψεις με μια εξεζητημένη διάλεκτο. Οσοι αγνοούν αυτά τα νέα λατινικά δεν μπορούν λοιπόν να συμμετάσχουν στη συζήτηση.

Πρόκειται πάντα για την αυτοπροστασία του κεντρικού ιδεολογικού μηχανισμού. Τον 16ο αιώνα, η Εκκλησία καθίσταται απρόσβλητη χάρη στα λατινικά. Ο σχολαστικισμός, στην εποχή μας, ο επιχειρηματικός κόσμος, περιχαρακώνεται χάρη στην οικονομική επιστήμη, τα λατινικά της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

– Το βιβλίο αποτελεί έναν στοχασμό γύρω από τις ανισότητες που είναι ένα διαχρονικό κοινωνικό πρόβλημα. Πώς θα αντιδρούσε ο Μίντσερ σήμερα; Θα διοργάνωνε διαδηλώσεις μέσω των σόσιαλ μίντια;

– Θα μετέφραζε αναμφίβολα τα διακυβεύματα της εξουσίας σε γλώσσα κοινή, δημοτική. Διότι ο Μίντσερ δεν ήταν μονάχα θεολόγος, αλλά πρωτίστως συγγραφέας με μεγάλο ταλέντο. Και, εντέλει, απ' τον Μπαλζάκ ώς τον Ζολά, η λογοτεχνία έχει απομυθοποιήσει αυτό το νέο είδωλο, την οικονομική επιτυχία, τα βιομηχανικά επιτεύγματα, το χρήμα, και την επακόλουθη δυστυχία που προκαλεί η συσσώρευσή του. Ο Μπαλζάκ μάς έδειξε πώς οι περισπούδαστοι νόμοι της πολιτικής οικονομίας, που ο Ρικάρντο σχηματοποιούσε την ίδια εποχή, μεταφράζονταν στην πραγματική ζωή σε φαινόμενα διαπλοκής, κατάχρησης, υπεξαίρεσης και πάσης φύσεως ανταλλαγών. Η πρακτική αυτή όψη των πραγμάτων είχε διαφύγει από τον Βρετανό χρηματιστή. Πρέπει να πούμε πως η δουλειά του στο χρηματιστήριο κατέστησε τον Ρικάρντο αρκετά πλούσιο ώστε να αποσυρθεί στα 42 του. Δεν ισχύει κάτι ανάλογο για τον Μπαλζάκ, ο οποίος εργαζόταν νυχθημερόν για να γράψει το σπουδαίο έργο του, και πέθανε εξουθενωμένος στα 50 του. Στα χρόνια της συνταξιοδότησής του, ο Ρικάρντο μοίραζε τον χρόνο του ανάμεσα στην πολιτική και τα οικονομικά. Αγόρασε μία έδρα στη Βουλή των Κοινοτήτων, όπως αγοράζει κανείς σήμερα μια εφημερίδα, και υπερασπίστηκε ως βουλευτής το ελεύθερο εμπόριο χάρη στο οποίο είχε πλουτίσει. Ορίστε η ιστορία ενός μοντέρνου «ιεράρχη», πριν από την επερχόμενη Μεταρρύθμιση.

– Σήμερα οι ανισότητες δεν είναι μόνο οικονομικές αλλά αγγίζουν και θέματα υγείας, όταν π.χ. χώρες όπως η Ινδία στερούνται εμβόλια για τον κορωνοϊό. Είναι ανατρέψιμη αυτή η κατάσταση; Το βιβλίο τελειώνει μ' έναν αποκεφαλισμό.

– Εχετε δίκιο, οι ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται. Ομως το βιβλίο τελειώνει με τη φράση «μόνον η νίκη είναι ευκταία. Θα τη διηγηθώ», και αυτός είναι ακριβώς ένας τρόπος να μη θέσουμε εμπόδια στο μέλλον. Ενα βιβλίο αποτελεί πάντα ένα μοντάζ, μια σύνθεση από γεγονότα, αξεδιάλυτα συνυφασμένα με μια υποκειμενικότητα. Καμία κατάσταση δεν είναι μη ανατρέψιμη. Ενας κόσμος που εξυμνεί αστα-μάτητα το νέο, την καινοτομία, δεν θα ήταν θεμιτό να δηλώσει πως στο ζήτημα της ισότητας, ε λοιπόν, εκεί, όχι, δεν είναι δυνατή η βελτίωση. Γίνεται συνεχώς λόγος για την ψηφιακή επανάσταση, όμως ταυτόχρονα σε ό,τι αφορά την κοινωνική ζωή επικαλούμαστε φυσικά μπλοκαρίσματα, ανυπέρβλητα εμπόδια. Η σύγχρονη ιστορία αποδεικνύει στην πραγματικότητα το ακριβώς αντίθετο. Και θα μπορούσαμε να πούμε πως η Γαλλική Επανάσταση ανοίγει μια αλληλουχία γεγονότων όπου είναι πλέον αποδεκτό πως ο άνθρωπος πρέπει και μπορεί να ορίζει τις μορφές της ύπαρξής του, τη φύση της διακυβέρνησής του. Και το πρόγραμμα αυτό άρχισε να υλοποιείται. Το δικαίωμα ψήφου, το δικαίωμα στη διεκδίκηση, παρά τα προφανή τους όρια, είναι παρά ταύτα έμπρακτες πραγματώσεις.

Επιχειρώ να καταρτίσω το πορτρέτο της «Σύγχρονης Εποχής»

– Οι ιστορικοί θεωρούν τον Πόλεμο των Χωρικών πρόδρομο της Γαλλικής Επανάστασης. Συνδέεται το νέο σας βιβλίο με το παλαιότερο, το «14η Ιουλίου»;

– Ναι, υπάρχει κάποια σύνδεση. Πρόκειται για δύο κρίσιμα στάδια στην ιστορία της χειραφέτησης. Αυτά τα δύο στάδια καθορίζουν άλλωστε σε μεγάλο βαθμό το πεπρωμένο της λογοτεχνίας, που συνοδεύει το κίνημα, με τον δικό της τρόπο. Ετσι, η Μεταρρύθμιση των Διαμαρτυρόμενων μας απαλλάσσει από τα λατινικά και ανοίγει τη γραφή σε νέες μορφές, πιο άμεσες, πιο παραστατικές, πιο ζωντανές, πιο διαδεδομένες, με μια κουβέντα πιο δημοκρατικές. Σε αυτή την περίοδο μπορούμε να χρονολογήσουμε την εμφάνιση της πρόζας.

> *Η Γαλλική Επανάσταση ανέτρεψε τις ιεραρχίες και δημιούργησε μια νέα απαίτηση για γνώση, που ζητάει μια νέα φόρμα, πιο προσιτή, πλησιέστερη στην ανθρώπινη ζωή: το μυθιστόρημα.*

Με τη Γαλλική Επανάσταση, όμως, δρασκελίζουμε κι ένα δεύτερο σκαλοπάτι. Εφεξής, η λογοτεχνία δεν θα είναι πια ένα απλό μέσο ψυχαγωγίας προς χρήση μιας προνομιούχας τάξης. Αντιθέτως, θα αφηγείται όσα συμβαίνουν πραγματικά στον κόσμο, θα επιχειρεί να περιγράφει την κοινωνία, τις ανισότητες που τη δομούν, τις διαφορετικές μορφές καταπίεσης. Ετσι, ο Μπαλζάκ, ο Ντίκενς, ο Τολστόι, απορρέουν από τη Γαλλική Επανάσταση. Το ύφος της γραφής τους, η εικόνα της κοινωνικής ζωής που αποτυπώνουν είναι εφικτή αποκλειστικά επειδή η Επανάσταση ανέτρεψε τις ιεραρχίες, και δημιούργησε μια νέα απαίτηση για γνώση, που ζητάει μια νέα φόρμα, πιο ζωντανή, πιο προσιτή, πλησιέστερη στην ανθρώπινη ζωή: το μυθιστόρημα.

– Υπάρχει ένα κοινό μήνυμα για την εποχή μας που να προκύπτει από το σύνολο των βιβλίων σας;

– Δεν έχω καμία δικαιοδοσία να στέλνω μηνύματα, επιχειρώ όμως να καταρτίσω, ψηλαφώντας, ένα πορτρέτο αυτού που αποκαλούμε «Σύγχρονη Εποχή», μια περίοδο κατά την οποία η Δύση κατέκτησε ευρείες εδαφικές εκτάσεις, υποδούλωσε πολλούς λαούς, επινόησε τη Βιομηχανική Επανάσταση και, ενώ η κυριαρχία της επεκτεινόταν, ανοίχτηκε ένα άλλο μέτωπο, αντίθετο από το πρώτο, μια έντονη τάση χειραφέτησης. Τα βιβλία μου αφηγούνται την αντιπαράθεση αυτών των δύο ρευμάτων, την επίμονη, περιπλεγμένη ιστορία τους, που δεν έχει ακόμα τελειώσει.

Και αυτό είναι, πιστεύω, ένα από τα χαρακτηριστικά των βιβλίων μου: μιλούν για το παρελθόν, στο όνομα όμως μιας προϊούσης εξέλιξης, μιας ανολοκλήρωτης κίνησης, την οποία μαρτυρά η γραφή, με την υποκειμενική της τονικότητα.

– Πώς επιλέξατε αυτή τη φόρμα για τη γραφή σας, σύντομα ιστορικά μυθιστορήματα με ενδελεχή έρευνα, όχι ακριβώς μυθοπλαστικά μα και ούτε απόλυτα μυθοπλαστικά;

– Ο τρόπος αυτός μου επιβλήθηκε από βιβλίο σε βιβλίο. Ενδεχομένως να είναι μια φόρμα καταρτισμένη μα ταυτόχρονα προσβάσιμη, χωρίς την εξειδίκευση που συγκαλύπτει, και μια φόρμα που περιπλανιέται, ακολουθώντας τα απρόοπτα της αφήγησης, της γραφής, δίχως όμως τα ψιμύθια της φαντασίας.

Αρνούμαστε να δούμε τον ελέφαντα στο δωμάτιο

Ο Κώστας Κουτσουρέλης μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Κώστας Κουτσουρέλης θυμίζει τη διάγνωση του Πάουντ: ενώ η ποίηση είναι μια ολόκληρη ήπειρος, καθένας θέλει να την ταυτίζει με το δικό του χωριουδάκι.

Με την κυκλοφορία του νέου δοκιμίου του Κώστα Κουτσουρέλη με τίτλο «Τι είναι και τι δεν είναι ποίηση» από τη Μικρή Αρκτο, συνομιλήσαμε με τον ποιητή για την ουσία της ποίησης στους σύγχρονους καιρούς.

– Ποια ήταν η ανάγκη σας να γράψετε για την Ποίηση είτε μιλώντας για μια ενδεχόμενη «αυτοκτονία» της είτε ορίζοντάς την;

– Γράφοντας μετέχουμε σ' έναν διπλό διάλογο. Ο πρώτος είναι με την παράδοση, με τις σημαντικές μορφές του παρελθόντος που αναμετρήθηκαν με τα ίδια ερωτήματα. Και ο δεύτερος, με τους συγκαιρινούς μας που τα επαναθέτουν. Ο λόγος που ασχολούμαι στο τελευταίο μου βιβλίο με τον ορισμό της ποίησης είναι γιατί θέλω να καταδείξω ό,τι εγώ θεωρώ διαδεδομένη και βλαπτική, για την ποίηση την ίδια, πλάνη: ότι δηλαδή δεν είναι ένα είδος λόγου, οριζόμενο με αμιγώς μορφικά λογοτεχνικά κριτήρια όπως όλα τα άλλα, το μυθιστόρημα ή το δράμα λ.χ., αλλά κάτι σαν Πεπρωμένο ή Αποστολή, «άτυπη νομοθεσία της ανθρωπότητας», «ιέρεια του αόρατου», «φάρμακο για τις πληγές της λογικής» κ.ο.κ. Ξεκινώντας από τέτοια αφετηρία, πολλοί ποιητές των τελευταίων δύο αιώνων έκλεισαν την τέχνη τους σ' έναν πύργο τόσο αριστοκρατικό και φυγόκοσμο ώστε, αλίμονο, άφησαν απέξω το 90% της παράδοσής τους και το μεγαλύτερο μέρος του κοινού. Φυσικά και η ποίηση μπορεί να είναι φορέας μεγάλων ιδεών ή όργανο ζήτησης της αλήθειας, το έχει αποδείξει τόσες φορές. Είναι όμως συγχρόνως και τόσα άλλα: πολιτική έκφραση και κοινωνική κριτική, ανάλαφρη σάτιρα και αθώο τραγούδι, πρακτική διδαχή και συναρπαστική αφήγηση, υψηλή ψυχαγωγία και απλή διασκέδαση.

– Η έμμετρη και έρρυθμη καταγωγή της ποίησης πιστεύετε ότι έχει επιβιώσει στις ημέρες μας;

– Στο βιβλίο δείχνω, και με νούμερα κάποτε, ότι όχι μόνο έχει επιβιώσει, αλλά ότι η επιστροφή της είναι στην κυριολεξία εντυπωσιακή, και όχι μόνο στην Ελλάδα. Ο αριθμός των νέων ποιητών (και όχι μόνο εκείνων) που στρέφονται στις αυστηρές έμμετρες μορφές διαρκώς αυξάνεται. Ισχυρίζομαι μάλιστα ότι η «επιστροφή στο μέτρο» είναι το μόνο νέο και ανανεωτικό ρεύμα της ποίησής μας των τελευταίων δεκαετιών. Θα ήθελα κάποτε να δω έναν από τους φιλολόγους μας να σκύβει πάνω σ' αυτόν τον ισχυρισμό.

> *Η ποίηση του καιρού μας έχει καταντήσει είδος λόγου άκρως εσωστρεφές και άτερπνο για τον αναγνώστη, σχεδόν κωδικό.*

– Είμαστε μια χώρα που έχει γεννήσει μεγάλους ποιητές; Σήμερα υπάρχει νέα ποιητική παραγωγή. Πιστεύετε ότι η εποχή μας δεν βγάζει μεγάλα μεγέθη ή υπάρχουν;

– Οταν γκρινιάζουμε ότι δεν έχουμε σήμερα μεγάλους ποιητές, ουσιαστικά λέμε το εξής απλό: ότι κανείς τωρινός ποιητής μας δεν έχει την απήχηση που είχαν στη δημόσια σφαίρα οι μείζονες ομότεχνοί του του παρελθόντος. Πράγμα που αλίμονο αληθεύει. Δυστυχώς, όταν θέτουμε το επόμενο λογικά ερώτημα, για ποιον λόγο συμβαίνει αυτό, δεν είμαστε ειλικρινείς στις απαντήσεις μας. Οπως δείχνω στο βιβλίο, προσπαθούμε να φορτώσουμε την ευθύνη σε όλους τους άλλους: στην «αμορφωσιά» του κοινού, την «αντιποιητική εποχή», τη στάση των ΜΜΕ κ.ο.κ. Αρνούμαστε να δούμε τον ελέφαντα στο δωμάτιο, το γεγονός δηλαδή ότι η ποίηση του καιρού μας έχει καταντήσει είδος λόγου άκρως εσωστρεφές και άτερπνο για τον αναγνώστη, σχεδόν κωδικό. Γραμμένο για να αναλώνεται αποκλειστικά από τους παραγωγούς της και ακατάλληλο για κάθε άλλον σχεδόν.

– Γιατί το αναγνωστικό κοινό δεν διαβάζει ποίηση, ενώ οι εκδότες εκδίδουν αρκετούς νέους ποιητές;

– Εδωσα ήδη μια αρχική απάντηση. Συμπληρώνοντας να πω ότι το δεύτερο εξηγεί το πρώτο. Πολλοί εκδότες εκδίδουν πάμπολλους ποιητές κάθε ηλικίας, επειδή δεν αναλαμβάνουν κανενός είδους ρίσκο. Το μεν κόστος της έκδοσης το καλύπτουν συνήθως οι ίδιοι οι εκδιδόμενοι, η δε κριτική σχεδόν ποτέ δεν βρίσκει κάποιο απ' αυτά τα πληθωριστικά βιβλία περιττό ή αποδοκιμαστέο. Εχει δηλαδή αντιστραφεί ο εμπορικός κύκλος, οι εκδότες δεν πωλούν πλέον βιβλία στους αναγνώστες, αλλά στους συγγραφείς. Το κοινό σε όλα αυτά μένει απέξω: ούτε οι εκδότες, ούτε οι ποιητές το λαμβάνουν υπόψη τους. Και ανταποδίδει τα ίσα: αδιαφορεί. Ασφαλώς μέσα στα χίλια βιβλία που βγαίνουν ετησίως, κάποια θα μπορούσαν να αποσπάσουν την προσοχή –προσωπικά είμαι βέβαιος: ακόμη και την αγάπη του. Πώς όμως θα τα βρει μέσα στον καταθλιπτικό όγκο των υπολοίπων;

– Τα προσωπικά βιώματα ενός δημιουργού, ο πόνος εν προκειμένω, τον κάνει καλύτερο ή χειρότερο δημιουργό; Και μπορεί αυτό να συνοδοιπορήσει με την ηθική ή την ανθρωπιά του;

– Αν ο Καρυωτάκης δεν είχε βρεθεί στο αδιέξοδο που βρέθηκε, και ζούσε λ.χ. ώς τη δεκαετία του 1980, θα έγραφε άραγε καλύτερα ποιήματα απ' όσα πρόλαβε να μας αφήσει; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει σε αυτό. Ο πόνος εξευγενίζει, έλεγε ο Νίτσε, τα εμπόδια και η δυστυχία κάποιους δημιουργούς αποδεδειγμένα τους χαλύβδωσαν, τους έκαναν να ξεπεράσουν τον εαυτό τους. Ομως τα όρια της αντοχής του καθενός διαφέρουν, αυτό που για τον έναν είναι κίνητρο, για τον άλλο είναι γκρεμός. Ετσι και αλλιώς, η υψηλή τέχνη προϋποθέτει υψηλή ευφυΐα και αυτή, όπως λένε οι ειδικοί, κάνει τους κατόχους της συνήθως ανικανοποίητους, συχνά και δυστυχείς. Ομως η δυστυχία δεν είναι τεκμήριο λογοτεχνικής, πολλώ δε μάλλον ηθικής, υπεροχής. Κάτι τέτοιες απόψεις, ένας άνθρωπος που ο ίδιος και υπέφερε και κατατρέχτηκε πολύ, ο νομπελίστας Ιωσήφ Μπρόντσκι, τις αποκαλούσε «απάνθρωπες».

– Πρόσφατα γράψατε και εσείς για την κόρη σας. Τον τελευταίο καιρό, αυξάνονται παγκοσμίως και στην Ελλάδα οι προσωπικές αφηγήσεις. Ποια είναι πιστεύετε η ανάγκη του δημιουργού να γράψει για την προσωπική του ζωή;

– Δεν είναι καινούργιος ο τρόπος αυτός. Ας αναλογιστούμε τον Αρχίλοχο ή τον Κάτουλλο, τον Πρόδρομο ή τον Βιγιόν. Η ανάγκη να μιλήσουν για τα βιώματά τους είναι κοινή σε όλους τους ανθρώπους. Ωστόσο, στη λογοτεχνία, ας μη το ξεχνάμε, το πρώτο πρόσωπο του ομιλούντος από μόνο του δεν σημαίνει απολύτως τίποτε. Ολο το ζήτημα είναι πώς το προσωπικό βίωμα θα απο-προσωποποιηθεί, πώς δηλαδή θα αποκτήσει υπερπροσωπική, οικουμενική διάσταση. Ειδάλλως, μπορεί να βολευτεί κανείς και με ένα reality show.

– Τελικά, τι είναι και τι δεν είναι ποίηση; Από ποιον και πώς ορίζεται;

– «Αν αφαιρέσει κανείς από την ποίηση το μέλος, τον ρυθμό και το μέτρο, δεν θα του απομείνει παρά πρόζα», διαβάζουμε στον Πλάτωνα. Αυτός είναι, άπαξ και διά παντός για εμένα, ο ορισμός της ποίησης. Ενας ορισμός καθαρά μορφικός όπως προείπα, πλατύς τόσο ώστε να αγκαλιάζει το σύνολο της τεράστιας παράδοσής της. Το ότι πολλοί τον αρνούνται σήμερα και τον αντικαθιστούν με άλλους ορισμούς, ουσιοκρατικούς, μεταφυσικούς κ.ο.κ., έχει να κάνει με εκείνη τη σκωπτική διάγνωση του Πάουντ, ότι ενώ η ποίηση είναι μια ολόκληρη ήπειρος, καθένας θέλει να την ταυτίζει με το δικό του χωριουδάκι. Για να αποκλείσει τους ξενομερίτες και τους αλλόπιστους, φυσικά. Λογικό και ανθρώπινο θα πει κανείς. Ομως και εσφαλμένο. Εν προκειμένω είχε άδικο ο Μακ Λιούαν, το μέσο δεν είναι το μήνυμα. Μηνύματα έχει κανείς το ελεύθερο να στέλνει όποια θέλει. Ποτέ δεν πρόκειται να συμπέσουμε όλοι σε ένα. Ομως το μέσο είναι για όλους κοινό.

SHUTTERSTOCK

«Κανείς τωρινός ποιητής μας δεν έχει την απήχηση που είχαν στη δημόσια σφαίρα οι μείζονες ομότεχνοί του του παρελθόντος. Πράγμα που, αλίμονο, αληθεύει. Δυστυχώς, όταν θέτουμε το επόμενο λογικά ερώτημα, για ποιον λόγο συμβαίνει αυτό, δεν είμαστε ειλικρινείς στις απαντήσεις μας».

«Η επιστροφή στο μέτρο είναι το μόνο νέο και ανανεωτικό ρεύμα της ποίησής μας των τελευταίων δεκαετιών», λέει ο συγγραφέας.

Η ελπίδα είναι ένα πράγμα με φτερά και μουσική

Η Λένα Πλάτωνος μελοποιεί Εμιλι Ντίκινσον και εξηγεί στην «Κ» τι τη γοήτευσε στη σπουδαία Αμερικανίδα ποιήτρια

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Για κάθε ανήσυχο νέο μουσικό, και όχι μόνον, η Λένα Πλάτωνος, συνθέτρια, ερμηνεύτρια, πιανίστρια, στιχουργός, πρωτοποριακή σε ό,τι καταπιάστηκε, παραμένει «ιέρεια της ηλεκτρονικής μουσικής» στην Ελλάδα. Αφορμή για μια συζήτηση μαζί της ο καινούργιος δίσκος της, το «Hope Is The Thing With Feather» (Amour Records). Μια συλλογή από ερωτικά κυρίως ποιήματα της Εμιλι Ντίκινσον τα οποία έντυσε με ιδιαίτερες ηλεκτρονικές συνθέσεις. Η Λένα Πλάτωνος ετοιμάζεται επίσης για το Ηρώδειο, ενώ οι επανεκδόσεις των θρυλικών άλμπουμ της στο εξωτερικό από την αμερικανική Dark Entries τη σύστησαν σε ένα διεθνές ακροατήριο.

Αλλά τι τη γοήτευσε στη σπουδαία Αμερικανίδα ποιήτρια που έζησε αυτοπεριορισμένη σε μια κωμόπολη της Μασαχουσέτης στα μέσα του 19ου αιώνα; «Ακριβώς ότι η αφήγησή της είναι τρομερά σύγχρονη, με εσωτερικούς διαλόγους και έντονη θεατρικότητα. Επίσης ότι η Ντίκινσον ήταν φεμινίστρια. Δεν έκανε πολεμική, αλλά διατύπωσε τις απόψεις της. Ιδιαίτερη γυναίκα, έβγαινε όταν ήθελε για να έρθει σε επαφή με λίγους. Ηταν πολύ μορφωμένη και ενημερωμένη για το τι γινόταν έξω από τον κόσμο όπου ηθελημένα κλείστηκε. Τα ποιήματά της είναι τρομερά και υπερβατικά. Υπέστη νευρικό κλονισμό, βίωσε την κατάθλιψη, δοκιμάστηκε ψυχικά, έγραψε συγκλονιστικά ποιήματα για τον θάνατο και τη ζωή».

Με τα ποιήματα αυτά η Λ. Πλάτωνος καταπιάστηκε για πρώτη φορά το 2015. «Ηταν δυσκολότατη περίοδος γιατί έχανα έναν άνθρωπο που αγαπούσα πολύ και ίσως έκανα κι εγώ μια υπέρβαση τότε, είχα απόλυτη ανάγκη το φως και κάτι θετικό». Παρότι την αγγίζουν περισσότερο τα πιο σκοτεινά ποιήματα της Ντίκινσον, επέλεξε εκείνα για τον έρωτα και τη ζωή. «Ο ερωτισμός που διακρίνουμε στο έργο της περνούσε και μέσα από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις της. Ηταν ερωτευμένη πλατωνικά με έναν πάστορα». Επηρεάστηκε, άλλωστε, από τον θρησκευτικό συντηρητισμό του περιβάλλοντος που έζησε αλλά και του τόπου της, του Αμχερστ της Μασαχουσέτης. Η Εμιλι ήταν μια γυναίκα που, όπως είχε γράψει, απεχθανόταν το κοινότοπο. Στη διάρκεια της ζωής της έγραψε 1.100 ποιήματα, για άλλους 2.000 (και μόλις 10 εκδόθηκαν με ψευδώνυμο όσο ζούσε). Εγραψε για πάθη, απώλειες, την απελπισία, τη διάψευση του έρωτα, τον πόνο και τη χαρά, τη φύση. Ντυνόταν μόνο με λευκά τα τελευταία χρόνια, δεν μιλούσε με τους επισκέπτες παρά μόνο πίσω από κλειστές πόρτες. Ζήτησε από την αδελφή της, Λαβίνια, να κάψει τα ποιήματα και τις επιστολές της, όμως εκείνη, ευτυχώς, όταν ανακάλυψε τον πλούτο στα συρτάρια της αδελφής της, τα έστειλε σε εκδότες.

«Τα τελευταία χρόνια δεν βγαίνω συχνά, παρά μόνον για συναυλίες και βόλτες, γιατί λατρεύω τη φύση και αντιπαθώ πολύ την πόλη», λέει η πρωτοποριακή συνθέτρια, ερμηνεύτρια, πιανίστρια και στιχουργός Λένα Πλάτωνος.

«Πέρασα κι εγώ κατάθλιψη όπως εκείνη», λέει η Λ. Πλάτωνος. «Επίσης τα τελευταία χρόνια –δεν αναφέρομαι στο διάστημα της πανδημίας– δεν βγαίνω συχνά, παρά μόνο για συναυλίες και βόλτες, γιατί λατρεύω τη φύση και αντιπαθώ πολύ την πόλη. Νιώθω σαν να με "κάλεσε" η Ντίκινσον σε μια περίοδο που ήθελα να κάνω ένα δίσκο με αγγλικό στίχο. Είχα αρχίσει να γράφω τραγούδια σε αγγλόφωνο στίχο με τη βοήθεια μιας Αμερικανίδας φίλης που είναι φιλόλογος, τα ηχογράφησα αλλά παραμένουν στο συρτάρι. Εκείνη την εποχή λοιπόν, το 2015, αναρωτήθηκα ποιος ποιητής θα μπορούσε να γίνει σύντροφος στο δημιουργικό μου έργο και μέσα μου "άκουσα" το όνομα Εμιλι Ντίκινσον χωρίς να έχω υπόψη μου το έργο της αλλά ούτε και τη ζωή της. Γνώριζα μόνο ότι ήταν σπουδαία. Μου άρεσε πολύ το όνομα Εμιλι και μέσα μου ηχούσε σαν καμπάνα. Ετσι ενδιαφέρθηκα να βρω τα ποιήματά της».

Στο Ηρώδειο

Στις 14 Ιουλίου στο Ηρώδειο τα τραγούδια του άλμπουμ που δανείζεται τον τίτλο του από τον στίχο «Η ελπίδα είναι ένα πράγμα με φτερά» θα ακουστούν όπως στον δίσκο από την Αθηνά Ρούτση και τη Sissi Rada. Ομως θα ακούσουμε και παλιότερα κομμάτια από τον Γιάννη Παλαμίδα, ενώ στο πρώτο μέρος της συναυλίας θα ακουστεί η Nalyssa Green. «Τελείωσα και μια συλλογή που έκανε ο εξαιρετικός φιλόλογος και φίλος Θάνος Τσακνάκης με τίτλο "Αρχαίες Ελληνίδες ποιήτριες" με τη Μαρία Φαραντούρη», προσθέτει. Θα παρουσιαστεί τον Σεπτέμβριο στο Ηρώδειο.

Τα ’χουμε όλα και δεν έχουμε τίποτα

Ο Αργύρης Μπακιρτζής μιλάει για τα «Μήλα», τη νέα ταινία στην οποία συμμετέχει, αλλά και για τις παγίδες τού σήμερα

Συνέντευξη στον **ΑΙΜΙΛΙΟ ΧΑΡΜΠΗ**

Στα «Μήλα» του Χρήστου Νίκου, που κυκλοφορούν από την περασμένη Πέμπτη στα θερινά σινεμά, ο Αρης Σερβετάλης υποδύεται έναν άνδρα που έχει πέσει θύμα μιας επιδημίας αμνησίας. Τον γιατρό που αναλαμβάνει να τον βοηθήσει υποδύεται (απολαυστικά) ένας από τους τελευταίους ηθοποιούς που θα περίμενε κανείς στον ρόλο: ο Αργύρης Μπακιρτζής. «Μου τηλεφώνησε η αγαπημένη μου ανεψιά Φανή, πρωίδα, όταν ήταν δύο ετών, του τραγουδιού μου “Στην τσουλήθρα”, και μου είπε ότι κάποιοι φίλοι της ετοιμάζουν μια ταινία και θέλουν να συμμετάσχω. Μου ζήτησε να προσπαθήσω να τους αντιμετωπίσω θετικά. Το έκανα, οι άνθρωποι, ο σεναριογράφος και ο σκηνοθέτης, ήταν συμπαθείς, θα υποδυόμουν έναν γιατρό –μικρός ήθελα να γίνω γιατρός, είχα μάλιστα περάσει 11ος στην Ιατρική Θεσσαλονίκης, όμως παρεκτράπην προς την αρχιτεκτονική–, τα γυρίσματα ήταν λίγων ημερών, υπήρχε και μια μικρή αμοιβή, η παρουσία του Σερβετάλη ήταν μια εγγύηση ποιότητας, νοσταλγώ πάντα τις ώρες των γυρισμάτων, δεν το σκέφτηκα και πολύ», λέει ο επικεφαλής των Χειμερινών Κολυμβητών.

Πόσο επίκαιρη είναι όμως η ταινία του Νίκου, σε σχέση με τη σύγχρονή μας πραγματικότητα και τις δικές της «αμνησίες»; «Είναι γεγονός ότι η μνήμη δεν ασκείται και το μυαλό μας είναι σε κρίση. Τίμημα της ταχύτητας της τεχνολογικής εξέλιξης. Οι πληροφορίες προσφέρονται εύκολα, δεν ψάχνουμε, δεν κουραζόμαστε, έτσι που τα ’χουμε όλα δεν έχουμε τίποτα. Το “αγαθά κόποις κτώνται” ισχύει για λίγους. Αντίθετα, γι’ αυτούς που δεν έχουν τίποτα χωρίς να τα ’χουν όλα, φαίνεται ότι υπάρχει φως, αρχίζουν απ’ το μηδέν, σαν να βρίσκονται στην αρχή του κόσμου. Θυμάμαι την απάντηση του Καστοριάδη στην ερώτηση “τι χρειάζονται οι φιλόσοφοι;”. “Δεν χρειάζονται, παρά για τις εποχές των κρίσεων”.

«Πολύ φοβάμαι για το αβέβαιο μέλλον των κλειστών κινηματογράφων», λέει ο Αργύρης Μπακιρτζής.

> *Είναι γεγονός ότι η μνήμη δεν ασκείται και το μυαλό μας είναι σε κρίση. Τίμημα της ταχύτητας της τεχνολογικής εξέλιξης. Οι πληροφορίες προσφέρονται εύκολα, δεν ψάχνουμε, δεν κουραζόμαστε.*

Παρόμοια με την απάντηση του Καυκάσιου δασκάλου Γκουρτζίεφ, που επηρέασε κατά τον Μεσοπόλεμο πολλούς διανοούμενους στην Ευρώπη και στην Αμερική: “Η γνώση έχει υλικότητα και ενώ στις ειρηνικές περιόδους διαμοιράζεται σε πολλούς, στις περιόδους των κρίσεων περιορίζεται σε λίγους”. Μου είχε κάνει εντύπωση που και ο γιακί μάγος δον Χουάν, δάσκαλος του ανθρωπολόγου Καστανέντα στο Μεξικό, στην ίδια ερώτηση απάντησε πάνω-κάτω τα ίδια. Τρεις άνθρωποι σοφοί, σε πολύ μακρινούς μεταξύ τους τόπους».

Αν ψάχνετε λόγους για να δείτε τα «Μήλα», ο Αργύρης Μπακιρτζής τους προσφέρει στο πιάτο: «Γιατί είδατε πολλή τηλεόραση, για να βρεθείτε με άλλον κόσμο, για να ξεθάψετε τα θαπτικά σας εργαλεία, για να δείτε τον Σερβετάλη να χορεύει καταπληκτικά...».

Το... φρούτο

Αν ψάχνετε μερικούς ακόμη λόγους για να δείτε τα «Μήλα», ο Αργύρης Μπακιρτζής τούς προσφέρει στο πιάτο, πάντα με το προσωπικό του στυλ: «Γιατί είδατε πολλή τηλεόραση, για να βρεθείτε με άλλον κόσμο, για να ξεθάψετε τα θαπτικά σας εργαλεία, για να δείτε τον Σερβετάλη να χορεύει καταπληκτικά, για να μη δείτε την καλύτερη σκηνή μου να μαθαίνω στον Σερβετάλη να τραγουδά, που κόπηκε στο μοντάζ, γιατί είναι μια ταινία που συζητήθηκε. Ακόμη για να δείτε από μια άλλη πλευρά ένα φρούτο που θεωρείται ιδιαίτερα υγιεινό».

Για τον ίδιο, η ενασχόληση με το σινεμά αποτελεί σημαντική έκφραση του καλλιτεχνικού εαυτού του: «Μπορώ χωρίς δισταγμό να πω ότι τα γυρίσματα, απ’ τη στιγμή του “πάμε” μέχρι το “στοπ”, λειτουργούν σ’ εμένα ψυχοθεραπευτικά. Σας θυμίζω τον κεκέ ηθοποιό στην αρχή των παραστάσεων στο φιλμ “Ο ερωτευμένος Σαίξπηρ”. Ξεκίνησα να τραγουδώ και για να μη μιλώ, όμως έφτασα να μιλώ πιο πολύ στη σκηνή, εκπαιδευόμενος στον κινηματογράφο.

Κλείνοντας, να θέσω ένα πρόβλημα, στο οποίο έχω αναφερθεί ξανά και έχει σχέση με τη δεύτερη ερώτηση και απάντηση της συνομιλίας μας: πιο παλιά, οι ταινίες γυρίζονταν με φιλμ, το οποίο κόστιζε αρκετά και γι’ αυτό μόλις ο σκηνοθέτης έβλεπε πως μια λήψη είχε πετύχει προχωρούσε χωρίς δισταγμό στην επόμενη. Αυτό με βόλευε, γιατί είμαι ηθοποιός της πρώτης λήψης, το πολύ της δεύτερης, και αυτό ήταν φυσικά πολύ βολικό για τον σκηνοθέτη μου γιατί τελειώναμε γρήγορα και οικονομικά, τον βοηθούσε στο μοντάζ και επιπλέον με έκανε αγαπητό στο συνεργείο.

Σήμερα, αντίθετα, επειδή με τις ψηφιακές μηχανές δεν υπάρχει κόστος φιλμ, οι νέοι σκηνοθέτες, όταν μια σκηνή πάει καλά δεν προχωρούν στην επόμενη, αλλά λένε πάμε κι άλλη μία κι άλλη μία κ.ο.κ. Αυτό μπορεί να βελτιώνει κάποια τεχνικά μικροπροβλήματα ή ακόμη και τις ερμηνείες των έμπειρων ηθοποιών, όμως απ’ την άλλη χάνεται η φρεσκάδα του πρώτου ή των πρώτων γυρισμάτων και, επιπλέον, εξουθενώνει συνεργείο και ηθοποιούς, αυξάνει τα έξοδα –σάντουιτς, καφέδες, αναψυκτικά, ενοίκια μηχανών και χώρων κ.λπ.–, δημιουργεί χάος και μεγάλη καθυστέρηση στο μοντάζ. Το πιθανότερο μάλιστα, για πολλούς λόγους, είναι να επιλεγεί ένα πολύ μέτριο γύρισμα. Ακόμη, λοιπόν, ένα τίμημα των τεχνολογικών βοηθημάτων και των γρήγορων ρυθμών της εποχής που επιβεβαιώνει τον μύθο της χελώνας και του λαγού».

Και στη δική του περίπτωση, πάντως, η σχέση αγάπης με το σινεμά ξεκινά με την ιδιότητα του θεατή: «Μεγάλωσα και με τέσσερις ταινίες τη μέρα στα γυμνασιακά μου χρόνια, σε Αίγλη, Ορφέα, Ιντεάλ και Αχίλλειο, γύρω και πάνω στην Αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη, ακόμη και καθημερινές μετά το σχολείο. Οι γονείς τότε είχαν τις δουλειές τους και δεν μας πνίγανε στις δραστηριότητες, όπως κάνουμε εμείς σήμερα στα παιδιά μας. Στην Ε΄ Δημοτικού, στο πρώτο δίμηνο πήρα δύο στα αγγλικά και η μαμά μου ζήτησε να με απαλλάξουν –“για να μην κουράζεται το παιδί”– και με απάλλαξαν. Φυσικά μου έλειψε το σινεμά στην καραντίνα και πολύ φοβάμαι για το αβέβαιο μέλλον των κλειστών κινηματογράφων. Όταν μάλιστα βλέπεις τι εκπληκτικές αίθουσες σε όλο τον κόσμο, κυρίως στις ΗΠΑ, έχουν μετατραπεί σε εμπορικά και άλλα κέντρα. Οι θερινοί, αντίθετα, που είναι παρηγοριά από πολλές απόψεις, καλά κρατούν, όμως στην επαρχία σπανίζουν».

ΠΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.10 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, VI - (Ε) Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι - (Ε) Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
12.00 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.30 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
15.00 Επιστήμη και Κοινωνία - (Ε) (Με υποτίτλους)
16.15 Σε προσκυνώ γλώσσα
17.15 Χρονογράφημα, III (Με υποτίτλους)
17.45 Πολιτιστικό Ημερολόγιο Πολιτιστική εκπομπή με τη Μαρία Αγγελίδου.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.15 Αφανείς ήρωες Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν.
18.55 Μουσικό ραντεβού Μουσική εκπομπή, με την Αγγελική Νικηφόρου.
19.20 Λούνα Παρκ Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.10 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.20 Αφανείς ήρωες - (Ε)
00.00 Brand News - (Ε)
01.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)

ΠΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.45 UEFA U-21 - Τελικός
07.30 Το κόκκινο λεωφορείο ταξιδεύει - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
08.20 Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδωτός δ. Μπόμπι και Μπιλ ε. Σπίριτ, το άγριο άλογο στ. Τα τρενάκια ρομπότ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
16.30 Μανώλης και Κατίνα-(Ε) Κωμική σειρά.
17.00 Παραδοσιακά Ζυμώματα και Άρτοι της Κύπρου - Ζυμώματα στη Γιόλου - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
17.40 Προσωπογραφίες - (Ε)
18.30 Μαζί / Birlikte, II - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
19.15 Quest for Knowledge - (Ε)
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
21.05 Travel Diary - (Ε)
21.45 UEFA U-21 - Τελικός
23.30 ArtCafe - (Ε) Πολιτιστική εκπομπή.
00.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική και Τουρκική)
00.45 Προσωπογραφίες - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

09.30 Εύκολα και σπιτικά
06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε) Ελληνική σειρά.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
09.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες - (Ε) Αυτοτελείς ιστορίες.
13.45 Το σόι σου - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
15.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
16.00 The Λούης Night Show - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.45 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
18.10 Έλα στη θέση μου (Συνέχεια)
19.10 ΤΕΤ- Α-ΤΕΤ στον Alpha Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 24 ώρες Σειρά ντοκιμαντέρ.
22.30 Braveheart Περιπέτεια, με τους Μελ Γκίμπσον, Σοφί Μαρσό, κ.ά.
01.35 ΤΕΤ- Α-ΤΕΤ στον Alpha - (Ε)
02.30 Οι Ιστορίες του αστυνόμου Μπέκα - (Ε) Ελληνική αστυν. σειρά.

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

18.30 Το καφέ της Χαράς
06.30 Άκρως οικογενειακόν - (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Και... sera sera - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
09.30 Mamma Mia - (Ε)
10.10 Taxi - (Ε)
11.00 Πρώτη σταγόνα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ’ όλα Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω Με τον Νίκο Χατζηνικολάου.
14.00 Γειτονιές στο πιάτο Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
14.50 Casa De Mikel, II - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.15 Η Φάρμα - Μονομαχία αποχώρησης - (Ε)
17.20 Παρουσιάστε - (Ε)
18.00 **Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄**
18.30 Το καφέ της Χαράς - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Χάρη Ρώμα, Ρένια Λουιζίδου, κ.ά.
19.30 Taxi Τηλεπαιχνίδι.
20.20 **Τα νέα του ΑΝΤ1**
21.20 Lara Croft - Tomb Raider Περιπέτεια φαντασίας, με τους Αντζελίνα Τζολί, Τζον Βόιχ, κ.ά.
23.20 Η συμμορία του Παρκούρ - (Tracers). Αστυνομική ταινία.
00.50 Dark Heart - (Ε)
01.40 Δούρειος ίππος - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
02.30 Έγκλημα και πάθος - (Ε)

ΟΜΕΓΑ ΤΗΛ.: 22477777

22.15 Rocknrolla
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική επομπή, με τους Σίσσυ Χριστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Γλυκές αλχημείες - (Ε) Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με τον Στέλιο Παρλιάρο.
16.00 Εικόνες Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
17.00 Έχω κάτι να σου πω Με την Αφροδίτη Γεωργίου.
18.00 **ΟΜΕΓΑ NEWS**
18.10 Cook Beef - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή μαγειρικής.
19.10 Μια του κλέφτη - (Ε) Κωμική σειρά.
20.10 **ΟΜΕΓΑ NEWS**
21.15 FAKATEtous - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
22.15 Rocknrolla Ταινία δράσης, με τους Τζέραρντ Μπάτλερ, Τομ Γουίλκινσον, κ.ά.
00.00 Έλα χαμογέλα - (Ε) Ψυχαγωγική επομπή.
03.30 Εικόνες - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
04.30 Style me up - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε) Μαγκαζίνο, με την Ιωάννα Μαλέσκου.
08.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Νίκο Μουτσινά.
10.15 Dot. Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Χωρίς περιστροφές - (Ε) Με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.10 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
13.40 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Συνταγές ψυχής Εκπομπή μαγειρικής.
15.30 Σου Κου Family Ψυχαγωγική εκπομπή,.
17.30 7 θανάσιμες πεθερές Ελληνική κωμική σειρά.
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 7 θανάσιμες πεθερές (Συνέχεια)
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.00 Survivor Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Συνταγές ψυχής - (Ε)
01.20 Ήρθε κι έδεσε - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
02.50 Dot - (Ε)
03.40 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή μαγειρικής, με τον Αλέξανδρο Παπανδρέου.
04.20 Super Makeover - (Ε

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Ελπίδες που ναυάγησαν Ελληνική ταινία.
09.45 Φαντάσματα και φιλαράκια Οικογενειακή ταινία.
12.05 Ο ανήφορος Ελληνική ταινία.
15.15 Ο κύριος σταθμάρχης Ελληνική ταινία.
19.10 Η πριγκίπισσα του πάγου Δραματική ταινία
21.00 Benteta Ταινία δράσης.

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Πινόκιο
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.15 Ξένη ταινία

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασημένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.40 **Σύντομο Δελτίο** Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία
01.30 Απευθείας σύνδεση με MAD TV

MOVIES BEST

17.15 Skjelvet
06.30 The Wedding Guest
08.15 RBG
10.00 Jexi
11.30 The Clinton Affair (Part 1-6)
17.15 Skjelvet (The Quake)
19.10 Second Best
21.00 Tombstone
23.15 Dark Crimes
01.00 Pride
03.00 Kickboxer: Vengeance
04.45 Crown Vic

GREEK CINEMA

18.20 Υπάρχει και φιλότιμο
07.10 Εμείς τα μπατιράκια
08.20 Οι κληρονόμοι
09.45 Άδικη κατάρα
12.15 Αμφιβολίες
13.50 Ο ταυρομάχος προχωρεί
15.10 Βοήθεια... με παντρεύουνε
16.45 Ένα κορίτσι για δύο
18.20 Υπάρχει και φιλότιμο
20.00 Ο ψεύτης
21.35 Το ξύλο βγήκε απ’ τον παράδεισο
23.10 Αμφιβολίες
00.45 Τι κάνει ο άνθρωπος για να ζήσει...
02.20 Βοήθεια... με παντρεύουνε

Ρήνα Κατσελλή: Η Γυναίκα της Κερύνειας

Αγάπη και όραμα για τον τόπο της, που γίνονται έκφραση δύναμης, γόνιμης και δημιουργικής, με άσβεστη πάντοτε την ελπίδα

Της **ΘΕΟΦΑΝΩΣ ΧΙΩΤΕΛΛΗ ΚΥΠΡΗ**

Στη μνήμη της Ρήνας Κατσελλή. Η επικήδειος ομιλία που εκφωνήθηκε την ημέρα της κηδείας της από τη Θεοφανώ Χιωτέλλη Κυπρή, φιλόλογο-ερευνήτρια.

«Με θλίψη πολλή και μεγάλο πόνο ψυχής αποχαιρετούμε σήμερα για το τελευταίο της ταξίδι μια από τις πιο σημαντικές προσωπικότητες της Κερύνειας, την πολύ γνωστή συγγραφέα, την αγωνίστρια, την αγαπημένη Κερυνειώτισα Ρήνα Κατσελλή, που το πνευματικό της έργο και η πλούσια δράση της θα τιμούν πάντοτε την πόλη που τη γέννησε και την ανάθρεψε. Δυσαναπλήρωτο το κενό που αφήνει πίσω της η Ρήνα Κατσελλή στον χώρο των γραμμάτων, στην Κερύνεια, στην Κύπρο γενικότερα. Πολύ μεγάλη η απώλεια για τις δύο θυγατέρες της, τη Μαρία και τη Σταυρινή, για τ' αδέλφια της, τον Κυριάκο και τον Γιάννη, για τους φίλους και όλους τους συνεργάτες της, αλλά πολύ μεγάλη και για την Κερύνεια, αφού η ζωή της ολόκληρη υπήρξε μια συνεχής, πολύπλευρη και ουσιαστική προσφορά προς τον τόπο της, για τον οποίο εργάστηκε με υποδειγματική αφοσίωση και αυταπάρνηση. Ιδιαίτερα μετά το 1974 και την τουρκική κατοχή, η Ρήνα Κατσελλή, με το όραμα πάντοτε της απελευθέρωσης και της επιστροφής στην αγαπημένη πόλη, αποδύθηκε σε ένα συνεχή και επίμονο αγώνα για τη συντήρηση της ιστορικής μνήμης της Κερύνειας.

Η Ρήνα Κατσελλή γεννήθηκε στην Κερύνεια το 1938. Εκεί έζησε και μεγάλωσε. Πατέρας της ήταν ο Σταύρος Χαραλαμπίδης, γιος του Κυριάκου Χαραλαμπίδη, γνωστού στην Κερύνεια ως Λόρτου, και μητέρα της η Ελένη, κόρη του Γιάννη Καρίολου Κεπέρη. Αξίζει να αναφερθεί ότι πρόγονός της από την πλευρά του πατέρα της ήταν ο παπα-Χαράλαμπος Οικονόμος, που στα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας το 1860, μέσα σε πολύ αντίξοες συνθήκες, δυναμικά πρωτοστάτησε για να κτιστεί η εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, προστάτη της Κερύνειας από τα βυζαντινά χρόνια. Δυναμική και αποφασιστική η Ρήνα από μαθήτρια του Γυμνασίου της Κερύνειας εντάχθηκε στις τάξεις της ΕΟΚΑ και έλαβε μέρος στον απελευθερωτικό αγώνα του 1955-59, ως η επικεφαλής της ομάδας των γυναικών της Κερύνειας. Το έργο της σημαντικό. Ήταν υπεύθυνη για τη μεταφορά αλληλογραφίας των ανταρτών, τη συγγραφή προκηρύξεων, τη διανομή όπλων, τροφίμων και άλλων υλικών. Μετά την αποφοίτησή της από το Γυμνάσιο, φοίτησε για έναν χρόνο στη Σχολή Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά το 1957 αποφάσισε να επιστρέψει στην Κερύνεια και να επανενταχθεί στην ΕΟΚΑ, για να συνεχίσει τον αγώνα. Συνεργάστηκε στενά με τον τομεάρχη της Κερύνειας Κυριάκο Μάτση, ο οποίος, όταν βρισκόταν στην πόλη, συναντούσε τους παράγοντες της Κερύνειας στο πατρικό της σπίτι, ενώ σε συγγενικό της σπίτι, του Αντρέα και της Ελένης Καρεφυλλίδη, είχε δημιουργηθεί το κρησφύγετό του. Η Ρήνα συνελήφθη από τους Άγγλους το καλοκαίρι του 1958, στο πλαίσιο του ανθρωπομαζώματος στην Κερύνεια και φυλακίστηκε για ένα διάστημα. Στον αγώνα γνώρισε και τον Στέλιο Κατσελλή, που ήταν επίσης ενταγμένος στις τάξεις της ΕΟΚΑ. Ο γάμος τους έγινε το 1959. Ο Στέλιος Κατσελλή, διατέλεσε δήμαρχος Κερύνειας (1964-1978), και κατά διαστήματα αργότερα υπουργός Παιδείας, Άμυνας και Προεδρίας.

Οταν το 1978 εγκαταστάθηκαν στη Λευκωσία, έγνοια της ήταν η επανασύνδεση των Κερυνειωτών στον εκτοπισμό και η ανασυγκρότηση του Λαογραφικού Ομίλου Κερύνειας

Στην Κερύνεια η Ρήνα ήταν ενεργό μέλος του Συλλόγου Αποφοίτων του Γυμνασίου Κερύνειας, του γνωστού ΣΑΓΚ, που τότε είχε σημαντική πνευματική-πολιτιστική δράση. Για ένα διάστημα ήταν και η υπεύθυνη του περιοδικού «Πολιτισμός» που εξέδιδε ο σύλλογος. Από τον ΣΑΓΚ ανεβάστηκαν στη σκηνή και τα πρώτα θεατρικά της έργα. Με δική της πρωτοβουλία, το 1966 με μια ομάδα Κερυνειωτών, που ήθελαν να διασώσουν τις παραδόσεις και τα έθιμα της περιοχής, ίδρυσαν τον Λαογραφικό Όμιλο Κερύνειας, ο οποίος, υπό την αιγίδα του Δημαρχείου Κερύνειας, ανέλαβε τη διοργάνωση των πιο πολλών πολιτιστικών του εκδηλώσεων και μεταξύ άλλων και τη διοργάνωση των παραδοσιακών γιορτών του Κατακλυσμού. Από την αρχή της ίδρυσής του ο Λαογραφικός Όμιλος καθιέρωσε και σειρά εκδόσεων για τον πολιτισμό και την ιστορία της Κερύνειας, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα και αριθμεί πέραν των πενήντα τόμων.

«Ιδιαίτερα μετά το 1974 και την τουρκική κατοχή, η Ρήνα Κατσελλή, με το όραμα πάντοτε της απελευθέρωσης και της επιστροφής στην αγαπημένη πόλη, αποδύθηκε σε ένα συνεχή και επίμονο αγώνα για τη συντήρηση της ιστορικής μνήμης της Κερύνειας».

Η εγκατάσταση στη Λεμεσό

Μετά την τουρκική εισβολή, η οικογένειά της κατέφυγε στη Λεμεσό, όπου το εκτοπισμένο Δημαρχείο της Κερύνειας βρήκε φιλόξενη στέγη στο Δημοτικό Μέγαρο Λεμεσού. Στη Λεμεσό είχαν καταφύγει πολλοί Κερυνειώτες πρόσφυγες. Το αίσθημα ευθύνης του Στέλιου Κατσελλή για στήριξη των προσφύγων Κερυνειωτών και οι κοινωνικές ευαισθησίες της Ρήνας για στήριξη των γυναικών συνέτειναν να ιδρυθεί τότε στη Λεμεσό από το Δημαρχείο Κερύνειας ο Οργανισμός Βιοτεχνίας Εκτοπισμένων Γυναικών, που βοήθησε πολλές οικογένειες. Όταν το 1978 εγκαταστάθηκαν στη Λευκωσία, έγνοια της ήταν η επανασύνδεση των Κερυνειωτών στον εκτοπισμό και η ανασυγκρότηση του Λαογραφικού Ομίλου Κερύνειας. Ως γραμματέας του Ομίλου για σαράντα χρόνια και στη συνέχεια ως υπεύθυνη των εκδόσεών του και από το 2015 ως επίτιμη πρόεδρός του η Ρήνα Κατσελλή ήταν συνέχεια η ψυχή του Ομίλου. Αναλάμβανε πάντοτε το βάρος για τη διοργάνωση όλων των εκδηλώσεων, καθώς και τη συγγραφή δεκάδων βιβλίων για την Κερύνεια που εκδίδονταν από τον Λαογραφικό Όμιλο. Ακούραστη, είχε δημιουργήσει και τον εκδοτικό οίκο «Χρυσοπολίτισσα», που εξέδιδε πολλά δικά της βιβλία αλλά και βιβλία άλλων λογοτεχνών.

Ενας ελεύθερος άνθρωπος

Στο πλαίσιο του Λαογραφικού Ομίλου Κερύνειας, είχαμε μια πολύχρονη συνεργασία με τη Ρήνα Κατσελλή και είχα την ευκαιρία να γνωρίσω καλά και να εκτιμήσω τον χαρακτήρα της, αλλά και να θαυμάσω τις ικανότητες και τα σπάνια χαρίσματα της πολυτάλαντης αυτής προσωπικότητας. Ως άνθρωπος, η Ρήνα Κατσελλή ήταν πάντοτε απλή και καταδεκτική, συνεργαζόταν φιλικά με όλους και ήταν σε όλες τις περιπτώσεις έτοιμη να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη, με τη δυναμικότητα και αποτελεσματικότητα που τη χαρακτήριζε, χωρίς να υπολογίζει ποτέ κόπο και χρόνο. Διακρινόταν για τον ήρεμο και καλό χαρακτήρα της, τη θετική και σοφή σκέψη της, την εργατικότητα και την ανθρωπιά της. Έντιμη, ανιδιοτελής, ένας ελεύθερος άνθρωπος, με ευθύτητα και ανεξαρτησία σκέψης, με δυνατή θέληση, με αυστηρές αρχές, υπόδειγμα ήθους και βαθιάς αξιοπρέπειας.

Οι κοινωνικές ευαισθησίες της για στήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών καθόρισαν τη δράση της και όταν αποφάσισε να αναμειχθεί στην πολιτική. Οργάνωσε τις πρώτες ομάδες γυναικών που αποτέλεσαν τη γυναικεία οργάνωση του Δημοκρατικού Κόμματος, τη ΓΟΔΥΚ, και ως βουλευτής του ΔΗΚΟ από το 1981 ως το 1996, εκπροσωπώντας την επαρχία Κερύνειας, η πρώτη Ελληνοκύπρια στη Βουλή, στήριξε τους αγώνες των γυναικών για ισότητα, όπως αγωνίστηκε και για τα δικαιώματα των προσφύγων, γιατί η Ρήνα ήταν πάντοτε ασυμβίβαστη σε θέματα αρχών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σημαντική ήταν και η δράση της μέσα από τον «Σύνδεσμο Φίλοι της Κυπριακής Βιβλιοθήκης», για την αναβάθμιση και στέγασή της Κυπριακής Βιβλιοθήκης σε νέο κτήριο που να ανταποκρίνεται καλύτερα στον σημαντικό της ρόλο, γιατί πίστευε πάντοτε στη μεγάλη σημασία που πρέπει να δίδει κάθε κράτος στην εθνική του βιβλιοθήκη. Στον πνευματικό τομέα, στον οποίο επιδόθηκε ιδιαίτερα η Ρήνα Κατσελλή, επανειλημμένα διακρίθηκε και καθιερώθηκε, ως μια ξεχωριστή φυσιογνωμία, αφήνοντας πίσω της τεράστιο συγγραφικό έργο, λογοτεχνικό, αλλά και ιστορικό - ερευνητικό. Δημοσίευσε θεατρικά έργα, μυθιστορήματα, διηγήματα, δοκίμια, βιογραφίες, ποιήματα. Τιμήθηκαν με κρατικό βραβείο τα μυθιστορήματά της Στα βουνά της Τραμουντάνας, Γαλάζια Φάλαινα, καθώς και η μελέτη - δοκίμιο Σάββας Χρίστης-Ο Αλλιώτικος. Έτυχε όμως και πολλών άλλων βραβεύσεων από διάφορα πνευματικά ιδρύματα. Βιβλία της έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, γαλλικά και ρωσικά. Το 2010 η Κυπριακή Δημοκρατία την τίμησε με το Αριστείο Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών,

Εκτός από το γράψιμο, εκείνο που την ξεκούραζε ήταν η μουσική, ιδιαίτερα η κλασική μουσική. Ήταν ο άνθρωπος ο καλλιεργημένος, που αγαπούσε την τέχνη σε όλες της τις μορφές. Από μικρή μαθήτρια έπαιζε βιολί και πιάνο. Αλλά στις αγαπημένες ενασχολήσεις της ήταν και η ζωγραφική.

Σημαντική ήταν και η δράση της μέσα από τον «Σύνδεσμο Φίλοι της Κυπριακής Βιβλιοθήκης», για την αναβάθμιση και στέγασή της Κυπριακής Βιβλιοθήκης σε νέο κτήριο που να ανταποκρίνεται καλύτερα στον σημαντικό της ρόλο.

Μεταφέρω δικά της λόγια από μια πρόσφατη συνέντευξη: «Ήμουν τυχερή γιατί είχα στηρίγματα αυτά που έμαθα να αγαπώ, τη λογοτεχνία, το θέατρο, τον ποιοτικό κινηματογράφο, τη μουσική, τον κήπο, ακόμη και τις χειροτεχνίες μου, τα κυπριακά ξυλόγλυπτα, τη ζωγραφική, το απλό πλέξιμο και το ράψιμο μπροστά στην τηλεόραση». Το συγγραφικό της έργο σχεδόν στο σύνολό του αναφέρεται στην Κερύνεια, στον τόπο και τους ανθρώπους του, γραμμένο με πολλή αγάπη. Αγάπη, πάθος και όραμα για τον τόπο της, που γίνονται έκφραση δύναμης, γόνιμης και δημιουργικής.

Αστείρευτη πηγή έμπνευσης η γενέθλια πόλη της

Η Κερύνεια είναι μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης για τη συγγραφέα. Η Κερύνεια ζει μέσα από πολλά βιβλία της Ρήνας Κατσελλή, στην προσπάθεια της να διασώσει και να αναβιώσει το παρελθόν για να αποκαταστήσει την ιστορική φυσιογνωμία της γενέθλιας πόλης της που τόσο έχουν αλλοιώσει σήμερα οι Τούρκοι εισβολείς. Η Κερύνεια προβάλλεται με ποικίλους τρόπους είτε μέσα από έντονα βιώματα της ζωής της στην πόλη της μέχρι το 1974 που έγινε πρόσφυγας ή μέσα από μνήμες και αφηγήσεις Κερυνειωτών, είτε με έρευνα και αναδρομή στις ρίζες και τους προγόνους. Με χαρακτήρα καθαρά ερευνητικό- ιστορικό, αναφέρω ενδεικτικά τα βιβλία «Κερύνεια-Ιστορική Λαογραφική έρευνα», «Της Κερύνειας μας- Ιστορία της Πόλης», «Ιστορία του Δημαρχείου», «Θαλασσινή και τουριστική Κερύνεια». Αλλά και οι άνθρωποι της Κερύνειας, ο πολιτισμός και η δράση τους γίνονται αντικείμενο συστηματικής έρευνας και μελέτης εκ μέρους της. Μέσα από πολλές μονογραφίες της προβάλλονται Κερυνειώτες που προσέφεραν στην πόλη και άφησαν πίσω τους σημαντικό έργο. «Ραγιάς, ο άνθρωπος και το φύλλο», «Νίκος Κρανιδιώτης-Η εποχή και το λογοτεχνικό του έργο», «Σάββας Χρίστης, ο Αλλιώτικος», «Ο Κερυνειώτης Κώστας Κατσελλής, ο άνθρωπος και ο τόπος» είναι μερικά από τα πολλά που έχει δημοσιεύσει. Εκτός από τα πλούσια βιογραφικά στοιχεία τους, ερευνά τις συνθήκες της εποχής τους, τις γενεαλογίες Κερυνειωτών από παλιά, μελετά ιδιωτικά αρχεία και δημοσιεύει ανέκδοτες επιστολές ή άλλα έγγραφα.

Το βιβλίο «Πρόσφυγας στον τόπο μου» είναι η συγκλονιστική της μαρτυρία για το δράμα της τουρκικής εισβολής και της προσφυγιάς, όπως το έζησε η ίδια το 1974.

Η συγγραφέας ταυτίζεται με τον τόπο της και νιώθει ότι ανήκει σ' αυτόν. Ιδιαίτερα μετά τον εκτοπισμό το θέμα την προβληματίζει βαθιά και αισθάνεται πιο έντονα ότι η ίδια ανήκει στην Κερύνεια, όπως και κάθε Έλληνας Κερυνειώτης. Το διατυπώνει σε μια ημερολογιακή της κατάθεση στο βιβλίο «Πρόσφυγας στον τόπο μου», που είναι η συγκλονιστική της μαρτυρία για το δράμα της τουρκικής εισβολής και της προσφυγιάς, όπως το έζησε η ίδια το 1974: «Ο τόπος μου είναι η Κερύνια, μα Κερύνια δεν είναι μόνο ο γεωγραφικός χώρος που κατακρατούν τώρα οι εισβολείς. Ένα κομμάτι της πόλης μου είμαι κι εγώ, είναι η μητέρα, είναι και οι 40 αιώνες ελληνικής παράδοσης που όλοι οι Κερυνιώτες κουβαλούν μέσα τους». Μέσα από τα βιβλία της η Ρήνα Κατσελλή επιτυγχάνει με πολύ φυσικό τρόπο να γίνει η φωνή όλων των Κερυνειωτών, να εκφράσει τα αισθήματα, την αγωνία και τον βαθύ πόνο τους, να ταυτιστεί με αυτούς και να αποδώσει τη συλλογική οργή και πίκρα για το μεγάλο έγκλημα της εισβολής και της προσφυγοποίησης, να αγωνιστεί γι' αυτούς και τα δικαιώματά τους, ως γνήσια Γυναίκα της Κερύνειας. Γυναίκα της Κερύνειας υπογράφει η Ρήνα Κατσελλή το βιβλίο της «Πρόσφυγας στον τόπο μου». Γυναίκα της Κερύνειας, ένας τίτλος για την ίδια, που τον τιμά και τον αποδεικνύει σε κάθε περίπτωση, προσδίδοντάς του βαθύ και ουσιαστικό περιεχόμενο, όπως το υπαγορεύουν οι καταβολές της κερυνειώτικης καταγωγής της και οι δικές της ευαισθησίες. Γυναίκα της Κερύνειας η Ρήνα Κατσελλή, όπως μαρτυρεί το πλούσιο και πολύμορφο συγγραφικό της έργο, και όπως φανερώνει γενικότερα η πολύπλευρη δράση της, είτε πολιτική είτε πολιτιστική και κοινωνική μέσα από πολλά οργανωμένα πολιτιστικά και κοινωνικά σύνολα.

Η Ρήνα Κατσελλή στήριξε τους αγώνες των γυναικών για ισότητα, όπως αγωνίστηκε και για τα δικαιώματα των προσφύγων.

Σήμερα κλείνει η τελευταία σελίδα από το μεγάλο κεφάλαιο της ζωής της ξεχωριστής αυτής Γυναίκας της Κερύνειας. Η Ρήνα φεύγει, αλλά το πνεύμα της θα παραμένει πάντοτε ζωντανό στα βιβλία της, που αποτελούν την πιο πολύτιμη παρακαταθήκη για τη νεότερη γενιά. Σύμφωνα με τους στίχους της «Η Κερύνεια ξέρει να περιμένει στα παιδιά μας». Εμείς θα τη θυμούμαστε πάντα με αγάπη και απέραντη ευγνωμοσύνη για ό,τι έχει προσφέρει.

Αιωνία της η μνήμη και ελαφρύ το χώμα που θα τη σκεπάζει.

Ζήστε εσείς και τα παιδιά σας τις ιστορίες των ηρώων του 1821 παρέα με τα συλλεκτικά κόμικς

ΚΥΡΙΑΚΗ 13/6

Κάθε Κυριακή

με νέες ιστορίες που δεν πρέπει να λείπουν από κανένα σπίτι